

چوپان

حاجی خدابخش بزدار

چھیندغ

خدا نخش بزدار

بلوچی آکیدمی کوئند

© بلوچی اکیدمی

کتاب عنام: چھیندغ

نشرتہ کار: خدا تخلش بزدار

شنسک کار: بلوچی اکیدمی

چاپ جاہ: آصف پر ننگ پر لیں کوئے

کمپیوٹر کمپوزر: منظور بسمل / شائرتہ خاری

مائیل: کلیم خان

اولی چاپ: 2001

دانگ: 500

بیما: 150 کلیدار

ISBN: 969-8557-06-7

پیشگال

ڈیرہ غازیخان عنین عبادت شہ باز پیش اکشمور عبود گرداں مرٹیگیں ڈیرہ
 غازیخان عاید اچاندیہ بلوچانی یک آزادیں عروث واژہ میں ریاستے "چاند کو" عنام
 ع قائم اث۔ ماں پنجاب ع میر چاکر رند ع لڈگ ع آگہ ع شہ سہ گیست وہ سال ع
 پیش سراب خان دودائی (کہ ہوت بلوچ ع پاڑھو ع سیادی داشتی) ماں
 ہندوستان ع افغان بادشاہ سلطان بہلول لودھی ع زمانگ ع، ملتان ع واژہ سلطان
 شاہ حسین لنگاہ ع لوٹ سرا ایدا ڈیرہ غازیخان ع آنکہ جاہنہ پیت۔ تھکہ آں کوہی
 جنگجو میں پٹھانی جنگ جدالی دیماد اشت بک۔

ماں ۱۳۸۳ع ع میر حاجی خان بلوچ ع دریائے سندھ ع راستیں پلو اوٹی
 پچ "غازیخان" ع نام سرا "ڈیرہ غازیخان" شر ع بیاد ایر کتے۔ منگوٹھ ع لیہ ع
 داخل ع گرداں سیت پور ع اے پراہ دراجیں ڈیسے ع سرا ۱۳۸۰ع ع بگرداں
 ۷۷۲ع ع عھے "میرانی خاندان" عروث واژہ دال پانزدہ پشت ع سرا آنکہ۔ بل
 ڈیرہ غازیخان ع اے "میرانی بلوچ ریاست" ع توکا سلیمان کوہ ع بلوچ ڈیسے
 شامل نہ اث۔ عھے ڈول ع تمن بزدار ع شہ ابید دومی بلوچ تمن چوش کہ لند،
 کھوسہ، لیغاری، قیصرانی، مزاری ع گورچانی ھم وٹی ھنہ آزاد عروث واژہ اشت۔

تاریخی ڈسءے حوالہ ای روئے مالوم ھے بیٹ کہ ماں ڈیرہ غازیخان ء
 سراب دودائی ۽ شہ آگء پیش ھم سلیمان کوہ ۽ دامن ۽ بلوج آباد اشت۔
 گمان ء اے بلوج یا زدہ صدی ۽ ھما دوی تاریخی مسٹریں بلوج لڈء ٻو ڙانی
 زماں ۽ شہ ایران ۽ مکران ۽ بیان ء ماں ”درہ مولہ“ ۽ راہ ۽ سندھ ۽ اتنکہ آباد
 پیشگفت ۽ چیزے بلوج ٻو لک پنجاب ۽ گوں ھور سلیمان کوہ ۽ دڑو ۾ یس ڪند ۽
 دمگاں ھم جا ھند پیشگفت۔ غازیخان اول ۽ دور ۽ باری ۽ سلیمان کوہ ۽ کردے
 بلوج بُنی میدانی الحبھاں ھم آتنکہ آباد پیشگفت۔

تاریخ شاہدی داث (دنت) کہ بلوج قوم و ٿی تب ۽ مزاج ۽ اعتبار ۽
 مدام آزاد خیال ۽ آزاد پسند سرآتنکہ ۽ غلامیں زند ۽ نسبت ۽ آنہاں مدام و ٿی خاطرا
 آزادیں موت گھسن کتے۔ شیر شاہ سوری ۽ زماں ۽ ده اے ریاست و ٿی
 معاملہ ہانی حوالگ آزاد اث۔ اکبر اعظم ۽ سرکاری طور ۽ اے ریاست ۽
 و ٿ و اڑھی مسگ اث۔ ھر دینکہ ۱۶۲۸ء اور گزیب ملتان ۽ گورنر پیش ٿے ڈیرہ
 غازیخان ۽ بلوج نواب و ٿ و ٿ و اڑھی ۽ بر جاہ دار گ خاطر گوں اور نگزیب ۽
 بازیں جنگ ۽ مژاں گی انت۔ تر خانیہ ۽ دور ۽ باری ۽ گرداں شاہ جہاں ۽ آخری
 دور ۽ بلوج چہ دلی ۽ بادشاہ آزاد سر آنکھن۔ البت عارضی طور ۽ برے برے
 اے علاقہ، کمتر دلی ۽ گیشتر قندھار ۽ سیاسی زور انسری ۽ جمل ۽ بر زانی سبب ۽ تاز
 چیرا ھم آنکہ۔ بل اے علاقہ ۽ قسم گیشتر گوں بلوچستان ۽ ھمجرنج سر آنکہ۔

میر نصیر خان نوری ۽ دور ۽ کچھی ۽ خان گڑھ (جیکب آباد) عبازیں بلوچ
 تمدن ہرند ۽ اجل ۽ آباد پیشخت کے اے علاقه ”ریاست قلات“ ۽ روشن آسانی سیم
 ۽ سرحد شمار پیشنت۔ میر نصیر خان نوری ۽ مرگ ۽ رند قلات بادشاہی ناالہیں
 سردارانی دست آہک ۽ سبب ۽ کمزور بیان ۽ شتہ۔ ۱۸۱۹ء ۽ تھا سکھاں ڈیرہ
 غازیخان ۽ سرااحملہ کشہ ۽ اے ڈیرہ وٹی دست ۽ آورتہ ۽ ہے ڏول ۽ ۱۸۲۷ء ۽
 نواب بہاول پور ۽ دو ٹی دست دراٹ پیشخت ۽ ہرند ۽ اجل ۽ ”نیز خانی علاقہ“ شہ
 قلات ۽ حکمرانیاں زتیه ۽ ٹیک ڪانت۔ ۱۸۳۵ء ۽ تھا راجہ رنجیت سنگھ ۽ وتنی
 جرنیل و نثار ۽ ذریعہ ۽ دو ٹیں دیروانی (ڈیرہ غازیخان ۽ ڈیرہ اسماعیل خان) سرا
 قبضہ کته ۽ سکھ فوج ۽ جرنیل و نیچر نواب بہاول پور ۽ جاگہ ہر دو ٹیں دیروانی
 گورنر مقرر کنگ پیشہ ۽ رندار نجیت سنگھ ۽ ۱۸۳۲ء ۽ تھادیوں ساون مل ۽ را
 ملیاں ۽ ڈیرہ غازیخان ۽ گورنر تھائیت۔

ھے دور ۽ سلیمان کوہ ۽ بلوچاں گوں پچی ۽ نزیکیں گھنگیریں بلوچ راج
 لیغاري، مزاری، گورچانی ۽ کھنیرانیاں ھم سکھ حکومت ۽ خلاف ۽ سرین بستہ ۽
 ایشان پنجاب ۽ توکا ھے رنگیں تباہی ۽ بر بادی یے شروع کتے کہ پہ سکھاں ادا
 حکومت کنگ گراں کپتہ۔ نیٹ سکھ سر کار ۽ فیصلہ کتے کہ بلوچانی ھر وزی الگارانی
 دیم دارگ ۽ پہ بلا ٹیں جنگی کارروائی یے بنا کنگ بہ بیٹ۔ ھے خاطرا سکھ لشکر ۽
 دوئی بلوچ هند ۽ مگاں ابید جرنیل و نثار ۽ جمدادار خوشحال سنگھ ۽ سروغانی ۽ یک
 مزایں جلو ہے پہ سلیمان کوہ ۽ بزدارانی لتاڑگ ۽ ھم دیم داتے۔

تاریخ شاہدی دا ش کہ بزداراں "ہانہند" ۽ کتوے مار ۽ مکام سراں کو
لشکر ۽ گول ھم رنگیں تاریخی مڑائی یے ۽ داشت کہ پدا ایشان تال زندگی ۽ اے
پلوادیم کنگ ۽ دست بروز کنگ ۽ ھمت ۽ حوصلہ نہ پیشہ۔ ھمیں "ہانہند" ۽ تاریخی
جنگ ۽ تاسکھانی دوازدہ صد مردم کنگ پینگ انت۔ شہ ایشی ۽ وٹاے نوں ک
سرابیث کہ حورگ دستین بزداراں پا ۽ وٹی ماٹی وطن ۽ پاریزگ ۽ چنکریں
بلائیں مڑائی یے داشت۔

خدائیش خان بزدار ۽ "چینڈ غ" نایا اے نیم تاریخی تاول اصل ۽
بزدار راج ۽ سکھا شاہی ۽ ھمال پروتی جنگ ۽ مڑایانی چاگرد ۽ تریث کہ ایشی ۽ سر .
رندا لاشار ۽ سی سالی براثی جنگ ۽ مڑایانی ۽ تباہ کاری ۽ شنک شانگی ۽ پذ، بزدار
راج ۽ شہ آنماں گیورگ ۽ سلیمان کوہ ۽ وڑوڑیں حند ۽ دھکاں آنماںی جاہ مندر
ہیگ ۽ بھیڑہیت۔ تاول ۽ بنی ۽ مدندری ۾ گپ (موضوع) وٹی شم ۽ شینک ۽
اعتبار ۽ یک پلوے بزدار راج ۽ مراحت، گھیری، سر مچاری ۽ وٹی ماشیں وطن ۽
شہ دری دز ۽ الگار کنوکاں رکنگ ۽ بلوج تورا (Code of Honour) ۽ میار ۽
زوارانی چو شیں مسلمانی نشانبری ۽ حکمت ۽ دو می پوا بزدار راج ۽ گھیری ۽
سر مچاری ۽ جذیہانی پروٹگ ۽ دری قوتانی دز کمکی ۽ درگت ۽ سردارانی کار ۽
کرداراں جوانیں رنگے ۽ پدر اسکت دیما کاریث۔

اے مزیں راستی یے کہ بلوچ بزرگیں راجع ہر وحد عوڈیہ سہ عوڈگار ع
 پاریزگ ہر کھج ع خاطراوٹی مائی گلزار میں ع ہر کوہ، ہر سنگ ع ہر اراه ع سراوٹی
 زگریں ہوتاں گوں ڈیسہ دوستی ع وطن دوستی ع یک نیرانیں راجد پڑے نوشہ
 کشہ ع ٹھے نیرانیں تاریخ داں مردوشی شیدانی بے میں ع بے بد لیں قربانیانی
 اعتراض ع ہواں گاں گوں بلوچ ڈیسہ ع ہر ہر گام چک ع "نیرانیں چید غانی"
 سورت ع مک ع او شتوک گندگ بنت۔ ع اے ھم بلا میں راستی یے کہ او دایز گیں
 بلوچ استمان ع ولی ڈیسہ ع رکھ ہر پاریزگ ع ہاتراوٹی ساہ قولی سنگ انت ع ولی
 ھون رینگ انت۔ ھموزا نام گپتیں وٹ گڑیں ع لئکڑیں سرداراں ولی پھٹکی
 سرداری ع دروگیں معبری ع ھاتراوطن ع راجع ع سودا گوں ہر آکنیں درآمدیں
 وس ع واکاں گوں جشن ع ولی نوکری ع چاکری ع بلاہیں ارزانیں قسمتے گفتہ۔

ہر وہ یکہ ما گو سنگیں تاریخ ع گوں ھیڑت نگاہی ع گندول تے اے چیز چو
 روشن ع پدراء سرا بیت کہ وٹ گڑیں ع نام گپتیں سرداراں گوں درآمدیں وس ع
 واکاں یکجا ع یک دست پیشہ بلوچ راجع ع گھبھیری ع مزاہمت ع جذبہ ع ختم سنگ ع
 دلائی ع وطن فروشی ع کردار ادا کشہ۔ دومی بلوچ راجانی ڈول ع بزدار راجع ع گوں
 ھم ٹھے پیشہ۔ افغانیں، سکھاں یا فرنگیاں گوں جنگ ع مژاہی دو گت ع ع ولی
 وطن ع پاریزگ ع ہاترا ہر کوہ ع ہر سنگ ع سرایز گیں بزدار راجع ع ولی ھون رینگ
 انت۔

لے گہیگری ۽ مزاحمت ۽ اے جذبہ داں ھما وقت ۽ بر جاسرا آتکه۔ داں و قتیکه
دری قوتانی اے چیٹ ایگیں، پالنگیں، دروگیں ۽ وٹ گڑیں سردار کمیانی
سورت ۽ پیدانہ پیرگا اشت۔

آخر ۽ گونڈیگ ۽ اے ناول ۽ باروا ھمنجھ گشگ لوٹاں کہ شہ ایش ۽
بلا ہیں، بر زیں ۽ ٹو ہیں Theme خیالے ۽ یا مر ٹیگیں دور ۽ گڑ منجل چپ ۽
چاگرد ۽ ازاند ۽ مسلہمانی نشان بری ۽ شونداری ۽ لوٹ کنگ پہ ہے و استا ھم
رذیں ۽ بے فائد گیں ٹو کنے بیت۔ چیا کہ ایش ۽ گفت وٹ یک خاصیں دور ۽
نوئے ۽ خاصیں لوٹ ۽ گذرانی چاگرد ۽ تریث ۽ دومی ایذا خدا ٹخش خان بزدار ۽
تحقیقی وس ۽ واک ۽ ستائے تعریف نہ کنگ یک بلا یں بے انصافی یے بیت کہ
ایش ۽ ہر ہر لوزو ٹی جاگہ ۽ یک تحقیقی شانکے (بہاؤ) ۽ ڈول ۽ شلان ۽ سر رشان ۽
گندگ بیٹ۔

واحد بزدار

نیم روشن و ختم۔ پھجھڑ (”چھاگن“ ہندی اُماہے ۶ نام انت) ۶
و شوشیں چٹکا (روتاپ) جان ۶ مزادیگا ایں۔ دو میں دیروانی (”دو میں دیرو“
بزاں ڈیرہ غازیخان ۶ ڈیرہ اسماعیل خان) درمیان ۶ پہ دراڑیں دشته کھنگا ایں۔
ایشی ۶ شیرا دریائے سندھ چول جنگا ایں ۶ ایشی ۶ پشت ۶ سلیمان کوہ ۶ بر زع
بلندیں کوہ شہ صدیاں ولی دامن ۶ کھنگیں ڈیسہ ۶ دریا پار بیو خیں انقلاب مال
بدلو خیں بادشاہیاں ۶ دنیا ۶ رنگاں گوں ہیرت ۶ کھیاں ایں۔

ہے درمیانی دشت کہ ایشی ۶ عام زوان ۶ بنی (بنی بزاں دشت)
گوشوں۔ یک بے آفیں بے ریمیں ھٹکیں گیا وان ۶ صحرائے۔ جا ہے جا ہے ایشی
نیام ۶ روشنے سفر کنو خیں کاروانی، مسافرانی یا مالانی چرک (دگ)
کھنگاؤں۔ اے چرک پر سکونیں موسم ۶ داں دیر ۶ سرائیخ ۶ کوشاں بل گرد ۶
گواٹانی دخت ۶ ایشانی چھنٹانے دہ سر نیٹ۔

ھے رنگیں یہ چر کے چکا دو ازوار رونگاں۔ دیر شہ ھمے رنگ کل
(بزان ما لوم بیٹ) دیاں کہ اسفیشیں کاغذ چکا دو ترکو خیں نکلاں۔ سری ازوار ہر
شیش ہتھیاراں بستغ ۶ ٹوٹی ماڈن (ما دیاں) ۶ قدم ۶ ٹوران (جزان ۶ بزاں روواں
دیاں) ۶ ٹوٹی حیالانی نیاما غرقیخ ۶ روغا ایں۔ آنہی دمب ۶ دوسہ قدم ۶ پذاکہ سوار
روغا ایں آنہی ۶ یہ بوریں بر قایے چکا میں۔ ما لوم ھے بٹ کہ آزالے ایں۔

اے ناخو، اے زال گزر تغمیں شفء، نیم شفء شہ ملتان قلعہ ء فرار
 پیغماں۔ پورا ایسیں شف ایشان ماڈن ور کیعفت (تاچینگ)۔ نال ایشان آرام کئے
 ء نئے ماڈن آرام داث اش۔ سوا (صباہ) ء پذ ایشانی رفتار آہستہ آستخ ء شہ
 ست پیغماں۔ نی ھمال پاڈاں گیہلیغ اٹاں۔ کوشش ایش اٹے کہ ہر کہ شہ ملتان ء دیر
 ہٹ یوں۔ جوانیں۔ چیکھے یقیناً آنہانی تلاش ء جست ء کار شروع پیغماں۔ ء
 دشمن چھپیں وخت ء آنہانی سراست بٹ۔ ایشانی خواہش ایش اٹ کہ دہ شف
 پیغء پیش اے بڑی پوادانی اندر ابرونت۔ نوال شہ سکھاں محفوظ بنت۔

اے آں زمان غمیں کہ سکھانی راجد رنجیت سنگھ بیر ان بخش اٹ۔ پنجاب،
 کشمیر، سرحد اے راجہ ء راج نیاما شت۔ راجہ ء مرگ ء رندے وطن ء طوا
 الملوکی اٹکه۔ ہر گورنر دلی ہند امتحیار پیش۔ لاہور راج ء محض ہمال سکے یہ
 علامتے نشکے سر آٹکہ کہ اے وطن سکھا شاہی ء شیر ایس۔ وگرنہ لاہور ء اقتدار
 اے گڑ دیس (پیلویں) وطن ء سر نیاما کہ۔ ملتان ء گورنر دیوان مل کہ رنجیت
 سنگھ ء وفاداریں سمجھ اٹ۔ آں نی محض نام واسطہ لاہور ء ما تحش اٹ۔ بل دلی ہر
 معاملہ نیاما خود مختار بیٹھ اٹ۔ آنہی انصاف بار وابازین کسو مشہور اشت۔ بل آ
 وخت کہ معاملہ گوں مسلمانے ء بیش گڑ آنہی ء حق ء انصاف چھ بجه نیاڑت۔

گرک میش ء مثال ء قصور ہر صورت ء مسلمان ء بہر ایث۔ سزاوہ ہر حال نیا
مسلمان ء کاتک۔ مسلمانی بارواالے قوم ء نادشی ء عصیت شہزاد دیمااث۔

اے موسم ء دریائے سندھ ء آف کمیں اٹ۔ ایشاں دریا ماڈنی چکا
جاگاں ء پار کش۔ شہ آبادیاں و تار اریز دیاں ء بنت ء بنی گفت اش۔ یہ چڑ کے
مہوی (سلیمان کوہ ء ہندے ء نام) درہ پلواشت۔ ہمال گفتہ بڑزادیم کش۔
داں چم دیدا ہر پلوے رنج ای رنج (ریک) کھنخاٹ۔ ہندے ہندے ء جنگی
کر گوشے یا پلکے (روفاک، روپا) نگاہ کاتک۔ ناں ٿ پوزا (پ)
اودا) ساہدارے ء نام دہنہ ملی اٹ۔ جنان جنان ء دریا یہ تو رایے (گدان) نگاہ
آٹکہ۔ ایشاں ہمال پلو ماڈن پیر شغاف۔ نی کہ شہ تو ار ء صد گام ء رستغال۔ یہ
مردے سراپیش۔ آنی ء تڈی (مگر) زڑتہ ایشاںی پیشوائی ء دیما آٹکہ یہ پیری
(کبڑ) بروٹا یے (کسانیس بو ٹگ) ء شیرا نشینہ ء ایشاںی ماڈن گفتہ نیا دیس تغت
لی۔ حال ھوال داشہ گفتہ۔ رندایہ ژرت من نفن (ژرت ء نان) یہ یہ گڑی
بورے ء گوں کد ہے آف ء آڑتہ ایریکٹی۔

اے نفن ایشاں ھھ رنگ ء دش لکھ کہ اے رنگ ء کباب ء قورمه ده
ایشاں دش نیا نکوں۔ نفن واڑتہ آف واڑتہ کمیں دخت ء آرام کش۔ پیشین
دخت ء ولی ماڈن سوار پیشہ بڑزادیم کش۔ اے مرد کہ سرا سوار نفن ء روغا میں

ايشِ نام بگل انت ءاے زال که ايشِ ءاچي پجي ءانت اے ”راجي“ انت کد ديوان
مل ء مسزير جنک انت۔

بلوچانی دو مسزير ناله (شاہ، پاڑہ) سیستان ء درکفتہ په کچ مکران ء
بیان ء آتکہ سیبوی کچھی ء آباد بیختت۔ اے دوئیں ڈھکر (پاڑہ) کہ رندھ لاشار نام
داشت اش۔ داں دراڑیں مدتے ء جوانیں بر اسانی ڈولا ھے ڈیسہ ء آباد لغ ء
سر آنکھغاں۔ بل آں شوش رند سردارانی دل نیاما مداری موجود سر آنکہ کہ
تغاخاں لاشاریاں جوانیں، آبادیں ء سر بزریں ڈیسہ یے بڑتہ۔ آزینکہ رندانی
بہر اغیر آبادیں بر عہدیاں وطنے آنکہ۔

گوہر جتنی ء اشتراں تریخ بہائی رندان آں ترنا کیں ء تباہ
کاریں جئے ء بہدات کش۔ کہ آں ده سی سال ء شش۔ رندھ لاشار یہ تو غیں
پیڑی (نسل) اے آس ء ہون ء نزارغاں گندان ء مزن پیش ء پُرد پیش۔ رندھ
لاشار ے اے رنگیں جئنہ اث کہ شہ جنگ ء تباہ کاری ء محفوظیخ ء سر آنکہ۔ نتیجہ
اے پیش کہ سی سال ء رندان، رندھ لاشار ء سر آنکھغاں چڑوئیں ز منځ، زال، ټیمیں
چک، کوان پشیں پیرند، (پیریں مرد) معذوریں ورنا یا ٹکائیں
(گوزوریں مال) مال، کوہ کوہ پنده چکا گورستان جڑیخاں کہ اوذا ہے جنگ ء
کشتغیں دفن اشت۔

ھمال زملق ء رندانی گلکرء شه یہ مردے کے باز مالدارء گیشور
بڑا ھست لی۔ تی مال شه ایشی ء علاوہ آشان۔ پھلوان نام داشتی۔ بڑانی دارگ
سبب ء آنی نام پھلوان بزردار مشہور پیش۔ لی دہ بزردار قوم ھمانی اولادیں۔
پھلوان شه امراء جنگ جدال ء روش روزی واهی ء ہر وحد عبد امنی ء جنگ آئک
شه سیوی ء درکفتہ۔ سلیمان کوہ ء بڑی پواداں دیم کٹ لی۔ لڈبوڑاں کنان ء
مزلاں جنان ء بازیں ھندال، پیران ء آئک ”سنگل لہر“ (سلیمان کوہ ء یک
کورے ء نام) کندی (گور، کنارہ) ء نشہ۔ اے وطن پہ مالداری واستاجوانیں
وطنے اث۔ گرمائی موسم ایشاں لڈاٹ۔ مال پہ بڑی پواداں بہت اش ء
ساز تیں باماں شہ آک پواداں ایر کفت بنی (کوہ ء من، سرایرگ) بحری ء
کاتکاں۔

ایشانی لڈ گوں کو نجاتی جمل بڑز بخ ء آوار اث۔ کونج کہ بڑزا شتاں
ایشاں لڈاٹ، پواداں دیم کٹ۔ کونج کہ جمل ء شخت ایشاں لڈاٹ شہ پواداں
من کاتکاں۔

پہلوان ء نسل بلا میں تیزیں رفتارے ء ودش۔ کمیں مدتے ء رند
ایشان کسان نگاہ ء آتکہ۔ ده وخت ء اے ودش اسکر پیٹھاں کہ نزیخیں ء
سیماندریں قوماں گوں مشت میڑینت کٹ اش۔ ضرورت متابک ء اے شہ
سنگل کندھی ء چیاریں کندھاں ورغ ء شروع پیٹھاں۔ لی ایشانی جذا میں ٹالہ
جذا میں پلواں درکفتوخاں۔ غلامانی، شاہوانی، سیاھانی، لردانی، چاکرانی ء دلانی
سنگل ء اے پلواں یا شہ سنگل ء لما (زرباری شمگ) ء آباد پیٹھاں۔ جلالانی،
رسانی، صدرانی، مٹھوانی ء دوستلانی شہ سنگل ء ابھا میں (قطبی، پلو) وطن ء
درکفتوآنکھاں۔

آبادی ورغ ء گونبغ ء ضرورت ودثغاں۔ ایشان کڑدکاری (بشت
کشاری) ده شروع کئے۔ شہ لیزدی (بزدار وطن ء یک کورے نام) لہر ء ابھا میں
وطن "درج لہر" (بزدار وطن ء کورے ء نام) گشغ بیٹ۔ اے وطن ء گیشتر
جعفرنا میں قوے اٹ۔ بزداراں شہ جعفر ابھاء گفتہ یا پچی یے (چیزے) پہ زورا
شیر چریذتہ۔ نیٹ جعفر شہ "درج ذات" (بزدار وطن ء جا گئے نام) ء پشت ء
درکفتوخاں۔ اے ٹالہ کہ سرا ایشانی ذکر پیشہ پہلوان بزدار ء نسبت ء بزدار گشغ
بشت۔ ایشانی گوں ہما ھمگیں راجاں پہ مثال ء کوسخاں، عیسوٹ پٹھاناں،

کھیڑاں ۽ قیصر ایاں مختلف میں دوراں جنگ جدال ۽ جنوری (جنگ ور غبر غ) ده سر آتکه۔ رو شے سک رو شے ست۔ بیر حال جنگ ۽ میڑا یشانی زند ۽ یہ بھرے پیٹھاٹ۔ ہر چک ۽ پیش پیش ۽ ہتھیار اپنی استعمال حیل دلچسپی۔

ہے ٹالہانی نیام ۽ یہ کتریں ٹالہہ یے کہ بجر انی نام داشتی درگ لزا آتکہ ماڑی نامیں کو ہے ۽ نند نیاز و ڈینتی۔ ماڑی نامیں کوہ بلوچ و طن ۽ بازنٹ۔ اے ماڑی کہ مئے قصونیا میں بزدار قیصر انی سیم چکیں۔ باز دژ ٿمپنی، در ڈداریں کو ہے۔ ماڑی شیر اور گ لڑو ہیث۔ بجر ایاں درگ لہڑ ۽ گڑ دکٹ۔ ماڑی ۽ ونی مال چارینت۔ اے اثر مارا ہفت ہشت گیست مردم بشت۔ ایشانی نیاما پنجاہ مژد زخم د تیں استخت۔ پہ مژدا اے نامزدیں ٹالہہ یے ۽ ایشانی مسٹر ۽ نام شکلات۔ شکل باز دیر گندیں ۽ حوصلہ مندیں مژدے ۽ شکل ۽ کتریں براث نام جمعہ اٹ ۽ اے ہر دو ٹمیں براث شہ باقی جہان نسبت ۽ خوشحال اشت، پچیکہ ایشانی مالداری شہ باقی مژدماں بازاث۔ ٹالہہ ۽ ہر معاملہ گوں صلح ۽ تران ۽ کٹ اش۔ ہر کسی غم ۽ شادہ ۽ شرخ اشت۔ تنگد تیں براث انی امداد کنغا تیار اشت۔ برادری ۽ مژدماں و خیکھ واهی یے یاڑنگے (رنگ گیری، پد گرگ) ۽ شتاں آنہانی تو شخ انتظام دہ ہے دو ٹمیں براث ان کٹ ۽ گڑ دغ وخت ۽ ایشانی سوار غ دہ ہے

مڙ دال داٿ. پڪ کشت، تريت (ٻٺ) جو ڙينٽ لشکر ادات اش. برادری نیام ئه چج کے ئه مرگ ئه بُثينٽ آل لوغ سوارغ دال سه رو ش ئه مڙ داع رسايٽنٽ. مسافرانی ئه مہماںانی هیال داری باز جوانسخ کشت اش.

شکل ئه زال نام بانو اٿ. وٺي ڪڪر ئه جو ائمٰں لوغه ئه گوں تعلق اير ڪٿي. ايشانی سير هابلو چي روا جانی تما پيشه. دال دراٿيں مدته ئه ايشانی او لاد چج نويٽه. پير ال فقير ال منوٽي منته. بازو پير اڪڻي اے نا اميد پي ٺغا ٿال که اللہ تعالیٰ ايشانی چڪ ئه رحمت کشت. ڀي ڳيجهه ئه ٻڱل شه او تاک ئه ترڅه آتکه. لوغ ئه فلاسي چڪ ئه نشيٽه. بانو ئه آف آزتنه ئه دستي ٻڌڪائے (گوا تو) آزتنه شکل پشت ئه او شتاشه آنني ئه گواٹ ڪنگ ئه شروع پيشه. شکل ئه ڀي ساڑ تيں سا ٻه کشتة چوشينغ ئه ٺونک کشت بانو! اے هر مر مريں مال اے دراٿيں ڏغار، اے ليزو، اے ما زن، اے گورم مئے چه کار ال. دل گشٽ ھر ٿئے ئه عيل دئے برو ڀي جنگلے ئه اللہ اللہ کا ال.

بانو ئه شه لج ئه چم جمل ئه گشتة: شکل! اللہ اللہ گنج بد ۾ ڪارئه نه انت. بل تو موئي خج ئه موئي مناں محسوس ڀي گا ئمٰں نواں مئے چڪا الٰي رحمت ٻيو خميس. مناں ڪڙ دئے رو ش ئه شکنٽ نواں مئ گوں اميد انال. اے ٺونک کشت بانو په تور اندر ۽ گر گشتة شتة. شکل ئه ديم سر پيشه. رکاں مکان آتکه چم سوجلا پي ٺغا ٿال. هماں نشتغىٽ ہند اسفن سجده ئه ڀو ٿي.

اے اللہ! تئی درالکھ شکریں کے مئیں تماریں زیند شفاء صباہ
آڑتے۔ میں سکھیں دل ایسے ساز تیں چٹائیے دائے۔ میں پھر (بزاں پھاگن) اے
جیتے (بمارگاہ) شون دائے۔ مئیں سکھیں ڈغار بزر کئے۔ شکل ہما وخت اے
دراد رکھتے۔ شتا فیغ اے دوپس لوٹا نینتی حیرات کھٹکی۔

عیسوث پھانال گوں بزدار اے گردار جاریغیں۔ پیشی شفے اے واہی کھنے کے
عیسوث شہ ڈاث (شم) اے اندر ایج یعنی بزدار اے رشو خیں۔ شکل گوں سی
ازوار اے واہی اے شتغایم۔ شکل تورا اے زال رو غ مناعال۔ تورانیاما بانو ولی زنک اے
وش و شیں دڑوال گوں لیغیں۔ جمعه ولی نزیخیں تورانیاما تف اے و قنگیں۔ شکل
لوغ اے باروے چکے اے گر لیغ اے توار آنکہ۔ جمعه پا ز آنکہ نشہ، دائی اے چک اے ناف بر شہ
بستہ۔ گردا سدا ایغ اے جمعہ گوراشتہ ٹونک کھٹکی۔ بر اس! ترا مبارک باث کہ اللہ اے
شکل اے پچ داشت۔ جمعہ بازوں پیشہ۔ آنی اے یہ سریعہ یہ لیزوے متاگری
(متاگ) اے داشت۔ مازن گل ورتایاں پیش اے واہی بڑتہ۔ بشکو ڈومب اے یہ کھرے
(ہر) ساز کشہ۔ شکل اے متاگری د لیغ اے رواں پیشہ۔

”قطبہ ماڑ“ (جا گئے نام) اے بزدارانی پھی اٹ۔ اوذار سخے گوں توار
داث تی کہ بجر انی آں (بزدار راج اے نکرے اے نام) بزداراں شار (شمارا) مبارک

بادباث کہ شکل بجر انی ءحد ائے پچ داشت۔ شکل گوں تیو غیں ٹالہه ءخوش پیش۔ بل
کلیں بزڈاراں خوشی شد۔ اے ڈومب ء شکل ء یہ پنکا یے (پاگ) یہ اپے داش باقی
مزداں دہ یک یک کلد ارداشت۔ ہماں روشن ء حال پیش کہ عیسوٹ گڑ دش پذاشتہ۔
بغیر شہ جنگ جدا لے ء اے پچی پر شتہ ہر کس ولی لوغاں رواں پیش۔

شکل گوں ولی سی میں ازوواراں شراف شرافیخ ء راہی پیش۔ شہ ماڑا
(بڑیں جا کہ) کہ مازن درکھنگاں۔ قطبہ ء کالیماڑ (جا گمانی نام) ء دراڑیں
میدان ء گڑ دعویں دوڑاں اہماراں ء پہ ساکاراں (آل میدان ء کہ ژل بازمیت
آنی ء ساکار گشت) زوار (ژل، ہیر تم سنگ) آل در زینان ء دنیں دیغیر ء
شہ لوغاں رستگاں۔ شکل ء پیش پیش ء شتہ جمعہ ء حیرت حال گفتی پذ اوٹی تورا
اندر اشتہ۔ بانو یہ کندے ء وقفاٹ۔ شہ کمزوری ء زرڈیں پھر یونخاٹ۔ بل
شکل کہ دیہت لی دیم سربیٹ لی۔ گوں ٹھیغیں ٹونکے ء شکل ء مبارکی داٹی۔
شکل ء بر ابر لغی ء مبارکی داش ٹونک کٹ لی۔ بانو! مبارکی ء اصلیں حقدار توئے۔
چیجہ اے خوشی ٹیکیں، ٹیکیں کل ٹالہه، برادری ٹیغ ایں بل اے کشاں،
محنت، ولی ہڈکھ ایکوا کوئہ ٹیکیں۔

خلقت پوہ نہ ایس کہ بلوچ زال اوذا کہ زندگی جمد لوغ
معشیت گول مژدا بر لغ شرکیں۔ ہموزاں قوم حفاظت کو خیں
ورنایانی نسل عدیم برو خیں زالانی نز سری دہ است۔

بانو، شکل اے وزن داریں گالاں پوہ نہ بیخاٹ۔ بلے یک نک
شکل ہی خیال اث۔ گول چھاں منہہ و قفسی چ پوانگاہاں پیر غاءٹ۔ شکل پاد
اتکہ شتہ چ خیال کٹ لی سرا دست ایریکٹ لی ہے تو را درا درکھتہ کہ آنہی
لشکر سوار غ انتظام کھنگی اث۔

جمعہ کہ فی شہ تف ہ دراہ بیخاٹ پشت ہی صھے انتظام ہ شروع بیخا
اث۔ سوار غ ہر ند آں شف ”بجر انی آں“ بشکوڈ و مب ہ صباہ سریندا جناہینہ۔
در لیں ہ چاپ جشہ۔ نڑ ہ سر ہ مجلس دہ بیشہ۔ شازادہ ہ ورنا، پیر، زال، چک، مزن
کسان کل شریک ایاں۔ شگان رو ش ہ شکل ہ مرنیں خیراتے کشہ۔ چ ہ نام
ہنگل ایریکٹ لی۔

جمعہ ہ دوچ ایاں کے ہ نام ہوران ہ دو منیع ہ نام مرید اث۔ ہوران
شہ ہنگل ہ دو سال ہ مزن اث۔ مرید سالے ہ کسان اث۔ سے سال ہ رند اشکل
لوغ ہ یہ جنکے پیدا بیشہ۔ آنہی نام لالی ایریکٹ اش۔ زیندو ہی رفتار ہ جزان اث۔

مال ء خیالداری، لڈوڑ، کڑو کشار ء پھی ء جنگ جلوہ، ڈنگ، لشکر گیری ء اے
کلیں کارہماں رنگ ء جاری اٹاں۔ بجر اینانی یہ مژدے عیسوٹ جنگ نیاما، دو مژد
بھیانی سیاہ آف جنگ ء جمع پیٹھاں۔ جمعہ ء یہ دستے گوں قیصر ایناں مژد جمعے ء
گذغ پیدہ۔ بل اے قوم ء تی مز نیں تاو ان چھی نیا تکہ۔ ایشانی مال، ایشانی باائز،
ایشانی بھمل، دال اے پانزدہ سال ء سو گوسر آنھکھاں۔

کوہ ء تاز ہیں گواٹ، لبراء ہورانی صافیں آف، سادا میں خوراک کہ
آنہی نیاما مزیں بھر گوشت اٹ یا شیر عرو غن۔ ایشانی صحت ء ضامن اٹ۔
ہنگل، ہوران، مرید، لالی اے کل بڑی لغ بڑی لغ ء مزن پیٹھاں۔ شش
سالگی نیاما اے قرآن ء نشتمان۔ ملاوتیگ یے اٹ۔ آنہی ء ایشاں نواش ء عرو شغ ء
تی مذہب ء مزیں مزیں طور طریقہ ڈستھاں۔

ھشت سال ء رند ایشانی جنگی تربیت شروع پیدہ۔ ایشی نیاما حم جمع،
گرد پیغ تیر ء نشانہ، نیز غ جمع ورزائیغ، کند سخ (کند ء چنگل دیگ) شامل اٹاں۔
پرچیح لڈ ء بوڑو خوت ء ایشاں اے ھیاں ضرور کٹ کہ اسکریں میدانے بل می
کہ اوذا چکانی تربیت ملی یا شادی غمیاں مستریں پھیاں دہ جاہ ملی۔

وخت گذان ء شتہ اے چک ده وخت ۽ رفتار ۽ گوں مزن بیان ء
شتاں۔ ایشاں گیشتر چھی ء لیوکٹ۔ ایشانی تربیت یکا جاری اس۔ شہ تربیت ء علاوہ
آلخ (ہاسیک) ء مزیں مژداں کو ہنس بلوجانی بہادری ء غیرت ۽ کسو ده
اشکناہینہ ایشانی امر اہ دوازدہ سال بیخ ء اس۔ چوش کر ہنگل مستریں بیخ ات۔
ھے و استا آیشانی سروغ بیغثا اس۔ وختے آں پوداں کرغ بیٹاں وختے شہ درنگ
بکان نپ (دور دیگ) دیا نئنتی۔ وختے گوں در شکاں ریز بست ۽ گوں ریز ء در کفع
ایر کفع ڈس اتی۔ در کو خیں (تچو کیں) ما زناں سوار بیخ ایر کفع ایشانی و استا بیخ مسلک
یے نہ اس۔ بالي مرگاں گوں تیراں ایر گیر غ ایشانی چپیں دست ۽ لیواث۔

یہ رو شے ہنگل، ہوراں ء مرید یہ پوادے ء من کرغ بیغناٹاں۔ ایشانی
سریناں یکور سہ بستغ اٹاں۔ تی بیج ہتھیارے گون نہ اتے۔ یہ شوانکے ء واہی کتے
کہ ایذار سترے، رسترے! ھے کوڈ کہ نز بیخ ء اٹاں، در کشغال ء اوذا کہ
سر پیغماں۔ شوانک ء حال داش کہ رستر آں دیکی پیر (کبڑا) بر وٹا (بو ٹگ) نیاما
ایں۔ گوں چار غ ء سی کٹ اش کہ اے مجے انت۔ ہنگل ء، ہوراں ء، مرید ء
ولی تران جوڑی نتے۔ رسہ شہ سرین ء بو تک دست ء کٹ اش ھمال بر وٹا ء نز بیخ ء
شہ یک دو میخ ء ده ده گام پنده او شتا شغال۔

بَگل ء کو ہے بروئاء جش۔ مم ء چال داشد را آنکه۔ دوپادیتہ او شاش۔
 بر ش کش لجھٹے خرستی۔ یک دم جلوہ داٹی، ہوران پلوا کر آں مم ء دیماٹ۔ مما
 چیار قدم دا اغزال کہ ش پشت ء کمندے آنکہ آنی لاف ء کفتہ۔ اے کمند بَگل ء
 چغل داشع اث۔ مم ء دم گڑ دینہ بَگل پلوا جلاہ داٹی۔ داں وختے ء ہوران کمند
 پریدتہ۔ نی مم دو کمند نیاما سیاہیں سو گواٹ۔ چچ پلوے بہت نہ بہت۔
 مرید ء جٹ کش شہ شوانک ء تفر گفتہ۔ مم ء سغر ڈالشی (پی کنگ)
 دہ وختے دو سے مزیں مژد ارستغفت۔ چکاں شلباش دا ش اش ء گڑ دش
 لوغ ء شتغزال۔

سرا مزینانی سا (سماہگ) اث۔ بے وزتی ء زمانگات۔ کو د کیس مژد
 ٹاں۔ لوغ ء کار ء بار کمیں کٹ اش۔ سیل، شکار ء عادت بخخ اش۔ اے وطن ء
 دالی مخلوق ء آبادی ایخیر بازنہ اث۔ ھے واستا اے وطن ء پ جنگلاں، پواداں،
 سید، کر گوش، مار خور دہ است اشت۔ مرگانی نیاما سیگ، سیسی، کھیز، موٹھ
 مرغ، بکھر، کونتر بے حساب اث۔

بَگل، ہوران ء مرید سواہ ء شکار ء در کفتاں۔ یکو پرانع پخخ ء گون
 اش۔ یہ آنی کلی یے زختے۔ بستغمس رو ش ء شکار دمب ء پراشاں۔ مز نیں

شکارے مٹالا سیدے یا مار خورے دست ء ہیا لکمیں تباقی شکار بس کث لوغ ء
کا تکوں۔ نانہے داں دیغر ء شکار کئے۔ دیغر وخت ء لوغیخ انتظار ء اٹاں کر ورنہ
گل پچ وخت ء گڑداں کایاں۔

بے نصیبی جدائیں ہڈرے اٹ، نائے اے چھ روشن ء ہور گنگے
نیا تکاں۔ یحجه ء وتاک ء شٹ ولی روشن ء شکار کسے گوں مزیں درنایاں
اشکنائیتے۔

بلوچاں داں دیر ء اے رواج سر آئکہ کہ داں وختے مژد ورنانہ بیٹ۔ آ
ہنگل گشخ بیٹ۔ آنہی ء یہ کرتا یے جان ء بیٹ۔ آے گالوار ء علامت اٹ کہ اے
داں نی بالک نماں ء نابا لکمیں مژد، زال، پیر نڈ ء ڈومب شہ بلوج ء ز حمار ذثال۔
ہنگل امر ء شانزدہ سال، ہور ان ء ہقدہ سال ء مرید پانزدہ سال ات
کہ شکل ء جمعہ ء ہیرات کتہ۔ ایشاں سکیں جرد اٹغت یے۔ جمعہ کہ معذور بیٹخ
اث۔ ہور ان ء جمعہ ء ہتھیار دست ء اٹغال۔ ہنگل ء مرید و استاشش شش
میش داٹھ ہتھیار گفخ انٹ اش۔ اے جلشکو خیں سان دا ٹھیں ہتھیار بستہ ایکوء
اے چور و خوش نویٹغاں بلکمیں ایشاں پٹ گوں گڑ دیں ٹالہہ ء وش پیغخت۔
ہتھیار اس بستغ ء وش دشیغ ء ہنگل ولی ماٹ گورا شتہ۔ سلام داٹ لی۔ ماٹ ء کہ

بنگل گوں مئیں جراں ۽ ہتھیاراں سستغ ۽ دیش۔ آں دلیلانی نیاما غرق پیش۔ سوچ آنک
ئی کہ مختاشہ پڑا ھے بنگل ۽ میں واحد یہی چ ۽ ز ھم روائیں۔ سُد ۽ نہ انت بانگھے چے
پیش۔ شکل منیں روح ۽ ٹیک انت۔ لالی ۽ بھجویں براس انت۔ ایشی ۽ ساہ ۽ چ
مواث۔

بنگل ۽ کہ ماٹ حیرانیغ ۽ دیش گوشتی۔ چچے ماٹ تو منا سینے جراں ۽
ہتھیاراں گوں دیش حیران بیخائے۔ میں وشاں کہ اللہ ۽ منا موقع داش کہ قوم ۽
واستا من وٹی بھر ۽ ذمہ داریاں وٹی کوفخ ۽ زیراں۔ تو ھمے دعاکاں کہ مئیں چم کسی
لچ ۽ پلوابردار مواتاں۔ مئیں ز ھم شہ پیچنا ہے ۽ ہون ۽ رنگدار موات۔ مئیں دست
ظالم ۽ مدت ۽ بروز موات۔ بلے مئیں تیر انی رخ دشمن ۽ پلوبلاث۔ براس ۽ ھم قوم ۽
پلوامہ واث۔ موت ھیں۔ بل فی دعاکاں کہ من شاں سستغ ۽ گراٹاں۔ پشت ۽ مہ
گراٹاں۔ بانو ۽ آمین کش دیما پیش۔ بنگل گوں ڈور اوکینت لی (بنگل کنگ)۔ آنی ۽ کوفخ
چکنٹ لی۔ بنگل ۽ سگت در ۽ انتظار ٿاں۔ آھما وخت ۽ در اور کفتہ شتہ۔

بیجھے ۽ او تاک ۽ پھی اٹ۔ ہر کس وٹی گپ رپ نیاما مشکول اٹ کہ حمل
شاہو ۽ آنکہ۔ حمل هاں روشن ۽ درگ (جا گئے ۽ نام) ۽ شتہ ۽ گڑو شہ۔ حمل ۽
حال آرٹہ کہ قطبہ بزدار گوں پگله (قیصر انی ڏیسے ۽ جا گئے نام) ۽ قیصر انیاں نے
رکھ ۽ سرا وہار (هراب) بیٹھ انت۔ خطرہ انت کہ نواں ڈکوں۔ (مرٹن)

ریحان ء حال کٹ کہ ولی کو سخ نزیخاں آسکھائیں (ولی کو سخ یہ مشہور یہ دزے ء بد معاشیں مژدے اٹ) مزیناں ولی برادری ء گوشتہ کہ آں شیواری بابا ولی نوال مالے، اشتہرے پہ آوار ء جنت۔ مستریں پیشتر ہ کستریں پذیر لغ ء شتہ و فخار۔ دوی روشن یہ نیمروش ء ڈاہ آنکہ کہ پگہ قیصرانی گوں قطبہ عبزدار اہ مژدیخاں۔ نی قیصرانی شہ ”لزادان“ (قیصرانی ڈیسے ء جاگے نام) ء آنکہ مج بیغاںیں۔ بجرانی دہ تیار پیشہ۔ قطبہ ء رواں پیختاں۔ دیغرا ء یہ شوانکے ء شہ بیگلے ء سراثونک کٹ کہ گلزار بجرانی ء بگ رہنڑاں بڑتے۔ پیشی واهی وقت ء بیگل ء مرید لوغ ء نہ اٹاں۔ نی آں لوغ ء رستخ ء اٹاں۔ ولی ہتھیار بستہ اشتافیخ ء گوں شوانک ء شتنگت۔ حال گفت اش۔ گوشتہ کہ مئیں نگاہ کفتہ کہ سے مژد بہتر اہ جہاں ء پہ ”ماڑی ڈاٹ“ (بزدار ڈیسے ء جاگے نام) ء درابر غ اٹاں۔ بیگل ء گوشتہ ملی نہ ملی اے ولی کو سخن کہ کماویں (جاگے نام) ء نشتنخ ء اٹ۔ نی لازماں ء عدہ کماویں ء عباڑت۔

بیگل، مرید ء شوانک سدا شیخ ء پوادع چڑھتو، تغڑی نک (جاگے نام) ء ایر کفتاں شتاں ایشانی راہ بست اش۔ اے دزاں تسلات کہ بزدار واهی ء شتنگائیں۔ میخ دمباکس نیٹ۔ ولی کو سخ گوں ڈلاع دوی ملنگ ء یہ صلاح یہ شہ آنکو گلزار ء بگ رواں دات اش۔ ولی ء گوشتہ شماں ء شوئنئے۔ من دمب ء چاری بابا، نوال کے کوزی (دمب گرگ) یے کاں۔ ولی شہ ماں ء ٹہ دزاں دو صد گام ء پذ امنا غ اٹ۔

ایڈانی روشن ایر شفیعیں۔ مور تمار پیشگاہیں۔ دزمال ء جمبان ء عبر عال۔
ہشتراںی حوكاڑیں، گراڑیں۔ دز وشاں کے مانی قیصرانی سیم ء نزن خ پیشگاہیں۔
بزداروٹی سیم ء دیم مئے دمب ء نیا انت۔

یہ پکے ء پشت ء بگل ء حکال داشت۔ ھمیز اجکات مال بے واڑہ نہ ایں
کہ شا(شا) براٹی۔ دز ھماں ھندا ھٹک ھیران پیشگاہ۔ بگل ء گوشتہ۔ بھلا
بھلا بخ (شرافت) ء ہتھیار اس ایر کئے۔ شا شہ چیاریں پلواں گھیر انیامے۔ آں
دز فیصلہ کنخ نیاماد یہ آنکھاٹاں کے مژوں، گڑکنوں، ہتھیار اس پر ینوں چوں کنوں۔
بگل ء ٹونک کشہ کہ مئی سمجھاں ہر پلوء شہ ولی موجودگی ء اظہار اے
کئے۔ مرید کہ شہ آنماں بڑی پلواٹ۔ آنی ء ولی بل گوں کو ہے ء جش۔ آں
شوائک کہ دینما اٹے، آنی ء ولی تفر پشت گوں کو ہے ء جش۔ شہ پشتی پلواں آں
ہشتہ کہ نی آزاد پیشگاہ۔ عین ھماں وقت ء کیے ء کو ہے ریڑ داشت۔ گوں اے
ٹونکاں دز بغا پیشگاہ۔ گوشت اش کہ ماساہ ء تورو لوٹوں۔ بگل ء جواب داشت کہ
شے (شے) ساہ ء خدا زمہ واریں، من ذمہ وار اس۔ شا(شا) ہتھیار اس پر میئے۔
دزال ہتھیار سٹھ دست بڑا اٹغنت۔ بگل شہ شم پشت ء درکفتہ آتکہ۔ گوں ولی
کمند ء دزالی دست بستہ۔ اشتفت یے۔ ولی مال گڑ دینہ گوں سمجھاں پڑا تراش۔
دزالی ہتھیار دہ آڑ تفعت یے۔

ولی کو سخن کے دیماں اے ڈرامہ بیان ۽ دیش۔ چودہ نہ محث لی کے سچاں
گوں چے پیش۔ شف وختے اے پوژ تراش لونغ ۽ آتک۔ فیصلہ اے کٹ اش کرنی
روش بیخ ۽ گوں اے ده ھانگر قطبہ ۽ رووال۔

صباہ ۽ حال آتک کے جعفر اتک نیام کفتہ۔ قیصر انی ۽ بزداراں آں من رکھ
داستا جعفر انی ٿالی مشہ۔ حیر بیٹ اش نی ہر کس گڑڏ ڻوڻی ھند امنا غیں۔ چیشی
وخت اٹ۔ بلوچانی نیام ۽ دانی اے لب ۽ جنک ۽ بھاد لئے ۽ رواج نیت ات۔
البت وشه شہ ۽ بدلي سدلی ۽ رواج استه۔ اے ھماں سورت ۽ کے دینی گورا
بانہے (سور ۽ سائگ ۽ ٻاتر اماں جنکانی بدلي سدلی ۽ پہ ”بانہ“ ۽ لمب کار مرزا بیت کے
ایش ۽ بلوچی مانا ”باسک“ ”انت“) بیٹ ایس۔

شہ کسانیں وخت ۽ کہ دان نی چک نو خی جز کی بیخ اٹاں۔ شکل ۽ وٺی
جنک جمعہ ۽ چ مرید نام ۽ کشت۔ لالی ۽ مرید داں ورنا بیخ ۽ دہ اے گالوار ۽ واقف
نہ اٹوں۔ اے گالوار ۽ صرف شکل، جمعہ، جمعہ ۽ لوگی ۽ بانو ۽ مالوم اٹ۔ باقی
کس ۽ چ سمانہ اٹ۔ گلزار ۽ وٺی چ ۽ واستاء جاڑو ۽ وٺی براس ۽ خاطر اگوں شکل ۽
لالی ۽ باتا ٺوک کشت۔ بل شکل ۽ جواب داشت کہ داں نی مئیں لالی ۽ سیر کنخ ۽ ارادہ
نمیت انت۔ اگاں نی ده مئیں وٺی لوغ ۽ مژدم استاں۔ لالی ۽ جرم چے انت کے

م شے لوغ ء دراکشانی ء شاشہ جمعہ ء پچاں چیا جوان ات۔ شرم ء کئے و شار اوٹی
ھند اوڑائے۔

شے اوڈار نداکس ء ہمت نہ پیشہ کے گوں شکل ء لالی باہت ء گالوارے
ٹھیں۔ بل شکل ء اے احس ضرور پیشہ کے لالی نی ورنائیں ء نی ایشی ء دست سر
کھنی باں۔ ولی دل ء فیصلہ کٹ لی کے شہ سیر ء پیش ء لالی ء عبراں تو نسو (بزاں
تونہ شریف) پیر انی مرید کناں۔ سیر و استاچی یے سامان دہ کاراں۔ بس
کو خیں دوشے روشن ء ”تونو“ روغ ء تیار پیشگاں۔ جمعہ ء گالوار کٹ لی کے تو
وٹیا ہوران ء تیار کاں کے روں مرید ء سیر سامان ء کاروں۔

اے آں زمانع اث کے خواجہ شاہ سلیمان تونسو ء آنکہ پکوئی خی ء نشتے۔
حمدیا پیری مریدی ء سلسلہ شروع ہٹتی۔ درس ء مدریس ء شہ علاوہ طالباں
سلوک ء فقر ء علم دہ داٹی۔

پنجاپ ء سرحدے ء یہ مزیں مخلوقے اے نیکیں مژد ء شہ متاثر پیشہ ء
ایشی ء مرید پیشگاں۔ بزدارانی مزیں بھرے خواجہ شاہ سلیمان ء عقیدت مند
اث۔ خواجہ شاہ سلیمان ء وصال ء رندے اے سلسلہ خواجہ اللہ تختش تونسو ء
جاری داشتے۔ اے وخت ء تونسو سکھانی بادشاہی شیرا اث۔ ایذا ایشانی گورنر
حد خان عکانی اث کے آں ولی ظلم ء زور اخیانی باہت ء بازبد نام اث۔

ایشاں گوں کوہءِ بلوچاں دست نہ پر ینتءِ بلوچاں دامانی علاقمنی
 اندراء لٹ پلٹ جنوری یاتی چڑھ زیادتی نہ کث۔ اے یہ بے لکھائیں ہے اعلانیں
 وعدہ وعیدے اث کہ ایشی چکا داں نی دوئیں فریق کارہند اٹاں۔ پیچھے سکھاں
 گوں بلوچانی ڈکیعیں ہے گٹھیں پواداں خاصیں دل چسپی نیستہءِ بلوچ گوں یک
 منظم ہبا قاعد میں فوجے ہے گوں مڑگ غبازہ نہ اٹاں۔
 بلوچانی دامان ہر رونگ، آنگ ہے، سامان ہر رونگ، آرگ ہے تج ڈک مثل نیستہ۔

یک شنبے روشناءِ شکل گر میں تپے ہے گفتہ۔ دو شنبے صباہءِ ہنگل لوٹائختے
 گوشت یے: ہنگل چھ مئیں جان ہند ہن نہ ایں۔ تو گوں ہوراں ہنگتی ہے برو
 تو نسوء۔ مرید ہے سیر سامان ہے گرئے۔ لالی ہے گوشخ ہبر برئے۔ ایشی ہے خواجہ اللہ
 بھک ہے دزیعت کئے۔ بلاں شہ مئیں لوغ ہے کڑو بیٹ۔ چوکے مہ گوشیٹ کہ لالی
 بے پیرے، بے مرشدے۔

ہنگل، ہوراں، لالی ہمال وخت ہے دوماذن سخ کشہ روں پیٹھاں۔ یہ
 ماذنے چکا لالی بیل ہے زڑت اش۔ دومی ماذن ہے ستولی گرچے یہ چاگلے بستہ
 ہوراں سوار پیٹ۔ ماث، پٹ ہے موکل کشہ دیم پہ لہز (ماں اے جاگہ ہے "کور" ہے
 درستہ "لہز" ہے لہز کار مرز بیٹ) ہے جمل ہے کٹ اش۔ آں وخت ہے آمد رفت باز

کمین اٹ۔ راہ ء جا ہے رائیئے یا جتے نگاہ کا تک۔ پندال بران ء اے شتہ کچوئیں
 نیم روشن ء ”گرم آف“ (جا گئے نام) ء رستغاں اوذایہ دیمود ٹھیس پے کہ آل
 چھبھر رنگ ء دیما و دشغات۔ آنی شیرا یہ جو ایس سا یے اٹ۔ آرائی ہندے
 اٹ۔ ہمال ہند ایشاں ٹیک کتھ۔ مازنالی سخ ایریکتھ توورا داشتھ یے۔ وٹ ھا
 کوہ ء شیر ء آرام کتھ اش۔ موسم گرے اٹ۔ پیشین وخت ء بڑا زادہ جڑے سرا
 پیشہ ء اتکہ روشن گفت لی، سا کت لی۔ جڑسا گوں چھی ء ساڑ تیں گواٹہ دہ روں
 پیشہ۔ ایشاں دہ سخ بستو ولی دگ گفتہ۔ راہ ء اے تو سور وغ ء، سامان گر غ ء
 ترغ ء گز دغ ء عبار و اگالوواراں کنان ء روغ ایشاں۔ اے غریباں پے مالوم اٹ کہ
 تقدیر گوں ایشاں پے ملند ء ندا تے جوڑ یونو خیں۔ گوں ایشاں پے بید خیں۔

”سنگل لبر“ (جا گئے نام) ء جمل ء کے بروٹ۔ پے دست ء درہ
 دف ء یہ چار دیواری یے نگاہ کیتھ۔ لبر کندھی ء ٹیڑے ء چکاسہ سد مر ج
 گذیں اے میدان چیار مال کندال دیواریں ء ایشی ء اندر اتابو او شتا تغاں۔ اے
 سکھانی سرحدی چوکی اٹ۔ کہ ایذا سہ سد فوجی تعینات ایشاں۔ ایشاں کماندار مان
 ۔ سنگھ نامیں یہ دراڑر یوشیں سکھے اٹ۔

ہگل گوں و تی سمجھاں آزینکه "گلہانیغ" (جا گئے نام) ۽ پچ اٹھاں۔
 بروز اشہ گرند ۽ گروخ شروع پیشہ۔ مان سنگھ اے دشیں موسم ۽ گوں و تی چار پنج
 سمجھاں ایریکفتہ لڑ ۽ آف کندھی اتکہ نشہ۔ شراب ۽ بوتل یو تکہ دو گوں و تی
 سمجھاں ور غ ۽ شروع پیشہ۔ هشت ده فوجی اتکہ کندھی چکا نشوہد گپ کجھ ۽
 اٹاں۔ ھے نیاما ہگل، ہوران ۽ لا لالی اتکہ لڑاگز غنی پیشگاں۔ مان سنگھ نشہ ۽ ترینگ
 تھاٹ۔ و تی سمجھاں گوشت یے۔ ہر رنگ ۽ کھنے ھے زال ۽ زنے بیاراٹ۔ یہ
 سکھے دیماشہ۔ ہگل ۽ ہوران ۽ دست میل اثی ۽ گوں پریو ۽ گوشت یے۔ بیار پیچہ
 دختیں۔ جڑ بستغا ایں۔ حمیدا مہماں بیئے۔ بٹ میں نواں شار ہور ۽ گوارثے بے
 اوہیں (ہماہند کہ سر ۽ چیر دیگاچھ چیزے مگواہیت) ہندے ۽ گیرت۔ دو میں
 میں کاغذ بر غنی ایس دہ تو نسوء، آلی ۽ مژد لکھش منار غمیں سادو گام ۽ ٹیک ۽ کھنے۔
 ہگل ۽ گوشتہ ما مہماں بٹ نووں کہ مارا پڈا اشتافیں۔ ما البت شے کاغذ ۽
 بروں۔ ما زناں ایری کھنگاں۔ لا لالی ۽ ایشانی پلو ۽ پشت کھ پہ کو ہے چک ۽ نشہ۔ اے
 دو میں مژد گوں سکھ ۽ گالوار اٹاں۔ و تی ما زناں دا گ دست ۽ اٹ یے۔ پنج،
 شش، سکھ کند ان ۽ لیورا گاں کنان ۽ ایشانی نزخ ۽ ایسکھاں۔ مان سنگھ کہ آف
 کندھی ۽ نشخ ۽ اٹ۔ باروے آنی ۽ شیل ڪٹ۔ گوں شیل ۽ اے ششیں مژد اداں
 ہگل ۽ ہوران سو گوئنگاں۔ ایشاں وس کتہ بله دست ۽ ھجی نویش ۽ رسال گوں

بستہ پر بخت یے، اے دال نی مرغ اتال کہ یہ قد اور میں سکھے ۽ جھٹ کش لالی
وئی باز کافی نیماز ٿو ٿو قلعہ پلو ۽ درک داش، چو کہ گر ک پس ۽ ھھیٹ۔
لالی چکے نہ اٹ۔ سکھانی حملہ کنخ، وئی بر اسانی بندغ ۽ وئی زیر غ ۽
گوں سکھانی نیت ۾ جہ آڈت یے۔ ھمال سکھ کہ لالی ۽ زڈنگ ۽ بر غ اٹ۔ آنی
سرین ۽ گوں کا ٹار لڑکن ۽ اٹ۔ لالی ۽ دست پاذاں جنان ۽ ھما کا ٹار دست ۽
ائکہ۔ اشتافنگ ۽ گوں پورا میں طاقت ۽ وئی ڏوبرا عین ماں دل چکا ایر گیڑت
یے۔ اے رنگ ۽ بلوچ جنیں زمگ ۽ وئی عزت لج چاہینہ۔

سکھ ھمال دخت ۽ سکفتہ کہ لالی بڑتہ قلعہ نیما ایر کٹ یے۔ پھیکھ سکھ
پلو ۽ لالی ۽ دیم نہ ات بلکس پشت اٹ یے۔ سکھ ۽ مالوم نویش کہ من یہ بے
سا ہیں لاشے بر غاہ۔

ہنگل ۽ ہوراں بستہ قلعہ ۽ نیما بڑتغفت یے۔ اوذا ہنگل ۽ لالی ۽ لاش
دیش دل ۽ آس پاذا آنکی یے، ھما بستغنس دستاں سکھاں ر تک۔ لاتاں گوں دو سکھ
وافیتہ یے۔ آخر گفت ہنگل ۽ پاذا ده بستغفت یے ۽ ہوراں ۽ ہنگل ہر دو بڑتہ یہ
تمبوے ۽ نیما سُنخ انت یے۔ پراواستا ھشت مژد ۽ ڏیوٹی جھٹ اش۔ بڑا کوہ ۽
ہور پیشہ۔ شف ۽ یہ گرندو خیں لہرے اٹکہ۔ سکھاں لالی ۽ لاش آف ۽ وھاہینہ
اشتہ۔

بچھہ وخت ء بگل ء ہوران ء سکھانی دا شغیں نفن آف ء جو دست نہ
جوش۔ ده نیم شنے ء بگل ھے پھر کجھ اٹ، زورا جنگاٹ ء سکھاں دشناں
دینگاٹ۔ نیم شنے ء رندشت ء آرام کھٹ یے۔ گوں ساز تیں دل ء فیصلہ کھٹ یے
کہ نی مشکل دست ء صد شیش ء پھالے نویٹ۔ جوان ایش انت کر ھے رنگیں
وختے ء انتظار ء کنال۔ نوان خدا کنت رو شے پڈ یت۔

منزل جشنگی ء مژگعنی مژدے اٹ، وحادو نیاں ک یے۔ بل (بے)
سرائیخ ء گھٹے آرام کھٹ یے سکھاں تسلی کھٹ کہ نی بلوچ ء صور تھال قبول کھٹ۔
آرام کھٹ۔ دومی پلوء کماندار ء نشہ ایر کھنگاٹ ء فکر مند اٹ کہ آننی ء گوں بلوچاں
مزیں زیادتی ء نارواں یے کھٹ۔ یہ پلوے خطرہ اٹ یے کہ بلوچ وئی بر ء نیلت۔
دومی پلوء ترس اٹ یے کہ اگاں ہائی کمان ء اے باروانو ٹس گفتہ، گڑا آننی ء
پچے جواب ء کنال۔ خیر آننی ء بانجھہ ء پکا ایر کھٹ، وفتہ۔ صباء مان سنگھ ء وٹی
فون ء عمدیدار لوٹائیں تہ۔ آنسانی دیماں مسئلہ ایر کھٹ۔ نیٹ فیصلہ اے پیٹھ ک
بگل ء گوں مذاکرات کھنچ باں۔ آ راضی پیٹ۔ ایشی ء پنج ماڈن، چی یے زرع راشن
دیوں۔ بلاں اے ده گھنی کہ زایفہ لہڑا لڑش۔ ایشی ء عزت پھیت۔ اے ڈولاب دنام
ده نویٹ۔ نوال ھٹے بد نامی ترس ء میٹ بر وٹ۔

سکھانی کاندار درنگ چکایہ ٹبایے کہ برابر بستغاث۔ یہ پلوے قلعہ اٹ
ءے دو می پلوءے سدھائیں درنگ اٹ۔ درنگ شیر المڑاں نی گوں پورا میں زور ۽ وہغا
اٹ۔ لہر گٹ اٹ۔ چیخہ ساوڑی سیاپ ۽ نی۔ مان سنگھ ۽ کری شد درنگ ئے دو
قدم ئے آں دیما ایر اٹ۔ درنگ کند ھی ئے حفاظت داستایہ ریزے بستغاث۔ مان
سنگھ ئے دتی سپاہیاں حکم داش ”بریث قیدیاں بیارئے مئیں پیش کئے“ سپاہیاں شتہ
۔ ہنگل ، ہوران ۽ پاڑ بو محظاں۔ دست بستغا اشتغافت یے۔ آڑ تو مان سنگھ ۽
گورا او شتار بختخت یے۔

مان سنگھ ئے سوال کئے ”شے (شے) ہام پے انت؟“

ہنگل ئے جواب داش ”مئکن نام ایں تئی موت اراللہ ئے منا موقع داش“

مان سنگھ : منک سپاہیاں زیادتی کئے گوں شار دست ئے اڑائیت اش۔ ھے نیا شے
مالی ئے خود کشی کئے۔ منا اے ہڈر ۽ افسوزیں۔ من سپاہیاں گرفتار کناں۔ سزا
دیاں ئے تئی ہر نقصان ۽ پورہ کناں“

ہنگل : ”کافر! بلوچی ئے مثال ایں کہ مارا گوشہ، منا کشوں ده سی تروں سفر ۽
داراں ده ٹمبوں۔ کل کار تئی صلاح ۽ سوانویش۔؟ تو منا بد ام ۽ نواں،
منا ولی بلوچی ئے قسم انت کہ ولی گمار ۽ ھون ۽ ہر ہر ترمپ عوض ۽ تئی قوم ۽ ی
یہ مژدے کشاں۔ ار من نویں خاں ٿا مئک بلوچیں ورنا اشتہ مئک گمار ۽
مئک ھون ۽ حساب گراں“

مان سنگھ : مئل اے خواہشیں کہ تی گمارء موت وٹی دست ء یہ ش۔ بل اے صورت ء کہ ایشی ۓ شہ بازیں شک پیدا ہنت ء تو بد نام ہنے۔ تو وٹی دف ء اوت من تراچتی دیا۔ بل تو حال ء ھے رنگ ء کن کہ تی گمار لز ء لڑو ش۔

ہنگل : چھپانی (ڈنڈ، جرمانہ) گرغ لغور انی کاریں۔ من چھپی نہ گراں۔ ہون پیر ء ہون گراں۔ منکل آں بے عزتی کہ یہ شہ ایشی بدل ء شئے زالاں بعداں ”

مان سنگھ شہ ایڈا پیش ء نرمیخ ء پیش مناغ اٹ۔ لی شہ ہنگل گا لواراں گوں اشتعال نیاما آنکہ گوشت یے ”بکواساں ہند کن، لغور تو مژدے پیشمن ے وٹی گمارء پیش مرتئے لی بے غیر تانی ڈول ء منازاہ زاہ بارکنگاے“ گوں بے گا لوارء ہنگل ء چال داش۔ مان سنگھ ٹھٹ دست پہنچت یے۔ یہ ڈول آندیما واڑت یے۔ دو می ڈول ڈول گوں مان سنگھ ء پچھی ء درنگ ء من ء رو کو ش۔ بنا لز کنچ ء وہنگ اٹ۔ ہر دو لز اجٹھاں۔ ہوران کے نزدیک اوشتابی اٹ۔ آنہی ڈول قدم زڑت کہ دیتا درنگ ء من ء ناں۔ داں وخت ء سکھاں لفتہ سو گوکھ۔ سکھ حیران ء ہبھ (کبھے ہے) یہ شہ خیال اتنا کہ ہنگل ء مان سنگھ لز ایڈا، شہ چمال

آندیم ڈنگاں۔

تائب کماندار کلیان سنگھ اث۔ اے کلیں کار آنی نگاہانی دیما پیختاں۔
 آنی عَرَاثَتْ عَوْثَیْ عَمَدَیدَ ارْلُوْنَانِیْتَالْ عَصَلَحَ مُشُورَهَکَتَ يَیْ۔ آخر فیصلہ اے پیشہ
 کہ ہوران عَوْدَه کشوں لہڑا وہا بینوں، گڑا اے کلیں واقعہ عَلَہِزَ عَلَوْذَھَنْ عَرَنْگَ عَ
 دیوں عَالِیَّ باردا مکملیں خاموشی عَ اختیار کنوں۔ اے صورت عَشہ بلوچانی بیر عَ
 دہ رُکوں (پچوں) عَ حاکمانی پول عَ پرس عَوْدَه۔ ھمال وخت عَ سہ سپاہی دیم داش
 یے کہ بر دوں ہوران عَ سفر عَ لئے جنوں۔ بے ہوش کنوں۔ لہڑا پڈیونوں، گڑا
 لہڑا وٹ شکست یے، گارکت یے۔

آل سپاہیاں ہوران بڑا شہ لہڑا کند ھی عَ۔ یکے عَشہ پذا ہوران سفر عَ یہ
 ز جمی پُکایے (پشت، زخم عَ پشتی پلو) جش۔ ہوران بے ہوش پیشہ۔ دھکودا ش
 اش شتہ لہڑا کفتہ عَ آف عَ زڑتہ۔

بَنَگَل، مان سنگھ عَ گُثَ عَ گُضْخَ عَ شتہ لہڑا کفتہ۔ داں وختیکہ ساہ داشت
 کت یے، مان سنگھ عَ گُث نیشت یے۔ لی کہ ساہ تانگ بیٹ یے، گڑا مان سنگھ اشته
 دوت تار جنخ شروع کتہ۔ مان سنگھ گوں بَنَگَل گُث گُرگ عَ لہڑا کفتہ بے ہوش
 پیشہ۔ آف عَہنا کہ شتہ۔ بَنَگَل عَ ہموزاہنا اشته داش۔ تراشہ کھر غانیا تکہ۔ بَنَگَل تار عَ

جنان ء شل ڀنگاٹ کے خدائی قدر تاں یہ منڈے وہاں ء نزد خء آئکه، حال
منڈء چمپڑ۔ سفر شے آف ء دراکٹ یے۔ گوں آرام ء وہاں ء شتے آں منڈ کر
ٻڳل داستا اندھی رحمت پیشہ ایکه وہاں ء شتے ء ”مندرانی وستی“ (جا گئے ہام)
گوراشتے کن ھی ء لکھئے۔ ٻڳل ء دست داں نی بستغ ٹاں۔ منڈاشتے گوں خوشی
کنان ء ش آف ء در ء درکفت ء شتے گزی در شکے شیرا کفت۔ مزیں وختے آرام
کٹ لی۔ گڑا ولی دست بو سمجھفت لی۔ دیر وختے پاد آئکه اوڑء آں ور ان ء
بھڈران (بے واک) ء روں پیش۔ شتے یہ جتے ء لوغ ء رست۔

جت دیم ء ولی ڈکھ ء اصلیں حال نہ داشتی، صرف ھم گوشت لی کر
من آف ء زڑتے قدر تاں ”مندرانی“ گورا چنڈا شغ لی۔ نی ہمیش انت مناغاں۔
جت غیب شغ ء آنی ہیالداری کشے۔ نغم داشغ لی۔ آرائیں ہند داشتی، گڑا لے
مزدا بھر پیش کے منزل ء جسٹ ٹکن لی۔

شکل ولی لوغ ء گوں تپ ء وقغایم۔ دیگر ء وختیں۔ بڑا شہ جڑے
گرمے پا ز آسخغا میں۔ پوا چکا ہور گوں زورا گوارغ ء ایں۔ بانو شکل گوراشتے
شکل ء سفر اگلخیں۔ وختے بانو ء ٹوک کشے ”شکل مختا منی دل بھڑکنیں، مناں
حضوری ترے محسوس بیغا میں۔ اللہ حیرت ء کناث“

شکل ءواب دا شہ ”بانو تو پریشان موی کل چیار روشن ءگالواریں۔ تئی چک پنجی روشن ءگوں حیرت ءگڑدوں کا دل۔“

بانو ء تسلی نویش۔ شتہ قرآن پاک زڑتے یے، مصلی چکانستہ۔ مسین ورد کنخ ء شروع پیش۔ داں روشن ایر شتہ قرآن پڑھ اٹھ یے۔ پذاشکل گورا آنکہ۔ آنھی ء ورد ء بارداپول کئے یے۔ شکل ء جواب دا شہ ”من چھی نہ ورال۔ مئیں دل در غن نہ لوٹیت۔ خد پاک حیر ء کناث، تو مال ء بند لوثکن، مئیں فکر ء مکن۔ گیشتر گڑ دیں شف ء جڑانی گرند گور، گردنخ ہور سر آنکہ۔ اے زال مژد ء دل وئی چکانی باردا پریشان اٹھاں۔ ایشان پیلویں شف ء آرام نیا آنکہ۔

ہنگل شپ ء ھمال جت ء لوغ ء پیش۔ صباہ ء وئی لوغ پلوء روال پیش۔ دومی روشن ء او تھانٹرا (نیم روشن ء وہد) شتہ ”ماڑی“ (جا گئے ہنام) ء سر پیش۔ شکل ء گوں گند غ ء سی کئے کہ ایشان حیرا نئیں۔ شایت زی ڈیجہ بانو ء بے آرامی پشت ء چھین وجہے اٹ۔ ہنگل ء دیم سیاہیں بٹ پیٹھاٹ۔ رکھ ھٹک اتنت یے۔ چم سریں گلخ۔ گلاک، ریش گوں دنزاں بور پیٹھاٹتی۔ ہنگل شتہ شکل گورا دشتات۔ نونک نہ کٹتی۔ بانو در کان ء آنکہ ہنگل ء کڑتا ء گفتہ۔ پول کٹتی لالی تام ایس چوکٹتے۔ ڈس مئیں لالی تانگو گار کٹتے۔

بَنْگلْ چپ اث۔ توکل نیا تک سے، کہ مات ۽ لالی بارواؤ ساں ۽ چے
ریگ ۽ آں خبر ۽ برداشت کنت۔ شکل گال آتکہ ”بنگل تراہر رنگیں خادش یے
پیش آتکہ تو حال ۽ دئے۔ اشکر میں دہ پوہاں کہ لالی ۽ دلی اڑماشے“

بنگل ۽ یہ ساز تیں سا ہے کشتہ۔ گوشت لی ”لامناں افسوزیں کہ لالی ۽ دلی عزت
چائیخ و استاساو ۽ قربانی داشت“ بانو ۽ کہ گالوار اشکتہ پریات کٹ لی شستہ پڈا کفتہ۔

شکل ۽ گول زہر ۽ گوشتہ ”گڑا تو ۽ ہور ان تا گنو مُرُخ تغ نے“ بنگل ۽
سر ۽ جمل کتہ او شتاش گوشت لی، ”لامشیں سفر ۽ لتر ان جن منیں دیما بیار
سیاھیش کال مل۔ منیں ریشاں استر غ ۽ پیر کہ من ولی گمار ۽ حفاظت کٹ نکش۔

شکل ۽ چھاں انز ۽ آنکھیں۔ آہستہ آہستائیخ ۽ شستہ کوبے ۽ ٹیک یہ۔
سر کوہ چک ۽ ایر کش کفتہ۔ گول بانو پر دیاتاں نزیخیں لو غاں زال چک در کان ۽
آنکھیں حال مالو مکش اش۔

لحظے ۽ پد کل ڦالہ ۽ آتکہ شکل لو غ ۽ یہ جاہیشخاں۔ شکل، بانو، بنگل ۽
جمعہ ۽ چے دلا سہ داثفت لی۔ گڑا شہ بنگل ۽ حال گفت اش۔ بنگل ۽ سر ۽
گردان دم ب ۽ دلی حال داشت۔ ہور ان بارواؤ آنی ۽ پکیں حال چی نہ داشت۔ البت
شک زاہر کٹ لی کہ ہور ان یادے وختے شستغا میں میا ندیخ ۽ پنجاف ۽ شنگیں۔

پڏپڏا گوشت ۽ ”من قسم زڙڌ که لالي ۽ ہون ۽ ہر هر ترمپ عبدال ۽“
 سکھانی یہ مڑدے کشاں۔ شا(ثما) کئے کئے مئی سُنگت ۽ کائے“ ”بجرانی“ کل
 شه جوش ۽ پاز آمتحنگاں۔ گلزار ۽ گالوار کٺه گوشتہ ”لالي ایکوا ٿئي ۽ ٿڪل ۽ جنک، گمار
 نه اٹ۔ مئے کلیں بجرانیانی بلکسیں تیو غیں بزدار ۽ لج اٹ۔ سکھاں فی سما کفیث که
 آنساں چے آسے ۽ دست جشہ۔ هنگل تو زان که سوب اللہ ای دستائیں بل مئے
 سفر حاضرات۔ تو مارا ہر رنگیں نیرے ۽ سُنے۔ ما وثارا ریزند ذول۔

سے روشن ۽ ده لالي ۽ سوگ داشت اش۔ یعنی روشن ۽ آنی ۽ قل
 پڙھ اٹ اش۔ قل ۽ تڻی ۽ نزینخیں ٿالهه شریک پیشگاں۔ قلاں پڏا نز کلیں
 ٿالهانی اسے رلیش (اسپیت رلیش، بزاں کماش) شتہ یہ با نے سا (ساھگ)
 نشتناں۔ ٿڪل حمودا لوٹائی نت اش۔ ایشان یہ زوان پیشه گوشتہ ”شا بجرانی
 سرو ڳال بینے۔ ما کل ٿئے سختاں۔ سکھاں یہ جو ایں سبقے دیوں۔ ناہیں سکھ مئے
 سفر ۽ سوار بابا۔ مئے راہاں ہند کناں۔ مئے ساتھ (روشن آسانی دمگ ۽ دان ۽
 گند یم ۽ گرگ ۽ ”ساتھ“ ”حشنت“) ہند ٿی۔ ما شہ پیرانی زیارت ۽ محروم ٻوں۔
 ایشان اے در لیس بستہ۔ فی پچ رائیخ ۽ لج، مال محفوظ نہ ایس۔“

شکل ء گوشتہ ”من ولی بر اثال صلاح کناں“ من وٹ نی مژ تغیں
مزدے آں۔ آنماں ہر رنگ ء تران بستہ۔ من گوں شاحال کناں“ اسے ریشاں،
شکل ء سلا داشہ کہ ترا ہر کہ مژد کاریں۔ ماکل حاضروں۔ مئے ورناؤں خدائی
حکم ء ہر وقت ء تو گئے ہتھیاراں مستغایتیارانت۔

یہ گہہ شکل ء ولی بر اوری لوٹائیتہ گوشت لی ”من پیش ء پیر امثال، نی
اے دورہا مناں بڑتہ کونڈاں کشے۔ بر اس! شاورنا صلاح کن ات۔ سکھاں گوں
بیر ء میلنے۔ ناپیں ما شہ پچیاں رہنخواں۔ مئے دیم ء شے سیاہِ اں۔ اے دانگ۔
اے ٹکا شارا ہر حالت ء شو ذغی ایں یا وطن الغی ایں۔ بشکیہ صدر افی ء، بر اہم
روستمانی ء، ولو مشھواني ء شبے بالیانی اے کلیں اسے ریشاں مسترد اں مروشی مناں
گوائجیتہ (گوانک جشہ)۔ گوشتہ کہ شارا ہر کہ مژد کارا میں مادیوں۔ ولی بیر ء گوں
جندال ء میلنے نی شاپے گئے۔“

ہنگل گال اتکہ ”لباغدا شہ اوڑریں کارے ء رکیث۔ یک شبے نواشام ء
ان شالہ مئے زحمان سکھانی گڑ دناں سندان ء گندے۔ ما چل مژدوٹ استوں۔
حاضر اماھے بازوں۔ ار غرضے پیشہ ماباتی بزداراں حال کنوں۔ داں وختے ہڈر
(ہبر) زورا خ نویٹ ماوٹی پٹھاں وٹ پھاہا ایر کفع ء کوشش کنوں۔“

شکل ء گوشتہ اے وخت ء شا بریث۔ بانگواہ گزار، حمل، بخار،
گواہری، بہادر بیائے صلاح سواو (تران) کنوں۔

دوی روشن ء بجر انسانی مسٹر دی جاہ پیشخال۔ جمع، بیگل ء مریدہ اے
چمچی ء گون ائیاں۔ ایشاں ولی روغ ء رشغ ء طریقہ ء الگارء وخت۔ دژ من
پرشغ ء صورت ء آنسانی دمب روغ یادوی کسائیں مزیں ہر گالوار عبار و اصلاح
تران کیتھ۔ گواہری ء گالوار کیتھ "سکھ سے صد مژداں ء شا چل مژدے۔ بہت ملی
کہ آں پیش ء شیوار باب۔ آں شے واستار تیار غنی ء گشغاباں کہ شا آنساں ناگمانیغ ء
ریتک موئے۔ آں صورت ء پے شے واستا ہڈر گران ملی۔ ولی ساہانی چانسخ ء گڑ
کشخ عبار و اودہ سوچئے"

بیگل ء گوشتہ "نا کو تی گالوار راستیں۔ کوہنیانی قولیں کہ دژ من ء
ست نواں لیجئے۔ بل سکھاں تسلائیں کہ بیگل لہزادہ اداش، مژہ۔ ہور ان ء عداں فی
سکھ گوپتھاواں (چیر داتگاانت)۔ دوی گندوخ کس نہ اٹ۔ شہ سکھاں سوا کس
ء سما نیتیں کہ پچے پیشہ۔ ظاہریں سکھ ولی وس ء اے گالوار سرانہ کنوں۔ آنساں
یقینیں کہ بزداراں ولی نہ اشتافیغ ء دہ حال نویث۔ جا ہے رو شے روٹ مالوم
بیٹ، گڑا دہ سما نہ ایں کہ بزدارا صلیں گالوار عدہ رسول یا شکانی نیاما سر کاؤں۔

مئں دل گھنیں کہ سکھ ہاں چیشی رنگ اے بے غیلا (بے پرواہ) اے بے پرواہ
انت۔ دوی کہ آلکھ شیواراں، تیاراں مارا دہ ہر حالت اے رشی ایں۔ ہر رنگ اے
مالک اے امریت وٹی حوال اے حاضر کناں۔

نا کو! تو ساہ چائیخ اے گڑکنخ اے ٹونک کش۔ خدا آئی حکم پیش۔ مئے موت اے
حال یکیث۔ مئے گڑکنخ اے حال نیکیث۔“

شکل اے گالوار کش، گشتہ ”بگل اے تئی درنائی اے گر میں ہون اے
جو شیں۔ بل یاد کن کہ جنگ گوں جوش اے ہوش دہ لویث۔ سر ھیا لیں مژد مار دہ
کشیث اے ہوٹی لٹ دہ نہ پورینیت۔ دھیان (دلگوش) کن نواں شہ و تی بے کجھی اے یا
شہ درنائی جوش اے بُرے پیلوں لشکر اے تمہار کئے“

بگل اے پٹ اے دیماچپ جش۔ بل وٹی دل نیما فیصلہ کش کہ سکھانی سراچم
موٹھی گوانگی ایں۔ بھاؤیں (خواہ) سکھ تیار اے شیوار دہ باں۔

ایشاں صلاح کش کہ لشکر سواہ اے شہ ایذا روں اٹی۔ جمعہ، ھیرو، شاہی
ہے رنگیں شش مژد کہ آں معدوں را ایساں اے جنگ اے کار ائے ایساں۔ کسی دستے نہ
اٹ، کسی پاڑے۔ کے لنگ اٹ۔ کے درک اٹ نہ بہث۔ پچھی اے بروں۔ ایشاں
واہی جیسی خاطر اڈیرانی (برزیں جاگہ) سر انیاڑیوں بلاں اڑی (ضرورت)
وخت اے ڈاہ اے واہی اے دراٹ کنوں۔ بزدار اے بجر انیاٹی مدت اے گو انخیناں۔

دہ مژد "گرم آف" ءبلوں۔ آں جمل روئیں ہر رائغ ءہرجت ءدہ
 دیغرا ءٹلوں جمل ءروغ ءمیلوں۔ پیچھہ نواشام وخت ءاشہ لہڑپوئے سکھانی سرء
 الگار ءکنوں۔ سی مژد پہ ڈیسوانغ ء (جاگے نام) بیان ء گلکی (جاگے نام)
 پشت ءپران بروؤں "بُویما" (جاگے نام) تو خ ءگروں۔ لکھان ء (چیر دیان ء)
 بروؤں نواشام وخت ء سکھاں رشوں۔ سکھ بے غیلاوں۔ دو پلوئے شہ ار لشکر
 رتھکیش۔ گڑا شہ دہشذ ایغاہن۔ پذ دیان یا ہتھیاراں شاں باندباں یا کشخ بال۔
 ار اے رنگ ء نہ پیشہ ء سکھ پشت ء شیوار پیشگاں تے قلعہ ء چیاریں
 پلوں نندوں۔ سکھاں تیرانی تداروں۔ واہی ء دراث کنوں۔ دہ بانگواہ یقینی
 گالواریں کہ بزدار تیوغ ء مژ جاہ پھیث۔ گڑا سکھانی بورغ ء دیرنہ لکھیث۔ اے
 فیصلہ ءرندا مجلس پر شتہ۔ ہر کس پاڈ آئکہ شتہ۔

یک شبے روشن ء صباء ء تمار لغ ء چل ہفت مژد بجرانیانی شہ
 ماڑی ء (جاگے نام) روں پیشگاں۔ ولی ترانا ء متاکب ء ایشاں یک یک مژد
 بروزیں ڈیرانی سر انیازیدہ۔ پنج مژد "گرم آف" ء ڈیرہانی سر انشستگاں۔ باقی گرم
 آف ء رستگاں۔ مرید گوں دہ مژد ء ہموزا اشت اش۔ دو مژد ء دیمی ڈیرانی سرا
 نند غی اث۔ باقی لشکر ولی نامزدیں نکاں (برزء گٹیں جاگہ) پار پیشان ء کوہانی

پشاں گر ان ء تو خال پر ان ء شتہ۔ شہ قلعہ سے صد گام ۽ پنڈہ ء او شتا نغاں۔ ایذانی رو ش کوہ چکا اٹ۔ ہنگل وٹ چار گی بیشہ دیما شتہ یہ ڈو کے پشاں دھیان کئے۔ دیستہ یے سکھ بالکل بے غیلا آں۔ قلعہ ء دروازغ ء دور کوک واقعی است اٹاں۔ بل آں نشخ غ گپاں جنخ اٹاں۔ باقی سپاہی بے ہتھیار لغ ء پھر غ اٹاں، نشخا اٹاں یا کہ وقتغا اٹاں۔

اے ہند ء کہ سکھ نشخا اٹاں۔ اے یہ با قاعد امیں قلعہ یے نہ اٹ۔ محض یہ سرحدی چوکی یے اٹ۔ یہ میدانے ء چیاریں پلواؤ کوہانی پل بستہ۔ آنی ء یہ جنگلہ والا سیں درواز غے جٹ اش۔ اندر رء قطار انی نیاما سی یے چل یے تبو او شتا یینت اش۔ اے لشکر نیام ء پنجاہ ازو ار ۽ یہ دستہ یے دہ استه۔ آنسانی ما ذن لاما میں (زرباری شمگ) کندھ بنا بستغا اٹاں۔ ما ذنی دیم زیک ء امبر لغ ء ایر اٹ۔ دروازغ ء شہ ابھا میں (قطبی شمگ) پلوء یہ دراڑیں شامیانہ یے او شتا نغا اٹ۔ اے آنسانی نغم ور غ ء ہند اٹ۔

اے شامیانہ ء نزخ غ چھ پل بنا ایشانی وڑو تیار اٹ۔ قلعہ ء پل دہ مرڈ سرا بڑ اٹ۔ نی کہ رو ش اپر شتہ۔ سکھانی قلعہ نیاما سوڑہ ء تو ر آنکہ۔ اے سوڑہ اے واستا وجایینت اش کہ سوارغ تیاریں۔ بیائے ولی بھر اگرے بدرے۔ گول سوڑہ و جمع ء قلعہ ء اندر اسپر پر شروع پیشہ۔ ہر کس ء ولی ہیر ان زڑتہ شامیانہ ء پلوء دیما کئے۔ حتی کہ جا گو خانی یک سچھ ء دہ

ہیران زڑتہ شامیانہ ۽ پلوءِ درک بو تکہ۔ دو منځ ۽ دیم پیر اش۔ ھمال (دیگاں،
بورچی ۽ نغن گرو خیس سپاہیاں خیال اث۔

آل وخت ۽ کہ بھگل چارا ڪشغ ۽ اث۔ ھمال وخت ۽ شہ لہڑ ۽ پلوء
ڏیسی ۽ توار آتکہ بھگل پوه پیشہ کہ مرید گوں وٺی مژداں نزت خ پیشخائیں۔ پچیحہ اے
ایشانی مستغیں گا لوارے اث کہ آدمینکہ مرید لہڑاکہ قلعہ ۽ نزت خ ۽ رسیٹ۔ گڑا
آل ڏیسی سخت بلاں بھگل ۽ ایشانی آہن ۽ سما کفیٹ۔ بھگل ۽ کہ دیش سکھنی نغن
چک ۽ بے ہوشان۔ آنھی ۽ وٺی لشکر ۽ شارت داشت۔ ایذا تو خانی نیامار خات۔
باتی کچو میں کوہ ائاں۔ بلوجاں پاذا اپیشو (پیش ۽ سواز) ائاں یار بڑی ایس چیو۔ جز غ
وخت ۽ ایشان توار پیدانہ کٹ۔

بھگل ۽ شہ قلعہ ۽ ابائیں پلوءِ حملہ کئے۔ آل سی ایس مژدا آزمینکہ شہ
قلعہ ۽ دہ گام پنڈہ ۽ رسختاں۔ بھگل ۽ شارت داشت قلعہ ۽ پہل ۽ گوں چال ۽
درکھنوں۔ پنجاہ مژد حاسیکار قلعہ دروازغ ۽ شتغاں۔ رکون گوں روغ ۽ گھنکو
داث اش۔ آنھی ۽ شہ دھنڈا ٹوکے دهندہ درکفتہ کہ مژداں ٹھٹ گفتہ تو زینتہ۔

بھگل پہل ۽ چکا جھٹھ حکال داشت ”بقالانی لشکر! من بھگل بجر انی ھمال
پیر یغم (پیری ایس) مژداں کہ شا آل گوں گمار ۽ لہڑا لوڑ ھٹھ۔ من
شے موت پیشہ آئیختاں۔ رائیخانی ریزینو خیس رہماں شارانی فرار ۽ راه

نہ مل ایت۔ ”تراث وی سخاں کے آں کل گوں بر ھنگی تیغاں پل چکءے اوشتاتھاں۔ ھاں تار بخی جرنیلانی ڈول ء حکم داشتی ”جنئے۔ آنساں چال داشتھے سکھانی چکءے کھنگاں۔ سکھ حیران ھٹک پیختاں۔ دست پاڑ شل بیخ انتیے۔ بلوچاں کڑھی گذھاں۔ قریباً صد سکھ ھے سری الگار ء گلگ پیختاں۔ شہ لہڑپوءے مرید گوں ده مژدء نعرہاں جناں ء پل ء لانگو کنان ء آسخاں۔ گئیتے مژدم آنساں وافیختاں۔

لھٹے ء بھما نقی ء گلودگڑ ء رند اسکھ عمدیدارانی ہوش ہند ء آنکھ ء حکم دات اش کے بڑی لغی ء ہتھیاراں زیرے مقابلہ ء ہیائے۔ اے حکم اشکھ سپاہی درکان ء وی تمبواں اندر ء شتھاں کے ہتھیاراں زیراں۔ بیگل ء حکم داشتھ کے تمبوانی ریزاں بُرے۔ بلوچاں اشتافت اشتافیخ ء تمبوانی ریز بر ٹھاں۔ آں سکھ کے تمبوانی اندر اثاں۔ ھے رنگ ء سو گو پیختاں چوکہ مرگ دام ء پھاسیت یاما ہیخ جاں ء۔ پشت ء شہ بلوچاں گوں تیغانی پچھاں گوں کا تاراں پوئیختاں۔

ہے گلگڑ نیاما جہل یے سکھ شتھ کو تلمیں ماڈتاں سوار پیختاں، آنسانی نیاما سکھانی کماندار کلیاں سنگھ دہ استہ۔ کلیاں سنگھ ء شہ دروازغ چکاؤنک کش ”مر و شی مئل روشنگ۔ من رو غاں۔ بل بلوچ کہ تو اے گڑمب (ڈپارہ) دف ء کش ایش ء لوڑھت (پلگ) نہ کئے۔“

بَنْجَلُ ءَ جَلُوْهَ دَاشَةَ كَلِيَانَ سَنْكَهَ پَلْوَءَ زَحْمَ چَغَلَ دَاشَةَ يَهَ - كَلِيَانَ سَنْكَهَ
كَلِيَانَ ءِ دَيْمَ پَيْشَ ءَ جَهَلَ اَثَ - وَلَى مَاذَنَ ءَ عَمْدَهَ دَاشَةَ يَهَ - بَنْجَلُ ءَ زَحْمَ ءَ چَرْدَهَ
مَاذَنَ ءِ رَانَ ءَ يَهَ ٹَكَيَهَ (گُولَ زَحْمَ ءَ چَرْگَ، ٹَپَيَ کَنْگَ) دَاشَةَ - دَوْمَيَ سَكَهَ سَوارَ
نَزَخَ ءَ گَزَغَ ءَ اَثَ - بَنْجَلُ ءَ زَحْمَ جَشَهَ شَهَ مَاذَنَ ءَ بَهَنَ پَرِينَتَهَ - وَثَ مَاذَنَ چَكَ ءَ چَالَ
دَاشَهَ نَشَهَ ءَ كَلِيَانَ ءِ دَمْبَ ءَ دَزَاشَتَ يَهَ -

نَيَ جَاوَرَ اِيشَ اَثَ كَهَ كَرْدَهَ سَكَهَ شَهَ بَنْجَلُ ءَ سَرَاتِاَهَ - كَرْدَهَ
پَدَاتِاَهَ - بَنْجَلُ هَمَهَ نِيَامَاتَ - آَلَ صَرْفَ كَلِيَانَ ءِ مَاذَنَ ءَ نَگَاهَ شِيرَادَهَ شَهَ رَوَعَاتَ -
”دَرَگَرْهَيِ وَاه“ (جاَگَهَ ءِ نَامَ) گُورَادَهَ شَهَ كَلِيَانَ گُولَ چَيَارَتَهَ تَشَوَّخِيَسَ سَکَهَالَ حَوارَ
پَيَشَهَ - چَيَ يَهَ رَفَارَسَتَ كَثَ يَهَ - بَنْجَلُ دَمْبَ ءَ رَسَتَهَ ءَ زَحْمَ كَلِيَانَ ءَ پَهَنَازَادَهَ اَپَارَ
كَثَ يَهَ - كَلِيَانَ ءَ چَهَبَاتَهَ ءَ جَشَهَ شَهَ مَاذَنَ ءَ جَهَلَ ءَ كَفَتَهَ - آَلَ سَكَهَالَ بَيَرَهَ
سَكَهَ گُولَ بَنْجَلُ ءَ رَجَعَاتَ -

سَكَهَانَيَهَ يَهَ ہَتَھِيَارَهَ ”کَرِپَانَ“ كَهَ آَنَيَهَ بَلَوْجَ ”کَرِچَ“ سَحَارَ -
اِيشَالَ ہَرَوَتَهَ ءَ گُولَ بَهَيَانَ بَيَثَ - وَقْتَهَ ءَ نَشَيْغَ ءَ جَزاَنَ ءَ مَوْڑَيَ سَرَ کَرِچَ ءَ شَهَ
وَثَ ءَ جَدَانَهَ كَنَالَ - چَيَحَدَهَ اَيَشَانَيَ دَھَرَمَ ءَ بَهَرَهَ بَنْجَلُ وَلَى مَاذَنَ ءَ پَيَرَانَ ءَ
شَهَ سَكَهَانَيَ كَرَچَالَ پَتَغَ ءَ كَوشَ ءَ كَنْغَ ءَ اَثَ - مَاذَنَ جَوَانَيَهَ پَرَاثَ كَهَ آَنَيَهَ
وَأَگَ نَيَسَهَ - هَمَالَ چَرْدَهَ مَيَسَهَ رَيَزَاتَهَ لَيَ - رَيَزَهَ شَارَبَتَ اِشتَافَغَ ءَنَهَ زَرَتَهَ لَيَ -

خیر آنی ۽ وٺو ۽ ستاذی ۽ شه یہ سکھے پڻي کو ڪنه پڙنندة۔ گول دوَز حم ۽ ڏڪينچ ۽ اث
که شه ۾ مب ۽ سه سکھے تشاں ۽ آهيغفال۔

ماه ۽ دوازده اث، ڏو ۽ سه ماہغفال اث۔ سکھان مڙ بئان ۽ ديش۔ يك برے
اوشتاتفال۔ ٿرآچه ٻڳل سرا حمله کت اش۔ ٻڳل نી پنج سوار ۽ نیاما اث۔ جنان ۽
جمبان ۽ يکے تي سکھه ده کشت یے۔ باروے ٻڳل ۽ ماڙن سرا په کرچے مان اتکه۔
کرج ۽ مان آئخ ۽ گول ماڙن يبرے دوپاڙيشه۔ تراشه گول ٻڳل ۽ پچي ۽ شته پهناذى
کفتة۔ ٻڳل ۽ دھيان سکھاني پلوء اث۔ ھمے واستا ٻڳل شه ماڙن ۽ جدا ٻٺند پيشه۔
ٻڳل ۽ پاڙنے ماڙن شير آتکه۔ سکن چياريس سکھان ڀيردا کشت۔ ٻڳل گول پنکا یے
(پاگ) ۽ بسته۔ یه ماڙنے ۽ ٻيل ۽ سوار کشت ديم په لما (زرباري ننمگا) ۽ کشت اش۔
دوهي رو ش نوا شام ۽ ملستان ۽ سريغفال۔ بڑو ديوان مل ۽ رپورٹ
دات اش۔ ديوان مل باز زهر گفتة۔ گوشته شرار (ٿمارا) گول بلوچان جير غ ۽
چه لاچاري اث۔ نئي شے شرزا قيد یس۔ ٻڳل ۽ جدا میں هندے ۽ ۽ گرڊ گشغیں سکھ
دوهي هندے ۽ قید گشغ انت لی۔

سکھ گيئر ۽ گشغ ڀغفال۔ چڙو چيار گيئست (ھشتاد) مڙ ديا گول ماڙنال يا پياڙ غبغ ۽
درکفتة شتغفال۔ بجر انیال وتي دل سارت کشت۔ سکھاني گشغ ۽ رنگ کشت اش۔ سکھ

پر شنگاں۔ قلعہ اندر اچڑو بجر انی سر آمکھاں۔ لحظے ئے پذ آنکہ تشو خیں (تچو کیس) سکھانی دمب ء شنگاں۔ گزداش آمکھاں۔ ایشاں ولی مژدم سنبھالغاں۔ دیست اش کہ چیار مژدم نیست ایں۔ چی یے پی ٹوری ده استاں۔ باقی کل دراہاں۔ چڑو ہنگل گاریں۔ نہ مژتع ء گندغ ییٹ نہ زیندغ ء۔

داں نیم شف ء ہموزا انتظار کت اش۔ نوال سکھانی دمب ء شتہ تریث۔ بیئے۔ دیر ہے نامید بیٹھاں۔ مرید گول ده مژدم ء سر آمکھیں ماڈناں سوار بٹاں۔ جھملی ساکھار (ژل ء میدان) ء دہ بنی (جا گھے نام) کندھی ء بھائزو (گردگ، چارگ) کشہ آنکہ۔ بل ہنگل عبار و اچھ پتہ پیرانہ لکھ۔ بانگواہ رو ش در کفع و خت ء انگدہ قلعہ ء گزداش آمکھاں۔

بجر انیاں ھماں سکھانی امباریں راشن ء شہ مال کشہ۔ پرانع پکخ سوار غ تیار کشہ۔ ولی مطلب ء مڈی زڑتہ باقی ہر شے ء آس داش اش۔ داں ییچہہ شتہ ولی لوغاں بیٹھاں شکل ء بانو کے پیش ء لالی ء رنجاں زہیر ثاں کہ ہنگل ء گار بیخ ء حال ده بیٹ اش۔ ایشاں دوازدھیں بند اں یکے شتہ سے سر آنکہ۔ چم تدار پیغفت کی۔ دل شتہ جھملغاں کھضخ اش۔ بل تقدیر ء دیما کئے چریث۔

اے ملٹان ۽ گورنر ۽ ماڑی ایں۔ قلعہ ۽ شدہ گز فاصلہ سراۓ پراه
درائیں بڑیں ماڑی اوشتاتغا ایں۔ ایشی ۽ یہ شمے ۽ گورنر ۽ لوغ ایں۔ دومی شمے
دربار ایں۔ دربار ۽ دو پلواء محاफظانی کو ٹھی انت۔ دیم ۽ چھانک انت۔ چھانک ۽
دوئیں پلوال درواز غال جا گو خانی کو ٹوال۔ دو دو مرڈ ہروختے ۽ درواز غ ۽ دوئیں
ہلوال ہتھیار اال بستخ ۽ شیوار لبغ ۽ اوشتاتغال۔

دربار یہ پر ایں ہالے ایں۔ آنھی ۽ پذی کندھ گورا یہ بڑیں تلایے۔
اے تلمہ چکا چل کری ایراں۔ نیاما گورنر ۽ کری ایں۔ اے چاندی ۽
ٹھی یعنیں لی۔ ایشی پشتی پلوان گوں سونائیں پتریاں بخش ۽ نشان جڑ ٹغال۔
یہ مستریں ہیرا یے گوزر ۽ سفر پشت ۽ دو کستریں ہیرا دوئیں کو فغانی
پشت ۽ مان یعنیخاں۔

گورنر کری پشت ۽ دوز حم دتیں رکو خانی اوشنخ ہندیں۔ تلمہ ۽ شیرا
پلواء ده گندہ ایں زال گوں وٹی ساز ۽ سروزاں اوشتاں۔ چسپیں پلواء دہ ناچی گوں
نو خیں زرتاریں جراں کوشتاں۔ ٹھے زالاں شدہ دیما چیار خدمتگار یہ پلواء
چیار دومی پلوا کوشتاں۔ اے کلانی موجود بیخ ۽ باوجود تلمہ اندر ۽ هشت مریع گز ۽
یہ پر ایں ہندے سر کیت کہ اوذا فرمادی کوشتاں (اوشتاں) وٹی ارداساں

کناں۔ مقدمہ آنی دوئیں سر کو شتاں مقدمہ آں کناں یا ناچی وئی فن ۽ پیش
داراں۔ درباریانی دل ۽ دش کناں۔ شہ خدمت گاراں دیم ۽ گورنر ۽ محافظیں
دستے ۽ سپاہی ہتھیاراں بستغ ۽ ہروختے ۽ تیار لفغ ۽ کو شتاں۔

اے دربارہاں ۽ پشتی کندھ ۽ مرڈ سراشہ بڑیں ہو رکیں ہندے دہ
استیں۔ اے ہو رکیں ہندھے رنگیں لوہائیں جالی یے جنگاں ایں کہ درباری آنی
۽ دومی پلوء چھ دیس تھناں۔ اے خاص ہے واسٹا ٿا ہینہ اش کہ گورنر لوغ ۽
زال، چکار دل گھیث یے تے دربار ۽ کارواں ۽ دیس تھناں۔

عام طور ۽ دربار کہ لگ اٹ۔ گورنر جنک ”راجی“ گوں وئی یک دو
دز گماراں کا تک نشت وئی پٹ ۽ مزنی ۽ شان ۽ شوکت دیس خوش بہ۔ دربار
روش ۽ دوباروا لگ اٹ۔ بیجہہ وخت ۽ سر کاری معاملہ، فوجی ہور ۽ فریاد
کنو خانی ارداں اشکنثت یے۔ بیجہہ وخت ۽ شراب ۽ ناج رنگ ۽ مجلس لگ
اٹ۔ بیجہہ ۽ اے ناج ۽ شراب ۽ مجلس وقت ۽ پشتی لوہائیں جالی ۽ دیما یہ تاکے
چک اٹ۔ ہندکش اش۔

ملکان ۽ گورنر دیوان مل ذات ۽ راجپوتے اٹ۔ آنی خاندان شہ اکبر
بادشاہ ۽ زمانخ ۽ چیوٹ ۽ نزیک ۽ ”گیست دیہات“ ۽ یہ کسائیں جاگیرے ۽

مالک اث۔ آنی ۽ ۾ ”اوڌے سگھ“ مغلانی وقادارے اث۔ آں زمانع ۽ که
مغل بادشاہی نالا لئقی ۽ شہ بادشاہی شتہ چڑو دل ۽ سر آتکش۔ پنجاف ۽ سکھاں
زور بستہ۔ آذینکہ اوڌے سگھ مژتہ۔ آنی پچ دیوان مل جا گیر ۽ واٹہ پیشہ کہ آں
وخت آں ورنا گئیں مژدے اث۔ نو خیں ہون جذبہ داریت۔ دیوان مل گوں
پنجاہ سوار ۽ شتہ امر تر گوردوارہ ۽ زیارت ۽۔ اوذا ہر پلو ۽ جہان موجود اث۔
ملک ۽ حال گفتخ انت یے۔ وٹ گوں مز میں سوچ ۽ وسچارے ۽ رندے گا لوار ۽
پوہ پیشہ کہ نی مغل اے وطن ۽ تراشہ آتک نویت۔

اے وطن ۽ سکھانی بادشاہی ۽ آہنی ایں۔ پیچھے آں راہ ۽ کہ ہر
ہندے ۽ شتہ۔ سکھانی چک چک گرو راج ۽ گا لوار ۽ کنغا شاں۔

دیوان مل ۽ شہ ہموزا ولی راہ دزاشتہ۔ لا ہور پلو ۽ دیم کشہ لی کہ اوذا
سکھانی یہ کسائیں بادشاہی یے قائم پیغماٹ۔ رنجیت سگھ سکھانی یہ جاہ کنخ ۽
آنہانی راج ۽ مزن کنخ ۽ کوشتاں کنخ ۽ اث۔

رنجیت سگھ ۽ گوں دشیں دلے ۽ دیوان مل بیا خیر کشہ۔ ولی مخد
ایشی دیما ایریکٹ لی۔ دوئیں سرداراں پیلویں پنجاب ۽ نیاما گرو راج ۽ بھیادانی
ایکنخ ۽ سو گند زڑتہ۔ اے فیصلہ دہ پیشہ کہ دیوان مل جھنگ، ملتان، بہاولپور
موڑی سر سرائیکی وطن ۽ شہ کسائیں کسائیں جا گیر داراں زن ایت۔

لاہور راجے ماتحت کال ۽ گورنر بیٹ۔ ملتان ۽ سرا حکومت کال۔ آمدنی ۽ شنے،
مہاراجہ ۽ پلوادیم داث۔ آنی بدل ۽ اردوخت آنی ۽ لشکرے غرض بیٹ۔
مہاراجہ آنی ۽ آمداد کفت۔

ھے منصوبہ ۽ سری عمل دیوان مل ۽ شہ جھنگ ۽ شروع کشت۔
بے دسیں جاگیردارانی چے طاقت اث۔ سکھ فوجیاں لٹ پل ۽ عام
اجازت اث۔ ھے داستاد دیوان مل ۽ فوجی طاقت روشن په روشن گیش پینان شتہ۔
دیر ہے آنی گورا ہزارانی حساب ۽ آنکہ سکھ مج پیشخاں۔ بہاولپور ۽ نواب ۽ گوں
دیوان مل ۽ مزیں لشکرے دا ش۔ آخر لاچار بیش۔ نواب ۽ نواہی بر جاہ اشت تی،
اے سخن چکا کہ آں سنگ ۽ محصول ۽ کہ دلی بادشاہ دیغات۔ آنی ۽ مہاراجہ
رنجیت سنگھ ۽ داث۔

نواب شہ اوی بادشاہ دلپوش پیشخات۔ آنی ۽ وتنی سفر
پاریزت ۽ اے شرط قبول کشت۔ دو سال ۽ اندر راء دیوان مل ۽ پیلویں
مرا ڈیکی ڈیسہ ۽ سرا اقیضہ کشت ۽ سکھا شاہی قائم کشت شتہ ملتان ۽ شتہ۔ ہے ڈیسہ ۽
بست ۽ بند پلواء دلگوش کٹ لی۔ آنی ۽ دربار ہے رنگ ۽ اث۔ چو کہ
بادشاہی دربارے بیٹ۔ ہیچہ آں دیر دراڑیں ڈیسہ ۽ وٹ واث ہیں نیم
حائکے اث۔ آنی ۽ آمدنی بے شمار اث۔

آل وخت ء دیوان مل دال نی پانزده سال ء اث که اودھے سنگھ ء گوں
وٹی بر از تکے ء آنھی ء سیر کش۔ دومی سال ء دیوان مل لوغ ء جنکے پیدا یش۔ آنھی ء
زال هاں زنگھ دور و خان مژتہ۔ سیر ان پیش۔ دیوان مل ء گوں وٹی زال ء دال
عشق حد ء محبت اث۔ نی کہ زال مژت لی۔ وٹی تو غیس محبت جنک پلوا
ترینت لی۔ دال پر اال لوغ ء نشت وٹی جنک لیو سکت لی۔ پٹ ء ہر کہ
گوشت۔ تھرا تھرا سیر کناں۔ آنھی ء جواب نہ تھرینت۔ آنھی ء جنک دہ
سال ء اث که اودھے سنگھ مژتہ ء دیوان مل پیلویں جا گیر ء ایکویں واڑہ پیش۔

اے جنک شہ کسان ء دایانی دھیان داری نیاما مزن پیش۔ چو کر
جا گیر داری جنکے اث۔ ماٹ پلوا میتم بیٹھا ث۔ ھمے واستادا اڈا (پیر ک) ء چو پٹ ء
دوستی ایس چکے اث۔ ایشاں آنھی ء ہر کسانیں مزیں خواہش پیلو کث۔ ایشاں
لوغ ء بچ شہبے ء کمی نیستہ۔ راجی ء عدل و شکنخ خاطر ء آنھی ء ہم امریں چیار جنک
ملازم ایری کث اش۔ آل دوازدہیں پر اال راجی ء بچی ء ٹھاں۔ اے کلیں آرام ء
عیش ء عبا و جود یکور و شاں راجی باز مونج ء عدل گیر بٹ۔

دز گماراں پول کث۔ بل ایشی ء بچ پسو نہ داث۔ شٹ وٹی و فرغ ہندا
میڈا ث بوٹ اث وفت۔ زیند گزان ء شتہ راجی ھمے لوڑ ء نازانی نیاما مزن پیش۔ نی
آل شانزدہ سال ء بیٹھا ث۔

یہ شنے ء راجی ء داں دیراگوں وٹی جیدی ء ہمسروال گپ رپ کتھ۔
 لمحے لکاں لوٹی لیوکٹ اش۔ جھٹے بیدی لیوٹخت تی۔ دیرباروے شتہ و تغافل۔ نیم
 شنے ء پذار ارجی ء وہاودیسہ کہ من چکے آں۔ من وٹی پٹھ گور ء او شتا شغال۔ چیار
 پنج مرڈا ئے مزیں شہین یے، آڑتہ دیوان مل ء پیش کتھ۔ اے شہین باز
 خوبصورت اش۔ ایشی پر جلشخ غٹاں۔ ایشی ء پاڑ ء پر گوں ریزے ء بستغاٹاں۔
 ریز ء و هنگ ء سبب ء آننی ء پاڑ ہو نیں بیٹغاٹاں۔ آں مرڈاں انعام لوٹ اش۔ بل
 دیوان مل خوش نویش، حکم داث تی کہ باز ز ء پرداں ء پاڑاں بوڑتے۔ آنماں باز ز ء
 پر بو محکفان۔ باز ز ء بال کتھ شہ آنماں دست ء درکفتہ ء مناں جھائی داشوٹی چبوانی
 نیام ء زڑت یے ء بڑا ز ء دیم کتھ تی، دیوان مل ء آں چیاریں مرڈ ہلو بلوءے ہڑ جو۔
 کنان ء سر آنکھاں۔

باز ز مناں زڑت۔ آzman دیماں بال کتھ تی۔ جھٹے من نہ خوش اٹاں نہ
 موئیج ء اٹاں۔ نئے تر سخ غٹاں نئے حیران ٹاں۔ بال کنان کنان ء مناں
 باز ز ء بڑتہ پواد ء بنا کوہ ء چک ء ایرکت تی۔ وٹ ہموز اٹھتے مناں گوں وٹی گڑ دیں
 چمال دھیان اش۔

دے وخت ۽ پوکو ہے اتکہ شہمن ۽ مان آتکہ۔ شہمن حمال خدا
کفتہ۔ چیار پنج ریش والا میں مژدۂ مناں گھبھل دیاں ۽ ماڈنے چک ۽ سوار کشتہ۔
ماڈن درکن ات اش۔ گوں ماڈن ۾ درک ۽ من آنہ پیٹھاں۔
راجی ۽ وٹی اے وہا تو تھناوٹی دز گمار انی دیما بیان کشتہ، بل اے وہا باروا
آنی ۽ مدام سوچتہ۔ اندیشہ کٹ لی۔

ھگل سپاہیاں بڑتہ قید خانہ بند کشتہ۔ کڑدے روشن ۽ وہ ھگل باز پریشان
پیش۔ بل وخت ۽ گزگ ۽ گوں آں قید خانہ ۽ زیند اھیاک پیش۔ جیل ۽ بند ش۔
آں ھند ۽ ھڑد (ورد)، خوراک جیل ۽ سپاہیانی دھڑکاء پاتراپ ھگل ۽ چکا باز
گران ایشاں۔ بل کوہنیانی مثالیں کہ ”مژدۂ بور ۽ پھو طن ہر جاہ بردار مان مکن“
ھگل ایشانی نارولیانی چکا ہوتانی گٹ واثت سر کاٹ۔ آں وٹی فار کیس وختاں
نشت وٹی ماٹ، پھٹ۔ وٹی ڈیسہ ۽ وطن وٹی کوہ وٹی ٹالہہ ۽ برادری یاد کشت لی۔
نواشانی دمب ۽ شفافی پذی پر اس دعا لوٹان ۽ کشت لی کہ ”یا اللہ تو منیں ماٹ،
معٹ، ٹالہہ ۽ برادری پلو احر تاکاں۔ یا اللہ آں روشن ۽ بیار کہ من اے کافرانی
قید ۽ شہ آزاد باں۔ تراں شہ ایشاں وٹی حساوں گراں“

دال سے ہفتہ کس ءاے پول نہ کشہ کہ اے چیں کے۔ ایشی ۽ ڏوہ ۽
ملام چے ایں۔ سہ ہفتہ گزغ ۽ رند ۽ یہ رو شے بگل ۽ پیشی یشہ۔ دیوان مل ۽
دبیما۔

ملان گورنر ۽ دربار میں۔ باعث گھبہ ۽ وختی۔ عام دستور ۽ متا بک ۽ محافظ
اوشتائیں۔ کلیں ہند شہ درباریاں، سرکاری کاردار اس پر میں۔ ناچی ۽ گند ہیں
زال وی ہند انشتغال۔ خدمتگار تیار لیخ ۽ اوشتائیں۔ دروازغ ۽ اندر اہشت
فوجیانی پر ایں۔ دروازغ چکا حفاظت کنو خیں دستہ شیوار لیخ ۽ اوشتائیں۔
جالی پشت ۽ راجی گوں وی ڈوجیڈیاں چجی ۽ نشتائیں۔ ماڑی ۽ لوگی پلوء ۽
دروازغ نے بیکھ۔ یہ مژدے درکفتہ اعلان کھٹ لی۔ مغلانی درباری رنگ ڏھنگ
ہر کسی میں مزیں حاکم ۽ زرخ تھاں۔ آنی ۽ گوشہ "بادب بالا ملاحظہ ہو شیار"
آن جہانی منہار اجھ رنجیت سنگھ ۽ راستیں دست۔ اے ڈیسہ ۽ واڑہ، ملان ۽ گورنر،
مزن شا نیں حاکم واڑہ دیوان مل بیہادر دربار ۽ پیدا کیں" دے وختے سنکلیں ملی ۽
ژلینگا کشہ۔ کل درباری، سرکاری کاردار، محافظ خدمتگار وی ہند انشتائیں
بستخ ۽ رکو عانی ڈول ۽ جملہ ذیشخال۔ ہے ٹیانی ژلینگا نیام ۽ دیوان مل آتکہ وی
ہند اگوں زوم ۽ فخر انشتہ۔ ٹیانی بس کشہ۔ ہر کس سدھایش وی ہند انشتہ یا
اوشتائیں۔

نی شہ راستیں پلوادر باری سوغا تانی د لغ ء شروع پیشخال۔ ہر کے کہ
دیم ء شت۔ آنہ دیوان مل ء کرسی ء دیم ء ڈغار چک اٹ۔ وٹی سوغات
دوئیں دستانی نیماز ڑت گورنر گورا شت و تی سفر جملائی پیش بھٹ لی۔ گورنر ء
یہ دستے دیما کث۔ آں درباریاں وٹی چمال ایریکث۔ سوغات ھمال دست ء
دالث لی۔ حاکم کرسی نزیک ء یہ جرے کفتخاٹ۔ حاکماں آں سوغات گفت۔
ھمال جر چکا ایریکث۔ ہمے رنگ داریا، دارائی کلیں درباریاں سوغات پیش شغال۔
دیوان مل ء گوں بے پرواہی ء گفتہ ھمال جر چک ء ایریشغال۔ پذ پذایہ
خد متگارے ء آں جریز ش۔ دروازغ ء اندر اشتہ۔

چیار پاہی یکے سرا، یکے پذایہ، یکے رانست ء، یکے چپ ء بھگل ماں
در میان ء گوں زن زیراں بستغ ء دربار ء آڑ تش۔ دوئیں دست بستغ ء ٹال۔
زن زیر ء یہ سرے راہتیں پلو مژدد دست ء یہ سرے چپیں مژدد دست ء اٹ۔
دیگی، پذی پاہی بر ہنگیں ز حمال دست ء کشت خاٹاں۔ دربار ء داخل بیخ ء گوں
پاہی رکو عانی راز ا جملائی خعال۔ پذی پاہی ء بھگل کو گپ ء چک ء دست ایریکشہ
زوردا ش۔ مطلب ایش اٹ کہ شارت ء کجیٹ۔ سرا جملائاں۔ بل بھگل ء پرواہ
نہ کش۔ ھمال رنگ ء سینغ ء لکنخ ء او شتا تغا پیش۔ ھٹے آلی نگاہاں اے دربار ء، اے
شان شوکت ء، بادشاہی زوم ء فخر چھ اہمیت نہیں۔

دیوان مل ۽ انشغ ۽ ول کفخال۔ رنگ سیاہ بیٹھ لی۔ بل دف ۽ ٹونک نہ
کئے لی۔ رکو عال شہ سدها بیخ ۽ رند اے ساہیاں بڑتہ ٻگل، دیوان مل ۽ تخت
شیر آنہی دیما او شتارینہ، تیونیس درباری اے دراڑ قدیں، سر سفید دیمیں،
سیاہ ریشمیں، کندی برو تیں ورنا گوں حیر تا چار غ ٿال۔ اے حور ۽ کل پوه ٿال که
ھمے بلوچ گوں چل سنگت ۽ ”درگزی قلعہ“ (جاگے نام) کشته او زاد و صد سہ
گیست سکھ پور شیر ان ڪنگال۔

جالی پشت ۽ شہ راجی اے تیونیس نزار غ ۽ چار غاٹ۔ ٻکل گوں
ز نزیر اس بستخا د اشغال کہ دیتھ لی۔ ھمال وٺی وہا ۽ شہمن یاد ایک لی۔ آنہی ۽ ده
ھمے رنگیں چیار مژد گوں ریزاں بستخا د اشغال، اشتعل ٿال۔ آبھی ۽ چم ده ھمے
رنگ ۽ سیاہ ۽ سر ٿال۔ آنہی ۽ ٻگل پیشنت ۽ (ہورت چار گ) خیال کئے۔ آنہی ۽
رنگ، روپ، قد، بت۔ درو شم گاڑت، پریس سیخ، ڏالیں ما زک، جزغ او شتنغ
ہر ہر گالوار راجی ۽ دل ۽ ایر نشته۔ وٺی نزینیں جنکے ۽ دست گٹ اٹ لی۔ پرسکھ
(آہتا یگا تو ار کنگ) گوشت لی：“ گند امرت کور مزار تو نزیں (توانا میں)
ز نزیر اس بستخا میں ده مزار، مزار میں۔ اے قیدی ۽ شان شہ کلیں درباریاں،
دربار نیاما موجود میں مژد مال بڑیں۔ کے میث یا مہ میث۔ ”

امر ت کو راء شر ارت رنگ عجم جشہ گوشہ "ھائی شہ
دیجیت سنگھ عدہ" راجی ۽ انیشنگ دل کھنخال۔ امرت ۽ دست عپذاد حکودا شدیم تی
پلوے ع پیراشہ۔ دلچیت سنگھ، دیوان مل ۽ نزیخیں عازیزے اٹ۔ ورنائیں
مزدے اٹ۔ دیوان مل ع آں ہزار سوار ۽ کمانڈار جوڑیتہ۔ بازیں جنگ ع مژاں
آنی ۽ بیہادری ع مژد لغ منځ پیش۔ دیوان مل ۽ دل ۽ لوٹ کہ من راجی ھمانی ع
سیر ٹھیں داٹیں۔ پھیکھ آنی خاندان نیاما شہ دلچیت ع گھبریں ورنائیں تہ۔

آل وختے گوں دیوال مل ۽ سنگت ع وختے ایکوالوغ ع اندر اکاتک
نشت گوں راجی ع گالوار ع کٹ لی۔ کوشش کٹ لی کہ راجی ع دل نیاما وٹی ھندا
جوڑیناں۔ مل راجی ع ھمال رسمی صورت ع آنی ع گوں علیک سلیک کٹ۔
آنی ع جنگ جلوہانی کسوال، آنی ع ولی تعاریقانی گالواراں یا زنکا زوکاں
(دروغیں گپ) دلگوش نہ داث لی۔ واجی ع سری ٿا آنی ع آکڑ، غرور، ولی
صفت کع وش نیاتکاں دومی آنی ع شکل ع صورت ده جوان نہ اٹ۔

ولی سینگی ع دوستانی نیاما امرت گوں راجی ع بازنزخ اٹ۔ امرت ع
ونتے وختے دلچیت نام ع راجی چیڑان کٹ۔ بل راجی ع شہ اے نام ع خار کاتک،
ہر دھیکہ امرت کو راء چیڑاٹ۔ راجی ع ولی ناراضی ظاہر کٹ ع ده مزیں وختے ع
گوں امرت ع توارن کٹ لی۔ دوسرے گھنٹہ ع رند اتر اٹ راجی وش بٹ۔

اندھ راجی ء دربار ء پلوء خیال کنان ء ولی نگاہ گوں بیگل ء سو گو
داشتغاں۔ ہر کہ اینکو آنکو دھیان کئی بل چم ھمال بیگل ے دیم ء کو شتال۔ بیگل
سی نہ اٹ کہ کئے منا گوں شوق ء چار غیس ء کے ے دل مئیں و استاد رپغا میں۔

میر فشی ء دیما پیشہ فرش زیارت کئے۔ یہ کاغذی تبے بو تکہ چوشیغا گاں
آتکے ”اے ڈیسہ ے واڑہ ے سفر سلامت باٹ۔ اے بلوچ کہ بیگل نام داریث۔
اے وخت ء دربار ء حاضریں۔ ایشی جند ذاتی صورت ء گیست خالصہ سپاہی ء
قا تملیں۔ خاص کہ ایشی ء مان سنگہ کشتہ کہ سکھ فوج ے یہ نامداریں ء بے میں
کماندارے اٹ۔ دو می ایشی ء مئے ”در گڑی قلعہ“ ے سرا حملہ کئے۔ قلعہ ے فوجی
کشتہ۔ ماڈن، راشن لیٹھ ے تمباں آس داٹ لی۔ یہی ایشی ء مردو شی دربار ء آتکے
پہ احترام ء ولی سفر جمل ء نہ کشتہ خالقستان راجہ ے بے شرفی کئے۔ چڑو ولی سفر ے
جمل ء نہ کئی خراجمہ شرف نہ دلخ انکریں بلا میں جرمے کہ اے پھاسی ے حقدار
کڑزیث۔ باقی جرم شہ ایشی ء علاوہ آں۔

ایشی و استاد تریں سزا یے مقرر کئی ے بروٹ کہ پہ دو میغاں عبرتے
جوڑیث۔ دو می من اے سفارش کناں کہ آں سپاہیاں کہ اے گرفتار کئے آڑتے۔
آنہاں انعام دا شخابروٹ۔ چیجھے اے ظالمیں ڈیہوے۔ ایشی ے گرغ، بندغ ے داں
ایڈ آر غیہ مزیں کارنامائے۔“

دیوان مل کہ پیش آں فوجیانی سراز ہر گفتہ۔ جیل اور یمدا شفت می۔ لختے ء غور کٹ می آخر حکم داتی آں فوجی شہ جیل اور ہاں اپولی چیشی نو کریانی سرا بر جاہاں۔ شہ ایشی اعلادہ آں سپاہیانی و استائیک یک مازن، کرج اور دہ کلدار افعام اعلان کٹ می۔ درباریاں خوش بیشہ تازی جنخاں۔ آں فوجیانی و استاش باش، بے میار نعرہ دہ جنخاں۔ ایشانی شور گزا شہ ڈسہ تم بیشہ۔

آخر دیوان علاچار بیشہ ولی دست بوز عشقخاں۔ ناکا میں شتہ دربار خاموش بیشہ۔

دیوان ء گوں زہر عہنگل پلوادھیاں کٹ۔ گوشت می ”بک توچے بچے“

ہنگل اپسودا شہ : ”من ارچہ اے وخت اقیدیاں۔ بل من عزت دارے آں۔

داں و خیکھ تو مہذیں زبان ء گوں گالوارہ کٹئے۔ من ججنہ گوشان۔“

دیوان مل کہ گوں ولی درباریاں، ہنگل ایہ جانگلی ایہ جا حلے کمحنخ ٹال۔ اے ٹونک ء گوں حیراں بیشخاں۔ دیوان مل ولی دل ء بھی بیشہ کہ مناس سرا ائے گند غیں زوان جنخی نہ اٹ۔ آں ہر رنگ اے کہ اسیں۔ بل میں شان جائی اے نہ ایں۔ فی اے صور تحال عبد لیغ خاطر آنھی اے معاملہ اشتہ۔ بیساو پور امال گزاری اے کاغذ لو بیشخاں۔ میر مشی یہ تی مسلے آڑتہ دیما داش۔ لختے ء گوں ولی صلاح کاراں آں کاغذ انی بار و اگپ، ترانہ کٹ می میر مشی اے شہ دو سہ حکم لکائیت می۔ پڑائیں ء اندھہ ہنگل اے معاملہ زڑت می۔

”ھاں ہگل تو پے گئے اے بہتانی باروا کہ میر فشی ء تئی چکا بستغال“
 ہگل ء گوشتہ ”نی گندے وٹی نہ مئی شان دیسے گالوائے کئے۔ نی مئی پسوء
 گوش دئے۔“

سری اے بہتان کہ من دربارء وٹی سفر ہنا نہ کئے ؤ تئی راج پاٹ ء
 بے شر فی سٹوں۔ تو پوہنچی کہ مسلمان چڑو اللہ ء دیماوٹی سفر (سرگ) جمل ء
 کھفت۔ اللہ ء سوا کس نہیں کہ آنھی دیما مسلمان وٹی سرا بنا کاں ء انسان کل یہ
 رنگیں انساہاں۔ ار کے محترمیں نہ وٹی عملاء شہ گھبیں۔ بل گھبیں انسان دہ اے
 حق ایرینہ کاں کہ کے آنھی دیماوٹی سرا بنا کاں۔ مئی دین مناں اجازت نہ داٹ
 کہ من کسی دیماوٹی سرا بنا کنال۔ شہ سزا ء تڑس ء ناں وٹی دین ء پشت کنال۔
 ناں وٹی سرا بنا کنال۔ نہ پیش ء یعنخاں نہ پذلاب۔

دومی من تئی راج نیاں۔ تئی غلام نیاں، تئی راج ء جاھمندے نیاں۔
 من سر پد نباں یہ دیریں وطنے ء یہ دیرے ڈیہے ء مندوخے تئی قانون چک ء
 عمل کئخ ء پاہندیں۔ نہ من وٹی چکا تئی قانون ء لازم سمجھاں۔ من ترا سرا کشہ
 کھتغال۔ اراغدہ وختے تئی دربارء احکمال اے امید ء نوال گرئے کہ من تئی دیما
 وٹی سفر بنا کنال۔ سزا تو ہر رنگیں دیئے من سگان لی، بل شہ وٹی دین ء وٹی
 نہ ہب ء پشت نہ کنال۔ اے بہتان کہ ”من در گڑی قلعہ“ کشته یا خالصہ فوجی
 کھتغال۔ بالکل راستیں بل من وثار اڑوہ دارتہ مناں۔

شے سکھانی شاہی ء بروزا کوہاںی نیاما بلوج قوم آبادیں۔ اے گھنیں وطن۔
 ایشی نیاما کڑ دکشار باز کمیں۔ نہ دومی اے رنگیں گالوارے کے کے ء اے پلوء
 دل یے لوئیٹ۔ چڑ دمالانی یہ پراہ دراڑیں جیزے۔ مز نیں مدتے ء شہ بلوچانی
 گوں سکھاں یہ بے لکھائیں معاہدہ یے اث کے سکھ، بلوچانی دامان ء آہنگ روغ،
 راشن ء سامان گرغ برغ چک ء بچ اعتراف نہ کناں ء بلوج کے زور آوریں
 راجے۔ سکھا شاہی نیاما چھڈو لیں لٹ پل ء جنوری نہ کفت۔ داں مزا میں مدتے ء
 اے سلسلہ بر جاہ سر آنکہ ء دو میں سروٹی وٹی هندار ارضی ٹاں۔

آخر رو شے من گوں وٹی بر اس، گمار ء پچی ء تو نوزیارت ء رو غ ٹاں
 کہ تئی در گڑی ء کماندار مان سنگھ ء سفر اکرم جزر شہ۔ آنی ء مئیں سرا حملہ
 کنائیتہ۔ مئیں گمار بستہ در گڑی قلعہ ء برتہ۔ مناں شکریں کہ مئیں گمار ء شہ
 لجیگ بیغا پیش ء وثار آکشتہ۔ بلوچانی لج پاریزات تی۔ مان سنگھ ء مئیں بر اس کشتہ۔
 مئیں بر اث ء گمار ء لاش آف ء وہائیتہ۔ اے کل تئی سپاہیانی شاہی زوم ء نصانی
 حر ص اث کے آں بلوچاں چھ وختے ء ھم سکھ شاہی پلوء خیال نہ کتہ۔ ھماں بلوج
 سکھانی خلاف ء زحم زیر غ ء مجبور یہ شنا۔

دیوان مل! ار گوں تو اے رنگ ء پیش تو چوں کٹ؟ ہر غیرت
 مندیں انسان ھماں عمل کنخ ء مجبور یہ ش کہ من کتھ۔ نی مئیں دل ء تسلایمیں کہ

من ولی قسم پیلو کشے۔ منال چھ ارمان، چھ افسوز نیستیں۔ نال من شہ موت ء
ترستاں تئی دیماد استاں بندال۔ ارم من کشغ باش تاشہ تڈی موت ء از حم ء موت
بازگھیں ء مسلمان مریث۔ شہیدیں۔ ہر مسلمان شادت ء موت ء و استادعا
کفت۔ اے رنگ ء مئیں دل ء مراد پیلو بیث۔ تو دے ولی فیصلہ ء، اصلیں فیصلہ
ۃ اللہ لی دستائیں“

دیوان مل، آنی ء درباری گوں ہنگل ء دلیال حیراں بیٹھاں۔ آنی ء
ہر گالوار حق اث ء حق گالوار ء پسونیستیں۔ ھے و استا کلیں دربار خاموش اب۔
شہ ہنگل ء رو برو ء پیش ء دیوان مل اصلیں گالوار ء سی نہ اث۔ صرف حاکمانی
رپوٹ ثال۔ آنماں ہاسیدکاری بازیں گالوار سرانہ بیٹھاں ولی دیم ء دروغیں کسو
لکھاں۔ نی کہ آنی ء اصلیں حال مالوم بیش۔ سوچخ ء مجبور بیش۔ حکم داث لی کہ
ایشی ء گڑ دینے برئے۔ قید کئے۔ اے منال راستیں مڑ دے نگاہ کیث۔
ایشی ء شہ قید ء سوادومی چھ تکنیے مو بیث۔ ساہیاں ہنگل بڑتہ جیل ء ماں کشے۔ نی
آنی ء لوٹھ سرا یہ مصلایے یہ ودنی یہ آڑتہ داشتہ اش۔ ہنگل ء دردیم سکھ مصلی
چک ء بیش نشته۔

دربار ۽ پر شغارند راجی وٺی ماڻی ۽ شتے۔ وٺی کو ٺو ۽ دروازگ ٻند کش
 ٻلگ چکا دراڙ پيشا۔ ڄم ٻند کش - هماں دربار، هماں قيدي، آنني ۽ بے تر میں
 گرندو خیں تو ار، آنني ۽ دل رشون خیں دلیل، آنني ۽ دروشم ۽ صورت هیالانی
 نیاما آڙتہ وفتہ۔ ٽيو غیں رو شھے خیالانی نیاما گذر شا۔ هماں پاڙ ۽ پر بستغیں ٿیهیں ۽
 زن زیر جڪ ٿغیں ٻنگل واروار آنني نگاہ مناغ ٿاں۔ یہ برے ٿیهیں کاتک۔ تی
 برے ٻنگل، تراٹ ٿیهیں، تراٹ ٻنگل، چوکه ٿل دی سکرین چکا نقش بدلاں۔
 ٽيو غیں رو شھے حال نیاما گذر شف پيشا۔ ڀيچه گرداں بانگه ۽ رلچی ۽ ڄم نه
 ملختاں۔ لحظه لحظی ٻنگل گوں وٺی دل رشون خیں بالا ذء آنني ۽ خیالانی نیاما کاتک۔
 راجی ۽ هر کہ سفر چند یت کہ اے خیال ۽ شہ وٺی دماغ ۽ کشاں۔ دل ۽ شہ دیر
 کناں۔ بل همانکر زیادہ اے خیال، دماغ ۽ دل ۽ کاتک۔ ٻنگل ۽ خیالاں آں
 پریشان کث ۽ آنني دل ۽ یہ وشیں وشیں دڑدے محسوس ٻیغاٹ۔

لحظے دماغ ہورگ کنج ۽ فرغ ۽ کوشش کث لی۔ دیر ہے نہیں پيشا۔ شتے
 باغ نیاما کو ہیں پچ ۽ چکانشے۔ وٺی دل نیاما سوچن ۽ شروع کش۔

”اے ورناكہ من ایشی بار واسو چغاں ۽ ایچر بے قرار اس۔ نزاں کئے
 اتیں کئے شیں؟ جوانیں، خراہیں، چے ہند نیغیں، چے کے۔ منیں برائانی

قا تلیں۔ مئی راجءِ دژ منیں۔ یہ تی دین یہ تی زوانے داریت۔ اے زیندہ
جدائیں اندازے داریت۔ مناں چونیں کہ منی دلیل پریت پریت، تریث
روٹھمانی چک ۽ کوشیت۔ ”گوں ھمے سوچان گرئخ ۽ شروع کش۔ نی که
گریشہ گریشہ سیر کش لی، گڑاپاڈ آنکہ شتہ و تی هند ۽ وفتہ۔ بل، فسخ تامیں؟ وختے
وفت، وختے نشت، وختے پڑھانک کرہ نیاما چکر داٹ لی۔ ھمے حال ۽ شف گزرش
بانگوپیشہ۔ بانگوپیشہ راجی ۽ چم سریں ٹخن ٿال۔ دیم ملور شعاعات ۽ جان شل اٹ لی۔

تیونیں روٹش بے آرمی ۽ بے قراری نیاما گوستہ۔ دیغريشہ۔ راجی ولی
جیدی امرت کور لوٹانیندہ گوشت لی بیا جزوں مردوشی جیل ۽ سیل ۽ کنوں۔
امرت کور ۽ راجی تب پچھے کاڑت۔ جوانی ۽ پوہپیشہ کہ راجی هماں بلوچ ۽ گند غ ۽
باڑائیں۔ ھمے داستا جیل ۽ سیل ۽ پروگرام بیغا میں۔ بر شکحدغ پیشہ۔ بل دف ۽
توارنہ کش لی۔ تیار پیشہ۔ گھوڑو ند ۽ بھجھی تیار کنخ ۽ حکم داشتے یہ۔ اے ہر دو میں
لحظے ۽ پذایہ چیار گھوڑا ۽ بھجھی یے ۽ سوار لغ ۽ جیل پلواء رون غ ٿال۔ دروغہ راجی
بچہ کاڑت۔ اشتافخ ۽ جیل ۽ پھانک بو تک لی۔ راجی ۽ ولی بھجھی اندر را بڑھ دفتر دیما
داشتہ۔ سپاہی آنکہ یہ جاہ پیشحال۔ راجی ۽ آنساں بھجھی نزخ ۽ اوشنخ ۽ حکم داشت۔
امرت کور ۽ دست گفتہ۔ قیدی کو ٹھیانی پوارواں پیش لی۔ داروغہ دمب ۽

روال پیشہ یے۔ نوال چی یے ۽ پول ۽ کال یا چیزے غرض بیٹھ لی۔ راجی ۽ گوں دست ۽ شارت ۽ دروغہ منع کندہ آں دو میں جنگہانی درغ (کڑک، شم، منگ) ۽ قیدیاں چار ان ۽ شتغال۔ پچے کوئی ۽ نیاما قاتلے، پچے ۽ ڈاکو، پچے ۽ دوزے یا تی مجرمے اث۔ ہر کوئی دیماکہ اے گذر ٹاں۔ قیدیاں گوں شد یکمیں نگاہاں خیال ٹکش۔ کڑدے ۽ عبد میں شارت ٹکش، کڑدے ۽ بریں گالوار ٹکش۔ کڑدے ۽ ساڑ تین اشکار ٹکش۔ اے دو میں لاڈیں جنک لا پرواہیخ ۽ آنمائی گورا گزان ۽ شتغال۔

پانزدمی کوئی شہ چرا جد اث۔ بگل ہمانی نیاما قیداٹ۔ ذہن
پڈا بگل ۽ وٹ ٹکش ۽ سر آنی ۽ یہ مصلی یے آڑتہ داشغالاں۔ آں وخت ۽ کہ اے
شتغال۔ بگل، دیغر نماز ۽ پڑھنگا مصلی چک ۽ نشہ تسبی ۽ ٹکش اث۔ دزویم ۽
نماز ۽ برکت ۽ بگل ۽ دیم جاشکفا اث۔ راجی ۽ امرت کور شتہ دروازغ ۽ جنگہ
گور ۽ اوشا تقاضا۔ راجی ۽ ھاسیکاری مغلانی ۽ انگریزانی گالوار چیر ٹکش۔ لخط
لحظیخ ۽ ایشان بگل ۽ پوا خیال کٹ داں مزیں وخت ۽ ہمودا اوشا شخ ۽ ایشان حث
کندہ۔ بگل ۽ ھمال سر سرا یہ باروے ایشانی پوا چارش۔ پذا چم بڑانہ ٹکفت لی۔
کاڑی سٹخ جش، چم بند کندہ مصلی چک ۽ شتغا پیش۔ آخر باروے اے دو میں ڈال
گڑدش آجھنگاں۔ وٹی بگھی ۽ سوار پیش۔ ماڑی ۽ پلوار وال یتھاں۔

دروغه ء جيل ء عامله ء سمجھه ء نیا تکہ کہ رانی پچے جيل ء گندغه ء
اتکہ۔ ہر کس ولی دل ء یہ سوچ داشتگاٹ۔ کے آنی ء سیل سواد کے پڑتاں
کے دو میغا چغل شکایت لکھن اشت تی۔ بل اصلیں گالوار ء کس ء سماں اث۔ ہاں
البت امرت کور جوانی ء پوہاٹ کہ راجی پچے جيل ء اتکہ۔

یکی پیچھہ راجی سوارغ ء رند اوٹی کمرہ ء شتہ۔ دل بیت سنگھ شہ لشکر گاہ
بیان اتکہ سدھائیخ ء محل ء شتہ۔ دیوان ء گورا حاضری داشت یہ۔ سوارغ ہمودا
کٹ تی۔ لحظے دیوان گورا نشته۔ گوں دیوان ء فوجی مسلہ ء معاملہ آنی سراگپ ء
تران کٹ تی۔ روغ وخت ء آنی ء ضروری سمجھنے کہ دو گالوار گوں راجی ء شکاع
برواں۔ آخر راجی دیوان مل ء ایکویں وارثیں۔ ار منیں لوگ ء اتکہ تہ من دیوان
مل ء پڑا ہے راجی ء سبب ء اے تیونیں ڈیسہ ء ہبڑی بیجاف ء بے شرکیں
واڑہ ء وارث بیاں۔ ٹھے سوچان ء شتہ۔ راجی ء دروازغ نمک اٹ تی۔

راجی یہ کری یے ء چک ء نشقا چگل ء ھیالانی نیاما غرق اٹ۔ آنی ء
صورت راجی ء نگاہانی دیما اٹ۔ راجی ولی خیالانی نیاما چگل ء بالاذ یہ تختے چکا
نیاز بینخا آنی دیما دستاں بستغا عبادت کھنخاٹ۔ بازو شیں دلیلانی نیما اٹ کہ
دروازغ ء نمک ء کٹ۔ اے مداخلت راجی ء باز زہر لکھ۔ پول کٹ تی، کئے؟

دليجيت ئو گوشته "مناں دليجيت تى خادم۔ چزو تى سلام كنغا حاضر بىخان۔ ار تو
اجازت بىشىك" راجي لحظے ئاموش بيشه او شاشة۔ ار خادم، باندي ئى بشى۔
راجي ئآنى ئارگ (مودانلى پىنك) پېتاث۔ آل بے عزت كىشى۔ بلنى مجبور
اث كە ئآنى ئېھى ديوان مل ئەمر ضى ھىچ رىنگ ئاٹ كە دليجيت گوں ئآنى ئە
زىكىنى۔ پىچىھە ئە ئآنى ئە وخت بے وخت محل ئائىغ ئاچى ئاجازت داشۋات۔
ارنى ئآنى ئە دليجيت اندر آئىغ ئەمە اشتنى، گۈز ئآنى ئە ديوان مل ئۇراپىش بىغ ئەرس
اث۔ راجي جوانىيا پوهات كە شف ئايىشى ئائىغ ئآنى ئە حال ھوال گرغۇچ پشت ئە
ديوان مل ئە مرضى شامل اث۔ دروازغ بوتىكلى۔ بل دليجيت ئە نندغ ئە نە
گوشتلى۔ انچو اوشتاتغار سى علیك سلىك كىشى ئە گوشتلى، مىك داھا وءە
وختىلى۔ اے وخت ئە تودە برو آرام كىن۔ دليجيت ئە ديش كە راجي مىك آئىغ ئە دوش نە
پيشه۔ ھىچ واستا "سلام پر نام" كىشى واپس بيشه۔

راجي ئە حمال وئى پىشى شغل شروع كىشى۔ وئى پىنك چكانشىھىالانى
نیاما غرق بيشه۔ لى كە متە گۈراشىتى بىترە ئە دراژ بيشه وھا وشتى۔ ھىگل گوں وئى
پىلويس وجاھت ئە وھا وءە آتىكلى۔ ھاگھە بىتە دماغ ئآنى ئە تصور كاتك۔ موژى
سر، پىلويس شف ئە وھا وءە يابا غىغ دېشلى۔ وخت ئە جىڭ نیماز حمال لىو كنان ئە،
وختە ئىپى بىچ ئە وختە گرفار لىغ ئە۔ ھىچ كېرىس (ۋۇز وۇزىس) كىفەت دە صباح
سر آتىكـ۔

دو سه روشن ارجی کسی دیما اظہار نہ کئے۔ ابو ایکوئے وٹی جان چکا
بھوگتی۔ وٹی ھیالانی قبول کئغ یار دکنخ گردار نیما پیش۔ بازوں کئے کے اے
طوفان کے پاد آتھغا میں۔ ایشی اُشہ طاہر یخ پیش اُدول اُشہ کشاں، گار کناں۔
ہنگل اُشموشان بلاں۔ وٹی پیشیغیں ھماں۔ فکریں، آزادیں زیندازیں۔ داں
سے چیار روشن اُبرابر لیخ اُھمے کو شش کئے۔ بل اے چڑنگ روشن پہ روشنی
و ڈکنخ اُاث، دو ہنخ اُاث۔ مزن بیغالث۔ پیشی شوش اُبرڑتہ لاچار اُجھور کئے۔
وٹی سینگھی امرت کور لوٹا نینتی۔

عام طور اُر انسان وٹی درد داں، وٹی ڈکاں اُپر بیٹانیاں داں گنوں دوٹ
حمدوددار بیٹ اُآنہانی اظہار کئنخ موقع مس مل ایسٹ گڑایا تہ آں پاگل بیٹ یاڑ ہنی
سر یعنی بیٹ۔ ھے ڈول اُراجی اُپر بیٹانی، بے قراری اُندھر اُس آذینکہ وداشہ
شہ برداش اُدیما پیش، گڑ آنہنی اُامر ت کور اوٹا نینتے۔

سوچ اٹتی کے وٹی ڈوبرا بوڑاں امرت اُدیما ایر کناں۔ نواں کے پی
یے آرامے بیٹ اُامر ت اُگوں صلاح مشورہ کناں کہ نی من چے کناں اُپے
مہ کناں۔

نیم شفء وخت اث۔ امرت کور پریشان پیش کہ باریں اے
ہوخت ء منارا جی ء پچے لوٹا ہینہ۔ البت تیار پیشہ گوں پیغام آرو خیں بانی ء سگنی
پیش۔ یک دو میٹر سکھنے عہشتہ پلنگ چکا نشستھ انت بلکہ کسخ انت۔

لحظے چیغ ء نشستھ ء یک دو میٹر عہدو اخیال کٹ اش۔ دریاروے ء راجی ء
وٹی دل ء حال چھیڑنے۔ ہمال وٹی ”وھاو“ آنی نیاما مستغیل شہمن ء گندغ،
پڈا بھگل زربخ ء ایڈا آر غ، دربار ء آنی ء لوٹا عین ء آنی ء بے خوفیں ڈول،
آنی ء بے میں د۔ گالوار۔ وٹی دل ء آنی ء پلوار سکھ (زیک بوگ، دل ء
لوگ) پڈا جیل ء روغ، آنی ء گر غ، آنی ء لاتماں، شہ شرافت ء آنہماں پلوانہ
چار غ، وھاو عہا غیغ ء بھگل ء تصور۔ راجی ء اے کلیں گالوار امرت کور ء دیماں ایر
ٹنگال ء گوشت لی ”من جوڑ سہیغاں کہ مئی اے گنوخی مناں تام پلوار غاہیں۔
من آں قیدی کہ وٹی ھیالانی تناوٹی واڑہ ٹاہینہ۔ یہ دوی مذہبے یہ جدا میں
زواں یہ تی زیندے داریت۔ مناں چ سانہ ایں کہ آں کئے ایں؟ چے ایں؟“

چونیں؟ بل بقول امیر خروہ۔

ہر قوم راست را ہے دینے و قبلہ گا ہے

ما قبلہ راست کر دیم ہر سکتے کجلاء ہے

من پوہ آں۔ منا یقین ایں کہ مئیں اے حرکت ء نئے مجی ہٹ قبول
سکت۔ نال باقی عازیز، نال توہاں دو میئے۔ بل مئیں زیندگی گول ھے قیدی ء ارہن،
مگہرڈا میں۔ مناتی راہ نیست ایں۔
یا جاں رسد جاں نال یا جاں ز تن برآید

امرت کور ء راجی ء اے حال اشکتہ۔ ده مزیں وخت ء خاموش پیشہ
توارنہ کٹتی۔ دیر ہے راجی تھگ پیشہ گوشتہ لی "امرت من تو یہ هند اکسان ء
مزن پیشوں۔ مانگمارانی ڈولاوں۔ من ترا الوٹائیتہ کہ تو نوال منا صلاحے دیئے۔
نوال اے مشکلین وخت ء کونے دیئے۔ من گوشتہ تو منا حوصلہ دیئے۔ بل من
کے گند غاں تو بغا بیخے۔ تئی مدت ولی هند اتو گول گالوار ء ڈغار گفتہ۔ جیریں
من ولی لیکواں وٹ پیلو کناں۔ تو موئیج ء موی، من ترا جھ سختی ء نہ پریناں۔
من ایکوا یکو ء سگان لی"

امرت ء پسودا ش۔ نال دوست من بغا نوی بخاں۔ نال من تئی امداد اء
شہ و تار اریز دیاں۔ منی جاں تئی سرا قربانیں۔ تو منا آزمائیں ٿے گند۔ بل اے
میدان ء کہ تو پاڑ ایر گتھ انت۔ اے باز دراڑیں۔ ایشی نیاما ڈکاں، سختیاں،
دورہاں، عذباں۔ مئیں لیکواںے منزل شہ تئی وس ء درائیں۔ من ھے عشاں۔

راجی! بیر و کن واپس بیا۔ اے چکانی دلیل ء خیالاں دزہل۔ اے کل خیالی
کسوال ء شہ حقیقت ء بازدیراں۔ من اے متاں کہ آزمان سوئیں بل دست کر
نه ہجیت گڑا بندہ چے کھنت۔ تئی گرخ کر من ہنگل ولی وھاواںی منزل ہمینہ۔ بل
مئں نگاہاں۔

”ایں خیال است و محال است و جنوں“

مغلانی شاہی دور ء سر کاری زوان ء تعلیم ء ذریعہ فارسی زبان اٹ۔
ھے خاطراہر کے ء فارسی کاتک۔ اے جنگ گل دہ فارسی ء جوانیا پوہ اٹاں۔ ھے
و استاوٹی گپ ء گالوار نیاما آنہاں فارسی زبان ء شعر ہبیت استعمال کشاں۔ راجی ء
گوشہ ”امر ت منا نصختاں ء بازیں واعظاں مکن کہ من نی شہ آنہاں دیر
در کھنقاں۔ مئی گڑ دغ ء پذ کنزغ ء ھیال ء مکن۔ تو اگر گوں ماں چیزے
حمد روی ء دل لوٹی یے دارے گڑا ھے رنگیں انتظاے کن کہ ہنگل ء جیل نیما
تکھیے مویث۔ دو می رازے آنی ء اے مالوم طی کہ یہ ساہدارے آنی و استاھنیدا

ھے شرنیاما دلمانگیں“

امر ت ء گوشہ ”ہنگل یہ شر یغیں مژدے۔ سری آنی ء دانی تی
سورت نہ دیشہ آں رو شے کہ ما جیل ء شتوں۔ دیش لی کہ ذالاں، چم بنا
شغ انت لی۔ مئے پلوادھیاں ده نہ کٹ لی۔ دو می آں قیدی یے، جیل نیما میں۔

آنی سفر (سر ۱) چکا موت او شتا شغا میں۔ آں زان ایت (زان) کہ سکھ نا
 نیالاں۔ مئیں گمان ۽ شہ فکر اں آنی ۽ شف وھاودہ نیت۔ آں پریشا نیں۔
 پریشا نیں آدمی ۽ چوشیں گالوارانی سوچ ده مشکل لگ ایت۔ سکی ما راسانہ ایں
 کہ آں چیں مردے۔ آنی ۽ پذالونغ، زالے، چکے بھیت۔ ارزال پھے بھیت
 کی گڑا ترا چیں رنگے ولیت۔؟ چیارمی آں سکھ راجع ۽ دژمن ایں۔ خالص
 فوجیانی قاتل ایں۔ تئی پٹ چوں برداش کفت کہ تو آنی باروا سوچنے۔ پچھی ما
 راجپوت اوں۔ راجپوت شہ ہندوستان ۽ کلیں قوماں زیات بیهادر اال۔ غیرت
 منداں۔ راجپوت اے گالوار ۽ سوچت ده نہ کفت کہ مئے جنکے آں ده مئے راجہ
 جنک یک دژمنے یہ مسلمانے ۽ باروا اے رنگیں خیالاں داریت۔ تئی پٹ ولی
 تیونیں لشکر ۽ کشائخ ۽ تیاری۔ بل تئی دست ۽ اے بلوچ دست ۽ نہ داث۔
 شہ اے رنگیں گالوارے ۽ پیش ۽ آنی ۽ ولی ۽ تئی موت ده منظوریں۔ آں اے
 نگ ۽ پچھر نہ کفت۔ مزیں گالوار ایش انت کہ تو سکھنے۔ آں یہ مسلمانے۔
 نئے ترا مسلمان قبول کناں۔ نئے سکھ مسلمانے ولی کناں۔ تو بادشاہی جنکے
 نئے بے نامیں، بے پچواریں ۽ عالمیں آدمی یے نہ نئے۔ من نہ سمجھاں کہ اے
 ول درشک ۽ درکھیت۔ تو ناصر پدے نئے۔ یہ پڑھنگیں، (وانندہ) ہوش
 مندیں ۽ سرھیا لیں رانی یے نئے۔ تو اے کلیں حوراں دیما ایری کاں۔ سوچ!

زراوتار احساس بیٹ کے تو رذئے۔ من ترا نشان کے اے گنو خیء بل! وہاڑا
رو خیس آسے ء مس پرین۔ اے رنگیں آسے ء کے آنی نیاما تی زیند تی بانداٹ،
تی خاندان، تی راج پاٹ ہر شے ٹھیٹ، چجنے چیٹ۔

وٹی آل پھٹ ء کے شہ گوستغیں شانزدہ سال ء تی ماٹ پیٹ۔ ترا پاغنس
آنی ء نی اے مصیبت ء سرامہ جن ”راجی ء وٹی انیشخ ء پھمات جبٹ گوشته
”امر ت من تراسری ھجے گوشته کے مناپنٹاں مددے۔ تی واڑ ء نصحتانی بارہ، امنی
گوش کرال۔ اے کلیں گالوارانی دیل ء ڈکانی نشان کے تو دینیغ۔ اے شہ
کوریناں دھپیداکاں۔ بل من شہ دل ء لا چاراں، مرال تراں، گلاں گارباں منی
تی دگ نیستیں۔“

امر ت ء گوشته ”راجی تو منیگ ء منیخ نئے۔ رو شے گیر کارئے کر
مناں یہ گنو خیں دوستے ء منع کش۔ اے وخت ء تو مونج ء موسی۔ من تی بانی
آل۔ تو حکم کن مناں چھانیں۔“

راجی ء گوشته ”تو سری اے حال ء گر ہیار کہ جیل نیاما ہنگل ء
خیالداری کئی ذمہ ایس ء کوشش ء کن کہ ہماں مژداویٹ دل ء ہیاروں۔ پذا
گندوں کے دیماچے سکھنی“

امرٰت ء یہ برائے گوربٹک سنگھ نامیں یے جیل ء مان آجھفا اٹ۔
 امرٰت ء تسلاداش که من صباہ نساري چک ء شہ گوربٹک ء حال گراں کاہاں۔
 دومی اے صلاح دہ بکش اش کہ تی پیچہ جیل ء روؤں، نواں دہ ہنگل ء گوں
 دو گالوارء موقع مل ایث

صباہ امرٰت ء شہ ولی براث گوربٹک ء حال گفتغاف۔ آنی ء حال داش
 کہ ہنگل ء دھیان ء دلگوش فی الحال مسی ذمہ ایں۔ تو چچے پول ء کنخ لی۔ آں یہ
 گونئے، پا گلے۔ آنی ء سر اداں سے روشن ء ورڈ ء دست نہ جشت۔ چڑو میں سیاہیں
 آفانی چکا گزارہ بکش لی۔ گنجع ایش اش لی کہ مناباور تکیت کہ اے ورڈ حال لیں۔ ما
 گوں مشکلے ء آنی ء یقین داش کہ مسلمان قیدیانی و استاوڑوء مسلمان تباٹی تیار
 کناں۔ شہ ایشی ء رنداء آں روشن ء کہ گوڑے بیٹ اے مژد دست نہ
 جنت اش۔ دومی ایشی ء جو ائمیں یا وحاریں خوراک ء ورڈ ء نیما وہاں مصالح عینی سما
 نہ کھیث۔ گوں نگرانیں ساھیاں گالوارہ کاں۔ یہ تغزدے، یہ تسبی یے یا
 نمازے۔ ایشی ء دومی کار نیستک۔ باقی قیدی گریواں، پریاتاں جناں۔ سوال
 زاریاں کناں۔ مئے دیماوٹی بے گناہی ء کسوں کناں۔ بل اے مژد جھنچ ٹوک نہ
 کاں۔ کاں کسی گلا یے کاں صفتے، مئک خیال ء اے پوہنہ ایں کہ سکھ مسلمان
 ہر بہ سزا دیاں کو شتاں۔ تو نتریں ہے گناہ دہباں۔

امرت سدھائیغ ءاشتہ۔ گوں راجی ءاے کلیں گالوارانی حال
داش لی۔ راجی ءادہ کلدار کشتہ داشہ ”ایشاں برووثی براث ءادئے۔ بل و شٹی۔
بگل ءجوانی ءادھیان کاں۔ امرت اشتافیغ ءالوغ ءاشتہ۔ گور بشک لوٹائیتہ ءادہ
کلدار مشت نیاما داشہ گوشت لی اے تی انعامیں۔ تو آں بلوج ءچھی تکلیف بیغ ء
میل ءآننی ءوٹی مرڈمانی ڈول ءادھیان کن۔ گور بشک کہ ماہ ءہفت کلدار گرغ
اث۔ آننی ءکہ شہ تنخواہ و دلغ ءادہ کلدار یہ روشن ءملٹش۔ آننی ءمسکان کش۔
و دعہ کش کہ بگل ءنی من وٹی بر اسانی رنگ ءداراں۔ تو فکر ءمکن۔

یجھہ وخت ءاے دوئیں تیار پیشہ جیل ءاشتغاء۔ پھائک چکار و غم ء
ایشاں پیشوائی آتکہ۔ چیار شش گام ءگوں ایشاں اوار لغ ءجزش۔ راجی ءمنع کش
پڑا گزدش۔ سیل ءکنان ء بگل کوئی گورا اوشتاتغاں۔ بگل کندھ ٹیک ءگھنخ ء
مصلی چکار اڑ بیخ ءاث۔ گوں چھت ء نگاہاں کوڑتھ ء چیزے سوچنخ ءاث۔
امرت کور ءراجی دیما جنگلے گورا اشتغاء۔ امرت ءپول کش ”قیدی تو مارا حال ء
دئے کہ تو پچے جرم کش کہ قید بیخ یے؟ تو کئے یے؟ ؟ تی رنگ ڈھنگ شہ باقی
اے وطن والا میں مژدماں جدا میں“

بَنْجَلْ ءَوْهِيَانْ كَشَّهُ۔ دِيَثْ لَى دُوْرَنَا مَىْسِ جَنْكْ دَرْوَازْغْ ءَوْشَتَاغَالْ
لَبْتَهْ آنْهَانْ بَلْوَادْهِيَانْ كَشَّهُ، تَرْشَدْفَ سَرَأْكُوشْتَلَى "مَكْسِ جَرْمْ پَچَهْ اِيْسِ؟ مَنْ
سَمِيْ نِيَاںْ۔ شَمَهْ سَرَكَارْ سَمِيْغِيْسِ! دَوْمِيْ مَنْ كَهْ بَالْشَارْ(شَهَارَا) گُولْ اَ-
حُورْ(حَبَرْ) ءَپَچَهْ كَارِيْسِ۔ اَءَوْخَبْتَهْ مَنْ مَحْضَ يَهْ قِيدَيِيْهَ آلْ"
اَمْرَتَهْ گُوشَتَهْ هَمَهْ كَهْ سَمْجَاهَمَنَاغَنَهْ اِيْسِ كَهْ تَوْقِيدَيِيْهَ چَبَقْ بَنْجَنْهَ۔ يَهْ
بَلْوَءَ نَمَازِيْسِ، مَصَلَأَمَىْسِ، تَسْبِيْيِيْسِ، وَرَدَالَ۔ دَوْمِيْ بَلْوَاءَ جَيْلِيْسِ كَهْ اِيْذَا
كَلْ قَاتَلَالْ۔ دَزَالْ، خُونِيْءَ زَانِيْآلْ۔ بَلْ تَوْشَهْ اِيشَالْ جَدَانَگَهَاںَ كَائَےَ۔ مَالُومْ
شَمِيْلَ كَهْ تَوْپَچَنْهَ؟"

بَنْجَلْ گُوشَتَهْ مَنَادِهْ سَماَمِيْلَ كَهْ مَالْ چَهْ آلْ؟ رَاجِيْهْ تَنْگَ بَيْشَهْ گُوشَتَهْ تَوْ
حَالَهْ تَدَنْهَ كَهْ تَوْپَچَهْ كَهْ قِيدَبَنْجَنْهَ۔؟ بَنْجَلْ ءَلْحَطَهْ هَيْرَتَنْغَ ءَرَاجِيْ بَلْوَءَ
دَهِيَانْ كَشَّهُ۔ گُوشَتَهْ "مَنْ بَرْوَزِيْ بَلْوَانِيْ بَلْوَچَهْ آلْ۔ مَعَنِيْزَيْكَهْ ءَوْثَيْ بَرَاثَهْ
عَازِيزَانِيْ ہَوَنْ گَرَغَ، بَيرْ تَرْبَيْخَ يَهْ جَوَيِيْسِ كَارَےَ زَانَغَ بَيْثَ۔ آلْ مَرْدَمْ كَهْ دَوْثِيْ
بَيرَالْ دَزَكَلَالْ۔ مَجِيْءَ مَجَلسَانِيْ لَائَقَهْ ءَانَهْ بَالْ۔ دَوْمِيْ وَثِيْ عَزَتَهْ بَلْوَاهِيَالْ كَنُو خِيْسَهْ
بَيْ شَرْفِيْ كَنُو خِيْسَهْ كَوْشَ مَعَنِيْزَيْكَهْ فَرَضَ اِيْسِ۔ اَرَكَسَهْ اَءَرَنْگَهْ مَهَهَ كَفتَهْ
گَرْ آلْ لَغُورَهْ بَيْ غَيْرَتَهْ بَيْثَ۔ نَالْ آنَنِيْ ءَسَلامَ رَوَأَمَىْسِ نَالْ آلْ كَسِيْ دِيمَا
چَهَالْ بَرْوَزَ كَثَكَفتَهْ۔ مَكْسِ چَكَهْ اَءَرَهْ دَوَيِيْسِ مَلَامَ آتَجَنَغَالْ۔ مَنْ ہَمَالْ وَثِيْ

روایتی تہاوٹی میر گفتہ۔ مئے گورا اے مژد لبغ عزلت بیٹ۔ شے شاہی ایشیء
جرم گھیت۔ من وٹی گمار عزت پلوا دست دراڑ کون خین ظالم ہ دست
گڈ شغال۔ من ایشیء ولی حق زاناں جو ایں کارے یکاں۔ شے سر کار ایشیء
جرم گھیت۔ من وٹی بر اس ہون گفتہ۔ ولی عزت ہذا کوں شزادا ش۔ لی تو گش
کہ من چے آں؟“

راہیء امرت ہ ولی دل نیما ہنگل غیرت ہ، مژد لبغ آفرین ہ گوشہ۔
بل شہ دپ ہ صفت ہ گلائی ہ توارنہ کت اش۔ امرت ہ گوشہ ”ماتروں کا دل
اش تو تئی وطن ہ ڈیسہ ہ باردا پول کنوں۔ اے وخت ما گڑ دش روغا دل“ ہنگل ہ
وشنہ ”منا کفخ ہ بل اثناں گوں منا ہمدردی ہ دل لوٹی یے کئے۔ منا لی زندہ
شوچ نیستیں۔ مئیں وطن نی اڑ من دیر سر آنکہ۔ وطن ہ باردا پول ہ مہ کئے، چچے
مئیں دل ہ ریشاں بتراز غ کئے۔“

امرت ہ راہی گڑ دش پذ آنکھاں۔ آہن وخت ہ داروغہ دہ کلدار انعام
داث اش۔ داروغہ ہے رنگ ہ وش پیشہ ایشانی دیما چمال گیہان ہ رونگ اث۔

عینکھ بہا کفخ اش۔

راجی ء امرت کور ہر دومی یا یکمی روشن ء جیل ء شتاں۔ درباناں
چیرے انعام شام دات اش۔ ہنگل ء گوں چیار گالوار کچ تراٹ واپس بیٹھاں۔ کمیں
روشن ء پذادار و نغمہ دربان انتظار ء شتاں کہ چے وخت ء رانی کیت۔ نواں ماراچی
یے داوزء بشکے دات بروٹ۔ سراتہ ہنگل ء خاصیں دلگوش نہ داشت۔ بل کڑدے
روشن ء غرنداء، دیگر وخت ء آں دروازغ ء دھیان ء داٹھاٹ۔ اے دستوریں
کہ ڈکھی ء دوریں مژداء و شیغ ء کے دو گالوارے کال گڑ آں، آنی ء وٹی ہمدرد ء دل
دوست لیکیت۔ ھمے صورت ء ہنگل اے ناپھواریں ڈیسہ ء ھمد ردی ء دل
لوٹی ء ٹونکے عباڑاٹ۔ سر بر آں ہر کہ لاتمائی ء بے پرواہی ء شون دلخ ء اٹ۔
نی اے جنک گل دو گالوار و شیغ ء ٹھغاں۔ ہنگل ء دل گفت اش۔

ہنگل زیاد لخ ء شہ راجی ء متاثر یت۔ آں گیشتر خاموش بہت۔ کو شتث۔
امرت سوال جواب کنخ بہت۔ راجی چم گوش ء ہنگل ء دھیان کنخ بہت۔ وختے
ہنگل ء نگاہ ایشی چکا کفتاں راجی ء چم جمل ء کشاں۔ وخت گزاں ء شتت۔ راجی ء
روغ آہنخ جیل ء بر جاہ اٹ۔ اے گالوار ء راجی ء حوصلہ داشت کہ ہنگل بے سیریں
ورنا یے۔ ہنگل چکا آہتہ آہستیغ ء اثر کفان ء شتت۔ آں آس کہ راجی دل نیاماٹ۔
آنی ء شوش داں ہنگل ء جمعخ ء اٹ۔ نی ہنگل شغال بے قرار بہت راجی باروا

سوچ اٹ لی۔ گور بٹک ء انعام ملان ء روغ اٹ۔ آنہی ہنگل ء خالداری گوں
دل ء شروع کئیغ ء اٹ۔ نی وختے وختے ہنگل ء گوں گور بٹک ء گپ شپ کناں
کرت۔ ہنگل ء چھ روشن ء گور بٹک ء دل آزاری ء دل لوٹی ودان ء روغ ء اٹ۔
ما ہے دونیا م ء اے جذبہ گیش پینان ء گند غہٹ۔ ہنگل ء شہ گور بٹک ء راجی ء
کلیں حال زر تعال۔ دومی ملاقات روشن ء گوشت لی ”باک راجی تی دل دوری
ء دل لوٹیاں مسی نیامانو خیس زیندے ء شوق پیدا کش۔ بل تو سکھ، من مسلمان۔
تورا جہ ء جنک، من بلوچ راج عیہ عامیں مژدے۔ تو تخت ء بادشاہی وارث
من قیدی کہ آنہی ء موت ء فیصلہ شاید پیٹگا میں۔ اے میل نہ ملیث۔ اے جوڑ
نہ تائیث۔ من چشاں تو مناوٹی ہند ء بل۔ نئے منا پرام نئے وٹ ء ٹھگاں۔ گوں
من اے دل دوری ء ولداری ء گپاں مہ کن“

راجی کہ نی گوں ہنگل ء نزیک بیخ ء اٹ۔ گوشت لی ”مجت یہ کوریں،
گزیں جذبے۔ اے مقام، رتبہ، مزن ء کسان ء وٹی ء درین ء چھ شہے ء نہ
گندیث۔ منکل فیصلہ ایں کہ منا ترا شہ سوا چ راہ نیستی۔ تو مرے من دہ سی
باں۔ تو زیندگ ء روئے من تی رند زیران۔ تی دمب ء وٹی زیند ء ویل کناں۔
دومی مشیں دست ء نیستی۔ بل ”گرو“ مدت کاں۔ منا یقین ایں تو چو آسانی ء
ایشانی کست ء کینگانی شکار نہ نئے“

بل ہنگل اے گالوار چکا پکوپیشہ کہ ار تو منا لوئے۔ گڑا تراہ بہ مسلمان
بیٹھی ایں۔ راجی ۽ خاطر اے کسانیں گالوارے اث۔ ھمال رنگ ۽ دہ امیریں ۽
بھاگیا میں طبقہ گول مذہب ۽ خاصیں دل لوٹی بیان نہ بیٹھ۔ راجی ۽ قول کش کہ
وخت آتکہ نہ آن تراویٰ کنخ ۽ خاطر اے تخت اے بادشاہی، ولی لوع، ولی پشت،
اے دوست، سُنگت، دین ۽ وطن ہر شے ۽ الغ ۽ تیاریں۔

حشان کناں کہ عشق، مشک چیر دل غ ۽ چیز نیاں۔ بیان بیان ۽ اے حال
شترے دل بیت سُنگھ ۽ گوشال کفتہ۔ مالوم پیشہ لی کہ جائیغ ۽ اے سورا استیں۔ شہ اوذا
پڈا آنی ۽ ولی روغ آہنگ محل ۽ زیادہ کش۔ دیوان مل ۽ گوشت یے ”گند چاچا!
جنگانی زمانعیں۔ بد امنی زوریں۔ من سپاہی یے آں۔ مناں ولی ساہ یکا دست
تلی ۽ گونیں۔ من رو شے چھے ۽ روواں۔ تراں نیاں۔ ہے و استامیں عرضیں
کہ تو منا ولی فرزندی نیا مگر۔ بلاں مارا ولی بھرے ولی ملاں۔

ظاہریں یہ پلوے ۽ انگریز ہندوستان ۽ دیما بیان ۽ مناغاں۔ دو می پلوا
ہندی جا گیر دارا شہ مهاراجہ موت ۽ پڈا مارا او شیغ ۽ قبول کنخ نیاں۔ یہ پلوے۔
سکھے سانی چکا گول بلوج ۽ پھانال اڑا ند شروع بخش ۽ ایں۔ پچے مالوم ایں کہ پچے

” بیٹھ

دیوان مل ء گوشتہ ”دیجیت چ تو دل پروشی ء اے گالواراں پچ کنخے۔
 میں شاہی مضبوطیں۔ نہ اے کوہی بلوچ مئے پئے جزرینت کناں ناں پھان۔
 ہاں رنگ ء مئنگوں تو تپاک ایس۔ من کوشش کناں۔ وختے کشاں۔ نواں سہ
 ماہ پذاشنے سیر ء کناں“ دیجیت وش بیش۔ دیوان ء پاڑ زیارت شغفت لی ء پاڑ آنکہ
 شنہ، راجی ء اے حال ء سر کنخ ء، راجی ء کہ اے حال اشکنہ، ناں وشی یے ظاہر
 کٹ لی نانے۔ اندرہ دیجیت ء دڑ کا داث لی گوشت لی ”من گند عایاں تو بازو دو غ
 لے۔ وٹی هندابہ اوشت شہ سیرا پیش ء مئنگ مرد بیخ ء کوشش مہ کن“ دیجیت ء
 اے تر شیں گالوار ء اشکنہ۔ گڑ دشہ لوغ ء نہ شنہ۔ لشکر گاہ ء پلاوادیم کش۔ دو می
 روشن ء شنہ جیل ء دارو غمہ ء ساہیاں دڑ کا داث لی کہ چھ زال، مرد ء جیل ء
 اندر روغ ء اجازت نیستیں۔ تاں وختے کہ دیوان وٹ اجازت ء مد دا۔
 دارو غمہ وعدہ کش کہ ہر رنگ ء تو حکم کنے۔ ہاں رنگ ء بیث۔

آنی ء گور بیک ذریعہ امرت ء گشائینہ کہ شہ پذاشا جیل ء روغ ء
 احتیاط ء کنے۔ چیجہ اے گالوار داں محل ء عشر پیخغا میں۔ گور بیک ء شنہ امرت ء
 حال دا۔ راجی باز پریشان بیش بل امرت ء تسلی دا۔ تو فکر ء مہ کن۔ تو چڑو
 زر ء دوست مدار۔ اے دارو غمہ اے ساہی زراں گوں وٹی ہونانی شو شکنخ ء دہ
 تیاراں۔ گڑ راجی ء تسلی آنکہ۔ دویناں صلاح بستے۔ چیل صورتے ء بگل ش

جیل ءاشتیں۔ امرت ءگوشتہ اے نہ بیت بلکن اے رنگ ءجیل ءعمل
مصیبت ءکفیٹ۔ آں گوں تو امداد کنخ ءچج قیمت ءتیار نواں۔ راجی ءگوشتہ تو
گند! نواں زر کارے کاں۔ امرت ءوٹی دل ءفیصلہ کئے۔ ار راجی ءمزیں زرے
داشہ تے گور بیک ءتیار کناں۔ بلاں ہنگل ءکشیت۔ وٹ دھ گار بیٹ۔ دومی
ہندے ءبروٹ۔ نو خیں زیندے شروع کاں۔ گڑ امارا دہ کشیت باڑت۔ دیوان
لی پیریں۔ دومی شراب ءایشی ءصحت بر باد کئے۔ شہ دیوان ءپذالیڈا بریں۔ ایشی
خاندان ءاے رنگیں کس شیں۔ کہ حکومت ءسنگھالت کاں۔ راجی وٹی عشق
دمب ءپاگل پیٹھا میں۔ دلیت یہ بے عخلیں چوروے۔ مزیں دولتے ءگوں ما
دومی ہندے ءآسراتیں ءوشحالیں زیندے گذارت کنوں۔ ٹھے سوچھے دل ء
دلasse داث لی کہ راجی ہر صورت ءزر دلخ ءتیار بیٹ۔

ہر ماہ ہنگل ہدیوان مل ء دربار ء پیشی بیٹ۔ دربار ہمارنگ اٹ۔ ہماں
طرز ء بھیر ٹاں۔ ہنگل ہماں ساگی ایں ڈول ء شت پیشکی ء حاضر بیٹ ء واپس
جیل ء کاتک۔ چینل پیشی چکا کمیں سوال ء جواب بیٹ ناہیں چڑو پیشی ء روشن
بدشاں۔ دیوان ء یاوخت نہ مل اٹ یا فیصلہ دلخ گران لکھت لی۔ بیر حال چیار چخ
ماہ ء جیل ء شہ پذ آخیر فوجی افرانی گوشتن ء سرا دیوان مل ء یہ پیشی یے ء چکا
ہنگل ء بار و افیصلہ کٹ لی۔

فیصلہ اے داث لی کہ ہنگل گالواراں من راست ریکاں۔ گوں ہنگل
 مئے فوجیاں زیادتی کیتے۔ بل ہنگل ء شہ آہاں حم گامے دیما ایریکہ۔ ارمزم ء ولی بر
 گفتہ۔ مژدم ء مژدمے، ہون ۽ ہون گفتہ نی تبرداش ء قابل ء راست اث۔
 چیزے حق بجھٹ لی۔ اے مرد عاییہ ہونے یادو ہون ۽ بذل ۽ وسد سر گیست
 مردم کشتہ۔ پے خاطرا اے چھ رعایت ء حق دار نیست ایں۔ من ایش،
 موت ۽ سزا دیگاں۔ ششمی روشن ایشی عابرے پاہی ۽ دستے۔

ہنگل بلکل چپ چائیخ (بے ترک ۽ توار) ۽ اوشاٹنگ ۽ اشکنغاٹ۔
 آنی ۽ دیما ہمال مسکان کہ دا گم پیناں بٹ آں ہمال رنگ ۽ اوشاٹنگ ۽ اث۔ اے
 فیصلہ ء عشیکہ آنی چکاچ اثر نہ کیتے۔ مگاں گئے اے سزا آنی ۽ ہاں بلکہ دوی
 کے ۽ داشنگ ۽ شتہ۔ درباریاں ۽ سپاہیاں حق حق ۽ نفرہ جنگاں ۽ شہ وشی ۽ داں
 دیر ۽ چاپ جت اش۔ ارجی پدی پر دہ والا میں ہند ۽ نشنج ۽ اث۔ گوں فیصلہ
 اشکنا نیغ ۽ آنی ۽ دل ہنگل ۽ کشتہ۔ ولی کری چکا بے سُدیہ کفتہ۔

امر ت ۽ دست ۽ گفتہ۔ میکیداں ۽ نزکیکیں کوٹوے ۽ بڑتہ۔ اشناٹنگ ۽
 شربت تیار کیتے۔ دلا سہ داث لی تو نواں تڑے۔ دالی دے در میان
 ایں۔ گند تقدیر چے لرے لہڑیت۔ راجی ۽ گوں جوش ۽ گوشتہ۔ من ہنگل ۽
 مرگ ۽ نیلاں۔ ہر رنگ ۽ کہ بیٹ۔ امرت ۽ گوشتہ، ہو من تی سنجھاں۔ تو ولی

مونج ء ظاہر مکن۔ بلاں اے محل والا چین گالوارے ء پوہ موال۔ من تجویزاں
کناں۔ مئے کاربید روٹ۔

امرت کور ۽ یہ پیریں ماۓ ء یکے ھاں براث گور بشک دالی بے سیر
اث۔ ورناث۔ آنی ۽ دہ شوق اث کہ چین مزیں کارے کنخ ۽، ہے نیاما بر
گرغ ۽ ولی باندات ۽ جوڑ ڀغئے۔

باز بر ۽ ارادہ کث لی کہ گوں مزا کائیں فوج ء شامل باں۔ بل ولی ماٹ
ولی گمار ۽ باردا سوچش اے ھیال دعاشت لی۔ ظاہریں آں شہ ولی زیندا، اے
قیدیانی چو کیداری ۽ یا شہ آنہانی دھیان داری ۽ نگ اث۔ بل مجبور اث۔ کنگی
بٹ لی۔ امرت کور ۽ یچھہ گوں گور بشک ۽ گالوارہ کہ راجی ٿیچ ہزار کلدار دلخ ۽
تیاریں ار تو همت کئے۔ ٻڳل شہ جیل ۽ کشفیع ایس۔ گور بشک ۽ کمیں سوچش
گوشت لی۔ ما ٻڳل ۽ سکون وٹ پھاسوں۔ آں موت کہ ٻڳل سریں، آئے سرا
کیث کوشتیت۔

امرت ء گوشہ ”آں گھوڑند کہ راجہ ۽ لوغ ۽ بھی ۽ جزییت۔ آں باز
بر ۽ من دیش کہ منیں پلواؤں حر صنا کیں نگہاں چاریت۔ آنی ۽ منیں پلو اشارت
کنخاں ۽ اے ظاہر کث لی کہ آں منیں چکاعا شقیں۔ آنی ۽ قد، بت ۽ رنگ گیشتر۔

میں تھی قد عمد لدیں۔ ار آنی ۽ کو فعال سفر مویث۔ کس مجھے نیاریٹ لی کر
تو یا گھوڑوندیں”

گور بیک ۽ آنی مطلب ۽ پوہ پیش۔ زاہر مان آنک لی فیصلہ کٹ لی کر
اے عاشق ۽ چوکہ امرت گھنگھیں ولی سکیم نیاما شامل کنال۔ آنی ۽ داں دیر اولی
منصوبہ ۽ من کرغ، چپ چوٹ ۽ جمل بڑا زعہر شے ۽ چکا سوچ ۽ ومحار کش۔ حجت ۽
زان کٹ اش۔ نیٹ فیصلہ یے کٹ اش ۽ شتہ ہر دو و فعال۔ ایشانی گور اوخت
کین اٹ۔ کارے مزیں اٹ۔ ھیراے نیم شف ۽ چھبھٹہ نہ بٹ۔ ہر یکے ولی
ہند اولی منصوبہ بار وا سوچ ۽ ومحار ۽ کنال ۽ وھا و شتغال۔

گور بیک ولی نو کری ۽ روائی پیش۔ امرت کور ۽ وثار اشته، مشتہ۔ جر
ماہینہ محل پلوار واں پیش۔ مردشی امرت ۽ ولی ہر رو شی ایں دگ اشته۔ پ
اصطبیل ۽ راہ ۽ شتہ۔ دیٹ لی گھوڑوند ما ذنال دان داشت وٹ یہ کٹے ۽ سرا
لشغایں۔ امرت شتہ گورا نشت لی۔ گھوڑوند ۽ شہ ولشی ۽ توار نہ
درکفت۔ امرت ۽ دو گالوار کشغال۔ گوشت لی ”من دیر یعنی تی بار وا سوچفال۔
منا موقع نہ ملیث کہ من تراؤ گوں دو چیار گالوار کنال۔ مئیں لوگ ۽ کس نہیں۔
مکن وختے تراویلی لوغ ۽ لوٹائیں۔ ہموزابیا گپ شپ کنوں۔ ایدا جوان نہ ایں۔
کے کیت۔ چخو مفت عبد نام بول“

گوڑوند ھینکروش اس کے آنہی عابر لغ بذریعہ وعدہ کشہ دست مستحقتی
 کہ امرت تو نوال منارا گے کنخ ہے۔ وٹی وعدہ ۽ گیر بیار "امر ت ۽ گشتہ" "منی وٹی
 دل محبت ۽ شہ لاقار پیشہ اے گالوار کشہ۔ ارترا اعتبار مویث تو میا" گوڑوند ۽ گوشہ
 "ناں نال منا تھی چکا اعتباریں وٹی تقدیر چکا اعتبار شیں۔ مئیں قسمت اسکر جوائیں
 فیصلی کہ تو اے رنگ ۽ آسانیغ ۽ منا ملشیئے۔ تو منا لوغ ته لو غیں، آس نیما لوئے
 من ضرور کایاں۔" ھے گالوار اشکتہ امرت دیماشته۔ دیوان مل ۽ محل ۽ پلوء
 شتہ راجی ۽ سلام داث تی۔ راجی باز پریشان ۽ منجا اٹ۔ امرت کور گوں وٹی
 تسلایاں آنہی ۽ حوصلہ ۽ ودا شنگ اس۔

امر ت کور ۽ گوشہ "راجی جان! تو منکن بانک ہے۔ مئکن واٹھ ہے۔
 من تھی نو کراں۔ بانماں۔ آش تو جدا ہیغ مئکن و استاباز گرانیں۔ بل قدرت ۽
 کاراں۔ تو نی پر زر تغاں۔ ظاہریں تو بال کھنے روئے۔ من ھمیداً اگر یوان ۽
 سر کایاں۔ گرو ۽ ساتھی سراباٹ۔ بس مئی ھے دعا میں۔ باقی تو زر اس تیار کن۔
 من وٹی کوشش شروع شغاف۔ امیدیں من کا یہ بمال۔ تھی مرضی کاربیٹ
 روٹ۔ ارجہ باز گرانیں ۽ مشکلیں کارے"۔

راجی ۽ گوشہ مئکن گور انگدیں زر انی گونی یے پدیں۔ تو ہر کہ
 برے۔ ار کم پیغماں تے زیور بازیں۔ سوناء چاندی (سُمَر ۽ تلاہ) ۽ زیور اس۔ آنماں
 ہیر اماں۔

مئے پچ کار ۽ کایاں" امرت ۽ دف آفیں ڀيٺ. پيش ۽ آنني ۽ اندازه اٿ که نوال راجي نال نونسہ ۽ کال. بل فني تسلماً آتيڪ لئي که راجي چھ چيز ۽ دوست نه داريٺ.
ولي دل ۽ گوشته اے پيلويس گنو خ که ڀي مڙدمه واستاوڻي شاهي لوغ ۽ وٺي سير ۽ آسرا تيں زيند ۽ وٺي تما میں مال ۽ ڦڌي ۽ وٺي محل، باغان، ولی براث عازيز اس دعا شتہ روغا میں۔ خيرني چوکه ايش ۽ چھ شبه ۽ پرواہ نھیں۔ لئي ارجيٺي۔
مال ڦڌي ۽، زر ۽ زيوٽ مئى دست ۽ گيٺ ته دھار نھیں۔ آخر من شه کسان ۽ ايش ۽ خدمت ۽ کنان ۽ مناعان۔

راجي ۽ پول ڪشه که تو پچ کيٺي؟ تئي دست ۽ چيز ۽ بيمضي يانه۔
امرت ۽ گوشته توبے فکري۔ اے تئي نال مئي کاريں۔ بل من وخت ۽ پيش ۽ ترا چھ گا لوارنه ڈسال۔ نئي ترا حالے دياں۔ راجي مجبوراً ثـ. آنني ۽ چپ ڪشه۔ لـي
ڪس اے راز ۽ شه واقف نه اٿ۔ نال راجي ۽ شه دومي کے ۽ اميد ۽ اٿ۔

آنگو گور بھڪ وٺي کار ۽ شروع ڪشخ ۽ اٿ۔ آنني ۽ شه شر ۽ در ڳڻخال۔
دوسي ڀيجهه ريزال ڪللي ماں داشت ڀي پوري لئي تيار ڪٿ ڀي که جيل ۽ ديوار ۽ در،
اندر ۽ پيلو ڳلغه ۽ ۾ گيٺ۔ وٺي لوغ ڪندھ چڪا شه پار ڪٿ آزمائينت لـي۔ بالڪل ٺڳ
ٿڪي ڻي ۽ دوست در ڪفتة ديوار ۽ پاريٺ۔ ترشاندر ۽ آتكمه۔ تسلماً ڪٿ لـي، گڙا شتہ بازار ۽

بُنگ گفتہ ء آڑ تفت لی۔ تو اچکا پکفت لی۔ پشغ ء جمان گھیث کہ بُنگ زیادہ زور اخ ء نشہ آور ہیث۔ کمیں ولی ماث ء ملٹھہ و رائیت لی۔ آں ھے رنگ ء نشہ نیما آتکہ کہ پیلویں روشن ء چم نہ بتکفت لی۔ بس گور بُشک ء ھے دو چیز کاراٹاں۔ باقی

کار امرت ء ذمہ اٹاں۔

ایگو امرت ولی منصوبہ چکا دیمار و غاٹ۔ آنھی ء نی محل ء روغ ء داستا ھماں راہ روغ شروع کشہ کہ پہ ا صطبل نیام ء گزرت۔ آں گوڑوند روذین دیشہ۔ آنھی پلوا دھیان کٹ لی۔ چیزے شارت مارت کشت لی۔ گڑا دیماشت۔ آں گوڑوند غریب انتظار ء نشیغ ء اٹ کہ پچے وخت ء امرت ھے راہ ء گزیث۔ ہر کہ وخت گزان ء روغ اٹ۔ آنھی بے قراری و دان ء روغ اٹ۔ یکی روشن ء گوڑوند ء فیصلہ کشہ کہ گوں امرت ء پیلویں گالوار ء کناں۔ لی اے انتظار مناگر ان نندغ ایں۔ یا ہو سخت یا جواب ء داٹ۔ نی کہ امت آتکہ۔ گوڑوند دیماپیش گوشہ ”امر ت تو مناچے پھاہائے لڑکینہ۔ میں شفافی و ھاداشتہ۔ من بے قرار اں۔ اے ریز ء گڈ۔ میں ڈوبر ء آس بل کمیں ٹل۔ تو مناوی لوع ء لوٹا میں یا من دوٹ کایاں۔ من نی زیادہ انتظار کشہ نہ کناں“

امر ت ء گوشہ ”تو مناے حال دئے“ ”تی ماڈن زینی استاں؟ چو کہ اے بھی ء پچھکاں۔ آیا سواری ء کاراں استاں یا تاں؟“ گوڑوند ء گوشہ ”بانک

اے ماڏن پيلو ۾ رساله نياما گشيني ماڻا. بھجي ئاماني جشنائ. اصل ئاء سواري ئاماڻا! "امر تء گوشة - جوان! تو یکي ديفرا سه ماڏن سنجش ئه مني لوغ ئهيا. ڪيئے توئے، دوما سينگي اوں. پچي ئ شوران ٿا ميس ديماته ئيل ئ رؤل. جمان گشيت باز زيوا ميس ڏنيهه، گڑا ڀجهه تئي سوارغ مئں گورا ميس. گپ ٿپ ڪنوں. شف ئ تو هيا. وٺي ماڻا ده هيار" گوڙوند وش پيشه که جرا نه جرا ث.

دومي رو ش ئ امرت ئ هما زراني گوني ئ نيكائيه کسانيس بوري (گوني) یئے ئ نيا ماڻ کته. گول مزورے ئ زير ائينه وٺي لوغ ئ برو تغفت لئي. اندازه هميشات که آنني نيا ما هفت هزار ڪلدار هئا. گور بشك ئ امرت ئ وٺي لوغ ئ یه کو ٺوئ ئ فرش پنهه. هموزا زر پور شنت لئي ئ ڏغار ليب ڪت اش. آنگو گور بشك ئ هنگل ئ حال داش لئي که ما سه شبه ٿپ ئ تراشه جيل ڪشخ ئ پرو گرام ڪنغا ڦاں تو تيار لئي" هنگل ئ گوشة گور بشك تو چچے وثار ارزئه ئ پريئئ؟ من رو ڦاں د تو مصيبة تء کھئي. ڦاں من شه جيل ئ درنه ڪفال. مناولي موت قبول ايس. بل من ترا هجھي مصحيت ئ پريئن نه لو ڻاں" گور بشك ئ پيلو ۾ رساله هنگل ئ حال داش. چوده ما ڄو ڦا رکھي که من ده شه ايڙا رونغا ڀاں. بير حال هنگل نيت ئ برو تغفت لئي.

دو شے رو ش ء پیشین وخت ء گوڑوند ء گشاہینہ ” کہ باک راجی ء پول
کئے۔ آنی ء چکل جا ہے ء روغی تہ نہیں۔ ار آنی ء بگھی غرض نہیں، گڑا من
دیہات ء وٹی لوغ ء رواں۔ دومی رو ش ء گڑاداں کایاں ممن ماڈتاں دہ دیہات ء
برداں۔ اوڈا آزادیس ء پراہیں ڈیے۔ اے پراہیں ء آزادیں ڈیسہ ء جناور خوش
کناں ” راجی ء نوکرانی یے ڈست ء پیغام کہ کہ منا بگھی ء ضرورت نہ ایس۔
نئے منا ہندے ء روغی ایس۔ گوڑوند ء بگھی ایس شپ ء اجازتیں۔ بے شک دلی
لوغ ء برودٹ وٹی عازیز اال ملیٹ بیٹ۔

امر ت ء لوغ شہ محل ء دیر بیٹ۔ راجی گوں دیغرا تیار بیٹ۔ وٹی محل
ماڑی، وٹی کرہ، پنگ ء سامان کلائی پلاؤ گوں ارمانیں دل یہ آخری نگاہ ہے
جٹ لی۔ چڑویہ سونائیں نہ لڑی ء کتمالا یے زڑتہ رواں بیٹ۔ باقی وٹی زیور، زر ہر
چیز اشتہ داث لی۔ آں کتمالہ گوں مو تیاں ٹھیخ ء اٹ۔ شہ کلیں زیوراں گراں
قیمت اٹ۔ بنی سراے چیار ہزار کلدار ٹھیخ اٹ۔ راجی ایکوا کیوں لغ ء شتہ امرت ء
لوغ ء۔ آں کتمالہ امرت ء کٹ ء پرہنت لی گوشت لی ” امرت کورنوں سے
ٹھیث من بروں دہ سی۔ مئے ء تئی ترغی ملغہ بکن بیت مو بیٹ۔ اے کتمالہ ء گر۔
ابے تر انوں رو شے رو شے منایا دبیار بیٹ ”

امر ت ۽ چمال انزس آشخاں۔ بل گتماله خوشی ۽ شہ ظاہر ہیغ ۽
بینخت لی۔ گتماله چھانی سرا ایرکشہ گوشت لی ”راجی آں وخت ۽ تو شتہ در
در کھنے ۽ تئی گندغ ۽ امیدے مویث۔ اے گتمالہ بھر مئے مونجاں ودا نیٹ۔
دوی چے ہفت؟ خیر اے تئی آخری (گڈی سری) سوغا تیں۔ من ایش ۽ گوں
دشیں دل ۽ قبول کنغا یاں۔ بل مئیں گورا شہ ھور گیں دعا یاں سواتیں لائق ۽ چج
چینست کہ من ترا پیش کشیں۔“

راجی ۽ گوشتہ ”بس بس امرت تئی ھے بازیں کہ تو و تار اوٹی براث ۽
مئی خاطرا رو ہواں ۽ جو کواں پر یعنگائے“ شہ اوذار ند ۽ راجی بڑتے یہ پذی
کوٹوے ۽ نیاما نیاز ینت لی ۽ پوہ کٹ لی کہ درا ہر رنگیں ٹونکے یہ ش، توارے
پیش۔ تو پیدا ک موي۔ ہروخت ۽ من وٹ ترا الوٹائیںاں“

گور بیٹک یہ کوٹوے ۽ نیاما نیشتھ ۽ اٹ۔ رو ش ایر شت ۽ گوڑوند گوں
سخ بمعتمیں سہ ما ذن ۽ آتکہ در کھتہ۔ امرت ۽ ما ذن اندر اشغال۔ گوڑوند کٹ ۽
چکانیاد ینت لی۔ آنی و استا شربت آر غ ۽ شتہ۔ شربتال و رائینا تال حاسیکار گلاں
آنی ۽ جرانی چکا شکن داٹ لی۔ ہے ہے کٹ گوشتہ لی ”اے جر نی بیکار پیخاں۔
من ترا جرے کاراں دیاں۔ تو ایشاں ایر گیہ۔ امرت شتہ گور بیٹک ۽ وردی ۽ شہ
یہ جوڑا یے آڑتہ داٹ لی۔ گوڑوند ۽ جر مٹا یشتھاں گور بیٹک گوں بر ہنگی تئے

درکفتہ۔ گوڑوندء پشت اٹ۔ اے رنگیں صفائیں دستے جٹ لی کہ گوڑوند
صرف سر شتہ دریکفتہ۔ نی کی میت ء شہ پڑکھ ء قرار کشہ۔ سفر ہمال وخت
کڈے کشته، ہکڈے کٹ اش۔ باقی بہت درااشت اش۔

آل زمانع ء دانی پسیں یا تر اما میں پیچ آسکنخ ء نہ اثناں۔ سپاہی آنی وردی چکا
گوں پکوئیں رنگاں آنسانی نمبر لکھ بٹ۔ نی اے وردی چکا گور بٹک ء نمبر لکھنخ ء
اث۔ سفر (سر) گار کٹ اش۔ مطلب ایش اٹ کہ باہمگا کے اے لاش ء
گندی بٹ۔ ھے سرف پد بیت کہ گور بٹک ء لا شیں۔ ایش ء۔ رندا گور بٹک ولی
حاضری ء رواں بیٹہ۔ آل ہگانی گرچ دہ گون اٹ لی۔ جیل ء شتہ حاضری داٹ لی
۔ ضروری ایس کارواںی آں کہ کھنی اٹ، بکٹ لی۔ چونائی ء جیل ء گواز یخ ء بیہانے اٹ۔
اث۔ ھم و استا آں گیشتر فارغ بیاں ء مجھ بٹ گپ شپ کٹ اش۔ ڈوہڑہ، پڑھ
گوشت اش، کند اٹ لی، کند بینت لی۔ اے چڑو وخت ء گواز یخ ء بیہانے اٹ۔
قیدیانی درائیخ ء رکھ خاطرا پیچ سپاہی ء ڈیولی بیناں بٹ۔ چیار ء بر ج
چک ء داں نیم شف ء ڈیولی داٹ۔ نم شف ء گھنہ ء وجھ ء گوں دومی پیچ ء
ڈیولی مان کاتک۔ نواشام پشت ء داں سوار غ ء ہمال روشن والا یانی ڈیولی بیناں
۔ بٹ۔

گوربٹک ءاشتا فیغ ءوٹی ڈیوٹی پیلوکش۔ ہگانی ملغ ء شروع ڈش۔ یہ
مزیں دورے (مخل) پر کش۔ ملٹ لی۔ شکر اوارکش تیار کٹ لی۔ یہ لوٹا یے ء نیما
بے پنگیں شربت تیار کش آنہاں گٹ کٹ کش ور غاث ک ک آں ڈیوٹی والا میں بچنی
پاہی ھودا گوست غال۔ آنہانی کماندار ء گوشتہ "چورو گوربٹک جا یے ء شہماں
آر تغیں کہ اے رنگ ء تسلائی نشتفغا ایں۔ بیانے مادہ یک یک گلاس دروں بالا
پر اڈیوٹی مشکل مہ لجھیٹ۔ گوربٹک پیش ء تیار اٹ۔ گوشت لی "مردشی منیں
دور حاضریں۔ بل منیں شرطیں کہ دومی یچھہ شایہ مژدے گولے یارے
ور امینے"

کماندار ء گوشتہ ماترا دومی یچھہ نہ رنجیوں۔ تو اے وخت ء مدار ایک
یک لوٹا دئے۔ گوربٹک ء ہگانی یک یک لوٹا ہر مژدم ء ور انیتہ بے ٹھال دوڑ
ہو رگ کش ء گوربٹک ء و استارت می دہ نہ اشت اش۔ ترشہ شتاں بر جانی پرسہ ء

چارچ گفت اش۔

گوربٹک ء وٹی کار پیلوکش۔ لوٹ ء اٹکہ۔ امرت کور پوہ کٹ لی کہ ترا
منیں رو غ ء رند با یچھہ رو ش بیخ ء گوں چے سکھی ایں۔ یہ مازنے ء چکار اجی سوار

کٹ لی۔ کے چکاوٹ سوار پیش ۽ کے مهار کٹ لی۔ ایشاں جیل خانہ ۽ شہ دومی پلوا رخ کشہ۔ شر ۽ بند بیخ ۽ پیش شہ درواز غانی درکھنگاں۔ آں زمانخ ۽ شر ایکھر مزن نہ اٹ۔ چکر جشہ شہ جیل ۽ دو سد گام ۽ جدائیخ ۽ یہ مزیں پیپل ۽ شیر ۽ شتال او شتا غمال۔

مازن ہموزا گوں در شکے ۽ مستغفت لی۔ راجی نیاز ینت لی۔ وٹ ھمال ریز والا گیں پوڑی (پڈیاںک) زڑتہ کندھ پلوار وال ٻیشہ۔ ایش ۽ یقین اٹ کہ پس ریدار وال دے وخت ۽ نشہ چڑھنخ ۽ بیث آں وھاونخ ۽ خرکھ باں۔ بل تسلوا استا یہ بر جے ۽ گورا دومی بر ج ۽ گورا یک دو سنگ ٿو ڳیگنت لی شہ آں پلوا چ تراپ تریپ ظاہر نویش۔ کندھ ہنا یہ بر دنایے منڈھ ۽ گوں ریز والا گیں پوڑی بستہ کندھ ۽ پار کشہ اشت لی۔ کندھ ۽ چوٹی زیباش واسا کنگره کنگره بخش ۽ اٹ۔ پوڑی ۽ شعے شتہ یہ کنگرے ۽ اڑشہ۔ گور بٹک اشتافیخ ۽ کندھ ۽ پار پیشہ۔ جیل ۽ اندر ا پس رہ نیسبت اٹ۔ چڑھا پھائک چکا پس رہ بٹ کہ آں شہ ٻنگل کوٹی ۽ عباز دیراٹ۔ کوٹی ۽ کنجی گور بٹک ۽ گورا ٹال۔ اشتافیخ ۽ ٻنگل ٻو تک لی۔ دست ۽ گفت لی گوں پوڑی ۽ کندھ ۽ پار کنا ینت لی۔ وٹ ده پار پیشہ آنکہ۔ آں پوڑی ھموزا اشت اش۔ پیپل ۽ در شک شہ دیر ۽ پیدا اک اٹ۔ پیپل سا (سائگ) اٹ۔ بل ٻنگل ۽ شہ قدبہت ۽ راجی ۾ چہ آڑتہ۔ گوشت لی ”بانک تو منا شہ جیل ۽

کشید۔ لی ھچے باز میں تو گڑ دبر ووٹی لوٹ ۽ منا شموش بل۔ مناں تئی احیان عبدال
چہر داث نہ کناں۔ بل منکیں دل چوشانہ گوشیت کہ ترا برال بے ھند، بے وطن
کناں، ”راجی ۽ پسودا شہ۔“ ہنگل! نصیحتاں پیش منکیں گوش پیکھاں۔ آفانی منخ ۽ بل۔
ماذن ۽ سوارنی کہ وخت باز کمیں۔ ہنگل ۽ دیش کہ راجی لا علا جیں۔ چینغ ۽ ماذن ۽
سواریش۔ گور بشك ۽ راجی دہ سوار بیٹھاں۔ گور بشك سر اپیش۔ راجی در میان ۽،
ہنگل پذپذ اپیش۔ جنان جنان ۽ میانی پتھر (بندر) چناب ۽ گوستھاں۔ آف ماذناں
دہ لاف ۽ پیش۔ ایشانی جر تر بیٹھاں۔ خیر جرانی پرواہ کئے ۽ اث۔

چناب ۽ شہ بڑی پلوا کچو میں د گے درکفت۔ پا او کوٹ ۽، دین پناہ ۽
گوں دارہ پتھراشت مل اث۔ حمال د گے ۽ کند ھی ۽ گور بشك ۽ موکل اویش۔
وٹی ماذن ۽ واگ بڑی پنجاف ۽ پلوا پھیراٹ لی۔ ھیال ایش اٹ لی کہ کشمیر
روان کہ اوڈ ۽ راجہ ۽ سپاہیانی غرض باز میں۔ کہ یہ (یک) پلوے مسلمان آنہی ۽
شاہی ۽ بہ مناں۔ دومی پلوافرنگی ودان ۽ مناغاں۔ یکی پلوالا ہور راجہ ۽ گوں
گردارے کٹ اش۔ کشمیر ۽ مزہ ددا تیں کہ ار سپاہی ۽ رعایا بے سامانے ۽
نمی یے لیٹیٹ باڑت چھرج ٺیستیں۔ چیکہ آس سر کارچھ اعتراض نہ کال۔ ھے
ہاستا گور بشك ۽ کشمیر ۽ پلوادیم کشہ۔ ایذا ٹلیں بتھیار ہنگل ۽ دا ثقت لی۔ وٹی
گور امحض یہ کرچے اشت لی۔

نگل ء رابتی ء هما کچو میں دگ گفتہ۔ بڑزادیم کشہ ماذن تاشیتال۔ شہ آبادیاں، شرال، وستیاں پہنازی گوزان ء ھے سورت ء بانگواہ ء سوار غال شہ دریا ء کنارہ رستگال۔ یہ جنے رئیسی پنڈے زر تغ ء دریا پار کشخ ء اٹ۔ ایشال دہ هماں پلو او دریا جا گشہ۔ ڈکی ضرور یتھگاں۔ بل ماذناں ہمت کشہ۔ جا ہے پاذال، جا ہے تران ء دیہادر او رکفتغاں ء بڑزادیم کش اش۔

ڈیرہ غازیخان ء ڈیرہ اسما عیاں خان ء درمیان ء یہ دگے شت۔ اے دگ ء یہ را ہے شت۔ شہ آں دگ ء کہ بڑزادو رکفتغاں۔ نال را ہے، نال دگے، نال رندے، نال نشانے۔ ہر پلوے بنی ء ہر تجھفتغاٹ۔ جا ہے جھلکے، جا ہے بڑزنے، جا ہے پکو جا ہے کچو۔ جا ہے ماذن جوانی ء جزان ء جا ہے پاسان ء شتاں۔ فی اے هماں اندازہ چکا بڑزادیم کشخ ء روغ ء ثال۔

شف ء پذی پر اٹ۔ امرت کوردانہ پریات زڑت۔ ولی ماث ء حال داث لی۔ گوشت لی ایوئے! مئی یہ برائے اٹ۔ آں دڑمناں شف ء کشته۔ گردن بر شہ۔ بڑ تا اش۔ بائے گرو! بائے گرو۔ اے ڈاڑو شہ اوڈ زیاد ہیں واویلا یے کشہ۔ نزینیں ھمراخ امکھاں۔ یکے ء حال داش کہ دوشی وختے ء مئے لوغانی گورا ماذناں کڑپک ء استہ۔ بث بیٹ کہ هماں کشوخ یہ نال۔ ماذناں پکا آسیگاں ء مرد

کشته شتغان۔ محل ء حال شتہ نزیخیں ھماہنگ کل آسکھغاں۔ محل والا یاں ھے زانت کہ راجی، امرت ۽ منج ئے شریک بیخ ئے شتغان میں۔ ھے واستابنھال نہ کش اش۔ امرت کر ئے گریثہ گریثہ و تارابد حال کتے۔ سوار غالی وخت ئے امرت ئے گریوان ئے گوشہ۔ ہائے مردوشی راجی دہ گاریں کہ مشک سرچک ئے دست ایرکٹن لی۔ یہ نوکرے ئے گوشہ راجی محل ئے نیستیں۔ شہ اوزارندار راجی ۽ جست ئے پول شروع پیش۔ نا امید پیشہ دیوان مل ئے حال داش اش۔

آل پلوء گوں صباء جبل ئے ترپمان اتکہ۔ داروغہ شہ زہرا جسخ اٹ۔ مزانے موت ۽ قیدی فرار پیش۔ اے چڑو قیدی ۽ فرار بیخ ۽ مسلکہ نہ اٹ، بلکہ داروغہ ۽ دیم چکا سیاھیشکے اٹ ۽ دومی آنہی ئے اے ترس اٹ کہ لی دیوان قیدی ۽ ھندا آنہی ئے لڑکینیث۔ یہ برے ولی سوار انگو آنگو تاشیخ انت لی۔ آنہاں حال داش کہ ریزیں پوڑی یے ۽ مدت ۽ قیدی فرار پیش۔ سہ ماڈن ۽ سماں نشان کھنقاوں۔ ماڈانی چکا نیک سوار میانی بدر ۽ پلواشتغال۔ داروغہ گوں لجیغیں چمال شتہ دیوان مل ئے رپورٹ داش۔ ھے وخت ئے راجی ۽ گار بیخ ئے حال دہ آسکھنگ ئے اٹ۔ دیوان ئے ولی سراچمات (شہمات) جنان ئے گوشہ۔ اے حکومت ۽ روشنی یعنی گس سر آسکھاؤں۔ یہ قیدی یے شہ پھر انیما درکفتہ شتہ۔ شماراچیار پھر ئے پذ اسما کفتہ۔ مشک جنک دوشی نواشام ئے پذا گاریں۔ کس ئے سما نیستیں۔ نئے منا کے ئے

حال داشت۔ ہائے وئے ہائے۔ اتر جوش چکا آنکھ دستے کماندار اُ
 حکم داشت۔ اشتافیخ ابے دارونہ دو شیغیں پڑیں ارال گرفتار کن۔ محل
 نوکر گاہ کاردار اپول گول اُکن۔ ہر کس کہ شک مان بیٹ۔ آنی گرفتار کئے۔
 دلیت سنگھ اُلوٹا مین۔ قیدی گرفتاری خاطر افتانی نیامادر کفخ حکم اُ
 اشکنا مین۔ یہ پلوے دلیت گول وئی سوار اال ہنگل گرفتاری واستار اال بیٹ۔
 دوئی پلوے گور بھک شوشع انتظام شروع یبغایں۔ دیوان مل وئی محل نیاما
 ماری لیشو اور غاث۔ ریشاں بروتاں پیڑتہ دف عکش جائیخ اُاث۔

در گزی قلعہ مم اُنگل گار بیخ ارنداشکل باز نزار بیٹ۔ بانو شہ
 منجابے زغت (بے زکت، بے طاقت، بے ساہ، تند) بیٹ۔ شکل نی یہ لئے
 بیک اُجز غاث۔ مالہہ در نیانی سرد اُنگل مرید اُسبحالہ۔ ہنگل اپول گول اُ
 خاطر امرید اُباز وخت اُس منانیتہ بہ شر اال چکر جش۔ حال گھنگت لی۔ بل جع
 حال مالوم نویٹ لی۔ روشنے یہ ملکے پنڈاں اُنکھے۔ آنی اُحال داشت کہ یہ بلوچے
 ملنی اُکھانی قید اُمیں۔ جہاں تعریف کئی کہ باز دلاوریں مژدے۔ اے
 مانیں کہ شے مژد میں یادوی کے۔

جہار انجیاں یقین پیش کے اے مژدم است بھگل ایں۔ بل چوکٹ لی کے شہ
آہانی وس ء درا اٹ۔ داں اوذا نال اشکر گیری یے کٹ کٹ اش، نال کوڑی
(رنج گنگ، رند گیری، سوہو یوگ) یے بڑت۔ کٹ اش۔ گوں شکل ء صلاح
کٹ اش۔ بل آں پیرین گوشتہ "من ء بانو نی وٹی دل ء کوبال ور
دا شغاوں (پید دیگم)۔ ار بھگل ملتان جیل ء ایں۔ آں شہ شمے دزر س ء دیماں میں۔
من چھبر اے صلاح ندیاں کے شا (شماء) ملتان چکا حملہ کنخ ء دیلے کئے۔ آں سکھانی
گزہ ایں۔ بھگل ء کشاں شما کل ختم ہئے۔ من وٹ چ خاطرا شارا (شمارا)
اے آس ء کنخ نیاں۔ دومی مارا چے یقین انت کہ ہمال مژدم بھگل ایں۔ شامنیں
صلاح ء فتنے سکھانی بادشاہی نیاماں پل ء شروع کئے۔ چ اشکرا دیم پ دیمی
جنگ ء ال کئے، جنے پذد بیت۔ اے پواداے کوہ مئے سو گویں قلاتاں۔
ایشانی نیاما آنخ گوں شامزغ جغد الائی واستیاز گرانیں۔ نوال دہ سکھ تگب بال گوں
ماگالوارے کناں، گڑا مئے بھگل ء دیلے کنگ ء لوٹ ء کنوں۔

مرید ء گوشتہ "چاچا تی صلاح سر پھمانیں۔ بل اے سکھ بے ایمانیں ء
ضدی ایں توے اے ستکن چکا مزاراں۔ مارا شکمیں نوال بھگل ء نقصانے
دیاں۔ بہت بیث کہ آنھی ء پھانسی ء دیاں۔" شکل ء گوشتہ "براز تک! تو پریشان
نوال ہئے۔ موت زیند اللہ ء دستا میں۔ ار روشن استاں تہ سکھ آنھی ء پئے دہ

جزرینت نہ کنا۔ ارروش پیلوانت لی گزاکس آنھی عپاریزٹ نہ کاں۔ من وئی
خدائی پکا ایرکشے۔ ہر رنگ ئکے پور دگار کاں”

شکل ۽ صلاح دلخ ۽ رنداؤں وئی سچھاں دامانی وطن ۽ لٹ ۽ پل ۽
اشکر گیری شروع ٿئه۔ اے دودھ مرد ۽ چوف (تپو، ٹولی) جوڑینت روائیاں،
ہفتہ ۽ یہ شئے ۽ شئے وستی یے لکھ لئی۔ وئی اُز جیمن شہ زراں، مڈیاں، شہ دومی
گراں بیماں چیز اال پر کٹ واپس کاتکاں۔ سری دوسرے گشت ۽ ایشانی دیماکس
نیا تکہ۔ بل پدا سکھ سر کار ۽ ہر درہ دف ۽ یہ چوکی یے ٹاہینتے۔ ایشان منگرو ڻھ،
ریڑو، ہنگلائی، احمدائی، نازی یا رو جھوک ۽ دین محمد کوٹ لٹ ۽ پلشخاں۔
زرد اریں، امیریں طبقہ گیشتر بکالائی اث۔ ھئے خاطر اسوداً گرزیادہ متاثر ۾ پلشخاں۔
مسلمان کرڈکار (دھکان کار، کشت کشار کنوک) ٿاں۔ آنھائی گورابا زیں مال ۽
مڈی نیستے۔ آں کمیں ایشانی لٹ پل بیشتر آسکھغاں۔ نی کہ چوکی ٹاہنخاں۔ ایشانی
دھمی پانزدمی روشن ۽ یہ چوکی یے نشانہ کٹ۔ سکھ فوجی کشت۔ چوکی بیر ان کٹ
کشت یے۔ طریقہ ایش اث کے یہ پلوے ۽ شہ دوسرے سوار کاتک۔ سکھاں دکال
داث یے سکھ آنھائی پلوادا لگوٹ ٻتاں۔ پذادو میغاس شہ پذاحملہ کٹ۔ سکھ غریب
جنتر ۽ دوپڑ (دوئیں سنگ) دور میان ۽ کاتک ختم ٿاں۔

مرید ۽ گوں وٺی سچاں یہ باروے آں کلیں چوکی پاڙ مال ۽ تباہ ڀنخاں۔
 نزیکیں وستیاں (آبادی، بستی) مرید ۽ نام دھشت ۽ علامتے ڀنخاٹ۔ سکھ ۽
 سرکار ۽ ریکارڈ انی نیاما مرید ۽ نام بلوج ڏاکو ۽ حیثیت ۽ درجات۔ مقامی حاکماں
 ولی گزوری عبد نامی ۽ احساس اٹ۔ ھے داستا تحریر انی نیاماے واقعہ ایشان ظاہر
 نہ کشاں۔ زوانی زوانی روپورٹ راهی کٹا ش۔

شكل ۽ یہ رو شے وٺی برادری ۽ مسترو گو انجینخاں۔ صلاح کٹا ش
 که گزار ۽ گواہری بروال ”درگ لہر“ (جا گئے ۽ نام) ۽ مستروال گا لوار کناں که
 مانی چوکنوں۔ اروڈیر ۽ مقدماء صلاح داشتہ لہماں میں لہر (زرباری لہریا کور) ۽
 بروال گوں راج سردار ۽ کلیں حالاں سر کناں۔ نوال امدادے کاں۔ نوال
 جوانیں صلاح دا ش۔ گندے بیائے کہ بزدار انی وڈیر ۽ مستر پچھاں۔
 گزار ۽ گواہری دومی رو ش ۽ ماڈنی چکار بروال ڀنخاں۔ شتہ شکے بالیانی،
 پہنچیہ صدر انی، نورنگ مشھواني ۽ فقیر اکھیانی ۽ ملخاں۔ اے کلین ۽ تسلادا ش که
 ماڈکھ، سکھ ۽ شئے سنگتوں۔ ما گندغاوں که اے دڑ منی مارا گرانیں بیہا یے ۽
 رخ ۽ ایں۔ بل اے رنگیں وخت مژد انی چکا آیاں باں۔ په دانانی گوال غال، جرانی
 چیکاں (جرانی لیر) تماکو انی بندیاں (سندھ) یا وحاذانی گکھاں (کمیں چیز) ماوٹی

غیروت ء مژد لغ ء سودانه کنوں۔ ہاں! مئے صلاح اسیں کہ دو سہ مژدم، اشتنیں
گوں سردار ء گالوار ٹھیں۔

شے ء پیش دہ سردار ء گورا رو غی اٹ۔ آنی ء ھماں پلوا پی یے

زمینداری اٹ۔

گلزار ء گواہری دہ ھمانی ء پچھی ء ”لماں لز“ (زرباری کور، ہود،
مندوکاں لماں لز والا گشت) شتغال۔ سردار آں زمانع ء عمر اٹ۔ بیگبے ء شتہ
سردار ء سلام داٹ اش۔ سردار پیشی دیماںے حالاں اشکختغاٹ۔ حالاں احوال
ء پڈا گوشت لی ”شمادرگ لز والا یاں اے دریں کہ جتھ۔ ماکلیں بزدار مصیبت
ء کفتوں۔ شے غرض ء چیز پ قیصر انی نیاما کاؤں۔ مئے وطن والا ڈکی بیغال۔ ما
وہاڑی (وادء ٹکر) بورتے ء حیر انوں۔

شے ء گوشتہ سردار! مارا ار ڈی پ قیصر انی نیاما کیث ملیٹ۔ گڑا
”لماں لز“ ء پ کو سخ نیاما چکے نہ ملیٹ؟ ماوٹی یو گوں، برداشت کنوں۔ بل تو
کہ راج ء سردارے۔ بزدار انی مزان ء ہسترنے۔ ترا ”درگ لز“ ء ”لماں
لز“ ء مجھے نیاراں۔ ار آنہاں کاروائی یے ء کتھ آں ایکو ء درگ لز نہ چاراں۔
”لماں لز“ دہ آنہانی لاز شیر ء گیٹ۔ عمر سردار ء گوشتہ ”لماں لز“ والا نہ
ذالاں نہ بکالاں۔ ار مئے چکاوٹے آنکہ تماشے مدت ء نہ لوٹوں۔

مگزارء گوشتہ "شہبے خان! میں ایش مند حنخ (نوینگ) ڈاے مز تغیر
لارے۔ پڑا جزوں" مگزارء شہبے ہر اش پیٹھ جمال شفومی شفہ مزدار ڈوچک کے
پاؤ تھکخان۔ صبا، ڈلی لوغاں رستقاں۔

مریدء وہی معم جاریغہ داشت۔ روشنے یہ حندے ہشت۔ روشنے
دوئی حندے ہر روشنے پوکی یہ نشانہ بھٹ کی روشنے وستی یہ۔ آں وخت ڈاے
وطن ڈسکھانی گورنر حسد خان نامیں بھکانی یہ اٹ۔ آنہاں کہ مریدء گوں مدت
ٹھکس یا مریدء ایش ڈسکھاں پناہ داش اش۔ یا پوچھیں خدمتے کہ آفے یاتھے داش
آنہی ڈاے بے وسافی سرا اقر گوارینت داں اے حد ڈلکم بھٹ کی کہ آنسانی
سرانی چکا گوں کوبان کترانی گذک کٹ انت کی۔ حسد خان ڈس مریدء اگر فتاری
خاطر انعام ڈاعلان سکھ۔ مل ہاں آنہی ڈس اگر فتار سخن ڈاکامیاب پیٹھ۔ ہاں آنہی ڈس
جگ ڈیوش ڈنیما کی یہ آنکہ۔

دربانی دف ڈچوکی بالکل ڈاکام چھخاں کہ بزردار شہ دربان سوا ووئی راہاں
دھو اتف اٹ۔ آنسانی ماذن کو حنخ ڈاں۔ حج حندہ نہ اڑتاں۔ ڈاں گٹ گز ڈیو خاں
بغایاں۔ وستی یہ ڈر تکاں (جلوہ دیگ، حملہ کنگ) شہ چوکیاں پستا ذی بہث
گوستاں ڈوا پس بیخ وخت ڈاٹھے چوکیاں دیر ایخ ڈگز رتاں۔ ارجوکی یہ ڈر تکاں
تبکھٹ اش۔ اوڈا کس زیندگ نہ اشت لی کہ آنہی ڈاے کے ڈعال داش۔

مہلوق کر گز دیاں۔ سما کھنے کے ایذا بزداراں ولی زور انہیں دست
جسے۔ دو می خلوق شہ سپاہیاں نامیدہ دہاست اٹ۔ پیچھے اے سپاہیاں بزدارانی
حملہ چم وخت نہ داشت۔ بلکہ مخلوق، مال، سکڑ بزدار، دان گیشتر پے زور
زت (پل ات) بیوت دارت اش۔ جہاں گشت کے بزدار ظاہر، لذیث بل اے
سکھ فوج مار منت، وہ لذیث کے ما شے رکو خاں بزداراں شہ زیادہ مئے
نقسان، کنغا یاں۔

خدا میں بزدار حیشانی دمب، کفاف نواں مار آرائے بیٹ۔ چوش کے
”خدا شرے بر انگیزد کے یہ مادراں باشد“

آنگو دلیت سنگھ ولی جنخنی، گشینی سی سوار، شتہ ھمال ریزو الائیں
پوری، گورا او شتاتے۔ رند زرہ داں پیپل، در شک، نہ شتے۔ او زادیتی کے یہ
زالی رندے یادو مزدانی رند کنخانیں۔ دیوان، حال کشتنی کے من راجی سراغ چکا
کنخان۔ تو ایذا املتاں، نواں پول نے۔ آں در اشتغایں۔ منی دمب، روواں
بینانی۔ در شک شیر اماذناں او شتائیں، روواں بیغ، نشان ظاہر اٹاں۔ ھمال ماڈناں
رندانی دمب، ایشانی ولی گھوڑا (اسپ) تاٹیناں۔ وخت کمیں گزر تھا اٹ۔
ماڈناں رند تازہ ٹاں۔ ایشان دمب روغ، چم مشکلے نہ اٹ۔ ھاں رذ بیغ، تے سے
اث۔

میانی پتن ء اے کشتیاں دیماگوستغاں۔ دیمار ند ظاہر ثال۔ اے اڑو
 جنان ء کثان ء ”لا لوکھ“ نامیں وستی یے ء سر پیٹخاں۔ اوذا سما کھنیں کہ نی دیم
 روڈ خیس سوار دواں۔ یکی سوار ماذن ء رندگاریں۔ شہ اوذا پنج سوار دلجیت ء
 واپس کٹخاں کہ شما بریث ہما یکی سوار ء رندمازیرے۔ آنی دمب ء بریث ء
 دست ء بیث گرفتار کن اٹلی۔ آنی ء ساہ ء مہ گرئے کہ مارا شہ آنی ء پول
 گول گرگی انت۔ وٹ ہماں پیشی رفتار ء گوں ماذن تاشیناں شتہ۔ قضا میں
 پیشین ء شتہ دین پناہ ء پتن ء رستغاں۔ پتن ء نزیک ء یہ فوجی سکھے اٹ۔
 اشتافیغ ء شتہ تازہ دیں ماذن وصول کش۔ پیشی ماذن ھموڑ اوڈ اشتغت۔ دلجیت
 سنگھ دیوان مل ء عزیز ء مز نیں کماندارے اٹ۔ ولی نام گفتہ ماذن انی مٹائیغ ء
 گوشت لی۔ یکمپ ء کماندار ء ہماں وخت ء ماذن مٹائیتاں۔ ایش ء گوں
 سپاھیاں داٹ ء رواں کٹغت لی۔

پتن چکا کشتی تیارات۔ اشتافیغ ء گوں کشتی ء دریا پار کٹ اش۔ تازہ
 دیں ماذن ثال۔ رندماز زنگ ء روش دانی لانے پائے اٹ (روچ کمیں درا ات)
 کہ شتہ ہماں تورہ ء گھیر اداش اش کہ اوڈا رو ش ء بھل ء آف واڑتہ ساہی کش۔ آں
 بے وس پریشان بیشہ کہ اے چے مصیتے۔ درا ظاہر پیشہ۔ یہ سکھے ء بازک ء گفتہ
 گھبھلیناں ء بڑتہ۔ دلجیت سنگھ ء پیش کش۔ دلجیت سنگھ گورا وخت کم

اٹ۔ حکم داٹ لی ایشی کے ولی ماڈن ء بیل کئے ء منیں نزیک نزیک ۽ جزے۔
 من جزان ء ایشی ء سوال، جواب کناں۔ یہ سکھے ء آں مژدم دروہش ولی پشت ء
 ماڈن چکا ایریکش۔ ترشہ هماں ماڈنالی رند ء گران ء بڑزادیم کٹ اش۔ راہ نیاما
 دلیخت سگھے ء شہ آں مژدم ء پول گول سخنگاں۔ آنی ء صافیغ ء حال داش که
 راستیغ ء روشن ء منیں لوغ ء دوسوار کے زالے دومی مژدمے اٹ، آسخنگاں،
 آرام کش۔ ہمانگو کوہ پلو اشتغاف۔ من اے پول نہ کش کہ شاکے استئے کئے نئے؟
 دریشہ ڈرہ پیدا ک اٹ۔ دلیخت ء حکم داش۔ ٹی نہ ملی مفرور ڻھے درہ ء
 اندر ء شتہ۔ شارند گند غ ء وخت ء ضائع مکنے۔ ماڈنال بال دیشے۔ درہ ء پچھے۔
 دال نی شف نہ اٹ کہ اے شتاں درہ دف ء اندر اپہتغاف۔ نی کہ تماریشہ ایشان
 یہ چشمہ یے ء چکا ماڈن داشتغاف۔ ہماں ہند اش ماڈنال ایر کفتاں۔ ماڈن داشتے
 آف واڑ تش۔ باگھی جنان ء مناغ ٿاں۔ سائی کٹ اش۔

پرے ء ساھیاں آرام کش۔ دلیخت ار چہ ہمانہاں گوں بر ابر لغ ء
 منتشع ء اٹ۔ آنی ء آرام نیا تک یکا او شتاں غ ء پرغ اٹ۔ آں شفی آنی ء پرہ
 خاطرا کسی ڈیوٹی نہ جش۔ گند غ ء اٹ کہ وثار آرام نیش، نال وحادے کیش۔ گڑا
 دومی کے چھے بے آرام کناں۔ پرہ کاروچ سنبھالیش لی۔ وختے و قغیں ساھیاں

گورا کا ٹگء وختے شلان ء مازنائی گورا شت۔ پرے ء پذ اماہ درکفتہ۔ ڈیسہ رڑنا
پیش۔ دلیجت ء وٹی سپاہی پاڑستھاں۔ حکم داشتی کہ شف لی ماہغانیں۔ روشنیں۔
شمادہ مرڈم پیاڑ غیک کو ہے نیم کو ہے پند ء درہ ء اندر ء بیریث۔ چارئے نواں
مفرور جا ہے ء نگاہ ء بیالاں۔ ارشار شک پیشہ تہ مناں حال کتنے۔ وٹ ظاہر نواں
بینے۔ من کایاں گڑا کاروائی کنوں۔

دہ سپاہی تیار پیشہ۔ چخ شہ لہڑ چرایہ پلوے ء پیشان۔ چخ دومی پلوالہز ء
بڑا شتھاں ڈاکے دو عبارا زایہ ڈاکے ء کے ولشان۔ دیش اش، ہو یہ بکے ء پشت ء
دو ماڈن مستھاں۔ یہ سپاہی یے وثار اشیر دیان ء نزیک ء نہ۔ دھیان کٹتی۔
جالی دو آدمی بک گورا میداں چکا وھاواں۔ مازنائی خطرہ محسوس کٹتی یہ بہتر کارے
جش۔ بل آں و قتعیں بد شمع ء کفتح ء نٹاں۔ یکے ء چڑو یہ ھونگارے اشته۔ پہناؤے
پتھریتہ۔ (پہنات ہبدل کنگ، دومی کش ء لینہ) بس آں سپاہی کہ نزیک اٹ
آنی ء شتہ حال داشت۔ دو سپاہی دیم داش کہ برداں دلیجت ء حال ء دیاں۔ باقی
ھشکل مرڈمال دیر دیر ایخ ء آنساں گھیرا داش اوشتھاں۔

دلیجت ء چخ ء دیر نہ کٹ۔ یک یک سپاہی گورا شتہ ہدایت داشتی۔
سر اکٹھ گوشتی ”راجی می عز تیں، آنی ء چھمگو شتے۔ ہاں البت آں پد چخ ء
کوشش ء کاں۔ تہ آنی ء سوار بیخ ء میلے۔ پیاڑ غیغ ء آں اے کوہانی نیماچ گورا

شٹ نویث۔ صرف نگاہ شیر ادارث کی وٹ مثیث کفیت۔ دوئی اے ہنگل ء من
وٹ قابوال۔ من ایشی ء نہ کشاں۔ کخنخ ء تے اے یہ باروے مریث۔ ایشی ء
گراں برال گیست بارو اکشاں۔ بلاں اے زان ایث کہ راجپوتانی عزت ء دست
پر پیغ معنایے داریث“

گوں دلچیت ء شارت ء سپاھیاں گھیرا تنگ آرتہ (ڈراھیں راہ
در بسگ اتنت)۔ بک ء گیست مژدم ء گھیراٹ۔ دلچیت ء یہ سپاہی یے ء پلوا
شارت کیٹ۔ آنہی ء دیم ہیشہ ماڈناں ریز بر ثغاں۔ ماڈن مہارکشہ شہ گھیر ادار کنخت
لی۔ آں وھاویں داں نی ہاغہ نو پیغ ء ثاں۔ دلچیت ء دیماگام زڑتہ شتہ۔ وھاویناں
سغر چک ء اوشتاد۔

ہنگل ء راجی کہ شہ توہہ ء روں پیٹھغاں۔ دیغیر ء شتہ درہ ء دف ء
رسنغاں۔ درہ ء اندر ء آف ویخ ء اٹ۔ آف کندھی ء جورانی سوزیں سوزیں
بروٹا اوشتا ثغاں۔ یہ پراہ، دراڑیں صحرائے ء رنداں سوز غدیشہ ایشانی دل
و ش پیش۔ راجی ء اصرارکشہ کہ جا ہے ٹیک ء کنوں۔ ماڈنکو اے ماڈناں پشت ء
گذرت کنوں۔ دوئی نی مئے ماڈناں قراریں۔ اے پلوے منخ ء اوں۔ دامانی
ماڈناں۔ کوہ نیاما اے حالت ء جزت نواں۔ ہڈا تھڈا یے (مان آگ، دچار بکگ،
ٹوکر ورگ) پیٹھ مارا بہریناں۔ ماڈریوں شہ پیاز غنی جزغ ء دہ لاصاریوں۔

پنگل ء گوشتہ ماداں نی خطرہ ء ہد ء شہ درانہ اوں۔ من ماناں کے توڈ کی
بیخ ے۔ اے ماڈن دہ کوہ نیما جزٹ نواں۔ بل مئیں دل گواہی ء دیغا میں کہ ماشہ
سکھاں درشت (پریزگ) نوؤں۔ ظاہریں کہ دیوان ناں تراشم و شیت ناں
مناں معاف کھت۔ آں گوں زور ء شور ء مئے پول گول ء شروع کناں۔ ماڈنی
رنڈ ء آں ھمیڈا کاراں سر کناں۔ ارم روٹی ہورے، گواٹے ء واچڑے بیا تکمیں
ماڈنی رند گارہ تاں۔ سکھاں ھے بنی ء جمل ء بروزا نٹھھارا (تڑاپ، کورانی وڑا
اینگو آنگو بوج) واڑتاں۔ بل نی من سر پد نباں کہ آں مئے سر ار سخ ء دیرے
کناں۔ ماڈن نی مڑ تغیں گاماں زیر غ تاں۔ سوارانی حالت شہ ماڈن دہ جمل ء
اث۔ آں آگڑا دار بیخ ء تاں۔ راجی نی بالکل و تارا ماڈن چکا داشت کجھ نہ اث۔
لوڈاں ور غ ء اث۔ پنگل ء دھیان کشہ دیشہ کہ راجی ء حالت وہاریں۔ یہرے
ھیال کٹ لی کہ ایشی ء ولی پشت ء بیل کناں۔ پذ ادل ء آتک لی کہ ماڈن نی منا
آسانیگ ء زڑت کجھ نہیں۔ دو چیں رنگے زیریث۔

فیصلہ کٹ لی کہ نی ہر رنگے بیٹ مارا ایر کنھی ایس ء آرام کنھی ایس۔ یہ بے
دیرے آنہی گورا ماڈن داشتغتے۔ وٹ ایر کفتہ پدارا جی شہ ماڈن ء ایر گیرہ ش لی۔
یہ پلوے ء گوں پیری بروٹاے ء ماڈن بستغتے لی۔ بک پہناؤ ء ھند صاف کشہ
پہنچغ پرینتہ راجی نیا زینت لی۔ کمیں لمحٹے ء گا لوار کٹ اش۔ سکھانی خطرہ ء باروا

گالواراں کنان ء بگل ء گوشتہ "ار مر و شیغیں شف گوں ھیریت ء گوستہ تہ
بانگواہ ما مخفوظیں وطنے ء رؤں سر بول۔ بل مشکلیں دل نہ منیش" خیر لحظے ء ایشان
گپ رپ کشہ گڑارا جی وھا و شتہ۔ بگل داں مزیں وختے ء ہاشمیخ ء سر آنکہ۔ آنگواہ
درکفتہ انگوچم ملٹغیاں۔ انچوزان کہ آننی ء قست وہا و رو غ ء اث۔

ماذن کہ سکھ سپاہی ء شہ گھیراء در اکتغیاں۔ آنمائی سوار وہا و ثاں۔
ماذناں شاید شہ آنمیاں جد ایخ و ش نیا نکہ۔ ھمے و استاد و نیناں یہ باروے انده گوں
زور ء ہنتر کشہ۔ نی ماذناں ہنتر کاراں گوں بگل ہاندہ یہش۔ بل چے ہٹ کہ دل جیت
سنگھ سفر چک ء او شتا شع ء اث۔ بگل ء وٹی ز حم پلوادست بر غ ء ہٹ کہ دل جیت ء
لت چش۔ بگل پذی کفتہ۔ دل جیت سنگھ آننی سرا چڑھنے ء شتہ۔ بگل ء دل جیت ء پاڑ
چھٹہ۔ پر یہش۔ اتفاقاں آں راجی چکا کفتہ۔ راجی ء پریاٹ کشہ۔ گوں راجی پریات ء
بگل ء و تارا داشتہ کہ بلاں پاڑ بیٹت شہ راجی ء ہیش۔ دل جیت سنگھ چال داشہ پاڑ
ا نکہ۔ نی بگل ء دل جیت سنگھ دیم پہ دیکھی او شتا شع ء یک دو میئے ء تو لغ ثاں۔ یہ
سکھ ء ز حم ء پشت بگل ء سرا جشہ۔

سفر سٹ ء گفتہ۔ لوڈ او اڑت لی دیم پلو اکفع ء اث کہ دل جیت ء زادہ
شاید منک چکا حملہ کیجھ ء منا غ ایس آننی ء پسناڈی یہش گوش ء شیر ء مشت ایر کشہ۔

بَلْ ءَپِری یے واڑت شتے کفتے۔ دے وخت ۽ سه چیار سا ہی آمکھغاں۔ آنماں
گوں زحمانی پشاں گوں لتاں کئش کئش وٹی دل سازت کش۔ بَلْ حمال سری سث ۽
بے ہوش بُخْت ۽ اٹ۔ آنی ۽ اے پذی جحب شاف (لٹ ٹک) ۽ احساس نیست۔
دیجیت سنگھ وٹی ساھیاں یکا گھان ۽ سرا اتک کہ کٹ لی ٹش اٹ لی نواں کہ منا
ایشی ۽ گوں ایشی ۽ گوں حساب کتاب کنھی ایس۔ بل سث ۽ گوشتہ مناجن سی
من وٹی ہند اوٹ گندال۔ دومی آں گنو خیں سپاہی ٹال۔ دیماں دے وسیں دژمن
کھنخاٹ۔ شف ده اٹ۔ آنماں پے خبر اٹ کہ ماں کے لک کٹ ۽ کنغا میں۔
دیما ایشانی پے اثر بیغا میں۔

دیجیت وٹ دہ باز زہراٹ۔ آں دہ گوں لتاں، زخم ۽ پشت ۽ بَلْ
بُخْت ۽ اٹ۔ دیر ہے راجی ۽ ونارا بَلْ چکا گوارینتے۔ سکھاں دست داشتغائ۔
دیجیت ۽ آنی بڑھاں (مود۔ پٹ) گفتہ دیر کش۔ یہ باروے انده سکھاں بَلْ بُخْت
شروع کش۔ دیر ہے دیجیت ہوش ۽ آتک سا ہی داشتغت لی۔ نزیک ۽ شتے
چارٹ لی دیٹ لی بَلْ، اگر انزاں شہ ہون مناغاں۔ سرف پ ۽ شہ ہون دیان ۽
دیم تیونغ ۽ ہون بُخْت ۽ اٹ لی۔ ساہنا کامیں آسخ اٹ لی۔ ساھیاں گوشت لی من
زہر کھنخ ۽ ایاں۔ شامنارو کع ۽ بر حاف وٹ بے قاوی شہ هد ۽ زیادہ بخش۔ منا
ترس ایس کہ اے ساہ بر نہ ہیٹ۔ شا ایشی ۽ سدھا کنے۔ سکھ ساھیاں دیما پیش۔

بگل دیم سرکش و افینت۔ گرازیاں ہوں کہ گٹ ء من ء شتغت لی۔ خرکع شروع کث لی۔ کڑدے ہوں پہ دف ء پڈا درا مناغ ٹال۔ دلجیت ء شہ پوز ء دف ء ہوں آیا ن ء دیتغان۔ یقین بیٹ لی کہ اے نی چھیت۔ یہرے نیت کث لی کہ ایشی ء زیراں داں وٹی آرام ء ہند ء کہ اوذا ایشانی ماڈن بستغ ء ٹال۔ برانی پڈا خرکاڑیاں جناں ء چم تانٹر ٹغ۔ دف ء ، گرازیاں ہوں وہاں ء دیت لی فیصلہ کث لی کہ اے مرگ ایس۔ لاش منیں چھ کار ء شیں۔ سپاہیاں واپسی ء حکم، اٹ لی۔

راتی ء بکل ء حالت دیش۔ بے ہوش بیش۔ آں دلجیت ء یہ ماڈنے چکاوٹی دمب ء سوارکش۔ وٹی عارضی ایس (ادار کی) کیمپ ء سرکش ء وافینت اش۔ دیما آفانی چٹ ء دات اش۔ گڑا راجی ہوش ء اتکہ وثارا ایڈا دیش آں پوہ بیش کہ ایشاں آخر بگل کشتہ۔ راجہ ء جنک اٹ۔ ایشانی دیما گریو غ آنہی ء شان ء خلاف اٹ۔ بے داستاوٹی مونج، وٹی ڈک دل نیاما داشت لی۔ داں مز نیں وخت ء برداشت کث لی۔ دیر ہے گریو غ شروع کث لی۔ دلجیت نزیک ء آتکہ نشت لی۔ دلجیت ء دلاسہ دلخ ء کوشش کشہ۔ بلاں چپ ٹلی ء مئے خاندان ء بے شرفی مہ بیٹ۔

راجی ء وٹی دل نیاما نو خیں پلے بست۔ گوشت لی ”دلجیت منا شہ شے گڑھ نیاما اے بلوج ء۔“ روایا داشت۔ شے پریدار، سے سپاہی ھمیھر نال انقال۔

گند مئیں چے حالیں۔ نی مخلوق ۽ دفال کئے ہندیت۔ آں نی مئیں بارداچے چے
بجوس کناں” تو چے رنگے ئا ایشی دست ئے کفخنے؟ راجی ۽ دروغ بستہ گوشتہ
”پیری پیچھہ مئیں دل ئے گوشتہ کہ روائ درا شر ۽ سیل ئے کناں۔ باñی ۽ نوکراں
وخت ئچنہ اٹ اصطبل ۽ پلوء شتغای۔ گوشتوں بچھی تیار کنائیں۔ گڑا مرت
کور ۽ شہ لوغ ۽ زیراں۔ گندال گھوڑوند گاریں۔ آنی کو ٹوواز دف ۽ شتاں۔
دیشوں و حاویں۔ ٹوکٹشوں۔ ہانچ نویش۔ اندر اشتاں جزر ٻیتوں دیماشہ کمبل کہ
دیرکٹ لی۔ دیشوں مر! اے تبے پچواریں مژدے۔ من داں نی حیران بخچ ئ
شاں۔ گوشتوں شہ آنی ۽ گھوڑوند بارداپول کناں۔ دے وختے مئیں چکا پذاشہ
کمبل یے کفتہ۔ کیے پذلخ اٹ دومی ھمال کٹ و الائیں مرداٹ۔ منا گفتہ بست
اٹ۔ مئیں دف ۽ جرے مان کشہ ۽ چم دوستغت لی په وشاں گالوارتی بولی یے ۽ نیما
کٹ اٹ۔ مئیں سمجھ ۽ چنج نیاتک کہ انداز بے کٹ اٹ کہ اے کئے آں؟

نوشام ۽ منابوری یے ۽ مان کش کیے ۽ سر پکا کش۔ شرنیاما کس ۽
پول، جست نہ کش۔ شر اور ابڑیں درشکے ۽ شیر ۽ منا ایرکٹ اٹ۔ بوری ۽ درا
کشت اٹ۔ دست چم پوچخت لی۔ حکم داث اٹ کہ تراہر رنگ ۽ کہ ماگشوں۔
حمارنگ ۽ کاں۔ ناہیں یہ کاٹارے تئی ڏوبر ۽ پار گیڑوں۔ ولی راہ ۽ روں۔ تئی
لاٹ ۽ حمید اینگ ۽ تولع چند چند کناں۔ مالوم نہ اٹ کہ چے وخت اٹ؟

باروے یہ مردے ۽ سہ ماڻ آڑغاں۔ منایہ ماڻ نے ۽ چکا سوار کشہ۔ بُست اثر۔
 یکے ۽ سراپیش، یکے مئے دمب ۽۔ ماڻ تاشینت ۽ بُردا ڈیم کٹ اش۔ دریاے ۽
 پار پیشہ یہ سوارے تی پلوے ۽ شتہ۔ اے بلوچ ۽ منا ۽ جنگلاں پیران ۽ شہ
 لوغاں، آبادیاں ریز دیاں ۽ داں ایڈ آڑتہ۔ لی کہ ماڻ شہ جزاں کفتاں۔ گڑ آرام
 کٹ لی۔ ارچہ گوں من ظلم کٹ لی۔ منابستہ آرت لی۔ چوش کہ من ایشی دیما
 لاقار ۽ مجبور ٿاں۔ بل ایشی ۽ شیطانی حرکت چھنہ کشہ۔ من آنھی ۽ شرافت منشہ۔
 شمارا ڪشغی نہ اث۔ نواں شمارا مالوے داشین لی کہ اے سازش کنوخ کئے ایس۔
 ملتان نیاماں ڳریں ھمٹے کئے کشہ ”

ولجیت ۽ گوشتہ۔ توئے حاکمی جنکے۔ ھمے زان کہ تخت ۽ وار شے۔ تی
 باروابدیں گالوار کنوخ ۽ ماڙوان بُروں۔ تو چھ اندیشہ ۽ مکن۔ گروع کر میں کہ تو
 مئے پلو ۽ ڪفخنے۔ ناہیں تی پٹ بے موت ۽ مرٹ مئے ده پونز، ریش چھ سر
 نیاتک۔ تو راست گئے آں بلوچ مارا ڪشغی نہ ات۔ مار آنھی ۽ کوش ۽ نیت ده نیت
 اث۔ بل موت آؤیں کیت۔ نہ گڑ دیث۔ شایستہ ٹے زوراخ پیشہ۔ خیر آنھی ۽
 مئے دست ۽ مرگی اث۔ لی کہ آں مرگ ٿے پچے فرقیں؟

تونی آرام ۽ کن۔ من پھرہ جناں۔ ایڈ اور غی چھ چیز نیست کہ من آں
 رنگیں گالوارے کناں۔ آقانی چاگل تی گورا ایس۔ من تراشہ دیر نیاں۔

پھر یہ اروشا تغا میں ارتئی کارے پیشہ، وٹی پھرہ ڈیوٹیاں بست عہد کشہ و محیت شہ
راجی ء شش هشت گامادیری ما ذنافی تل یے پرینتہ وفتہ۔ راجی بے وس ء وھا و تام
اث۔ پیلویں شف انز س رمح غفت لی۔ ڈوبہ باز غ (آزگ) بیخ ء اث لی۔ دڑداں،
دورہاں دل دانگ دانگ اث لی۔ بل چے کٹ لی۔ دف کشغ ء موقع نہ اٹ۔

اے مرد جنگ شف وخت ء پیشہ۔ جوانی ء سماں کفت۔ دراصل ہنگل
پونز ء یہ مشتے مان اتکہ۔ آنہی پونز بیجہ۔ آذینکہ دیم سر کشہ۔ وافینت اش۔ ہماں
ہون گرا انز غال شہ در ایسا مکھ غال۔ بلکہ پہ گٹ ء بنا شستان۔ آنہاں پہ ساہ گر غ ء
اڑ جل داشت۔ اے ہون اے خر کاڑی ھی و استاٹاں۔ ہماں رنگ ء ہنگل شہ ھد ء
زیادہ کٹ اش۔ بے پناہ جب اش ء سکھاں وٹی پلو ء کشہ اشته۔ بل پہ ڈکاں ساہ نہ
روٹ۔ تماریں نوا شام ء جا ہے پلد میں (روباہ) پہ ھموڑا چران ء اتکہ۔ ہون یو
مان آتک لی یوہ ء کشان ء شتہ ہنگل ہو نیغ ء کفیخ ء دیت لی۔ جوانیں لمحٹے ء دیر شہ
نگاہ داشت لی کہ نواں جزر یہش۔ نواں سر پرے کفت۔ دیر ہے تسلیا بیت لی کہ
اے مرد شہ جزر غ ء دیما شتغیں۔ آہتا آہتا نیغ ء شتہ گورا او شتاث لی۔ سری
ڈغار چک ء رمح غیں ہون لمح غفت لی۔ دیر ہے ہنگل ء دیما، ریشاں کہ آں ہون
لمح غاثاں۔ آنہاں لمح شروع کٹ لی۔ عین ہماں وخت ء ہنگل ہوش ء مناغ

اٹ۔ آنی ء ھے رنگ ء محسوس بیغاث کے کے جسے آنی دیما گلاں کنخ ء ایس یا
آنی ریشاں رندغ ء ایس۔

نی کہ جوانیغ ء دماغ هند ء آنک لی۔ چم پشہ۔ پہناز عبد لیغ ء خاطر اوثارا
جزریث لی دیث لی، رسترے منادف ء جنغمیں۔ دست بڑز کٹ لی کہ
جنان لی۔ آں پلدمب ء چال دش دیر پیشہ ء پلوے پد داش لی۔ ہنگل ء پہناز ء
پتھنخ ء کوشش کش۔ دیث لی منیں بت نہ جزریث۔ یاد آنک لی کہ من راجی ء
کشتخ ء برغ ٹال۔ وحاظنخ ء مار سکھ رستخاں۔ کمیں دز مڑائی پیشہ۔ شہ اوذا دیما
ہنگل ء چیز یاد نہ اٹ۔ پوہ پیشہ کہ سکھاں آخر مناجش۔ پرینتہ ء راجی بڑخ بیش۔ اے
جبر سمجھ ء نیا تک لی کہ آخر سکھاں منازیندغ ء پچے اشتہ۔

ہنگل ھاں ھندا کہ کفخ ء اٹ۔ کفخ ء پیشہ۔ شہ جزرغ ء پہنازے
پتھنخ ء لاچار اٹ۔ سوار غالی وخت ء جوانی ء ہوش ء آنکہ، سر شہ دڑ دو دو
کوئنخ بیغث لی۔ جان ھے رنگاٹ لی کہ کمیں جزرغ ء گوں ساہ درکفت لی۔ یقین
بیث لی کہ سکھاں مناگوں زحماں چچے کشیں۔ اے برغ بیوان ء کہ منا موت ء
کند ھی ء بڑتہ اشت اٹ۔ بلاں منارسترے چندیث یا شہ۔ تن شداریزان ء
مراں۔ اے بر اجا ہے مجزا یے بیت۔ تے سماں میں۔ باقی ایذا کسی آئنخ ء امیت

نیتیں۔ منا افسوز ایشیں کہ مشک دست ء پڑ برادر نہ پیش۔ مشک نزخ ء دوسرے
 دڑمن ء لاش کفخ ء بشل، گڑا من و شی ء موت قبول کث۔ بل فی شہ تن شذ ء
 مرگ یار سترانی دف ء مرگ یہ گالواریں۔ بل آں خدا ء کہ منا شہ سکھانی قید ء
 در کنخ ء سامان کش۔ آں نوال انده ترے، رجے کاں۔ سوبے جوڑ بیٹھ۔ روشن
 کمیں گرم بیخنا اث۔ گور تاف ہنگل ء سیب مناغ اث۔ گٹ ھٹک اث لی۔
 آف ء طلب اث لی۔ دہ گام ء بُنی ء آف و بخ اث۔ بل ہنگل شست نہ ہٹ۔ نیم
 روشن بیخنا اث۔ باروے ٹلوانی ٹونک گوشائ کفت لی۔ پوہ پیش کہ میرڑے یار منغ۔
 شاید کے ولی مال ء آف ء پیزا کمیں۔ اے بے وس اے قابل ء نہ اث کہ کمیں
 سدھا بشل۔ یا سرا بشل۔ خدا ئی کارٹاں۔ مال ء آزو و اڑتہ ھماں لہڑا کمیں
 کنڈر تغاں (شنگ شانگ بیٹگ انت)۔ رمخ ء ہنگل کہ دیستہ۔ کوہانی چکا او شتاش
 پر بیکنخ، ڈغار ء پاڑانی جنخ شروع کث اش۔ مال چونیا کڑ دغ وخت ء چھے رنگ
 کنال۔ شوانک کو بے چکانشہ گوں چلوں آف ء ورغ اث۔ مال کہ کڑ دان ء
 دیستہ لی۔ پاڑا تک۔ شتہ دھیان کث لی۔ ہنگل ہون ء ہونخ ء کفخنا اث۔ نزیک ء
 شت لی کہ چم پر غشت لی۔ حال حوال گفت لی۔ ہنگل ء گوں نخیں تو ارے ء پسو
 داش گوشت لی۔ مراں من۔ آفے یا شیرے و رائیں۔ نوال من گالوار کنخ ء
 لاٽق ء بال۔

ہیران نیست اث۔ شوائک ءا شہ میشے ءگٹ ءیہ مزیں ٹلوے
وہ تکہ۔ اشتافغ ءاشتہ۔ یہ بزے دُشتہ۔ ہنگل ءشیر درائینت لی۔ ہنگل ءاغدہ
لوڈہ۔ شوائک دومی بر ءشیر آڑہ درائینتہ۔ پیش ءکہ ہنگل کوہانی چکا کھنخ ءاث۔
شوائک ءیہ نر میں ہندے صاف کش۔ ہنگل وافینت لی۔ یہ ٹیڑے ءدرکفتہ وایہ
کٹ لی کہ دور و خ زیر غی ایس۔ اشتافغ ءبیاۓ۔ لحظے ءپذ اچیار مژد آمیکھال۔
ھماں شوائک ے بو تاراں گوں وہی چاں ہنگل ڈولی یے ءنیاماں کشہ۔ وہی لوغ ء
بڑت اش۔ اوذا پیر نڈا (پیریں مرد) وہی دیما ہنگل ے پٹ شود اینتہ۔ وہی دست
جوڑ یعنی ملے زخم ایریکٹ لی۔ شاں ٹا کور دیا ینت لی۔ یہ گدھ یہ میشے کشته پوست
گورا داث لی ءڈنگری (گوشت ءآپشک) درائینت لی۔ اے مژدم یا کہ ضیئے اث
یا ایشاں ھر دزارے رنگیں کار کفتاں گڑا تجربہ بخش ءاث لی۔ پوست ءڈنگری ء
رندا ہنگل ءآرام آتکہ۔ آنی جان ے دڑو، دور کم یعنی۔ وفتہ جوانی ءوہاواشتہ۔

آل پیر انڈ کے آنی لوغ ءہنگل بڑت اش۔ آنی نام کمیر اث۔ کمیر ء
گوں وہی چاں۔ ہنگل ھمے رنگ ءدھیان کشہ چوکہ وہی پچ، برائی پیٹ۔ وہی
وس ءآنہاں ایشی ءجوانیں ورائک داٹ۔ روذین ءا ایشی ءشاں ٹا کور کٹ اش۔
نپاں ملم ایریکٹ اش۔ داں وختیکھ کمزور اث۔ یکے ناں یکے ضرور ایشی گوراہٹ۔

نواں کارے، حاجتے بیٹ لی۔ موڑی سر مژدال بے میار لغ غ چینش۔ کمپیر ۽
 علا جاں جادور نگ غ اثر کش۔ ششمی روشن ۽ ہنگل بے یکجھ غ او شنخ غ جز غ لا کق غ
 پیش۔ دھمی روشن غ آں و تارا پیلو لغ غ دراہ سلامت سمجھتے۔ پیچھہ سوار غ پشت غ
 گوں کمپیر ۽ کوول غ گالوار کش لی گوشت لی ”چاچا کمپیر! یہ پیدائش منش شنکل
 لوغ غ یېش۔ آنی غ مناد ھیان کش۔ پالش۔ مزن کش۔ پذ اقصمنا منابذ تہ بکالانی قیدا
 پر یذتے۔ جیل ۽ عنداواں، بند شاں بھوگان غ من رازے ۽ چکاشہ اوڈا درکفتاں۔
 تئی لہڑ غ مناوہ و لغ غ بکال ر سخفاں۔ وٹی پلو امنا کشت اش۔ شک نیستیں من جائی
 موت ۽ کند ھی غ ٹاں کہ تو وٹی چاں گوں منا ملختی۔ مناوی لوغ غ آڑتے۔
 خرچ کئے۔ من مر و شی دراہ سلاقیغ غ نشنخ غ گوں شما مجلس کنغا یاں۔ اے منش
 دو یہی پیدائشیں کہ تئی لوغ غ یېش۔ تو منشیں دو یہی پہت یے۔ تئی چ منشیں بر اٹاں۔
 من دیریں مژدے اا۔ تئی ہر ڈک، سکھ ۽ شریک بیٹ نواں۔ بلوچانی زیند ۽
 گوں مژ، جنگ، دوستی غ دژ منی اووار اا۔ ار رو شے تراء تئی چاں مئے ضرورتے
 بیٹ۔ تراویٹی ریشانی درو ہی ایس۔ منا حال غ دیم دیشے۔ اے وخت غ من مزیں
 حور غ چھی نہ دیاں۔ بل گوں توریش اتوں کہ وٹی سفر غ ریز نہ دیاں۔ وٹی ہون غ
 ترمپ ترمپ ۽ تئی چکا قربان کناں۔ شمعے اے نیکی، اے خدمت، اے دھیان
 داری مناداں موت ۽ روشن ۽ یاد لغ ۽ سر کیث۔ من شمعے اے احسان غ شمعے
 خاطر اساه ۽ قربان کنخ غ باوجوت دہ ایر گیوہت نہ کناں۔ ”

اے گالواراں کنان ء شہ احسان مندی ء بھل ء چم آنیں پختگاں۔
 سرمن ء پیشہ گوں ڈوبرا ایک بیٹھ لی۔ کمپیر کہ گورا نشخن ء اٹ لی۔ دست
 دراز کھٹ۔ بھل ء سرا ایریکٹ لی گوشت لی ”براز تک! منا لجی مکن۔
 اے منت ء توروی گالوارے نہیں۔ ترا دور گیک ء زالے ء کہ دیت اش۔
 آنہی ء دہ تئی مدت کث۔ من یا منکیں چاراں ار ترا دھیان کھٹہ تے ما مزیں کارے
 نہ کھٹ۔ ما تئی چیت پیٹ، دھیان دلگوش تاں پہ جوفوئے ء کھٹے نئے ترا منتے
 لڑ ایش یہ بے وسیں مسافرے ء دھیان کشخ میے فرض اٹ۔ ما لیش جزاء
 امید ء شہ ولی اللہ ء ایرکنوں۔ مردشی تو گھترے۔ لی منا حال ء دے تو
 کئے؟ تراچے واکہ کفتہ؟

بھل ء سر اگرداں دمب ء ولی حال دا تاں۔ چھ گالوار شیر (چیر) نہ داٹ
 لی۔ کمپیر، درگ لہزو الایانی گوں سکھاں گر ء دار عباہت ء اشخخن ء اٹ۔ مرید ء
 الگ رانی حال رو شے رو شے کاتاں۔ آنی ء نزی پیش۔ بھل ء رائش پچھکشگاں۔
 گوشت لی ”منا شکریں کہ مکن یہ دزے، ڈاکوے آڑتہ نہ چیڑھ۔ یہ مجاہدے ء
 دھیان داری سخنوں۔ بس منکی انعام تیکیں“ بھل ء دیر ہے ء با گواہ رو غ ء
 اجازت لو بیٹھ۔ کمپیر ء گوشتہ۔ بالجھہ من ترا رو غ ء نیاں۔ دوی یہ بجھہ من
 حیراتے کناں۔ تو ہمیڈاں۔ تی رو ش ء من ترا ذاک عنہ دیاں۔ توبے شک بررو“

دوی ڀيچهه کمپير ئه سه پس کشتہ - خيرات کشہ - نزکيں حمسانع
 لوئا ینتی - سوارغ ڀيش - آل رنگ ئه کالاں اے حال اٹ که کمپير یه لاوار ٿيں ئه
 پی ايس مژدے وٺي لوغ ئه داشتہ درمان ڪتفا ٿيں - بل اے مالوم نه اش ئی که جھے
 مژدم کئے اتیں ئه کئے نه ايس - سوارغ ئه رند اپير ۾ مژدم پاڏا ٽکه شتغاف -
 درنیاں آٽکه ، هنگل گورا پھي جو ڙيڌت - اصرار ڪت اش - مارارا اتیں حال ئه دئے
 که تو کئے ٿئے؟ تئي دڙمن کئے اتاں که ترالاے رنگ ئه نیم جان کشہ اشت اش ،
 هنگل ئه باروے انده وٺي کوس رئي گرداں دمب ئه اشکنا یخته - پڏ پڏا گوشت ئي
 "بر اتاں! من سواه ئه؟ شه ايدارواں وٺي وطن پلوا - من چھ سانه ايس که اژ من
 پڻا منکي بر اوري ئه منکي لوغ والا یاں گوں چه ڀيش - منکي دڙمن باز دراڻو تيں
 فوج - مث بيت که آئني ئه منکي لوغ منکي وطن منکي بر اوري ڀير ان ڪلغ ڀيش -
 مالوم ٿمکي که منکي لوغ اتیں ده سکي يا من رداں بُدانی ، همگرانی يا گرانی چکا
 کوشماں - بل شاورنا منکي گواه ٿئے - که اراوزا منکي لوغ نويشه - کمپير منکي دوی
 هئا ايس - من ھميڈا ڪا یاں - کمپير ۽ چجاں - ايشي ۽ خدمت کناں - وٺي دڙمن ئه
 مناوعده ايس که آرام ئه نندغ ئه نيلاں - داں و خيجهه منکي ڏوبراسا ٿي ٻيش - "

ورنیاں کلاں یہ تو اپیشہ گوشتہ۔ ہنگل تئی دوڑ من مئے دوڑ من ایں۔
تو ہر رنگیں ہندے ء مارالویشہ۔ ماتراتا امید نہ کنوں۔ مئے لیکوا بکال تیونغ ء
بلوچ ۽ دوڑ من ایں۔ ہر رنگیں بکالانی خلاف ء مارا گوانگ جنت ما کو لغ ء آنہی ء
مدت غروں۔

مجلس پر شستہ ہر کس شستہ وقتہ۔ باخجھہ ء وخت سرا سوار غ کشہ ہنگل ء
کمپیر ء پاڑاں دست ایرکش۔ روغ ء موکل لویشہ۔ کمپیر ء پاڑا تکہ ہنگل با نکھر کشہ حیر
بات کثی۔ ہنگل ء چماں انزس وہنچ ٹاں۔ بل زندگی ء سفر نیاما جوائیں دوست
یہ جاہ بول لحظے پچھی ء گزاراں۔ پڑا ہر کس ولی راہ ء روٹ۔ بل جذائی مردم ء
ضرور (الم) دل گیر کشت۔ کمپیر ء اجازت ء رند ہنگل ء گوں کمپیر ء کمول ء
بھا انکرداش حیر باث کشہ۔ کمپیر ء ولی چ حیر و ء گوشت لی کہ تو بر و ہنگل ء داں لوغ ء
رسائیں۔ دھیان کن ار ہنگل ء بر اوری اوڈا نویشہ یادومی چو شیں گا لوارے پیشہ۔
”ہنگل ء واپس ھمیڈ ابیار“

ہنگل ء ہتھیار (سلاہ) سکھاں بڑتھ اٹاں۔ آں ھمیشاں گوں ہنگل ء
پچھی ء ولی لوغ ء اڑتھ ٹاں۔ ہنگل ء ھیر و ء ہتھیار بستاں ڈرگ لہر پلوارواں
ٹاں۔

ایشاں یہ شے نیلخ ء (سلیمان کوہ ء، ماں بزدار ڈیسے ء جا گئے ہے ہام) کفتہ۔ کوڑانا میں مژدے ء لوغ ء شف ء مہمان پیٹھاں۔ شہ ہے مژد ء ایشاں حال پیشہ کہ مرید سکھانی و استاد مصیبے بنخ ء ایس۔ آنی ء دامان لٹ مارکٹ۔ ڈیسے ء پر ارزخ تھ ء ایس۔ ہنگل ء یقین پیشہ کہ داں نی مئیں برادری شہ سکھانی دست بردا ء محفوظیں۔ ڈک ہیٹ لی کہ چڑو مئیں و استاد مرید اے لٹ پل ء شروع بخش ء ایس۔ سماں میں چینحر بے گناہیں ہے لوڑ نیاما اتکہ۔ حیر تھر سووٹی دل ء تسلاداٹ لی کہ عشق ء جنگ نیاما ہر شے جائزیں۔ باعجھہ شہ ”نیلخ“ ء رواں پیٹھاں۔ روشن کسان ٹال۔ ہنگل ء گوشہ ”حیر و ! ما نواشام تھار ء لوغ ء رؤں۔ بلاں مئیں سیادہ ء عازیز حیر ان بال“ حیر و ء جواب داشہ ہر رنگ ء تئی مرضی ایس۔ مناچے فرقیں“ نواشام تھار بخش ء اٹ کہ دو میں شتہ نزیک ء بختاں۔ بینگاں بانماڑ (وگ) بستہ۔ دو مژد درمب کنان ء دیماں یخ ء آنچھغاں۔ حکال داٹ اش ”چیں مژد مئے“ حیر و ء جواب تریتہ۔ ماراہی مسافروں۔ مہمان اوں۔ شف گزاروں باعجھہ دیماروں۔ دو میں مژد اداں اتکہ درشتات ء درا ہے کٹہ۔ ولی چھی ء داں مہمانی جب (کاپ، منہہ) کہ آئی ء وٹاک (اوٹاک) گوشت لی۔ بڑتہ آس روک کٹ اش۔ ہنگل دیما مول (ڈموکہ) بستغ ء اٹ۔

ورنا ایذا چیار شش سرستخ ۽ اثاں۔ باقی مرید ۽ جلو ہے عبرۃ تھ ۽ اثاں۔
 وساک ۽ مہماں آئیغ ۽ حال پیشہ۔ تے دوسرے مسترو شکل، جاڑو ۽ جمعہ آنکھیں۔
 دراہ، بڑہ کشہ۔ حال گفت اش۔ حال ھوال حیرو ۽ کشہ۔ حال ھوال ۽ رند اشکل کہ
 آس کند ھی ۽ گورا نستخ ۽ اٹھے۔ اے دوی مژدم کہ مول ۽ بستخ ۽ ایں۔ اے
 مئے دڑھنے ٿے شیں۔ اے وثار اطاہر پچے نہ کھت۔ گوں ہے گالوار ۽ دست جشہ۔
 ٻنگل ۽ مول یو تکہ ۽ شکل ۽ پاڑاں دو نہوکش و ٿی سفر ایریکشہ۔ گوشت لی "مئیں پشت
 سائنسیں۔ از من پڏا توءِ مئیں ماڻ ۽ چینحر ڏک دیچھ آل۔ اے کلیں ڏکانی ذمہ دار
 منا۔ من تئی آں نصیحت شموشته که جنگ جوش ۽ گوں پچھی ۽ ہوش گوش ده
 لوپیٹ۔ اے مئیں جوش اث کہ من داں دیر ۽ سکھانی دمب ۽ شتاں۔ من
 ہوش دزادشتہ۔ ناہیں من پچے گرفتار بیاں ۽ شارا پچے اینحر ڏک پچھ ایشیں"
 ہے گالواراں گوں شکل ۽ ٻنگل بھانکر کشہ۔ دیم، ریش ۽ سفر
 چکھنٹ لی۔ پڏا جمعہ ۽، جاڑو ۽ کلیں نالے نزینہ گوں حال پیغ ۽ ایکاں۔ مجھ
 پیشال ۽ ٻنگل ۽ ملٹھاں۔ بانو ۽ لحظے انتظار کشہ۔ دیر ہے وثار او اشت نہ کھٹ لی۔ لکل
 چشہ درادر کفتہ۔ وساک پشت ۽ شتہ۔ یہ چکے ۽ گوشت لی۔ برو ٻنگل ۽ حال ۽
 دئے کہ تئی ماڻ باز انتظار کھٹ نہ کھت۔ تو کائے یا آں بیٹھ۔ چک ۽ شتہ ٻنگل ۽
 پیغام داش۔ ٻنگل تشاں ۽ درادر کفتہ۔ شتہ ولی ماڻ سینغ ۽ سفر ایریکش لی۔ ماڻ ۽

گوں ڈوبرالائش۔ ولی دل ساڑت کھٹکی۔ شہ و شی گریون نہ ارسے کی۔ ہاں
دف گالوارے درکفت کی۔ لخڑے سبکت کی۔ دیر ہے ہنگل اجازت کھٹکی ہے پذرا
آنکہ۔

آں رو ش کے حیر و ہنگل لوغ آسکھغاں۔ شہ آنساں دور رو ش پیش ہے
مرید گوں پانزدہ مژدم ہے جلوہ ہے در کھنخ ہاٹ۔ باقی برادری کل وساک ہے
آنکہ۔ مج پیشہ۔ ہنگل ہے یہ پے کشاہینہ مہماں داش۔ پذاحال گفت کی۔ ہنگل ہے حال
داش۔ آخر ہے حیر و عبار و اگوشت لی اے دومی بر امئیں گوں شاملغ، مئیں ساہ عپیج ہے
سبب اے مژد، ایشی ہے براث ہے ایشی ہے پیشگاں۔ ناہے مناں بردی رستراں
چند اسٹ۔ واڑ اسٹ۔ مئیں ہڈا ہفتاراں جائشان۔ مئیں گلا کانی (در اجیں مود) جنک ہے
(مود، پہٹ) گوں چڑو داں اڑیش ہیٹاں۔ ایشان مناولی چ، براث کٹھ مئیں
دھیانداری کھٹھ۔ من ایشانی متاں داں موت رو ش گیراں۔ ہنگل ہے پادا نکہ،
حیر و گوں ڈوبرالائش۔ گوشت لی شہ مر و شی مئیں دوچاں، یکے ہنگل دومی حیر و۔
یکے ولی راستیں پلاؤ دومی ولی چپیں پلاؤ نیاز ینت لی۔ پذا گوشت لی بُری یٹ۔ پشکو
ڈومب ہے بیارے۔ سرو ز ہے جنت۔ وش پیناں کہ اللہ ہے منا مر و شی نوخ پے نوخی دو
چ دا شغال۔ مئیں دل ایکھ مزن پیشہ چیخہ من ورنا پیشگاں۔ پشکو گوں ولی سرینداء

آئکہ شروع پیشہ داں نیم شنے ء مشکول ء جھٹی۔ مشکولہ پذادہ بیگل لمحے نشہ۔ وٹی
تالمس، برادری وطن ۽ مرید ۽ آنی سختانی بارو اپول گول شغفتی۔
حیر و مخچ ء اث۔ پ آنی آرام و استایشان مجلس پورینتہ۔ حیر و ہموزا
وساک ء وقتہ۔ بیگل وٹی لوغ ء شتہ۔ اوذا بانو انتظار ء اثی۔ آنی ء وٹی کسویہ
باروے اندر گشتہ۔ بل راجی ۽ بابت ء چھنہ گوشتی۔ نئے آنی ۽ نام گفتی۔
شف پذی پر اوہا و شتغال۔

دنجیت سنگھ ء گوں وٹی سنگت شف ہمال درہ ء گوازینتہ۔ آں مڑ جنگ
وخت ء کہ یہ جھت پے باند لبغ ء گون اثے۔ آنی ء ہمال وخت ء پدداش۔
ہمال شغولی شف آئکہ وٹی لوغ لذیتہ "سور لبغ" (سلیمان کوہ ء جا گئے ۽ نام)
پلو اور رکفتے۔ بانگواہ سر ادنجیت سنگھ چیخ مژدروال کھٹ کہ اے دامان ء جا ہے آبادی
یے، وستی یے گوالاں کے ماڈو شیغیں اناواراں۔ منے سوارغ انتظام ء کئئے۔ آں
مژدم درادر رکفتے انگو آنگو گولٹ اش۔ نزخ ء یہ "ما جھوٹ" سلیمان کوہ ۽ دامن ء
میکے ۽ نام) نامیں وستی یے اش۔ ھموزا مال گفتہ۔ کشاہینتہ۔ سوارغ تیار کٹ اش۔
دو سوار پذارو وال داٹ اش کہ بلاں دنجیت ء پ سوارغ ء ھمیداں بیاراں۔ آنہاں
آئکہ دنجیت ء حال داش۔ وٹی لشکر ء گوں سوار پیشہ آں "ما جھوٹ"؛ وستی ء آسختغال۔

راجی ء ولجیت کمیں دیرائیخ ء نشان۔ ولجیت ء دل ساڑتی واڑتہ۔
 راجی ء محض ارت (ورگ ء نیون) پیلوکٹ۔ ورغ ء طلب نیست اث تی۔
 ولجیت ء عزاتہ کے اے صرف ولی بے عزتی ء خاطرا مونجا ایں۔ اصل ء راجی پے
 ہنگل ء مونجا اث۔ سوارغ پذ اسکھ روں ہٹاں۔ پیغمبہ دریاپارکٹ ”دین پناہ“ ء
 کمپ ء پیٹھاں۔ ایڈا رہائش، ورغ چراغ ء انظام جوان اث۔ بل راجی ھماں ڈول
 ء پریشان اث۔ نہ وشیخ ء چیزے واڑتی۔ نال گالوارے کھٹتی۔ ولجیت سنگھ ء
 ہر کہ سہرا نیخ ء کوشش کٹ۔ فرق نہ کفتہ۔ دومی روشن ء دیغ ء اشتان ملتان ء
 مختان۔ ولجیت سنگھ ء شہ محل ء دروازغ ء پاہی رخصت ٹھغاں۔ وٹ راجی ء
 چھی ء محل ء اندر اشتہ۔ دیوان مل ء پاڑ چکھنعت تی۔ دیوان ء وارہ وارہ ای ہر
 دوئیں گوں ڈوبرا لائٹاں۔ بازو ش پیش۔ ولجیت ء ھماں وخت ء یہ مزیں جاگیرے
 انعام داث تی ء تیون غیں فوج ء نائب کماندار جوڑیت تی۔

راجی ء وچی پٹ دیوان مل دیما ھماں کسو کٹھ چوکہ پیش ء ولجیت دیما
 کٹتی۔ دیوان مل شہ اصلیں گالوارہ لا علم اث۔ ھے واستا اعتبار کٹتی۔ ہر کہ
 راجی ء دل دارغ ء کوشش کٹتی دلاسہ داث تی کرنی من محل چکا گشت پھرا
 سخت ٹھغاں۔ بلاں دومی برائے رنگیں واقعہ یے مویث۔ راجی شتہ ولی ھماں

سأگی ایں کمرہ و ٹارا بند کٹ لی۔ آں شفء دوی روشن گوں کس عنہ ملشہ۔
 ہاں گالوارے کٹ لی۔ کڑدے سینگی ملغء اتکاں بل گوں کس عنہ ملشہ۔
 سیکی روشن گے کے دیم داث لی کہ امرت کور گے لوٹائیں۔ امرت کور سیاہیں جراں
 جان گٹھ گے وٹی سراہا خاں رجھن گور بیک دروغیں سوگ نیما اٹ۔ آں دیر
 باروے اتکہ۔ راجی گے وٹی کمرہ نیما لوٹائیں۔ امرت کور کہ دیٹ لی۔
 چھاں انزس آجھفت لی۔ دیما پیشہ امرت باکر کٹ لی گے وٹی گور انیادیتہ۔ سرا گر
 داں دمب گلیں حال داث لی۔

امرت گے حال داش کہ داں لی ایڈا کس عنہ مالوم شک کہ راستیں حال چے
 ایں۔ اے مخلوق اے واکہہ گے ہاں گوڑوند گے ساز زانغا ایں گور بیک گڑتھ گے
 لیکھاواں گے بروزی پنجاپ پلوا پد دا ٹھیں سوار گوڑوند کجھ گھاواں گے آں سوار دہ
 ایشانی دست گے نیا تک۔ گھنٹہ ہے ڈول گے آنہی گمازن شہ شرے گے داخل پیشہ۔
 شہ اوڈا پڈ آلی گھنڑ نہ نشان نہ ملشہ گمانہ کفتہ اش کہ تانگو شتہ۔

اے ہر دوئیاں پروٹاں صلاح کٹھ گے فیصلہ کٹ اش کہ امرت ٹھے
 ریگ گریوان گے سربیٹ۔ راجی باز گوں کس گے ملاقات نہ کھنٹ۔ نی ہر چیز ختم
 پیشہ۔ بھگل کہ سر نیا تک۔ نی راجی گے وٹی عزت گے پاریز کھنی اٹ گے آنہ گے صبر
 کھنی اٹ کہ تی راہ نیستہ۔

راجی چکانی زیند باز گران بخیج ءاث۔ شف ءروش ءهمال یہ کرہ عہد
بخیج ءاث۔ روشن ءیہ وختے دیوان مل کا تک آنھی ءحیرت ءحال گفت لی۔
روشنے روشنے دل جیت کا تک راجی ءخوشامد کث لی۔ راجی چڑھوں ہاں کٹھ عباز کم
گالوار کث لی عوٹی کرہ (کوٹی) ء کفت۔ دیوان ھے زانتفال اس کہ راجی دل نیاما
ھمال ترس ءخوف نشیخ ءایں۔ دومی راجی وٹی بے شرفی ءبرداشت کث کشخ
شیں۔ سوچ اس لی کہ وقت گزان ءعروث۔ راجی وٹ گھتر بیان ءعروث۔
دانی ایشی عوٹی حال چک ءبلوں دیووں۔ کیے دیوان مل عدز گئی دہ بازاں اتاں۔ آں
وٹی علاقہ ءانتظامی معاملہ آنی باروا پریشان اس۔ آنھی ءگور الائچیں ءایماندار اس
عملہ باز کم اس۔ ھے واستا وثار لباز کار کھنی بٹ لی۔

راجی ءامر تباخ گھبہ گردال یا گھبہ ھمال کرہ نیاما بند بث، پیلویں روشن
بنگل ءپچار کشنت لی۔ امرت ءدال فی امید اس کہ نواں بنگل ءمر تفع ءمویث۔
آنھی عباز بر اے گالوار گوشہ۔ بل راجی ءیقین اس کہ سکھاں بنگل کشخ ءسوانہ
اشت۔ ار مر تفع ءمد بشیں تے ایشان گرفتار کث کاڑت۔ امرت ءھیاں ءدل جیت
سنگھ یہ غیر ذمہ دار ایس چورو یے ایس تو کہ دست ءآسکنخ لی۔ منیں دل گھنیت
آنھی ءباقی حبر ہیڑ تفع ءنہ چار شغال۔ دال فی تو بے امید موی۔ راجی ءگوشہ ”

امر ت من گند غایاں کہ تو مئیں دل ء دلا سہ دینے گائے۔ بل من لا چاراں، من
نی فیصلہ کئے کہ ہنگل ء پڑا چھ و شی ء شریک نباں۔ وٹی پیلویں زیندا ہنگل ء یاداں
گزاراں۔ دریغاں (دریجتیں) مناو موقع ملٹا ایں۔ من گوں ہنگل ء پچھی ء سی
بیشناں۔

دو می یہ چھہ جارانیاں آں لشکر کہ دامان جلوہ ء شتغات۔ گڑ دش آتکہ۔
لٹ پل ء عمال بازاڑت اش۔ ہند ء آتکہ حال بیٹ اش کہ ہنگل اتکے لوغ ء پتختغ ء
ایں۔ بازو شہاں۔ وساک ء اتکاں۔ ہنگل ء حیر و ملتحاں۔ آں رو ش ء عمال کوش
کئے۔ گوڑد داری کٹ اش۔ سوارغ ء پڑا داں نی اسپیٹ ریش نشخغ ء ٹاں کہ
مرید ء گوشتہ ”ہنگل نی ترا اللہ ء آڑتہ۔ نی من ء مئیں سگت مر و شیخ ء پڑا تئی
دست ء اول۔ تو ہر جا ہے، بیٹ اش، دارث اش۔ ما گوں دشیں دلے ء تراویثی
سر وغ جوڑ پتختغ ء اول۔ امید یس ترا چھ ہند ء پتختغ نہ کنوں“

ہنگل ء گوشتہ ”بس مرید! تو باز کٹہ داں پیلویں پتختغ ماہ ء ٹاں سکھاں
آرائے اشتئے، ٹاں دھاواے۔ سماشیں چینھ سکھے کٹخ پتختغ۔ نی ار سکھاں آرام
کٹہ نہ مادی تیراں ترا پتختغ ء اول۔ ارنہ او شتاں نہ خدا جواں کفت۔ شما کڑ دے
رو ش ء آرم ء کئے۔ پڈا گندوں۔“

بَلْكُلْ ء يَبَارُوْسَ اَنْدَهْ وَلِيْ كُرْغَ، جِيلْ بَيْغْ، مَقْدَمَهْ ء سَرْزَا بَيْغْ ء شَهْ
جِيلْ ء فَرَارْ بَيْغْ، كَمْبِيرْ ء عَلَاجْ كَنْغَ ء دَالْ اِيْذَا بَيْغْ ء كَلِيمْ كَسوَلْكَنَا بَيْنَتَهْ - رَاجِيْ ء بَارَوَا
اَلْ مَجْلِسْ نِيَامَانُوكْ نَهْ كَثَلَيْ - بَذَا اِيكَوَارِيدْ ء حَالْ دَاثَلَيْ -

دَالْ سَهْ رَوْشْ ء حِيرَوْ هَمْوَذَا مَهْمَانْ دَاشْتَ اَشْ - چِيارْمِي رَوْشْ ء شَكْل
وَلِيْ دَسْتْ زَحْمَ آزَهْ سَوْغَاتْ كَشْ حِيرَوْ دَاثَلَيْ - يَمَازْنَهْ گُوْنَ سَخَالْ دَاثَلَيْ -
حِيرَوْ مُوكْلَ گَفْتَهْ حِيرَبَاثْ كَشْ - بَلْكُلْ مَرِيدَهْ مَاذَنْ سَخْ كَشْ تَيَارْ بِيشْخَالْ - حِيرَوْ
بَلْكُلْ شَهْ "ماَزَى ذَاثْ" ء سَوْغَنْدَهْ بَذَا اوَاپْسَ كَشْ - بَلْكُلْ گَرْدَشْ - مَرِيدَهْ گَوْشَتْ
لَيْ - "تو دَالْ" "تَحْلَهْ تَوْخْ" ء حِيرَوْ سَنْكَتْ ء ضَرُورَ بِرَوْ - مَرِيدَهْ حِيرَوْ دَالْ
"تَحْلَهْ تَوْخْ" ء پَجَانْيَنَتَهْ - جَزْوَ خَمِيسْ مَاذَنْ اَثَالَ - دَالْ "تَحْلَهْ تَوْخْ" ء رَوْغَ ء وَهَدْ
گَفْتَ اَشْ - شَهْ "تَحْلَهْ تَوْخْ" ء مَرِيدَهْ بَعْيِرَ وَكَشْ - حِيرَوْ وَلِيْ مَاذَنْ ء كَرْمَى دَاشْ - پَهْ
"شَمْ" ء ء "زَيْنْ" ("ماَزَى ذَاثْ" ، "تَحْلَهْ تَوْخْ" ، "شَمْ" ، "زَيْنْ" بِزَدَارْ ذَيْسَهْ ء
جاَگَمانِيْ نَامْ)، پِيَانَ ، رَوْشْ دَرِيْ شَتَهْ لَوْغَ ء سَرِيشْ - كَمْبِيرْ لَوْغَ ء اَشْ حَالْ دَاشْ ،
گَفْتَلَيْ شَكْلَ دَاشْخِسْ زَحْمَ كَمْبِيرْ ، دِيَما اِيرِكَشَلَيْ - مَاذَنْ لَوْغَ دِيَما بِسْتَغَاشْ - كَمْبِيرْ ء
گَوْشَتَهْ "مَنْ تَرَايْ دَاستَادِيْمَ نَهْ دَاشْ كَهْ تَوْبَرْ بَيْ شَهْ "وَرْگَ لَنْزْ" وَالَّا مِيسْ
بِرَاثَالَّا وَصَوْلَيْ يَنْهَيْ بِيَارَتَهْ ، تَاهَيْ چَوْبَشَهْ ؟

جیر و ء گو شتہ ”ہٹ! من او ذا کہ شت غال من دیش آں پیلویں بر اوری ء پروشاں اتفاق اث ء بگل عہٹ شکل آنہانی مزن ء مسڑواٹ۔ اے مژدم کہ مئے گورا مہمان سر آتکہ۔ زبردستیں۔ مژدمے اٹ۔ مارا مالوم نہ اٹ۔ شکل ء مناوٹی دو میچ جوڑ یخ ء اعلان کشہ۔ گڑا اے ما ذن اے وٹی دست ز حم منا سوغات کشہ داشتت لی۔ ار من مہ زڑتیاں۔ آں مو نجا مٹ۔ آنہی دل پر شت۔ ہے خاطرا من قبول شغال ء تور نجا بیخ نے“

کمیر ء گو شتہ ”من رنجا بیخ نیاں۔ من چڑو هال ء گر غایاں کہ تو اے چ رنگے ء آڑ تغال۔ ار شکل ء بگل ء تراسوغاتے داشت۔ مئے چھان آں۔ بل ہاں! جوانیخ ء پوہلی کہ فی شکل ز حم تی گورا ایں۔ آنہی ما ذن تی ران ء شیر ایں۔ فی ار وقته آں مژدم اس غرضے یا مشکلے بیٹ نواں و تار اریز دیئے“ جیر و ء گو شتہ ”لَا! تو۔ ہر رنگ ء منا حکم کنے من اے رنگیں اتفاق، اے رنگیں تورہ، اے رنگیں مژد لغ، شہ ایذا پیش ء چھ ہند ء نہ دیش کہ گوں جمارا نیاں دیشوں۔ مئے بزدار نیاما ہر ہندے باز کمیں جیڑہ، اڑا ند، رنجش ء دل گرانی استاں۔ بل آں بر اوری نیاما منا اے رنگیں چھ ہمرے نگاہ ء نیا تکہ۔ کل جائی ایں بر اٹاں رنگ ء اٹاں۔ یک دو می چک ء ساہ داث اٹ۔ اے سہ رو ش نیاما من بھیکر متاثر پیش غال کہ شہ آنہاں جڈا بیغادل ء نہ گو شت۔ آخر مجبوری اٹ۔ منا گڑ دغی اٹ۔ شکل منیں دو می پٹ ایں۔ بگل منیں بر اٹ ایں۔ گوں بر اٹاں گٹ ء ھون دہ بہراں۔ خدا جیر ء کاں۔ انش اللہ تو منا گلا یاں نڈیے“

شکل ء مرید یہ ہمرائیخ اٹال۔ عازیز ٹال۔ کسان ء پچی ء مزن پیٹھاں۔
 اے دوسرے روشن ء کہ حیرود ۱ مہمانداری کٹ اش۔ پچی ء پیٹھاں مرید ء دیش کہ
 یکو ختاں ہنگ دلیلے ء کفیث۔ گڑا مجلس والا یاں گوں انچو ھون ہاں کنت۔ وٹ
 یہ سوچے ء نیاماروٹ۔ آسکالٹ لی (سوچ کنگ، ویچارگ) کہ پول کنان لی،
 لے موقع نہ ملٹ لی۔ لی کہ حیروداں ”تحله توخ“ ء پچائیتہ پیچہ مرید لوغ ء
 آتکہ۔ دوئی روشن ء بھگل ء مرید ء دست ء گفتہ گوشت لی ”بیا جزوں ھماں
 کوہاں، ھماں میداں، ھماں گٹ گڑیجھو خاں گندوں ھمودا کہ ما کسان ء لیوکش“
 اے دوپہ دوئیخ ء درکفتہ۔ شہ بولک ء دیر شتھاں۔ بڑیس میڑھے ء سراشتہ
 نشتمان۔ اوذا بھگل ء وٹی دل یو تکہ مرید ء دیما ایریکٹ لی۔ حال داش لی کہ چے
 رنگے ء جیل نیامارا جی ء رونگ آہنخ شروع پیشہ۔ چوں من آہستہ آہستاخ ء آنھی ء
 گوں نزخ پیٹھاں۔ چوں دیر ہے من شہ آنھی ء سوابے قرار بٹاں۔ چوں آنھی ء
 ہمت کش منا شہ جیل ء کشاپتہ۔ چوں ما پچی ء دراڑیس ء مشکلیں منز لے جشہ۔
 چیں ڈولے ء مارا وھا ولغ ء آتکہ سکھ ریکھاں ء راجی بستہ پذابوت اش۔ نی سما
 ھیں آنھی ء گوں چیں ظلمے کٹ اش۔ نی شفال مناوھا و نیکٹ۔ روشاں آرام نیستیں۔
 منگ دل ھما نھی و استاد رپ غمیں۔ نی تو صلاح دئے چوں کنو؟“
 مرید ء گوشتہ ”ار تو شموشت کن لی ٿا جوانیں۔ ٹال ٿا وس کنو۔

نوال کشوں، بیاروں، "ہنگل اے گوشہ" "شموع ے گالوارہ کئے نوال۔ آنھی اے منی
خاطر اوٹی راج پاٹ، وٹی محل ماڑی، وٹی مال مڈی، وٹی لوغ اے وطن اے ہر چیز دز
اشتہ گوں ما اتکے۔ دومنی آنھی اے منا جیل اے کشاںینہ۔ نال تھے ہفتہ یے پیش اے منا
پھانسی کاتک۔ من آنھی اے چوں دل اے دریکٹ کناں" "مرید اے گوشہ" "تو فکر اے مد
کن۔ خدار اے داث۔ کوشش مئے و میں۔ دیما اللہ مالک ایں"

ہنگل اے مرید ہمراہ یہ مزدے اٹ کہ ایشانی دیریں ناخواستکے اٹ۔ آل
کسان اے مزیں دختے اے بنا بھاول نگر ائمیخ اے اٹ۔ ہمودا پچی یے پڑھت لی۔ چی
یے مزوری کٹ لی۔ نی آتکے گوں مرید اے لشکر اے آوار اٹ۔ جندالی (جد گالی)
زوان، بالکل جند الانی ڈول اے بولٹ لی۔ سرا سیکی، پنجابی، اڑدوائے کلیں زواناں
پوہ اٹ۔ آنھی ائی مرید وٹی مرشدے من اٹ۔ مرید اے گوشن اے وثار آس
گواریخ اے تیار اٹ۔ ہنگل اے مرید اے علاج کٹ۔ دومنی روشن اے آں دہ وٹی سنگتی اے
بڑت اٹ۔ ہمال پیشی ٹیڑھ اے سرانشناں۔ مرید اے گوشہ "گلو! گندمارا یہ مزیں
کارے اے لگفتہ۔ آل بازگرانیں کارے۔ مزیں دلے لویٹ۔ جان اے ذرہ ایں۔
بل مئے نیما یہ توئے کہ چیزے کٹ کلتے۔ نی مئے چھ دست ائنہ بیٹ۔ ار تو وعدہ
کئے۔ ہمت کٹ کئے۔ تمارا منت لڈ۔ ارتال، توبغاۓ۔ ماگڑا اوٹی برسٹ اے ہندے
کنوں"

گلوء جواب داشت۔ مرید! من ترا پیش ء گوشتہ کر تو من آزمائیں گند۔ ار
 من تی گوشن چک ء عمل کئے تے منا وٹی سگت ء بل۔ نال! تے منا جن،
 ریسمن (گھنیں تا چین)۔ مئک وعدہ ایس کہ تو منا ہر رنگ ء کہ گھنے من تیاراں“
 مرید ء بھگل ء آنی ء کلیں حال سرکش ء وٹی منصوبہ عبار و اڈس ات اش۔ مزیں
 وختے ء وہ پروٹاں حجت بحث کٹ اش۔ تران کٹ اش کہ ہر پانزد منیخ ء ما یہ
 مژدے ”دیرو“ ء (ڈیرہ غازیخان) مقلیت شاہ مزاد ع دیم دیوں۔ گلوء ہر
 رنگیں پیغامے پیش۔ آنی ء عمار پچائیں یہ۔ شہ گالوار اعلاوہ ہے راز کسی دیما ظاہر
 کھنی ٹھیں۔ مارا سہ مژدم ء خبر ایں بلاں چیار منیخ ء حال مویش۔ گلوء وعدہ کٹ کہ
 شاہ رنگ ء کہ گھنے من ھمال رنگ کناس۔ بل اے کار ء خاطر ازر ء ضرورت
 یہ۔ شاجوان منیخ ء سی ے کہ مشکل گورا مڈی نیستیں۔ ار منیں گورا زرے پھیل منا
 ریزد لغ سو گند اٹی“

مرید ء گوشتہ اے گالوار ء تو فکر ء مہ کن۔ ہر پانزد منیخ ء ترا غرض ء
 زر ملان روٹ۔ تو شہ بانگواہ وٹی مہم چک ء در کف برو۔ پانزدی روٹش ء مقلیت شاہ
 روپسہ نیاما دیغر ء نواشام ء در میان ء میٹے مژدم کیت۔ ترا شہ حال ھوالاں
 گیڑت۔ مرید ء وٹی لوغ ء عبدۃ۔ ہر کہ زر کار اٹی۔ داشت اٹی۔

شہ ملکان ۽ ڪفع ۽ پزار ایجی ۽ وٹی ٻئت دیمادر وغ بستہ ۽ و تارا شہ پول
 گول ۽ چاہینہ۔ بل آں مو نج، ڏک کہ دل ۽ نشegas ٿلی، آنی ۽ علاج نیستہ۔
 روشن شفی وٹی کمرہ ۽ ڪفع ۽ اٹ۔ دروازغ شہ اندر راء ٻهد کث نشت پھرال
 گریوٹ ٿلی۔ نئے جوانی ۽ واڑت ٿلی ۽ نئے جرے مٹائیت ٿلی۔ نئے دوی
 گالوارے ۽ دل ۽ گوشت ٿلی۔ ایکوا ہاں امرت کور که وختے بیا گکیں۔ آنی ۽
 گول گالوارے دوکت ٿلی۔ آنی چھال شہ وھاو، شہ لاف ۽ شذ، دف ۽ مسکان
 ہے رنگ ۽ شتغال چو کہ شہ کوان ۽ تیر در کھیث۔ و تارا ٻهد ڪفع ۽ داشفع ۽ اٹ۔
 چو کہ وٹی دل ۽ بھاٹ (دل ۽ زنگ) چند غ ۽ موقع ملیشیں ٿلی۔ ایکھر تنگ نہ
 ٻئ۔ نتیجہ اے پیشہ کہ شتہ کٹ (تجھت) گفت ٿلی۔ دیوان مل ۽ حکیم، وید
 لوٹائیتاں۔ شون داٹ ٿلی۔ کس ۽ سماں کفت۔ ہر مژدم ۽ درماناں یہ پنڈے یادو
 سے بو ٿل شربتائی داٹ۔ وٹی زر گفتاں شتاں۔ اے درمان، اے شربت راجی
 گند غاٹ کر آنی علاج نیاں۔ آنی ۽ چڑو وٹی ٻئت دیم ۽ درمان واڑتاں ٿاں ڦ
 ر محکنت ٿلی۔ نی دیوان مل روشن ۽ سہ بر ۽ محل ۽ کا ڪر راجی ۽ حال حوال مالوم
 کمٹ ٿلی۔ درماناں بارداپول کمٹ ٿلی۔ امرت کور نی سواہ گردال تو اشام پشت ۽ سرا
 نشegas ٿلی۔ راجی ۽ ہر کہ علاج بیغایا۔ کوہ چک ۽ آف ڏول ۽ ضائع بیان ۽
 روغ اتاں۔ راجی و حاز آنی گلغ ۽ اٹ۔

گلوءوٹی ریش، مدوت، سفر سائینت۔ مزیں مدرکانی دوبار گئے ہو۔

یہ گودڑی یے ہے نیما چیز کے سامان زڑتہ روایا پیشہ۔ زرباز گون اٹھی۔ سیاہیں جراں گوں گٹھنے ہے، گوں کنیا میں سفر ہے گلو جائی جو گی یہ گندغ ہے کامک۔ ہر شر ہے دوسرا روشن گواز ہے۔ مخلوق ہے زاچہ ہمیت آؤ خیں وخت ہے دروغیں حال داشت ہے۔ مخلوق ہے وش کٹھ ہے حاطر اگیشور جو امیں ہے وشیں بانداۓ ہے متاگری (متاگ) داٹ ہے۔ بلے زرنہ گفت اتت ہے۔ مخلوق گیشور شہ آنہی ہے بے غرضی ہے متاثر ہے۔ ادو کوٹ ہے، گجرات ہے مظفر گڑھ بیان ہے شہ شیر شاہ ججھ۔ کڑوے روشن ہے ہمودا دیرہ ہمیت ہے۔

پانزدھی روشن ہے گاریش۔ دیرہ غازیخان ہے مقليت شاہ روضہ نیما مرید وٹ آنکھاٹ۔ مرید ہے گوں حال پچار کئے۔ دومی روشن وٹی دیر ججھ۔ چیار شش روشن ہے پذام تان ہے شہ۔ شہ شر ہے کمیں درانزخ ہے جھی یہ جوڑیتہ نہتہ۔ ایذا نی ہے زاچہ کشت، پل تعویذ داٹ ہورمان دہ داشت ہے بلے زر جھ نہ گفت ہے۔ آنہی ہے زاچہ کشت، پل فقیر اے زمان ہے نہتہ۔ ہر کس زر ہے دمب ہے گنوخ اٹ۔ ھے چیز مخلوق ہے واسٹا عجیں گالوارے اٹ کے کیک مردے کے زر آنہی کار عنہ ایں۔ شہ ہے گالوارے آں باز گوں اشتافی ہے مشہور یشہ۔ قدرت ہے کار تاں۔ مخلوق ہے باز کمیں

فائدہ مناغ اث۔ بیان آنی ۽ مشوری داں محل ۽ سرپیش۔ دیوان ۽
 دیما ہے فقیر ۽ پچار پیش۔ دیوان ۽ کوتوال دیم داش کہ ہر نگیں فیسے ۽
 مزوری یے گیڑت۔ بیارے راجی ۽ شون دیٹ تی۔ بل گلومنگ ۽ محل آہغا
 صاف جواب داش۔ گوشت تی ”من نہ دیش کہ کڈا ہیں (کدی ہم) چاٹے جنش۔
 تھوڑے تی ایس مژدے ۽ گوں شتے۔ ارشارا غرضے۔ وٹی نادرہ ۽ بیارے۔ ملنگ
 وٹی جگی نیلیٹ۔ ارزور ۽ کٹئے۔ گلومنگ اے ڈیسہ دز کیٹ دومی پلوے ۽ درکفیٹ
 روٹ“ ملک خدا نگ نیست، پائے گدانگ نیست“

کوتوال ۽ شتے ملنگ ۽ جواب اٹکنا ہینتہ۔ دیوان ۽ سوچہ گوشتہ۔
 ایش ۽ نگ مکٹے۔ پہ زور ۽ چھ مہ گوش ات تی۔ مزیں زرے بریٹ اے
 (ٹھک، لاقچ دیگ) اٹ تی نواں دہ بیٹ۔ کوتوال گلومنگ ۽ گورا شتہ۔ زرانی
 گالوارکت تی۔ گلوء گوشتہ۔ من پنڈو خ نیاں شے زر ”شار“ (شمارا) بیکاں۔
 مئی ضرورت باز کمیں۔ آں گوں قدر تاں وٹی دیما پیلو بیغاں۔ من چڑوانی
 خدمت ۽ دلاني وش کنج ۽ واستا اے کار ۽ گھنگاں“ کوتوال ۽ شتہ دیوان ۽ حال
 داش۔ دیوان داں دوسہ روشن ۽ ٹوک نہ کشہ ٿاں وٹی جنک درا برغ ۽ وش
 کامک تی ۽ نئے ملنگ محل آہن ۽ تیار ہٹ۔ دلیخت سنگھ گوانجھ حکم داش تی کر تو
 راجی ۽ بر، ملنگ گورا زاچہ کشائیں تی۔ دوائے درمانے پل تعویذے ہر نگیں

جی یے ٹھیک ہیا رئے۔ کوشش کاں کہ ارمادا فائدہ یے اتکے۔ بلاں بھیت محلہ درمان دار غاء کاں۔ ہر روز میے آدمیانی در رونگ مار او ش میٹ۔

دنجیت سنگھ ء دیجہ بمحض تیار کنائیت شتر راجی ء گوشت لی "بیاتراویہ گورا برال۔ درمانے گرال دیاں" راجی جواب داش "من چکے بیاں۔ من در الہاں۔ مناں تجھ مرض نہستیں۔ شدارا انچو وہمیں"

"تو دراہ ہند نہ رئے۔ ما گند غاؤں۔ بل اے تی ہٹھ حکم۔ تی مرضی ایں" ہٹھ حکم اشخسن ء گوں راجی تیار پڑھ۔ امرت کوروثی چھی ء کٹھ لی۔ دنجیت دیما نہتھ۔ وٹھ گوں امرت ء پڈھ انشتھ۔

گلوء گوں کو تو وال ء آہنگ ء مالوم پیش کر لی من وہی منزل ء نزیک پڑھاں۔ دو می رو ش ء ملنگ وہی جھی نیاما پیش نہتھ۔ دیریہ لیکا یے کشت لی۔ ہدایت کٹھ لی کہ شہ لیکا ء اندر اچڑھاں غرض مند بیاں۔ اے پھی، میلہ منہ عمل نیما اڑ جل پیدا کنھ ء ایں۔ ہے نیام ء یہ چوروے شاگرد پیٹھا آنھی ء خدمت ء لیکا (دام) موجود اس۔ آں شاگرد ء ہدایت کٹھ لی کہ بے غرض سکھ جم مرڈم ء اندر ا نواں ہل رئے۔ جہاں ء تسلما و استا اے رنگ کٹھ لی کہ ارزائلے بیا تکمیں۔ آں اندر ا نیا ذینت لی۔ وٹ دروازغ چک ء ظاہر یہ تندی (سگزد) یے ء سرا نہت۔ آنھی دست دیث لی۔ پل (تاویز، تائیت) داٹ لی۔ یاد رمان۔

راجہ ۽ بُجھی ٻڪواراٿ. آل چور واءِ که بُجھی ديشه. تسان ۽ شتہ حال داش
 ئی کہ راجہ ۽ بُجھی آئھغا ایس. ملگ ۽ گوشتہ ”توب رو ٿی کار ۽ سبھال. مئے ملنگانی
 واستاراجہ پر جہ کل بر اور آل“ شاگرد ۽ دلچیت سنگھ ۽ امرت شہ لیکاءِ درا
 داشتغاف. آنمانی بُجھی نزیک اث. امرت شتہ بُجھی نیامانشة. دلچیت سنگھ ہموزا
 گوں دومی غرض منداں پچی ۽ اوشتاشہ. راجی ایکوا ملگ ۽ بُجھی ۽ شتہ. ملگ ۽
 نام پول ٿئه. راجی ۽ گوں زهر ۽ گوشتہ ”تراؤ گوں منی نام ۽ چے کاریں. تو ٿی
 درماناں دئے. زراں کیسغ ۽ جن. تو سیزدمی ویدے کہ مئیں علاج ۽ کونخنے.
 پیشی دواز دیناں ٿو لاف پر کشہ. تو ده شہ ہمانناں یکے ٿئے ”ملگ ۽ گوشتہ“ بس
 بس! بی! ٿو! ڏوک، تکلیف ۽ حال ۽ نہ ذئیئے. تئی علاج گوں ما نیستیں. زرانی
 گالوار مه کن. من دنیاداریں ویدے نیاں. منا شہ کے ۽ کوٹائیں نکایے ۽
 گر غدہ حرایم. نئے ترا شہ پچی یے لوٹاں ۽ نئے منا غرضے. مئیں مالک! مئیں
 هر ضرورت ۽ ہے رنگ ۽ پیلو ڪنغا میں کہ منا سا ده نہیں“

راجی پچی یے شہ آنھی گالوار اس متاثریشہ. پچی یے آنھی دل ۽ ده گوشت
 کہ زیست (زیست، زوت) اے ڈرامہ ختم کنال ۽ واپس برداں. ہے واستاوی ٿی نام
 ، ٿو ٿی پٹ نام ڏس اس ٿئی. ملگ ۽ لمحظے چم ٻڌکشہ حساب کشغ ۽ بھلانغ کٹ ٿئی ۽ پڏا
 راجی ۽ دست دھیان کٹ ٿئی. گوشتہ لئی ”ترا جانی مرض نیستیں. اے عشق ۽

مرض ایشی درمان اید انگوہ بیث۔ بُوزی پلو اسیمان کوہ ایشی علاج موجودیں۔ بل آنھی ڳندغ ۽ گولغ آرغ باز مشکلیں” راجی حیران ھٹک پیش کے اے ویدء چون یکد مخفیء مئں مرض سئی کٿه۔ ڇنچھے آہری (آدیک) یے ۽ نیاما گندغ ۽ اث۔ راجی بالکل چپ پیش۔ دیست لئی کہ کاملیں ملئے۔ پول کٹ لئی ”تو گنجع ۽ کہ مئک علاج اتیں بل من ڪھاں مئک علاج اے گلزار میں پشت ۽ نیستیں۔ مناچے رنگ ۽ اعتبار کیث کے توراست ۽ گنجغانے“

ملنگ ۽ گوشته ”لی لی! من ٿال ویدے آں، ٿال ملئے۔ من کوہ ۽ بلوچ یاں شہ ٻنگل بولک ۽۔ من تئی حال زیر غ ۽ آنځغاں۔ اے ویس، اے رنگ ڏھنگ من ہے واستا شروع کٿه کہ داں گوں تو چجاں“ راجی ۽ گوشته ”ٻنگل سکھاں بر بیو ائے ۽ کشتہ، پر یتھ۔ نی ترایا تئی بولک ۽ گوں من چے کاریں۔ شا (شماء) مئک حال ۽ زیر چے کئے؟“ گلو ۽ گوشته ”لی لی! ٻنگل سکھاں جائی وٺی پلو ۽ کشتہ اشتہ۔ بل آنھی ۽ روشن است اٿاں خدا ۽ امان داشت۔ نی دراہ سلا قیخ ۽ وٺی لوغ ۽ ایس۔ تئی مونجاں شہ دل گیریں۔ من همائی دیم دا ٿغیں ایدا جھی یے ۽ نیاما کفخن ۽ خذائی مخلوق ۽ پر امغار۔ تو سوچ ار ٻنگل موشیں۔ مارا تئی پتہ پیرا کئے ۽ دا ٿاں“ چوش کے اے شعر ۽ ڈول ۽

روح ٻٿ چرا (پند آیک) سیند چونو خ آفال ورال

دل مزن پیش چو پوادانی بُوز غال

راجی بے پناہ خوش پیش۔ گھنے نو خیں زیندے رستگ لی۔ ملنگ ءچی
 یے درمان پڑیاں ہند کثہ داثغاء۔ دوسہ تاویز لکھہ داث لی۔ گوشت لی ”خے
 اے درماٹاں وراغئے اے تاویز کارے استاں۔ اے چڑو تئی وارثانی پر امغ و استا
 آں۔ ایشاں مردوشی عباہجہہ صالح کن۔ سکی روشن ءبیا۔ تراپیلویں حالاں دیاں۔
 گیشر وحدہ ار تو مئیں گورانندے۔ نواں تئی وارث شک مان باں۔ راجی واپس
 پیش۔ دلیخت آنی انتظار ء او شتاٹغاٹ۔ گھی ء سوار پیش لونغ ء و اتر پیتھاء۔ درماٹانی
 بارہ دلیخت ء امرت ء پول کثہ۔ راجی ء ولی اصلیں حال شیر دیاں ء گوشت لی
 ”وید ء درمان داثغاء۔ بل درماٹاں پیش ء دہ مئیں اندر ریش کثہ۔ اے نی شا
 (شما) گھنے فائد ہے دیاں۔ بس ہر کس انچو تماشا یے ٹاہیتھا میں ”امرت ء گوشتہ
 ”راجی! اک شیر ء لکھ ایں ”نواں دہ فائد ہے دیاں۔ ورغ ء پیش رذکخ جوانیں
 گالوارے میں“

نواشام پشت ء ہر روز گلو ملنگ ء ولی دکان ہند کث۔ شاگرد ء شش شہ
 طباخی ء نغم کاڑت۔ نغم ورغا پڈا شاگرد ء چھٹی کث۔ بانگواہ روشن درکفع ء پیش ء
 شاگرد نغم، شیر کاڑتاں (آورتاں) شہ محلوق ء آہمغا پیش ء ایشاں واڑت چڑت
 فارغ بٹاں۔ بانگکہ ء ناشتہ ء رندروزین ء ملنگ ء ولی تڈی (تھگر) پلو بڑ کث۔

دست جست۔ دو چیار کلدار کشت شاگردء داشتی۔ آں ھے زانغاٹ کہ ملنگ
چمکیں اے رنگیں عملے کنت کہ زراڑ غیب ء ایکہ ایشی گورا موجود بیغال۔ پیچھے
ظاہر ء تے ملنگ شہ کس ء نکایے ۽ ده گر غنہ اٹ۔ اڑ زانی زمانہ اٹ۔ ایشانی وڑ
چک ء روشن ء یہ کلدارے ده خرچ نہ بٹ۔ شاگردء یک دوروش ء پیچخیں زر
واپس بیغال۔ ملنگ ء گوشتہ ”منازر ء غرض فیصل۔ دا غمیں دا اثغاٹتہ۔ بس آں
تیغال۔ من ہر چیزے کہ ترا دیاں۔ آنی ء چینی ء قبول کنان ء برو۔ اڑ من بچ
گالوار ء پول ء مہ کن۔ ناہیں محرومیت ء سر کائے“

شاگردء چے لوٹ۔ زرے ھایخ ء ملخچ تی۔ اے امید وہ است اٹ
تی کہ نوال وختے ملنگ کرم والا میں جوش ء بئیٹ۔ ھمال عمل ء شون داٹ کہ
آنی تمار زراڑ غیب ء کیٹ ء ملیٹ۔ آنی ء گوں بھڑو شیں دل ء ملنگ ء
خدمت کنخ شروع کش۔ دومی ہر ھندے کہ شٹ۔ ملنگ ء صفت ء تعریف
کش تی۔ ملنگ ء دریو ء نی باجھہ گردال یجھہ مخلوق ء پھی اٹ۔ ضرورت مند شہ
ہر پلو ء مناغ اٹاں۔ کے درمانے، کے تعویزے بر غاث۔ سیٹ ء تاو ان ء خدا
ئی اٹ۔ یہ ورتا یے (سلسلہ، رنگ ڈھنگ) شروع پیشہ۔ ودان ء رو غاث۔
زیادہ ہوا اے گالوار دلچ ء اٹ تی کہ ملنگ شہ زر ء جوفو ء لاپرواہ ایں۔ اے یہ
نو خیں گالوارے اٹ ء حیران کنو خیں۔

پیچھہ دیوان ولی ہر رو شی وخت ء اتکہ راجی ء حال پول کٹ لی۔ گورا
 نشت لی۔ سفر ء دست ایرکٹہ تسلاداث لی۔ پول کٹ لی کہ گلو ملنگ ء پے
 گوشہ۔ راجی ء جواب داش "ملنگ ء یہ مرضے ء نام گفتہ۔ آں نام نی منانیش۔
 دومی گوشت لی یہ روح ء سایے (سائگ) تئی چک ء ایں۔ آنی دیر کنخ و استا
 تعویز داثقت لی ء مرض ء حاطر ادرمان۔ پیچھہ سوار غ پشت ء من درماناں
 گوں تعویز اں شروع کناں۔ گوشت لی ہے رنگ ء مرض ء تا شیر روٹ دیر گار
 بیث۔ بل ترا فائد ہے زیست سما کفیث۔ بالکل ہے نال یکی روشن ء پذ آنی ء گورا
 رو غی ایں" دیوان ء گوشہ "منا تئی در رو غ اصل و ش نیش۔ ارڈو لے من ایث
 ء ہر کہ زر لوہیث من دیاں۔ بلاں ھمیڈا بہیش ترا درماناں کاں۔ بُجی ء یاما ذانے ء
 گوشیث۔ من بے تکلیف غ کاراں ایدا پچائیں انی" راجی ء گوشہ من گالوار کناں
 گندانی۔ نواں رازے ء نیش۔ بل منازیاد ہیں امید نیستیں کہ بے جوفو میں ء بے
 تما میں ملنے۔ ار دل ء نہ گوشت لی تے نیش۔ ارزور ء کن لی ممکن ایں۔ گورے ء
 در کفیث بروٹ "خیر دیوان مل پا زا تکہ شتہ۔ لی کہ ایکوا امرت سر آتکہ۔ راجی
 دیم ء یہ امرت بھا نکر کٹ لی ء شروع یشد۔ آنی ء چھغ ء۔

امرت ء گوشتہ راجی تو گنوخ بخش ده نئے؟ اے تراچے بیغ ء ایں؟ تو
 اے رنگیں حرکت شہ ایذا پیش ء چھ وقت نہ کٹھ ”راجی ء گوشتہ امرت! امروشی
 من اے رنگ ء وشاں کے مئیں دل سختیت من پاڑ بیا تکیں۔ پیشیں یا کھنداز
 (کندگ ء توار یا ہمک ء) جیساں کہ پیلویں شر ء اشکشیں۔ امرت ء گوشتہ
 ”ہندال مسہ بند! حال ء دئے کے گالوارچے ایں؟“ راجی ء عبیدۃ امرت پنگ
 چک ء نیازیتہ۔ دروازغ شہ اندر اپنے کٹھ لی۔ یہ مزیں سریعے کہ آنی شیر ء آں
 دوئیں گارہتاں۔ چک ء کٹھ امرت ء حال داشت لی کہ ہنگل زیندغ ایں۔ آں
 مئیں داستابے قراریں۔ آنی ء اے ملنگ پے مئیں شوباز ء دیم داش۔ منا ملنگ ء
 حال داش۔ نی من تی روشن ء روں شہ ملنگ ء کلیں حالاں گراں کاراں۔ تو دہ
 مئیں چجی ء بیا۔ ترا دہ بے واک ظاہر کنوں۔ من تو آوار لغ ء روں۔ آنی ء
 گالوار ء کنوں۔ ار راضی پیشہ تکیداں ہمروز ہمیڈ ابیث مئیں درمان کنخ ء بہانغ ء۔
 گڑادیمی حالاں دیما کنوں۔ امرت چوش کہ نوکر انی (مولد) یے اٹ۔ آں چھے
 رنگاوشاں کے آنی ء بانک و شاٹ۔ درمان پڑی ء تعویز امرت ء گارہ تھاں۔
 آں شفی راجی ء سوار غ ء دہ جوانی ء کٹھ ء دہ جوانی ء آتیک لی۔

دوی رو ش اُدہ امرت دست آں درمان تاویز راجی اُگار کنا ہینا۔
 سوارغ کٹ لی۔ گوں امرت اُوش وشیں گڑو (گپ رپ) داث لی۔ جان
 شعیر جر مٹائی تفتت لی۔ دیوان اُتا تکہ پول کٹ۔ دثار اسما کفت لی کہ راجی شہ
 پیشغ ایں نسبت عباز گھیں۔ راجی اُحال داش ”یکو (یک، وہے وہے، برے
 جے) و خال مئکی ول جنک (جنک) بیٹھا ہے (چونا ہیا) من شہ پیشی حالت اُ
 محبر اُل“ دیوان وش پیش۔ ہمال ہند اشہ حکم داث لی کہ بروئے ہزار کلدار،
 غریباں، یتماں حاجت منداں بہر کئے، ووت پادا تکہ شتے۔ آں رو ش آں شف
 گوستاں۔ یکی رو ش اُدجیت، امرت اُراجی تیار پیش بھی چک اُملنگ اُدیر و اُ
 شتاں۔ شاگرد اُھاں لیکا گورا شہ دلچیت دیم آہنگ نیشنا۔ امرت پہ دیمانیا تکہ۔
 راجی شتے ملنگ گورا نشہ۔ امرت لوٹائیں اُجاڑت گفت لی۔ ملنگ اُگوشہ ”من
 ایڈا زحم رو چکا جنغاں۔ ارتوبے احتیاطی یے کھیاںے زال اُکہ تو لوٹائیں گے۔
 ایشی اُرذی یے کٹ۔ کسی دیمان طاہر کشتہ من کشغ باں بل تودہ اے امید اُمہ کن
 کہ شہ آں پلوا کے بیٹھ داں گو تو پنجیت“

راجی اُ تسلی داش اے زال پیش اُدہ ہر گالو اوار اُسٹغ ایں۔ دف اُ
 پکوئیں۔ پیش اُ مئے گشغ، تجویز دہ ٹھیکی اُکٹ کے آں اڑم، شہ گوں تو زیادہ

احتیاط کنت" حیر امرت لوٹا نیندے گلوءِ کلیں حال دا تال کے پے ڈو لے ہنگل جسٹ
اٹ، کٹ اش ء پے ولی پلا کشت اش۔ اتفاقاں کمپیر کموں بر اور بیٹھ لی۔ آنہاں
بڑتے چٹ اش۔ دراہ بیشہ ولی لوغ ء بجھ۔ شے اوذار ندا منار وال سکٹ لی کہ من تئی
حال ء زیر ال ء تئی ٹخنے۔ بندغ تجویز ال کنال۔ تفریج ء گوشہ "ٹخنے بر غ باز
مشکلیں۔ سکھ فی شیولر ال۔ ہر راہ سراپہ رائیں۔ تو بے وسیلہ یے تو پے کٹ
کئے؟" چن

ملنگ فارسی ء پڑھنچ اث۔ جواب نیاما گوشہ لی:
ہر کارے کہ ہمت بستہ گردد۔۔۔ اگر خارے یو د گلدستہ گردد
راجی دہ فارسی ء پڑھنچ اث۔ جواب داش گوشہ لی:
ہر چہ باد باد ماکش لی بہ آب انداز خشم
راجی ء محل ء آئغ ء ولی درمان کنخ ء گالوار کش۔ ملنگ ء نال سکش گوشہ،
”تو داں ہفت روشن ء ھمے درمانانی ء تعویز انی بیانغ ء کن۔ من یہریں ملتان ء
درار وال۔ پذا کایاں گڑا سوچوں“ تاویز پڑی داش آں روں کشت لی۔ دو می
روشن ء شاگرد ء ہدایت داش لی کہ من ولی پیر ء زیارت ء رو غایاں۔ تو مخلوق ء
چیار می روشن ء گوش بل۔ امیدیں داں وخت ء من گڑاں کایاں۔ مر شی
چاروں می روشن اث۔ پانزدھی روشن ء آنھی ء مقیمت رو ضہ نیاما گوں ہنگل ء قاصد ء

ملغی اث۔ سواہ ء روالا پیشہ۔ دومی روشن ء مستغیں (مقرریں) وقت ء شتہ روپھے نیما موجود پیشہ۔ اے گشت ء ہنگل ء مرید ہر دو میں آسخغاٹاں۔ حال داٹو گفت اش۔ شف ء شتال یہ برعہ بیٹھ انیں ہندے ء شتال۔ مسئلہ یار و اسوج ء وسچارکٹ اش کہ نی راجی ء پچ رنگ ء کشوں بیاروں۔ ملنگ ء گوشتہ ”دال ٹھٹھے“ محبوب ء کہ اوذا سکھانی یہ گور دوارہ ہے۔ من کاران لی۔ دہ پانزدہ سپاہی دہ چھی ء پتھی۔ شا (شا) سے چیار تیز دستیں مژدم بیارئے۔ ماڈن ہما نہانی زنخ بال۔ ”عادل پیر“ ء گورا یہ مژدے گوں چیار پنج ماڈناں اوشتارین ہے۔ بلاں آں سر کاری ماڈناں ماہمود ابلوں دیوں ۽ اوٹی ماڈناں سوار بیوں۔ ماڈناں دومی گلغ بلاء ”دالان“ ء پشت ء اوشتائخ ء بیٹھ۔ ماں متشع ایں ماڈناں ہمودا دز کلوں۔ تازا میں ماڈن مارا ہے نویٹ (بیزاں جلدی) کہ ”موئیخ لز“ (جاگے غنام) اندر اجیر ولوغ ء براں کہ اوذا مارا چھ خطرہ نہیں۔ کے ار کوڑی (رند جنخ) یہ گفت دہ مارا ہجیت نہ بیٹھ ء نئے گفت کٹ کنت۔ روشن، تارنخ ء وخت برستہ ہر کس واپس پیشہ۔ گلوء زر ء پچھنڈے (امبار) دہ آڑتے۔ یکی روشن ء پذ اوٹی دیروء چھٹھ ء وٹی کار و بار روالا داٹلی۔

راجی مدام حالاں گرغ ء اث۔ نی کہ حال بیٹھ لی ملنگ آسخغا میں۔ پذ اسرغ دڑ دل ٹنگ پیغ ء بیمانغ ء کٹ لی دیوان ء دل چیت ء گوشتہ۔ پذ ابری ہماں ملنگ ء گورا کہ آنکی درمان فائدہ دلخ ء اٹاں۔ پتہ ٹنگ پچے پد پاریزی یہ پیشہ

کہ مرض ۽ بالا ذ کشہ۔ پیچھے وخت ۽ وجہت سنگھ، امرت کور ۽ راجی ۽ بھی
تیار کشہ پڏا ملنگ ۽ دیر وع شتاں۔ راجی ۽ امرت ملنگ گورا شتاں۔ ملنگ ۽
مغل ۽ دراہ ۽ ملغ ۽ حال دا تاں ولی تجویز ڏس اٹ لی ۽ سرا کشہ گوشت لی۔ ترا
من بہانے ۽ ٹھٹھھے گور دواره ۽ دیم دیاں۔ ھماں گور دواره نیاما مژدم تی
سر اچھاں۔ ترا کشاں برالاں۔ اوذا چھ تر ڪس ۽ اندریشہ ۽ نوال کئے۔ اے ۾
بستغیں ھالوارے۔ تئی رو غ ۽ شے پیش ۽ اوذا ھر کار تیاریں۔ تو چڑھماں
مژدمانی سنگت ۽ رو غ ۽ انکار مہ کرن۔ اے بر ۽ منا یقین ایس کہ مئے کار سو گویں
سکھ مئے دنزاں ده پجھٹ نوال۔

پڏا اغدہ جوانیغ ۽ پوہ کنا یئنت لی کہ مئیں دا ٺغیں یہ تعویزے گار کن۔
امرتبلاں آنھی ۽ گولان ۽ بروڈ ٿئیه لترے ۽ شیر ۽ آنھی ۽ گندیث۔ تو شہ آں
روش ۽ پڏا روزانہ دوبرا جزان ۽ جزان ۽ انچو گڑداں (سکپ، پرینگ) ٻلی ۽ بے
ھوشی ۽ بہانے کن ۽ جلدی (زوت) ھوش ۽ بیا۔ مد ای سر دڙ د ۽ ٺکایت ۽ کن۔
باقي مشک کاریں۔ اے صلاح تران بست۔ تعویز ۽ درمان گفتہ شتاں ولی بھی ۽
سوار پیشگاں ۽ لوغ ۽ آنھکھاں۔ دومی رو ش با گواہ راجی ۽ گوں سواہ ۽ گزا شروع کشہ
کہ مئیں یہ تعویزے گاریں۔ بانی ۽ نوکر کل لوٹائیتہ شہ آنہاں پول گول کھٹ لی۔
امرتب کور آنکھ آنھی ۽ ده پول کھٹ لی۔ کس ۽ ڏس نہ داشت۔ نیم رو ش وخت ۽
راجی ۽ جزان جزان ۽ وثارا ڏغار ۽ گڑداں داشت۔ چم تائزہ شت لی۔

دف ء جھگ ایکفت لی۔ امرت کور ء دانہ پریات زڑتے۔ نوکرے تشاں ء
شترے۔ دیوان مل لوٹا ینت لی۔ راجی لحظے ہے حالت نیما کفخ ء بیش ء پذراچم ہند ء
آیکفت لی۔ ہوش ء آنکہ۔

دیوان مل مژدے دیم داشت ملگ ء پلواکہ بریث ویدناں (علامت)
دیث لی۔ ارکیٹھ بیمار ہٹ لی۔ ٹاہے چھی ہے علاجے درمانے نواں داث۔
مژدے ماذن چکاشو۔ اشتافغ ء آنکہ جال داشتی کہ ملگہ ناراض بیغہوٹ۔
خوشت لی آئے حالت مریض ء آل وخت ء بیث کہ تعویزے ہے حرمتی کفع
بیث ء ترس ء نواں اے چڑھاں تعویزے ہے شرفی ء سزا ایں۔ ایش ء موت ء
خطره نہستیں۔ من باہجہہ کہ استار ہمد اکائیت۔ کایاں حساب کناں۔ شار (شمرا)
ڈسال کہ اے رنگ ء پچھے بیغا میں۔ اے مریض دراہ پچھے بیغا شیں۔

دیوان مل ء امرت کور گوں دوئی زال ء پاہنہ کشاں کر روشن شفیغ ء
راجی ء وھیانداری ء کناں۔ نواں جاہے سرا یئر غ ء نزیک ء یا پکو میں
ہندے ء کفیث۔ دور بیث۔

روشن ء پذائیغ ء یہ گونڈیں دور ایے اغدہ دہ آنکہ۔ بل جلدی سمبر ش۔
دیوان مل پریشان اٹ کہ راجی دراہ بیان ء مناغ اٹ۔ گلو ملگ ء درمان فائدہ

دیغاتاں کے نی پڑا بلایے کفتہ حمال مرض ء زور بستہ۔ حیر شف گوں حیرت،
گوستہ۔ پیلویں شف ء امرت کور گوں دومی ایں زالاں گورا نشان۔ راجی،
قرار لغ ء آرام کث۔ امرت کور کلیں گا لواراں پوہاٹ۔ بل آنھی ء دو میں زال
ترینہاں کے مئے باک چکا جن، سایے شاشہ دیرادھیان ء دارث لی۔ نزیک،
وٹی وس ء مرداٹ۔ نوال جن، ہمیز یٹ۔ زالانی نیلاما، ہم، خوف، جن بھوتانی
چکا یعنی شہزاد زیاد ہیں۔ آل زال دھمیرنگ، رنگ، ترزاں میں ٹھیں
حقی راجی، جن اثناں، ایشان دہ، ہمیز و خاں۔

بانجھہ دیوان مل، گوں سواہ، هجی دیم داش پ، گلومنگ، زیر آر غ،
گلومنگ نیا تک، چڑوٹی شاگر دیم داش لی کے برو حمال حند اسوہ، ہیا۔ پڈا من
تو ایکواروں۔ شاگر دھی چکانشت۔ محل، راجی، حند دیش آتکے۔ پڈا منگ باروے
گوں وٹی شاگر د، آتکے محل، درواز غ، او شتاٹ۔ اندر احال کنا یئت لی۔ دیوان
آل وخت، راجی، گورا موجود اٹ۔ منگ حمودا، وٹا یئت اش۔ منگ آتکے سرمی
راجی، ناخن، پڈا وست دھیان کشاں۔ گوشت لی، منس اندازہ راست اٹ۔ شما
جمان، خود کہ تعویز انی بے شرفی سکش کے گوں تو آل روح ضد کنغا میں۔ راجی،
مش کے جائی زی منی دست، یہ تعویزے گار بیش۔ منگ، گوشتے گول اٹ لی
نوال جا بے بوہاری (روپک) دیونے، بڑتے دیر پرینتہ یا تو وٹ پران تتر ان،

جا ہے پریتہ۔ نی نواں آں گند غمیں ۽ خراہیں ہندے ۽ کفخ ۽ بیٹ یا لتاڑے شیرا
بیٹ۔ دیوان مل ۽ شہ سواباقی کل مردم اوذا موجود اٹاں۔ تعویز ۽ گولغ ۽
شروع ہٹاں۔ گولان ۽ گولان ۽ آخیر امرت کور ۽ شتہ دیش۔ آں تعویز یہ
کو ھنیں اترے شیر ۽ کفخ ۽ اٹ۔ ملنگ ۽ گوشتہ۔ دیشے تعویز اترے ۽ شیر ۽
اث۔ اے آنہی ۽ بے شرفی اٹ ۽ ھے خاطر ایشی ۽ مرض ۽ بالادکش۔ نی نادرہ ۽
گورا ڪنھیں جرے ۽ شہ ہفت لیر ۽ نادرہ ۽ سفر ۽ ہفت پٹ، ہفت ڏیو ابلان ۽
بیارے۔ منک گورا ایر کئے۔ نادرہ ۽ ماث نام ۽ دہ ڏسے ٿے شامکنگ گورا دیر
پئیے۔ من داں وختے کہ عمل ۽ کفخ پیشخاں منا ٹونک ۽ مہ کئے۔ نال پروٹاں
توارے کئے۔ ارشان گندے ٿا شہ دیر ۽ بے ٹک گندے“

آنہی ۽ لو ڻنھیں چیز آر غ ہٹاں۔ دوت آنگو جد ایشہ نشناں۔ ملنگ ۽ شہ
فرش ۽ قایین دیر کش۔ ہور گیں زمیغ چکایه گولیں لیکا یے کشت لی۔ آں لیکا چکا
چیاریں پلوں ھماں ھفتیں ڏیو ایر کشت لی۔ دوث لیکا نیاما یشہ۔ وٹی شاگرد لیکا ۽ درا
او شتاریت لی۔ وٹی گودڑی ۽ شہ درمانی گر نچے کشتہ شاگرد ۽ داث لی۔ یہ
گر نچے وٹی گورا ایر کشت لی۔ شاگرد ۽ ہدایت داث لی۔ آہتا آہتا یغ ۽ پڑھغ
شروع کث لی۔ پڑھان ۽ رو غاث۔ آں لیراں آس دیان ۽ رو غاث۔ لیر کہ ختم
پیشخاں، گڑا رفتہ پٹانی آس دلغ ۽ دیر ہے کہ پٹ ختم پیشخاں، گڑا ھماں گر نچ نیام ۽

درماں ڈیوانی چکا سخن (دؤردیگ) شروع کئی۔ شاگرد دادھے کار شروع کئی۔ اے درماں گوں اے رنگیں دنسوے پاڑ آتکے کہ ملگ گیشتر ۽ گار پیختا اٹ۔ ھمے نیاما دوسہ تو ابے سر ۽ پاڑیں کشتی۔ دوسہ بازروا (براء، ڪشتاء) سفر لوڻ یئنتی۔ دومی چھ حركت نہ کشتی۔ نی کہ درمان ختم پیختا۔ دنسوا گار پیش، گڑایہ پلوے ۽ ڈیواناں کشان ۽ آتکے۔ پاڑ آتکے۔ دیم ۽ جان حیہ اس حیہ پیختا اٹی۔ ساہ وہ ھوکھ ڏول ۽ ڪفخ اٹ۔

دیوان مل ۽ پلاؤ دیم کشتی گوشتی۔ اے ٻادر او ۽ پیش ۽ مرخے اٹ۔ نی شہ آں مرض ۽ دراہ ایس۔ نی ایشی چکا ھمال سا (سائبگ، جن ۽ سائبگ، جاتو) ۽ تاثیریں۔ دومی زیادتی اے پیش کہ تعویز ۽ بے شرفی پیش۔ نی منش حساب ۽ ھنھنھے نامیں ھندے اوذایہ کو ہنیں گوردوارہ یے۔ آں روح کہ ایشی ۽ ٹنگ کنغا یمیں۔ آنی ھند ھمال گوردوارہ نیاما ایس۔ سیاہیں یہ رنگ ۽ مال یے بر غی، اوذا ڪنگنی ایر ڪنگنی ایس۔ آنی ۽ ھند شہ کمیں گوشت ده زیر غنی ایس۔ ٻادر او ۽ مال ۽ گوں پچی ۽ سہ شنبہ ۽ پیجھہ عروش ایر ٽت ۽ رو غنی حاضری دنگ ۽ گھنٹی وجائیغی بآں۔ روح ۽ وعدہ کئی کہ اے عمل ۽ رندا من ایشی ۽ برشکاں (پل گنگ، معاف گنگ) کلاں "ملنگ پاڑ آتکے ولی گودڑی بیڑ ٿلی ۽ شاگرد ۽ داشتی گوشتی۔ ہیا جزوں ماوٹی جگی ۽ جوان لگوں۔ دیوان مل ۽ پیلکے (لوٹ) زر شمارش ملنگ ۽ گوں دست ۽ پڏا در زانینہ درکفتہ شتے۔

فرنگیاں دلی تخت قبضہ کئے۔ ہر پلوے دیما و دغ اء اث۔ ولی
 ملک گیری اء مم چکا عمل اء کھغافت۔ لامیں (زربارِ شہر) ہندوستان اء
 فرنگیاں مزیں جنگ جدا لے اء پڑا میسور فتح کئے۔ نی آتکہ پنجاف اء نزیک یونیخا
 ٹال۔ رنجیت سنگھ اء پڑا سکھ پروٹال بکاں (مزء جنگ) دلخ ٹال۔ ہر سردار اء
 لوٹ کہ مئیں وطن مزن بیٹھ۔ آں خطرہ کہ فرنگیانی سورت اء ایشانی سرا
 اوشتائخ اء اث۔ آنی اء شہ چھاں بعد شغ اء ٹال۔ نی جہلی سرحدانی چکا گوں ایشان
 آتکہ گرء دار شروع کئے اش اء آں چندی سرداراں شہ جائز اء نا جائزیں مطابق
 شروع کئے شغفت لی، گڑا سکھاں احساس پیش کہ ماوٹ پروٹال وطن اء سرا
 جھغوں (ختم ہیگ)۔ وطن اء یسی مژدم بروخاں۔ اے مسئلہ دیوان مل اء باز
 پریشان شغ اء اث۔ آں لشکر کہ گوں انگریزاں مژ ٹال اء پر شتاں۔ آنساں پڑا کا تک
 آبادیانی نیمالٹ پل شروع کئے عبد امنی پیدا کئے۔ ہے رنگیں دو سہ چوف
 (پتو، گروہ) پیش اء بہاول نگر اء آنکھغاں اء کشت اء کوش کئے شتغواں۔

دیوان مل اء ولی سرحدی حاکماں حکم داش کہ اے رنگیں چو فے ار
 آتکہ۔ آنساں رضامند کئے، من آنساں ولی لشکر اء بھرتی کناں۔ یکے وطن نیاما
 بد امنی نویٹ۔ دومی مارا فوجی غرضاء۔ آں جنگ کٹغیں زانکھاریں سپاھیاں۔

من لشکر آوار بال۔ مارا فائدہ دیا۔ راجی عروش یک دو بر دورہ کا تک بل
 جلدی دراہ بیث۔ دیوان شہ طبیاں، عاملاء پیش وی دست شستہ۔ نی
 ہا نیس گلومنگ علاج عکسخ اٹی۔ گلوء کہ ٹھٹھے عیات راع شارت داش۔ دیوان
 مل عفیصلہ کش کے اے رنگادہ کناں گندال توں دراہ بیث۔ وی دوزگی باز اشتی۔
 دلیت سنگھ حکم داشتی کہ ٹھٹھے روغ عاویا یہ شفے عدار غ انتظام عجنت۔
 دلیت سنگھ ع تام (کجام) انتظام کنخی اٹ۔ آنھی ع گورا ہر چیز باز اٹ۔
 لشکر گاہ شہ سہ گھوڑا ریڑھا چکا تبو، راشن لڈائیتہ۔ پزوریں سیاہ رنگ ع یہ
 پاشنے شہ بکرامنڈی (پسمانی پڈی) ع گراہیتہ۔ آں لگی ع نیمازڑتہ سہ شمہر ع بانگواہ
 راجی، امرت کور بیگی ع سوارکش روں پیشہ۔ دہ اسپ سواریں سپاہی، شمع شہ بجھی ع
 سرائے شے دمب ع ترتیب داش روں بیٹاں۔ وشیں رفتار نئے ایریکٹ اش۔ چناہ ع
 دریا گوں بیڑیاں (کیدار، بو جی) گوازیتہ اش۔ اندازن پیشین ع وخت ع شتہ
 ٹھٹھے ع پیچھاں۔ سپاہیاں ع خدمت گاراں تبوانی جنخ ع حکم داشتی۔ وٹ گوں
 دو سوار ع شتہ گوردوارہ دھیان کھٹی۔ گوردوارہ باز کو ہن نہ اٹ۔ شہ بے غیلامی
 (بے پرواہی) ع سبب ع لی کو ہن مان کا تک۔ جوڑیں خال جائی آنھی چکا محنت ع
 زر پر کشغال۔ بل نی بے دھیانی ع یہ بیوانے (جنگل، ویران) محسوس بیث۔
 دلیت سنگھ ع گوں اے رنگیں چیز اں دل لوٹی نیتہ۔ آں چڑو وخت ع گزار غ ع
 حاطر اگوردوارہ آتکے۔ آذینکہ (ہر دینک) یقین بیٹتی کہ ہند کمپ تیاریں۔

گر، او اپس پیشہ و تی کمپ ہند آتکہ۔ سوارغ تیار کنائیتہ ولی سمجھتاں و رائیتتی۔
راجی ۽ خاطرا امرت کور ۽ وٹی دستاں و ڈر تیار کشے۔ آئنی ۽ جوانش ۽ چکھ (نادراء ۽
وراک، براں چکھ) گفتہ۔ راہ نیاما یبرے ۽ دورہ ۽ علامت پیدا یشہ بل مزیں
تکلیف چھنہ بیثتی۔ دیغیر ۽ دلیجیت ۽ پاشن کشا نینتہ۔ ایشانی کمپ کمیں جدال۔
شہ اوذا گور دوارہ ۽ هماں چکی کلس زگاہ ۽ کاتکاں۔ باقی در شکانی پشت ۽ ظاہرنہ
اثناں۔

بجھی چکا کشتفیں پاشن گوں سفر ۽ ایرکٹ اش۔ راجی، امرت کور ۽
دلیجیت سنگھ گوں سه سوارغ روشن ایریشت ۽ روایاں پیشخواں گور دوارہ ۽ پلو۔ اے
وخت ۽ گور دوارہ ویران بیخ ۽ اٹ۔ ایشی ۽ ناں کے ۽ دھیان دلگوش کٹ ناں
کے ایذا نشتفاٹ۔ دلیجیت سنگھ ۽ شتہ دروازغ بو تک۔ دو سپاہی ۽ پاشن ۽ دیکی
پذی پاڑ گفتخواں۔ یکی سپاہی ۽ سفر دست ۽ کٹ۔ دلیجیت سنگھ شتہ کلیں سرال۔
شہ آئنی ۽ پذار ارجی، امرت کور ۽ شیک ۽ گفتخا مناغ اٹ۔ دمب ۽ سفر والہ ایں
سپاہی اٹ ۽ پذ پذا پس زڑ تغیں دو میں سپاہی اثناں۔ اے دروازغ اندر ۽ یہ
راہداری یے ۽ بیان ۽ شتہ مزیں حال نیاما یہ چبوترائے ۽ گورا پجھا۔ ایذا نی
رژنا لی کم اٹ ۽ شہ روشن داتاں کمیں سوجلا (روژنا لی) مناغ اٹ۔ ہال نیاما دو پلو
دو دروازغ بیخ ۽ ثناں۔ بل آں دو کوٹوانی دروازغ ثناں۔ داں فی اے چبوترہ چکانہ

در کفخ ء ٿال که دو مژدم گوں بر ھنځی مک تیغاش شه هماں کو نواں در کفتہ آئیاں۔
سکن سپاہیاں سبمرغ ء دست جز پیغ ء دست جز پیغ ء موقع نه ملش که گوں سری
جلوه ء سفر جد اینځ ء کفخ ء اشت لی۔

البت دلچیت سنگھ بغانه پیش۔ آنی ء زحم کشخی کش ء ھے دونیناں گوں
مژدو خاٹ که شه پیشی پلو اسغرا ء چیزے مان آتک لی۔ آں یکی مژدم کر چبوتره
پشت ء و تارا شیر داشغ ء نشخ ء اٹ۔ همانی ء گرزء گوں دلچیت سنگھ شل پیش
کفتہ۔ دراچڑو بچھی واله سر آنځخ ء اٹ۔ امرت کور دیم دا ش اش که بر و رازے ء
اندر ابیاری۔ امرت کور ڪلیں گالواراں پوہاٹ۔ آنی ء شستہ دروازغ ء شه حکال
دا ش که ترا دلچیت لو ٺغیں۔ اندر ابیا تو ده یا ترا کاں، گڑا واپس بنیوں۔ آں وش
و شیغ ء گوں پریس گاماں اندر ا داخل پیش۔ دست ء ٻشته دسته دف بسته۔ بُڻتے حال نیما
را ہداری نیاما مژدے ء انا گماں گفتہ۔ دست، پا ذء ڊف بسته۔ بُڻتے حال نیما
پریس اش۔ دلچیت سنگھ بست اش۔ راجی ء گریوان ء گوں امرت ء ھیر باث
کش۔ امرت ء گوشته ار مئیں پریس ماٹ لو غ ء کفخ ء مه میں منا اش توجہ اینځ
سو گند اٹ۔ بل من لا چاراں که آنی ء دومی کس نیستیں۔ بریث! مئیں دعا میں
که ھیریت ء او ٿی منزل پچاٹ یئے۔ بل رو غ ء پیش ء مئیں دستاں پا ذاں بند یئے
پئے، آنی دست پا ذا گوں سر لیغ ء بسته، ما ذاں سوار پیش بڑزادیم کٹ اش۔ وستی

نزيك ئگوں آرام ئشتاں۔ شہ وستی ئدیر پېشگاں گز اماذناں چاک داش اش۔
راجی ماذن سواری ئاشہ کسان ئھیل ئاش۔ مردوشی تے آنی ئدل ئمراد پیلو
بیغاٹ۔ آنی ئماذن گوں باقی ماذناں بر لبر لغ ئروغ عالٹ۔

مرید ئېگل ”دیرو“ (دیرہ غازیخان) ئمقلييت شاه روضه ئگوں گلوء
ملشاں۔ درائی بست اش۔ روش شفکت ”ماڑی (جاگے ئنام) ئآسکخاں دو
وٹ ئدوئي سه مژدم گوں پنج ھور گیں ماذن ئروال داش اش۔ سفيث کوه
(جاگے ئنام) ئے، بیلو (جاگے نام) ئے پینان ئے دالان (جاگے) ئشتاں
”پيری نام“ ايس کو سخ ئوغ ئسمان پېشگاں۔ راه ئحال ہے رنگ ئھکت اش
کہ ماذناں سوداگروں۔ ماۓ ماذناں ”وساکی ميله“ (پساکھ ئمیله کہ بکالانی
وھد ئگرداں مردوچی ادا ہے میله بیٹ) ئبرغاوں۔ شف ئگوں پيری ئفیصلہ
ھکت اش کہ یہ مژدمے ئچیار روش ئتئی گوراباں ئماذناں ریم، دان ده تئی ذمہ
ایس۔ ایشی ئوض ئتراتچ کلدار دیوں۔

پيری ئ موقع دیشہ شہ ايشاں بلا کیں زرے گفتہ۔ بل اے ده راضی
شاں ئوٹی منصوبہ ئکامیائی ئواستاد است تک کنخ ئتیار نہ اشاں۔ شہ اے کارء
پذا ہنگل ئمرید گوں دو مژدم ئگوں دو ھور گیں ماذناں رائی پېشگاں۔ نیم روش ئے
وخت ئشتاں ”جلو کھلول“ لوغ ئجھتاں۔ ”جلو“ یہ زمانے ئمشہور یں

مڑے اث۔ فی پیر جنچ ء لوغ ء نشناشت۔ مل مہمانداری ء ، مزدلفہ ء
غیرت ء داں فی حمال ساگی ڈول ء اث۔ ہنگل ء آنھی دیم ء وٹی مسئلہ اریسو۔
آنھی ء بے غرضی ء مدت کنچ ء وحدہ کشہ۔

ہنگل ء ہر کہ زرافي گر غ ء گوشہ آنھی ء نہ کشہ گوشہ "ار تو زرافي
گالوار ء کئے ہے دو می چوشیں مخلوق بازیں۔ حمانہ فی گورابرو۔ من بکالے نیاں۔
بلوچے آں۔ تو پیلو لغ ء سہیغ نے کہ بلوج وٹی مہمان ، خاطرا ساہ ء ریزند اسٹ
(دنت)۔ من تینی مدت کنال، ہر صورت ء کنال بے غرضی ء کنال۔"

ہنگل ء دوماذن، یہ سوارے گوں وٹی ماڈن ء ھموڑا اشتہ۔ جلوء آنھانی
دھیانداری وٹی ذمہ ء کشہ۔ فی سہ سوار سر آجھخاں۔ آنماں بیڑی (یکدار) یے ء
گوں وٹی ماڈن اسٹریا پار کشہ۔ جھمکی کندھی ء آں سوار گوں مہانزا ء اشت اش۔
آنھی ء گوں مہانزا (ناخدا) ء سی کلدار ہبازہ بستہ کہ "مشک مژدم شف ء ہر
وخت ء کہ آجھخاں تر آنھانی ماڈن دریاء بڑی کندھی ء بر غمی باں۔ تو نوال
گورے ء گارئے۔ ھمے واستا من تئی سر ء او شتا اشغال"

آں مہانزا ء اسٹریس زرے ملغ اث (رسگ ات) کہ آنھی ء داں دوماذن
اسٹرکٹ نہ کش۔ آنھی ء دو می چے لوٹ اث۔ حمال سوار پچھی ء ھموڑا اشتہ۔ ہنگل ء
مرید ماڈن جمبان (تا چیناں) ء راہ ء پولاں گران ء قضا میں پیشین ء ٹھنڈھے ء

زیک ۽ ڀویں جنگلے ۽ نیاما جھٹاں۔ مرید ۽ شتہ چارکشة۔ ھمال وخت ۽ راجی
قافلہ آئکه سر بخش ۽ اث۔ مرید ۽ شتہ گوردواره ۽ نیاما چکرے جشے۔ وٺی ۽ جنگل ۽
شیر دلخ ۽ هند چارت لی۔ اے مژدم درادر کفخ ۽ روغ اث که دلچیت سنگھ ۽
ھمال وخت ۽ گوردواره ۽ گند ۽ مناغ ات۔ دلچیت سنگھ ۽ ایشی ۽ پلو ۽ چودھیان
نه داش۔ پائزدہ گام ۽ دیما کاشانی جنگل شروع بث۔ اے مژدکاں لانگان (پادمال
کنان) ۽ روغا اث که زیک ۽ آئکه ڏھلے کفتہ۔ مرید ۽ اشتافیخ ۽ زحم کشته۔ دے
وخت ۽ مژدے سرا ڀیش۔ توارکش لی "حیر! مرید حیر! من گلواؤ" مرید ۽ شہ
ٹونک ۽ ٻھجہ آڑتہ۔ دیما پیش بھانکر (بگل کنگ) کٹ لی۔ دست گران ۽ بڑتی می
جنگل گورا۔ اوذا اصلاح تران بست اش۔ گلو ما ذنے بھا گفخ ۽ آڑتغ ۽ اث۔ آنی ۽
وٺی ما ذن مهارکش۔ ایشانی ما ذن تالی گورا ٻڌر ته بستہ۔

گلو ۽ بازی کامیاب اث۔ ہر کار آنی منصوبہ ۽ مطابق ۽ بخ ۽ اث۔
مالوم اث لی که سکھ رو ش ایرشت ۽ راجی ۽ گوردواره نیاما کاراں۔ دیر شہ چارکش
لی که مگی نیاما دوزال یہ مژدے گوں سه سوار ۽ مناغاں۔ اشتافیخ ۽ شتاں۔ پذی
کندھ ۽ پاریشاں اندر رائے لکھناں (چیر دیگ)۔ سکھاں دروازغ شہ بند لغ ۽ دیش چ
اندیشہ نہ کٹ اش۔ ھمال ڏول ۽ اے وطن شہ ہر پلوے ۽ دڑمنانی دست
رس ۽ دیر اث۔ نہ پیش ۽ ایذا چو ڏولیں دفعہ یئے پیش۔ اندر ۽ مزیں ہال

نیا کہ شنگال۔ شہ چھیں سامنے سدے ء پیش عیاتہ کشخ پیشخال یا آں پیشخال۔ آں
کے بھی والا کہ در اسر آجخ عاث۔ آں امرت کور علوٹائینتہ عبلوچ گل ء بھی
والاع امرت کور ہر دو میں بستغال عورواز غہند کش۔ سوارانی یہ ماذنے ع پکارا جی
سوار کش۔ جنگل ء ھمال ماذنی گورا شتاں۔ اے مژنیا مارا جی ء جنگل ء گلو ہجہ
اڑ تعال۔ ھمے و استا ایشانی سنگت ء روج ع پچ اعتراف نہ کٹ لی۔ اے چیار میں
ماذن ع سوار بیسان ع بڑزادو میم کٹ اش۔

آں سوار کہ مہانڈا گور ع است اش۔ آں زبر میں جنگجوے اث۔ مرید ع
جنگل ء یاد نیا تکہ کہ آنہی ء چیزے ہدایت داشین لی۔ بل آں وٹ زانکار میں
مڑدے اث۔ نواشام تمار بیغ ء گوں آنہی ع مہانڈا گورا کنہتہ ع دریا کندھی ع یہ
مزیں نیر (آس) یے بالشہ۔ شتاں۔ پیچکہ آنہی ء شک کفتہ کہ بے سوہو میں وطن
ایں، شف تمار میں، نواں میئے آؤ خیں سنگت مارا سوہومہ باں۔ گورے ع رذ
باں۔ آنہی ء خیال کشہ کہ ار سنگت رز پیشخال گڑا تیو غیں شف ء جمل ع، بڑزا
چکراں ورال۔ آخر گرف قارباں۔ آس ع رٹنائی ء گندال۔ ضرور کا ینت۔ آنہی ع
سوچ بالکل راست اث۔ مرید، سرا کمیں رذ بیخ ع روغاٹاں۔ لی کہ آس ع شمال
نگاہ ع آتک اش، گڑا آس پلواشتہ کہ نزیک پیشخال۔ دیٹ اش کہ بیڑی ع مہانڈا ع

وئی سگت نشغناں۔ اشتاف اشتافیغ ء وئی ماڈن ء وٹ پیرڈی ء سوار پیشناں۔
 مہانزا پیرڈی روائ داشت۔ لحظے ء پڑا دریاء بڑی کندھی ء ثال۔ ھمال رنگ ء
 ماڈن ایر گیڑہ ء جلدی سوار پیشناں ء بڑزادیم کٹ اش۔ شف دال لی نوٹی
 آسغ ء اٹ کہ شتہ جلوکھلول ء لوغ ء پیشناں۔ جلوکھلول یہ بھڑیں (زبریں)
 پیچے ء اشتغ ء اٹ ء شف ء آں یہ کٹ اشت لی۔ ھمی پینگ ء اے مژدم شہ ہلک ء
 دیر تر لغ ء پیشناں، پینگ ء گراڈاں گوں جلوء سی کٹ کہ کے یار سترے۔ جلو
 پاڑ اتکہ دیماشته دیٹ لی کہ چیار ماڈن سواراں۔ ہر یکے کہ دیماپیٹ پینگ جی
 (جلوہ دیگ) داش۔

ہنگل ڈیغیں روشن ء اے پینگ ء پیشناہ دیخناٹ۔ زانت لی کہ پینگ
 جلوئیغیں۔ ھمے داستا جنگ نداشت لی۔ ناہے پینگ چے اٹ؟ دو می ھندے ء
 پیشیں۔ مرید ء یا ہنگل ء دال وختے پینگ کشت وئی راہ گفت۔ جلوء دیماپیٹ پینگ چی
 (منہہ) کٹ۔ گوں جلوٹوک ء پینگ وئی دمب ء لوڑان ء ھمال گولوغ پلواشتہ۔
 جلوء لشکر اون غ عبرات۔ ایشانی سگت ھموڈا موجود ثال۔ لی آں دہ ہاغہ پیشخا ثال۔
 جلوء اون غ ء شتہ اشتافیغ ء نغم پشاپیٹہ۔ گوں شمع ء پیشناں ایشان سوار غ داش
 لی۔ سہ ماڈن ایشانی وئی اوشتاتعاٹناں۔ یکے جلوء داش۔ آں پیشی ماڈن کہ منغا
 ثال۔ ھموڈا اشتغت لی ء دو مژدم ء ہدایت دات اش کہ شمار روشن ء وختے کہ

اے ماڻن بلاں لحظے دماڪشان۔ گڙا دو ماڻن چڪا منے رندان ٻيائے ئُدوڻي سُڪ
ماڻن جلوءِ گور استغابل اث۔ جلوهير باث کث اش ۽ رو ش دينري شتہ پيری ئُ
لوغ ئُ بيشغال لحظے هموذ آرام ڪٿ اش۔ آف واٿت اش۔ پڏ ماڻن منازينه روال
بيشغال۔

آرام ڪٿ غمی ماڻن ٿال۔ منزل اشتافڀ ئُبرٽ اش۔ نواشم بيغات که
شتان ”مھوي دره“ ئُ اندر اڳڻاں۔ راجي ئُ اے هند ٻجه آڙي ٿئُ گلو ملنگ ئُ حال
داث لئي که هميڙا ڪميس اندر لبغ ئُ مارا پيشي بر ئُ سکھ گوں ڪفتغاں۔ ٻنگل جشه،
پرينت اش۔ منا گفتہ بڑت اش۔ جوانبغ ئُ تمار بيشحال که اے لشکر شتان ڪمير ۽
پولك ئُ رستفال۔ دير شه حکال داث اش که ما مھمان اوں۔ ڪمير ڪمول حير وء
شازى ديمآ آتكاں، پول ڪٿ اش۔ کئي استئے؟ کئي نهئے؟ ٻنگل ئُ ٺونک ڪٿ۔
براث! من ٻنگلاں۔ اعده تي ڏکي ڪفع ئُ بيشحال۔ اے باقى مني سچتاں۔ حير وء
ديما پيش ٻنگل شه ماڻن ئُ گي هلياناں ئُ اير گيڙي ٿه۔ بغل ڪٿ ٻنگل ۽ ڪفع چخت لئي ۽ پدا
ٻنگل گوں شازى ئُ ملش۔ ايٺاں لشکر بڙتة وساک ئُ نيازينه ئُ آس گيڙ جشه، آس
روخ ڪٿ اش، گڙا ڪمير ۽ گوں حال ئُ هوال ڪٿ اش۔ حير وء پے حلال ڪٿ۔
شوائڪ ذمه ئُ جشه۔ حال هوال ئُ رند ڪمير ۽ راجي ۽ بارو ۽ گوشت لئي که اے مئڪ
جنڪ ايس۔ ايٺي مرضي ايس که آس ايڙا شمنے پنجي ئُ نند ڦيث يا مئڪ لوغ ئُ گوں ڏال

چکاں بھی ءہیث۔ ملگ ءدیش اے آنماں زوان نہ زان ایت ءنے آں ایش،
گالوارے ءپوہ باں۔ ھمے خاطرا گوشت لی۔ اے ھمیدا یہ جذاں کندے
نندیت۔ اوڑا لے بے زوانی ءواستانوال پریشان ہیث۔

حیر و ءسوار غ داش۔ ماڈن بڑتہ بستاں ءریم داشت لی۔ ہنگل ء گوشتہ
”حیر و ماستخاؤں۔ یکی چیار می رو شیں کہ ما ماڈناں پشت ءاول۔ پیش ء من بے
پروہ پیشہ سزا بھوگئے۔ مرد شیغیں شف ء تراء ء شاذی ء جاگئی ایں۔ نوال
کلشیں۔ بازی ء پذہاڑوں۔“ حیر و ء گوشتہ ”خذائی حکم پیش۔ یہی ایں شف ء
من تئی سرازیند غ ء دے لوغ ء کس ء نیال۔ ارباز بے وس بیخغاں گڑا تراجاں
دیال۔ مئی وس ھمیش ایں“

آذینکہ دلیت سنگھ گوں راجی ء رواں پیش۔ گوردوارہ پلوء شتاں۔ گڑا
پذی منزل جیغیں سپاہی کہ آں سوار غ ء پیشتر ء سخن ء اٹاں۔ کل تمباوی نیا
شتاں آرام کنخ ء خاطرا دراڑ بیخغاں۔ لی کہ دلیت سنگھ جوانیغ ء دیر کیش۔ ایشاں
حیر انگی پیش کہ دلیت داں لی چکے گاریں۔ دو مژدم دیم دات اش آنماں حال
آر غ ء آنماں اے تمارا ء اندر روغ اترس اٹ۔ درا شہ دیش آبھیخغاں حال داٹ
اش کہ بھگی گوردوارہ درواز غ ء او شتاں تھائیں۔ دو ماڈن بستخاؤں، بندہ بھر درا

ج نہ ایں۔ گوشت لی ماواہی حکال باز داشتہ بل جواب کس نہ گزدید۔ اے سپاہی نبے کمان ٹال کل سپاہی ٹال۔ ایشانی حکم دیونگ کس نہ اٹ کہ ایشانی راہبری یے شتم۔ یکے شہ حامیاں کو ہنس فوجی یے اٹ۔ آنی گوشتہ اشتافعہ جزئے۔ لا لیناں زیرے۔ ایشاں نی ہیر انیں۔ گوں لا لیناں اے ہفتھی شتم سپاہی رہباں گوں دروازغہ شتغال۔ اے تمارہ شف و ختہ گوردوارہ نیما روغا ترسع مناغ اٹ لی۔ آخر حماں کو ہنس فوجی دیما پیش۔ باقی آنی ڈمبہ دروازغہ اندرہ شتغال۔

ہالہ اندر کہ شتغال آنسانی دست پاڑ شل چخاں۔ دیٹ اش کہ دلیت سنگھہ دومی سپاہ گل بے سد صبغہ کھنخاں۔ مستغمس مژدم بوجھنعت لی۔ دلیت سنگھہ داں نی ہوش نیا بخخغہ اٹ۔ یہ سپاہی یے آنی چاگلے گون اٹ۔ آنی دیما پیشہ آف چھنعت۔ چی یے ورا نینت اش۔ دلیت سنگھہ کمیں ہوش اٹکے۔ امرت کورہ گھوڑوندہ آں مژجنگہ حال داثغاں۔ گوشت اش کہ آں مژدوخ بلوج چتاں۔ دلیت سنگھہ جان ہند نہ اٹ۔ آنی سفرہ داں نی چکر مناغ اٹاں۔ وٹ نہ درکفتہ۔ ولی چنج سپاہی حکم داٹ لی بریٹ بڑزاکلیں مہڑاں چارے بیائے۔

نوال دڙ من دست ء بیاينت۔ اے سپاہی تا تجربه کار ٿال ئے بے
سروغ اٿال۔ شه اوڙا رواں پیشہ داں دریاءِ کندھی ء آئنگعال۔ هماں آس گورا
دیئٽ اش که اے پلوایزی نیستیں ئې هئڑ ء آدمی ده نیستیں۔ بازیں جحمد ئے پول گول
چجنہ کث اش۔ اینگو آنگو پیشہ اپنخو گواز ینت اش۔ بالگھہ اتنکه رپورٹ داشت اش که ما
نا کامیاب یبغوں۔ دلخت سنگھ ئے یہ مژدے دیم داشت که ھم شفوی شف ئے دیوان
مل ئے اے واقعه ء حال ئے داشت۔ بالگھہ سوار غال دلخت سنگھ ئے ولی سفر اس ٿاکور
دیانیت ٿال کر دیوان مل گوں سه سد سورا ئے آتنکه چجتة۔ دو ٿشتہ گوردواره ئے نیاما۔
اينگو آنگو سراغ دھیاں گشتت لی۔ اغوا کارانی درو شم، رنگ، و لیں ئے پول کث
لی۔ دلخت سنگھ ئے کس جوان چنچ ئے پچھہ نیاز ٿة۔ البت امرت کور ئے پچی یے رذپذیں
نشک نشان دا ٿغال۔

دیوان مل ئے شه ایشانی ڈسال علاوائیخ ئے پیش ئے یقین اش که اے
کاروانی بلا چ چنگوں۔ پچیکه پیش ئے ده یک برے ایشان راجی بسته ٻڙتے۔
دیوان مل ئے دلخت سنگھ باز بد، روکشة۔ امرت کور ئے گر دیوان ئے حال داشت که دلخت
سنگھ ولی افسری زوم نیماچ چیزے پاریز نه کش۔ ٿال پیش ئے آتنکه گوردواره
چارث لی ئے نئے آں وخت ئے پاریزی انتظاۓ کث لی۔ لا پرواھنچ ئے گوں سه
سپاہی ئے رواں پیشہ۔ ما ذال ٿوں۔ مارا اے رنگیں گالوارانی سما نیسته۔ گوردواره نیاما

دڙ من نشتفا ٿال۔ روغ ۽ گوں بازی شکستن ٿوں۔ سپاہیاں دستے دهند جزر ڀونه که
بلوچاں آنہا لی گردن گذ ٿغاں۔ مار باقی گلزار ای ڏول ۽ بست اش ۾ رائی چخناں۔
دیوان مل شه زهر ۽ جسخ اث۔ وٺي ريشاں دف ۽ ڪشخ ۽ جائغ ۽ اث۔
همال وخت ۽ فشي لوئا ڀينت لى، حسد خان ٻڌڪاني، داشاد لندڻءِ بليل کو سغ ۽ پلوءِ
ڪھمی ڪھے لڪا ڀينت لى که هر که جلدی (زوت) ٻيٺ۔ اے دزاں گروں۔ بر تکميس
مردمان چچ گران ۽ ديم ديوں۔ چچ چچ سوار ۽ حڪم ۽ رسائخ ۽ ٻڌايٽ دا ث لى۔
ديٺ لى که نواشام در ڪفتخمی دزنی په دمب روغ ۽ دست ۽ نيا ڀينت۔ آفالني منځ ۽
قامده ڀيٽمیں۔ واپس ملناں ۽ پلوا گزد شه که آنگو ترس اث لى که نوال ٻغاوٽه،
فاتٽه ٻيٺ۔

ایڙانی چيٽر (بهاڻگاه) ۽ آخر اث۔ هوراں گوڙه۔ چيٽر و سخ (آباد)
۽ اث۔ هر پلوے سوزغ نگاه کا تک۔ موسم نه گرم اث نه گو هر اث۔ کمپير ۽
لوغ ۽ شف ۽ ايشاں سوار غ کش که وقفت۔ داں دومي رو ش ۽ ٺيم رو ش وقفع ۽
ڀخاں۔ کمپير ۽ وٺي چاں ٻڌايٽ دا ث لى که ايشاں وقفع ۽ بل اث۔ ٺيم رو ش ۽ ده
بلان آرام ۽ ڪنال۔ پڏا پاڙ کن اث لى ۽ سوار غ ۽ ديرٺ اش۔ باقی جنگجو ۾ ڪو ۾
پروشيم مژدم ٿال۔ آناساں چچ پروا ٻهه نه اث۔ گو ڪميس هيلاك نه اث۔ بل آخر
مژدمے اث۔ راجي ارج چه گھوڑ سواري ۽ ڪميس و ستاز اث۔ بل انجري ۾ مزيس

منز لے ۽ جنڀ پا آنڌي ۽ قیامتے اٿ. هر که جان دوراٿ لی، ٻڏاں دڙداٿ لی.
 بله دل ۽ دھیرو (دلاسه) داٿ لی که بازیناں عشق ۽ رند اوٺی ساه قربان ڪشغال.
 ار من شه اے رنگمیں ڏکھاں تکلیفناں کشايناں. گڑا مئیں عشق کامل شک.
 دوشی نواشام پشت ۽ کمپیر ۽ لوغ ۽ ٻجشغال. راجی آڪڙڌة دار ٻختاٿ ۽
 شه آنڌي ۽ اڀخرنہ بُث که ماڏن ۽ اير ڪفتیں. ٻڳل ۽ زڙڌة اير گیڻڌة. تر شدہ
 زڙڌنڄ ۽ ٽڏی (ٽگرڊ) ۽ بڻڌة نیاز یئت لی. شه سریڙ (گت، ھمت) ۽ گریوٹ لی
 ٿاں. بل جان ھے رنگ ۽ دوراٿ لی ۽ دڙداٿ ڪشخاٿ لی. ار ایکویس ھندے ۽ بُش
 ٿة پریات داشتت لی، دال نیم شفے ۽ جان دڙداں وہاونیا تک لی. بله ٻڳل ۽
 پلوادھیاں ھجھ لی دل تسلما. بُث لی که نی یہ دشیں ۽ رُٿا ہیں بانداتے نزیکیں.
 بله اے ده تُس کا تک لی:

تدبیر ڪندھد تقدیر یزند خندہ

مالوم نہیں چې یېث. دیرباروے شتہ واهاو شتہ ۽ بانجھہ شه کلاں پڏا ھاغه یېشے ۽ پاڙ^ا
 آتکه شتہ کمپیر ۽ ڏاڻو گورا که آل چھاں کوراٿ. آل ۽ کمیں سرا یُکی کا تک.
 راجی ۽ گوں ھمائی ۽ گالوارکث. پچی یے سر پد یوت، پچی یے کنا یئت لی.
 باقی کمپیر جنک ۽ نثار سرا یُکی ۽ ولد نه اٿاں. آهائ گوں گنگی آنی ڏولا شارت
 ڪشخی ٿاں.

حیروءے شوانک ءہدایت داشت کہ تو مال ءبر لہزا جمل ءار چوشیں
 خطرہ لی گالوارے محسوس ہیٹھ نہ واہی ءکن۔ شوانک ءمال سڑداش (روال
 دیگ) لہزا جمل عبڑتے۔ نیم روشن حیروءے ایشاں سوار غ داش۔ پیشین وخت ء
 شوانک ءیہ ٹیز ہے چکاوہ ہی کش کہ سہ سوار پیڈا کاں۔ حیروءے زحم دست ءکش
 کو تلیں ماذنے ءسوار پیشہ لہزا جمل ءدرکفتے۔ مرید ہ شادی آنہی دمب ءشتاں۔
 حیروءے شتہ آں میں سوار داشتغائ۔ آنہاں گوشت لی ”پذ او اپس بیٹے بریٹ۔ دیما
 نی شامیں گردن سندغ ءسواشت نہ بنیے۔“ آنہاں گوشتہ ”باز مار ائیغون وٹی
 راه ءروغ نہ اوں۔ تو چیں گنوئے کہ مارا اے رنگ ءشہ راہ ءگوہی
 (واپس کنگ) دیغئے۔“ حیروءے گوشتہ باز گالواراں مہ کئے پذ ایر و کئے“ آں
 مژدماں زحم کتغائ۔ قریب اث کہ یکے دو می ءگوں زحم آوار نہیں لی۔ مرید
 دیر ءشہ دکال داش۔ داں میں آخن ءشار (شمارا) دروہی ایں کہ بہ اوشت نے۔“
 دو میں سراں مرید پلوء دھیان کش۔ مرید ہ شادی تشاں ءپیڈاک
 اٹاں۔ ایشاں نزیک ءشہ مرید ہ حیروءے کو فتح چکا دست ایر کش۔ پول کٹ لی:
 ”مئک سمجھاں شہ چے خطابیش کہ تو ایشاں سراں بُرودخ اث نے“ حیروءے گوشتہ
 من خدا سیغیم دیر شہ دڑ من سمجھش کہ ماذن ءتاشاں ءآسجھاں۔ من پہ
 جوانغ ءدھیان نہ کش کہ اے کئے آں؟ من دڑ من لیک اش ایشاں پذ اگر دوغ ء

گوشتہ۔ اے منغ نہ اٹاں۔ من زیندغ ء گوں ہنگل ء مرضی ء سوا کس ء داں
ہنگل ء روغ نیلاں۔ نی کہ تو ایشاں وٹی گت گشغ ے۔ نی من دہ شک بیغایاں کہ
من اے مژدم آں وخت ء شمعے ڈولک ء دیشخ اٹاں۔ ایشاں دہ وثارا پچھ وار
نکنا نینتہ۔ دوی اے مول ء بستغاوں۔ ایشاںی شکل پیدا ک ش۔ ”شہ ہمانہاں
یہ مژدمے ٹونک کتھ اے مژدم ء مار لبائکل وٹی پچھ وار کنا گشغ ء موقعہ نہ داش۔ مادہ
پیلو گش ء پچھ نیازتہ۔ چڑو شک بر ٹغون ک نوال ہے مژدم حیر دیں۔ ”جو انیں
کہ تو آنکھنے ناں تبے مخدع یک دوی ء گوں ڈک اٹوں۔ ”حیر و ء ایر کفتہ شتہ
آنہاں دراہ بھر کتھ۔ آں ایر کفتہ مرید ء شاذی ء دراہی کتھ اش۔ ماذن شہ حمیدا
مہار کنان، گالواراں کنان ء دہ کمپیر لوغ ء شتغاں۔ اوذا ہنگل، گلو ء کمپیر ء کوں
بھتھیاں بستغ ء تیار لغ ء او شتا شغاں۔ نی کہ ہنگل ء دیشخاں تسلیا ہیث لی۔ ہتھیار
بو تکاں گوں آہاں ملٹاں۔ حال گفت اش۔ آنہاں گوشتہ اے پوا داں نی سکھانی چج
کاروائی ء نگاہاں نیا تکہ۔ خدا سیغیں کہ آں چے کمخت۔

داں سہ روشن ء کمپیر ء وٹی لوغ ء داشتغاں۔ خدمت، دھیانداری
بے ورسوئی (بے پناہ) کتھ لی۔ یکی روشن ء شادی ماذنے چکاہا میدان ء دیم
داث لی کہ بروحالاں زیر بیا کہ سکھ ہنگل باروا چے کمخت۔ احمدانی (وستی یے ء

نام) ء کمپیر یہ سچے اٹھءُ "ڈتہ" نام اٹھ لی۔ آں روزین دلشاو لنڈءُ مجلس ء نشت۔ شادی ھموڑا دیم دات لی۔ شاذی ء شہ آننی ء حال گفتال۔ آلی ء حال داش کہ قاصدے ء حکمے آڑتہ کہ دیوان مل ء نادر ایں جنک گاریں شاید بلوچان بستہ بڑتہ۔ لی اے حاکمانی پلواشہ کوشش بیغاث کہ ڈولے نہ ڈولے راجی ء ہنگل ء چک پتہ پیراے کفتل۔ شاذی ء شہ گیلارم بکال ء گذے پے وام ء زڑتہ ء گڑتہ پڈا آنکہ۔ بڑتہ گذیجہ کمپیر ء داث لی ء حال داثفت لی۔ آننی ء گذگرچ ء دہ پانزدہ کلدار بستہ بڑتہ راجی ء سرا داث لی۔ اے بلوچیں پٹ بر اسانی دستور اٹ کہ ارنماڑی یے آنہانی لوغ ء بیا ٹکیں۔ آں ھور گیغ ء نیشت لی۔ باز کمیں جرے یازرے، دانے مانے (گوں چج ء کارات) آننی ء داث کشہت لی۔ اے سر لغ ء گذکمپیر ھمال دستور ء متا بک ء داش۔

چیارگی روشن بانگواہ شہ اوذار وال یختھاں۔ یہ شفے ء تو شغ زڑتخت اش۔ وش و شیغ ء ماڈن جز یختخت اش۔ موسم دال فی نئے گرم اٹ ھال ساڑت اٹ۔ اے پراہ دراڑیں ڈیسہ، اے تاز غیں گواث، اے چرک (کشک) پھریں راہ، وختے ٹیڑے سرا، وختے تو خ ء تما، وختے ہنگل گورا وختے دیما پڈا راجی یہ وھاوی دنیا یے ء نیاما و تارا محسوس کھنھ ء۔ اٹ کہ آں باز سخھڑا ء زیباث۔ راہ ء کمیں آرام کٹ اش نیلخ (بزودار ڈیسہ ء کوہ ء جا گئے ء نام) ء یہ دشیں آفی

چشمہ یے ء نزیک ء شتاں بیکھاں۔ داں نی دیغڑ ء وخت اٹ۔ ریم باز اٹ۔
 ماڈنی لگام کشنا چرگ ء اشتغافت لی۔ یہ مژدے چشمہ کندھی ء آس روکھ کاک
 جخغاں۔ سوار غنثیں لی۔ راجی اے زیند ء اے وڑد ء وراک ء ہیلاک نہ اٹ۔
 بل شند وخت ء گشان کنان کہ ”جو دہ گندھیم ایس“ آئی ء دہ چیزے واڑتے۔ آل شہ
 اے مژداں حیران بیشغافت کہ اے چیں ھاک یے یا شہبے ء جڑ خغاوں۔ ملناں ء
 شہ وٹی پٹ ء سو آنی ء ہر نگیں مژدے کہ دیٹ آنہانی پھماں شیطانی ء شسوالی
 شندے پیدا بٹ۔ ایذ اچیار می روشن اٹ۔ راجی دیماں ہنگل، مرید، گلوء آہانی سکی
 سگت حیرو، شادی، دودا ء کمیر کل آسخغاں۔ آنی ء چھ وخت ء ایشانی پھماں آل
 شیطانگی نہ دیٹھ ء ناں پھے ء بے مکید لغ ء گوں آئی ء گالوارے کٹ۔ داں اے
 حد ء کہ ہنگل ء دہ آنی ء گوں باز کمیں گپ رپ کٹ۔ شف نیلغ ء گوازینت
 اش۔ مژدمائ کلاں وارہ وارہ ای پر اداش۔ باٹھجہ پاڑ آتکاں ماڈن سخ کشاں دیم پا
 درگ لڑا کٹ اش۔ گوں نیر منوش ء شتاں یو لک ء پھشاں۔ شکل شہ اندیشہ ء
 راہ سر انشغافت لی۔ پوڑ (فوج) حیریت ء تراش۔ وش پیش۔ بل راجی کہ دیٹ
 لی۔ ھٹک حیران پیش۔ پیچھے آل شہ اے تیونیں کسوء بے خبر اٹ۔ حیر آنی
 سفر ء دست پیر شہ وٹی لوغ ء دیم داٹ لی۔

اے لشکر و ساک ۽ نزد غ ۽ شکل گورا شہ ماڈیاں ایر کھنخاں۔ کسانیں
چکاں ماڈن مهارکش بڑا تعالیٰ۔ یہ چکے ۽ راجی بڑا شکل لوغ ۽ بانو گورا اشتہ۔ اوذا
راجی ہر شہے ۽ گوں غور ۽ دھیان اٹ۔ آفانی مشک، جنتر، ٹیکن، چو، آڑتانی
کلڑ (آڑتانی پوتیں لوٹ)، مید ۽ ساز، پیش ۽ تڈی (تگڑ)، مٹی ۽ لوٹا،
کھلو (چپ ۽ رزانے)، دار ۽ وہاں (مخل)۔ اے کلیں چیز اس دیشہ حیران بیغا
اٹ۔ امیری چکے اٹ۔ آنی ۽ اے رنگیں چیز پیش ۽ نہ دیش ٹال۔ بانو ۽ چی یے
پر شنگی سرا سیکی یے کامک۔ آنی ۽ ہر شہے ۽ کماں باروا راجی ۽ ڈس اٹ۔ یہ
کد ہے ستون تیار کئی۔ آنی ۽ دیما ایر کٹی۔ راجی ۽ ڈی ماث نہ دیش ۽ اٹ۔ فی
بانو ۽ دشیں گالوار اشکتہ ولی دل ۽ گوشتی ” ہے ھے منگ ماث ٹش۔ منی سفر
ولی ڈوہر ۽ لائست دعا دامتی۔

آنگو راجی کہ گورا آنک تی۔ بانو ۽ لالی یاد آنکہ۔ چمال انوس
امکفت تی۔ ولی دل ۽ خیال کٹتی：“ ھے منے لالی زیندغ ٹش آں دہ ہے رنگیں
پانگہ میں ڈالے ہٹ۔ من آں ولی سینغ ۽ گوں یک کٹ ” اے ہر دو ٹیکیں ولی ولی
دلیاں غرق اٹاں۔ ستونی کدہ ھمال رنگا دیما ایر اٹ۔ شکل ۽ چکے دیم داش
گوشت تی：“ اے باہو ٹھیج گالوارے ۽ پول گول مہ کئنے ۽ دومی زالاں دہ منہہ
کھنے کہ گوں ایشی ۽ سوال جواباں مہ کئنے۔ بانو ڦشانیده ” ایشی ۽ آنماني ۽ آہاں ایشی ۽
بولی تیٹ گڑا کے چیں رنگیں سوال جوابے کئت ”

آنگو و ساک ء جهانداری حال ء پذا گلو، مرید ء بگل شتاں شکل ء
 کونڈا نی گورا شتاں۔ بگل ء سر اگر داں دمب ء اصل میں گالوار ء حال داشت۔ ولی قید،
 راجی ء آئخ روغ، شہ جیل ء فرار بیخ، راجی ء مدت آنی ء پچی ء در کنخ آئخ،
 مہوی ء سکھانی کھوڑی (دمب روگ، رند گرگ) کنخ، راجی ء گرغ برغ، گلو ء
 ملگ بیخ روغ، اوذا گوں راجی ء بیخ، تچک (جہگ) ء منصوبہ جوڑ بیخ، شہ اینگو
 مئے روغ، راجی ء کشخ ء آر غ ء سروش ء کمپیر ء گورا مہماں بیخ ء کسو پیلو بیخ ء
 اشکنا نیزت۔ اے کلاں زور داشت کہ نی تو اجازت ء دئے کہ بگل اے زال ء سیر
 کفت گیرت۔ شکل ء جواب داشت اے رنگا من بالکل اجازت نہ دیاں۔ من یہریں
 شہ آں مائی ء پول کناں۔ ار آں ہمے رنگ ء وشیں، گڑادہ داں وختے مسلمان نہ
 ویٹ ء کلمہ ء مہ پڑھیت۔ دین ء مزیں رکناں زفت مہ کفت من بگل ء گوں
 ایشی ء سیر ء اجازت نہ دیاں۔“

گلو، بگل ء مرید پچی ء شتاں لوغ ء بانو سلام کث اش ء دعا گنخت لی۔
 پذا گلو ء گالوار شروع کشت ”بانک راجی مئیں گالوار ء گوش دئے۔ مئے براث بگل
 بے گناہیخ ء گرفتار بیش۔ تو یا شہ ولی دل ء لاچار بیخ نے یا پہ منت ء توروی شہ
 جیل ء کشا نیزت نے۔ تو ولی محل ماڑی، پٹ براث پذا اشتغال ء بگل ء گوں در

کفخنے۔ قسمت ئے شار (شمارا) دھوکہ داشت۔ تو گر غیبتخنے ئے پذاملان شتختنے۔ من وٹ گڑیں ملئے بیٹاں ئے وال تو بھٹاں۔ منا امید نیست۔ شایست قدرت ئے منظور اٹ۔ ماںے سکیں مژدماں ولی ساہ جو کواں (خطره) پر یتنہ۔ تراشہ دلچیت سنگھ ئے دستاں گھٹتیں آڑتیں۔ ترازور نیاڑتیں۔ تو ولی وشیں دلے ئے گوں ماںکھنے۔ ایذا مئے لوغ، مئے بولک، مئے نندغ پاڑ آہنخ ئے گزران دشنه۔ یادو سہ روشن ئے اندر ا گندی۔ ہنگل ئے بچھا پیر مژدات کے سر سرا مئے دیما آئنکہ۔ ہنگل ئے ماٹ ہے ڈاؤسیں کہ۔ تئی دیما نشتختا ایں۔ ہنگل ئے نزیخیں عازیز ئے سیاد ماوس۔ راج ئے ورنا گل کل ہنگل ئے ولی مزیں برات لیکاں۔ تو وال ہفتھے ئے جوانیخ ئے دھیان کن۔ رندا ما تراشہ پول کنوں۔ ارتواے ڈکیغیں ئے گرانیں زیند گزارٹ کئے ہے گڑا تراشکل پیر مژد ئے گالوار منځی ایں۔ ارتاں! منیں گلو ملنگ ترا برال ئے تئی محل ئے ترا پچانیتاں۔ مئیں گوں تو قولیں۔“

راجی ئے جواب داشت ملنگ مناں سر اجھاں ئے باز سر پڈ کتے۔ باز منہہ کش۔ اے فرق مناشہ دیر ئے پیڈ ک اٹ۔ بل تو پڑھیا ایں ئے واندہ ایں مژد مئے۔ شیراز ئے قاراز کسوء پوہ مئے۔ دومی مثالے من چیں دیاں۔ آؤ خیں وخت منا مثال جوڑیتی۔ محبت مزن، کسان، رتبہ، عمدہ، ولی ذرین (ڈنی دری)، ذات برادری غریبی ئے امیری ئے چھچھ مجھے نیاریت۔ محبت کوریں، کریں، است امریں۔

اے راہ نیاما مان آو خیں کئیخ تو زان کے گلاباں۔ پاڑاں مان آو خیں زوار (کسانیں
سنگ) پے منا چنپیلی اء کرنا ڈولایاں۔ اے تڈی شہ غالیچاں سنہڑاں۔ ہنگل منیں
منزلیں ہنگل کے منانیرے نیاما ولی سنگت اء دار بیث مکن اوڈادہ وشاں۔

۔۔۔ ہورے مہ دیت گڑے کفیٹ اوڈا توئے یہ چھتریں (بیمارگاہ)

من اے گالوار ہنگل اء امرت کور اء سوا کسی دیمانہ شغاف۔ نی منا مجبور
کئے۔ من لج تھم دزاشت۔ پریں کچری یے ڈیماشغاف کہ پذًا اے گالوار اء منیں
دیمانواں کئے۔ ملتا ن اء نئے منا پاڑے باڑت اء نئے اوڈا منی ہندے ”بانوءَ
راجی اء دھیان د لگوش کھجع اء گوشت اش اء پدا پاڑ آتکاں وساک پلواشتاں۔ گلوءَ
راہ نیاما گوشتہ مارا پتو اندر یشہ اٹ۔ فکر اء جھ گالوار شیستیں۔ پانزدمی روشن اء خداں
حکم اء ہنگل اء سیر اء مبارک بادی اء د لغ بول۔ ڈومب سروزا جنگ بیٹ اء ورنا
دھر لیں اء (چاپ)۔ ہنگل بر شکنند غ پیش۔ مزید اء ڈھکاڑے (کندگ، ہنگ اء)
جش گوشتہ ”چورو! تو دامانی جو گیانی ڈول اء نی بانداث اء حالانی د لغ شروع کشہ۔
نی شہ پڈا مارا جاگ پھر اء ضرورت شیستیں۔ مئے جو گی مارا وخت اء پیش اء حال
داث (دنت) کے پیچھہ یا بائیگھہ یا ہفتہ دو نیاما پے ہیو خیں۔ ما مفتیں چیں عذابے
گندوں“ گلو غریب لجی پیش۔ چم بنا کنٹت لی۔

اے وخت ء جارانیاں گوراںت پل ، مڈی ڈزر باز آجھن ء اٹ۔ ٹکل
 آل جنگ ء جلوہاںی وخت ء قید ء اٹ۔ ایشانی دستوراٹ۔ ہر کہ مڈی، سامان، زر
 زیور کہ دست کفت اش۔ آل کاڑت یہ ہند کٹ۔ کلیں او ناںی چکا بر لہر لغ، بہر
 کٹ اش۔ ٹکل پیش دہ مالداریں ء زمینداریں مژدے اٹ۔ آنی، مال گوں
 جہاں ء بہر ء اشتائغاں۔ ڈغاراں دہ پ کرڈ ء کشار ء دو میخاں داشع ء اٹ۔ لوغ،
 کار و بار کنوخ کس نیست اٹ لی۔ وٹ دہ تھنگ دست ناٹ۔ ایدا کہ راتی آنکہ
 ایشانی باہوت پیش۔ ٹکل جہاں دیغمس مژدے اٹ۔ شہ بانو، بدایت کٹ لی
 "ہم تہ بانو! اے ملی بادشاہی جنکے۔ محلانی نیاما گواز ناںی جو نونے (چیک و روکے،
 جلوٹ وروخ) حکم چلا میتو خیں زالے۔ مردوشی قست ء آز = مئے تھنگس
 سیاہیں جبائی (کاپر) باہوت کٹ۔ ایشی ء حجت تکلیف بیغ، میل۔ حمے رنگ، زان
 کہ تئی لالی زیند غیثہ آنکہ۔ ماٹ لی ولی جنکس لالی ڈول ء دو حیان کرن لی۔"
 بانو، شہ ٹکل ء نشخ ء سوادہ اے گاوار، احساں اٹ۔ دو می پیشتر،
 گلو، مرید، چکل آجھغاں۔ بانو، جند، د نشتفاٹ کہ گاوار پیشغاں۔ ٹکل ء گوشت
 لی "من پہ جنکے ء تگ اٹاں۔ اللہ ء منا لوٹ نشخ ء آز = جنکے داش۔ ولی وس ء
 ایشی ء دست تملی ء داراں۔ ٹاں ولی رزق، دوست داراں، مل آں سمجھ، آل آرام

والا میں زیند (چو کہ شما حال ء دینے) کے پیش ء گزارث لی۔ آں زیند ء آں
سولتانی، آں آرام ء ما ایڈ اسوجھت دہنے کنوں۔ اللہ جوال کاں“

ھما روشن ء شہ کے راجی شکل لوغ ء باہوت پیش۔ ہنگل شف ء یا
وساک ء وخت یا مرید لوغ ء۔ شکل ء منہہ کٹھ۔ روشن بارہے دراشت گوں
راجی ء دو چیار گالوار کٹھ کا تک۔ دومی روشن ء گلو یبرے پذار وال کٹ اش کے
دامان ء بروت حالاں گیڑت بیاریث۔ زردہ داثفت لی کے بلاں راجی واستا چیار
شش جرانی جوڑا دو سہ پاڑ گزار بیاریث۔ گلو دومی روشن ء ما ذانے سخ کٹھ جمل ء
روال پیش۔ شہ درہ دف ء گٹ ء جنہوں کٹھ لی۔ اپیشخ ء چٹ (نشان، بخش) یے
کٹھ لی۔ شلوار ایریکھ لانکے (جادر، لانگی) بست لی۔ نی پچوارے ء سواکس ء
سد نہ اٹ کہ مسلمانے یا ہندو یے۔ شتہ شنے دو تو نسو (تونسو شریف) ء
داشت لی۔ ولی غرض ء سامان بھاگفت لی۔ حال پول تختفت لی۔ جہان ء بول اٹ
کہ سکھانی مزیں لشکرے زیغیں دریا ارکھ بڑی کندھی ء آسجھغا میں۔ نی آنہانی
رسد، راشن لڈغ بیغا میں۔ اے کس ء خبر نہ اٹ کہ آں تھام پلوار و خال۔ گلو
اشتا فیخ ء واپس پیش۔ بڑتہ سامان داٹ لی حال اشکنا یئنت لی ء اشک طاہر کٹھ کہ
نوال سکھ مئے سر امنا غال۔ نی اے وخت ء دیوان مل زخمی ایں مارانی ڈول ء
شہ زہر ء لیغ بیث۔ مٹ بیٹ کہ آنی ء لشکر پر راجی برآمدگی واستاء دیم داش۔

اگل ۽ گوشتہ ”مٹ ۾ ٹھ نال بلکن یقیناً لشکر ۾ دستا پیدا کیں۔
 دیو ان ۽ نال ولی جنک ڻش ایس ٺانے آئی ۽ اے سوز کیس که ماڈ چیار بے
 چیلہ ۽ وسیاً میں بلوچ ۽ آئی جنک آئی باہشاہی ۽ گزد ڦش بہت ٻڑا۔ لشکر
 منافیں ۽ منے دمب ۽ منافیں۔ اے ٻپوا لشکر آف ڏونی ٿم مسد ۽ تاب ٺنتیں۔
 هنچین سوتے ۽ اے حال ۽ پک لئے ہیارے کہ لشکر پیغمبر مزنیں ۽ آنگو دیم
 سخت، پذام اویں سیکماں جو ڙینوں“

گلوء یہ شد آرام ٿئے۔ جاسوسی گنج داستا صاحب کٹ اش کے مژدے دو
 دیم دیوں۔ برداں حا ال زیراں ہیاراں۔ باہبہ وساک ۽ اے گاوار ٻیاں۔ گلوء
 یحمرے پداو ٺارا پیش ڪوشت لئی ”اے کار، من ڪٹ کناں، دو گئی منے نیما اے
 رنگیں کس ٺنیں کر آئی ۽ جندا لی جوانی ۽ یئس۔ چو مویث کے ماشے بے گھی ۽
 نشان بر ٻوں۔ سکھ گفتگی مژدماں نی اے وخت ۽ گوشت سوانیاں“ مرید ۽
 گوشتہ تو منغائے۔ دوشی تو واپس یئخے۔ ماترا مردوشی چوں دیم دیوں ”گلوء گوشتہ
 ”من گند غایاں کہ آؤ خیں وخت ۽ مارا شہ ایشی ۽ وسیس ڏک، عذاب دیما
 کاؤں۔ من گنج دل گی ولی بر ایاں موت ۽ دف ۽ نیاں۔ من ڏکی بائیں، بیل مراں
 ٿاں تو مرید منانوال دارئے من ولی وشیں دل ۽ رونگ لو ٿاں“

مرید ء دیش ایشی گالوار راستاں۔ اے ڈکی بیٹھ یا آسودہ بیٹ۔ مئے
 مجبوری ایس کہ مئے گورا ایشی ِ عبدال نیست۔ آخر گوشت لی ”جو ان تو بروبل
 رو شے دو ء آرام ء کن گڑا ایرو“ دور و ش ء گلو ہموزابولک یپیش۔ یکی رو ش ء یہ
 مژدے سگت سکھ ما ذہانی چکار وال پیخغاں۔ شہ گلکی (بزدار ڈیسہ ء جاگے) ء
 ما ذان آں مژدم ء گوہی (واپس) داشہ آڑ تغاں۔ شہ ایذاد یا گلو ء گوشتہ من پیا ذ غی
 رو وال۔ گلکی ء گلو ء ولیس منائیندہ۔ گٹ ء مزیں مدر کھانی ہارے ماں کھٹ لی۔ سرا
 سر در پیش۔ لا نکے چوتا (چادر) کٹ لی۔ کاسنے دست ء کٹ لی۔ نی گلو، گلو نہ اٹ
 ٹھیکہ ”و کر ما جو گی“ اٹ۔ رام رام کنان ء رو غاٹ۔ شف جا ہے گزارٹ لی۔
 دومی رو ش ء من گلو بھہ (بزدار ڈیسہ ء چہ جمل ء جاگے نام) ء دکان پھر ان ء
 شتہ۔ ہر دکاندار گورا شت۔ کشکول (چکول) دیما کٹ لی۔ گالوار جنہ کٹ لی۔
 چزو سہ بر ء رام رام کٹ لی۔ کے ء زرے، کے آڑتے، کے ء دانے
 کشکول ء ماں کٹ۔ اے وخت ء نی آں لشکر کہ پیش ء حال منا غ اشنت لی۔ آنکہ
 من گلو بھہ پہنا ذ ء تمباں جنچ ء نشیخ ء اٹ۔ گلو ء ولی دل ء لیکوکہ۔ اندازہ بیٹ لی
 کہ سندے دو چکایا ہنا دو ہزار مژدمال۔ سہ سند ما ذہان۔ سند چھراں۔ پنجاہ کار بخ
 ریڈھاؤں۔ دلیپ سگھ نا میں کرو (اپیت ء سیاہیں ریش) ریش سکھے ایشانی
 کماندار ایس۔ رب والا میں مژدے اٹ ء کمان کنڑوں زانت لی۔ بیگھار وڈیں

ءُگشت کٹ لی چنگاہ چنگاہ سپاہی چیاریں پلوں دیم داٹ لی۔ یہ دستا یے سوارانی
سدستہ پیاڑ غافلی۔ ایشاں روشن ایرشت ۽ واهیخ ۽ کیمپ ۽ رپورٹ کھنچی اٹ۔

چنچی روشن ۽ شکل ولی لوغ ۽ مصلی چکانشناخت۔ نماز پڑھو، قرآن
پاک تلاوت کٹ لی۔ فی تسبیح ۽ پڑھنے اٹ کہ دلیلے آئک لی۔ بانو گوائک
جنت لی۔ بانو آئکہ گورانشت لی۔ شکل ۽ پول کٹ ”بانو! اے ماں کہ کھول ۽ آڑو۔
ایشی باردا تو چے چھئے؟ چوروانی چکا اعتبار نیستیں۔ مالوم نہیں ماراچے ۽ گشغاؤں۔
اصل گالواراچے ایں۔ چیاری روشنیں کہ تی گورائیں۔ دے وختے تو پوہ بیخ چھئے
کہ حقیقت چے ایں۔ کھول گالواراں مئیں دل منیث ده نہ منیث ده۔ تو گندار زور ۽
آڑت اش یا خانوادہ ۽ شریفیں زالے۔ من ایشی ۽ واپس کناں پذادیم دیاں۔ ار
نال! چو کہ کھول گشغائیں۔ است ده مزیں لوغ ۽ جنکے ایں۔ آئکہ ده ولی
مرضی ۽۔ ایذا گزران لی ده کٹ کنت۔ ترا ده وشیں۔ گڑا رہنگل مسلمان کنج ۽ پذا
سیر کاں گیرت لی۔ من اعتراض نیستیں۔

بانو ۽ گوشۂ ”اے چیاروشن کہ مئیں گورا پیشہ۔ من ایشی ۽ ہر حرکت
چکانگاہ ایرکتہ۔ من شہ ایشی ۽ ہر گالوار پول کٹ۔ منا یقینیں کہ کھول چو کہ گشغائیں۔
چو درونے نہیں۔ اے جائی ملتان راجہ جنکیں۔ خانوادہ ۽ حیاداریں زالے۔ من

ایشی ء ماث بیشہ حال گھنگاں۔ چھ گالوار اڑ من شیر نہ داشتی۔ ہنگل ء ولی کنخ
خاطر آں شہ ایشی ء زیاد ہیں مشکلیں زیندے ء گزار غء تیاریں۔ مسلمان بیغ ء
ۃ آئی ء مئیں دل ء و شارا شو قیں”

شکل ء بانو ء اجازت داشت۔ گوشت لی ھمال مائی ء دیم دئے۔ من ولی
تسلیکناں۔ بانو ء شتہ راجی دیم داشت۔ راجی ء آنکہ سلام کشہ۔ نزیک ء نشہ۔
شکل ء آنہی سفر اودست پیران ء پول کشہ ”مئیں جنک تو ولی لونگ، وطن، عازیز
سیداء سینگل ء دز گماراں جدا پیش یہ بے پچواریں قومے یہ بے سو ہویں وطن ء
آسکھنے۔ ارتئی واپس بیغ ء دل گشیت ء تو ہر کذیں گئے من ترا تئی لونگ دیم دلغ ء
انتظام کناں“

راجی گوشتہ ”ناکو! من جائی شہ وطن ء، شہ سیاداں عزیزاں دیراں۔
بل تو یقین ء کن کہ مئیں ماث، من پہ چھماں نہ دیشہ کہ پیش مژتہ۔ مئیں پٹ ء
حاکم بیغ ء رند اگوا، من چھ دلگوشے نہ داشت۔ چڑو ولی حکومت ء گوں گلا پیش
پیش۔ بفتگاں رند اوختے گوں من دو چیار گالوار کیٹتی۔ دلیجیت سنگھ نامیں منی
نا خوزا تکے اث۔ آں ده مغرو رء مزن سریں مژدے اث ء عقل ء دہ سلیم نہ
اث۔ مئیں پٹ منا گوں ھانہ نہی ء سیر دیو خاٹ۔ آں منا پسند نیاتک۔ آنہی ء گوں
من یہ شنے ده گواز بینت نہ کش۔ محل نیاما باقی کل تو کر چاکر اٹاں۔ آنہانی دل لوٹی

چڑو گول زرءاٹ۔ گول من چھ ۽ محبت نیست۔ منیں زیند اوذا ده جو امیں زیندے
 نہ اٹ۔ من زیادہ نہ گشاں۔ بل چاچا تو باور ۽ بیار کہ من شہ آں زیندہ ہیز اڑاں۔
 نی چیار می رو شیں۔ من اے چاگڑہ نیاما سہر غال۔ من گول ہیز تیں نکاہاں
 مردمانی، اے زالانی، اے چکانی نند غ ۽ پاڈ آن غ دھیان اٹ۔ ایذا من آں شر انی
 خوشامد، چاپلوسی، درود ۽ بے ایمانی نہ گندال کہ آنھی ۽ من شہ کسان ۽ گندان ،
 منا غال۔ ایذا ایک دو منیغ ۽ گول محبتیں۔ دو منیغ ڏکھ ۽ احساسیں۔ ہر کسی دل
 نیاما صر ۽ محبت ۽ جذبہ ایس۔ ایذا چھ کسیں دوڑ منی ۽ دروغ دراش نہیں۔ ایذا اور غ
 چر غ ۽ رہائش کیں مشکل ضرور استیں۔ بل باقی گالواراں اے جا کہ شہ شر انی
 نسبت ۽ سذبر ۽ گھیں۔ من ماٹ چھماں نہ دیشہ۔ بانو گول من ایخڑہ مردانیں۔
 منیں ایخڑ دلداری کفت کہ منانی سماں گھانا گئیں کہ ماٹ ۽ محبت چیں شے نا میں۔ ترا
 درو ہی ایس۔ منیں پذادیم دل غ ۽ دلیل ۽ نواں کفته کہ منا ڪھ اوذا قبول نہ کناں۔
 آں ذات ۽ راجپوتاں۔ وثارا شہ ہر کس ۽ زیادہ غیرت مند لیکاں۔ منایا زیند غ ۽
 آس ۽ شوشائیں یا کشاں (پچ) ورائیں یا گول ماڈناں ہندال گھبلیناں کشاں ”
 شکل پیش ۽ پریشان اٹ کہ نواں کھول ۽ ہے زور بستہ آڑتہ۔ نی تسلی
 بیٹ لی کہ اے گواشینی ولی رضا آنکہ۔

شکل ئئی کہ جوانغ ء تسلایش۔ سه رو ش ئے پذار ارجی ئے گالوارکٹ لی۔ یہ
 کسائیں مجھی یے وٹی لوغ ئے جوڑینت لی۔ ملا دریحان ، گلزار گواہری ئے جمعہ
 لوٹا یعنیقنت لی۔ راجی ئے جان شفعت۔ نو خیں صافیں جرگورا داشت اش۔ بکل جشہ
 آنکہ بانو چجی ئے ھمال پچی ئے ملا دریحان گورا نشہ۔ ملاع سراپول کشہ۔ ”می ترا
 مسلمان بیخ خاطر الاصارۃ کس بیخ شیں۔ تو وٹی دل ئے مسلمان بیخنے یادو گی چوشیں
 گالوارے ۃ آنی ئے حال ئے دئے“ راجی ئے جواب داشہ۔ منا ایذا حج کسکیں لاچاری ئے
 مجبوری نیستیں۔ من وٹی رضاۓ گوں مسلمان بیغایاں۔ فی تئی ہر رنگیں راہندے
 اتیں تو وٹی ئے پیلو کن۔ ”ملا دریحان ئے حیر دعا عالویشہ راجی ئے توحید ئے شہادت ئے
 کلمہ حثایت لی ئے دو میں ایمان شرط دہ پڑھائیت لی۔ یہرے پڑا حیر دعا
 لوٹت لی۔ اے کلیں پیر مژداں پاڑ آنکہ آنی سفر چکا دست ایر کشہ۔ مبارکی
 داث اش۔ مجلس پرشته ہر کس شتہ۔

شکل ئے بانو ذمہ ئے جشہ کہ تو نی وٹی جنک ئے نماز ئے درود ئے کلمہ ئے دومی
 ضروری ایس چیزاں پوہ کن۔ بانو ئے وعدہ کشہ کہ انشا اللہ من ہفتہ یے دو نیماں اے
 چیزاں راجی ئے زفت کنائیں۔ شکل ئے بانو ئے فیصلہ کشہ کہ راجی و شیں نامے۔
 ایشی ئے عبد لیخ ئے ضرورت نیستیں۔ صرف شہ ایذا پڈا راجی می کنوں گواخیوں لی

(گواف بجک) آنگور اجی بازو شات۔ آں در باراء شہ ھکل ء اڑ مند جمع ء اٹ۔
 ہوزا فیصلہ کئی کہ ہر سوت ء ھکل ء وٹی کناں کو شتاں۔ پڑا بازیں ڈک،
 مصیبت دھنعت لی۔ شف رو ش ء بے آر امی، بد نای ء ترس۔ ماڈ نانی در اڑیں
 پنداہ گرفتاری ہ موت ء ترس۔ اے کلیں مصیبتاں رند آنکہ ھکل لوغ ء جو۔
 داں نی حماں انگریزی مثال ء ڈول ء ترست اٹ لی کہ مالوم حمس چے بیٹ۔
 دلی کش ء سری منزل حماں اولی کشاں (خواری، جمد) ہاں کہ سجننت لی۔ اے نی
 دوی گام اٹ۔ نی بد قسمتی ء بے صری ء سوادہ ھکل جمع ء چوش ء سر انفع ء ج
 ڈک ء ڈاڑ جل نیت۔ راجی و ش ہمے خاطر اٹ۔

گلووٹی جاسوی مسم ء در کفع ء اٹ۔ آنی ء وٹی پلوا شہ پیلویں حال
 گفتاں۔ دو شمبه ء رو ش ء بانگواہ آں گھکی ء آنکہ۔ ایذ اجار اینی ای مزدے، بستغی
 در ای متا بک ء چیش ء موجود اٹ۔ آنی ء کلیں حال دا شہ گوشت لی "سکھ لکھر
 نی دیجہ بانگمی بزدار وطن ء الگار ء در کفوخ ایں۔ اے کہ رو اں بخناں۔ گوں
 خدا ای حکم ء من وٹ کایاں۔ ناہیں شار احال دیائیںاں۔ بلوج گل ء گوش کہ بے
 غیلا ء لا پرواہ نواں سئی۔ وٹی ز حماں سان دیئھ۔ وٹی بلاں (کاہر) تھق کھنے، وٹی

کواناں چکئے، وٹی تیراں تیار کئے کہ یہ طوفانے پیدا ک ایس۔ ایشی پشت ائے
 مزیں حکومتے۔ ایشی ۽ دیزرس دیریس، نواں کہ شا (شا) ایشی ۽ آسان زانے۔
 قاصد گڑو ڏشتہ لونغ ۽ شتہ۔ گلوروش ۽ ھماں ھند اپیشہ۔ شف ۽ تمار ۽
 اندره منگلو ٻٹھے شتہ۔ بالجھہ ھماں پیشی ڏول ۽ سکھول (کچکول) دست ۽ اٹلی۔ پـ
 دکاناں ۽ ہلکاں پھر غاث۔ آں قاصد کہ گڑو ڏشتہ آتکه۔ حال دا ٺختن لی۔ ٺکل ۽
 وٹی برادری لوٹائیتے۔ آنہانی دیماں اے پچار سکھ لی۔ صلاح دا ٹلی کہ شماوٹ
 تیار غی ۽ کن ات۔ لہڑ ۽ مستروال حال ۽ کئے کہ سکھ پیدا کاں۔ بلاں آں ده تیار
 باں۔ چوش مویث کہ بے خبری نیاما کے ۽ زیاد ہیں نقصانے رسیت۔ پـ اگلزار ۽
 گواہری دیم دا ٺختن لی کہ شمازوئے ”درگ لہڑ“ ۽ مستروال گالوار ۽ کئے۔ اے
 کسو ۽ بابت ۽ آں چیزے پیش ۽ ده سی اٹاں۔ گلزار ۽ گواہری ۽ شتہ کلیں حال
 دا اٹاں۔ ٻڳل ۽ قید بیخ، پـ داراجی ۽ آر غ ۽ مسلمان بیخ، اے کلیں گالوار ایشان سرا
 شغاف۔ شمے بالیانی ۽ گوشتہ ”ار سکھانی لج ۽ گڑ دینبغ (واپس کنگ) د لغ ۽ گوں
 اے جنگ ٿلث بیٹ تے آنہانی ننگ ۽ واپس کئے دیئت“ گواہری ۽ گوشتہ ”شمے
 دھیان کن۔ انثر کیس (شایت) ترا گوہر شمشتہ۔ آں دیریس باہو ٿئے اث۔ آنی
 خاطر اندال داں سی سال ۽ گوں وٹی براث لاشاراں جنگ کئے یا ترا سمی یاد نہیں
 کہ آنی خاطر ادو دا گور گنج ۽ وٹی ساہ قربان کئے۔ پـ بالا چ ۽ گوں جہاں ۽ چے کئے۔

براث! مادہ بلوچ اوں۔ مارا ده غیر تمس۔ ماوٹی باہوت عاشہ مژ جنگ تر س عوایپس
نه کنوں۔ نال آئنی ۽ حفاظت ۽ پذکنزوں۔ تو نیں اے جنگ داں صد سال عدوہ
بروٹ۔ مانہ بشخ اوں۔ مئے اولاد اے جنگ ۽ جاریغ عداراں، ”شے ۽ اے
گالواراں پذ اچھ جو نکے نہ کند۔ کلیں درگ لہر ۽ مستروں ایشان تسلاداش که
چو شیں جنگی واہی یے پیش۔ مئے ورنائیل چوواچڑی کا ینت“

یہ مژدے روں کث اش کہ بروٹ کرنی (بزدار ڏیسہ ۽ جاگئے ۽
نام)، تھله تو خ (بزدار ڏیسہ ۽ جاگئے ۽ نام) عدوی نزیکیں لہر کند ھی (کور) ۽
مژدماں حال ۽ دیاں۔ بلاں شہ راہ ۽ نزیک ۽ عوٹی لوغاں لڈیناں۔ جداباں۔ نواں
بے سائیخ ۽ نقصانے ورداں۔ بزدار ڏیسہ ۽ اے حال بشخ ۽ اث کہ سکھ ڀیگھی
بانگھی آؤ خوشوندیں۔ ورنائیل ده په مژجھے ۽ کملغ ایشان۔

چارشمبه ۽ بانگواہ منگلو ٿو پہنزا اسکھانی تمبو کشخ، بیڑ غ ۽ لڈغ بیخ ایشان۔
فوچی وٺی هتھیاراں بستخ ۽ ماڈناں سچ ڪنغاشاں۔ آنکه پیاڙ غ ایشان آں وٺی کھڑیاں
(تیار بوج اتنت) چاڑغ ثاں۔ دلیپ سنگھ اس فیشیں گھوڑا یے ۽ چکا نگرانی ۽
کفع اث لئی۔ وختے آں تمباواني گورا، وختے رسدا والایانی گورا، وختے سوارانی گورا
شت، وختے پیاڙ غالی گورا چکر ۽ جمع اث ۽ انتظاماں گندگ اث۔ نی که اسماں

لڻ غپش۔ ڳل جتا یئنتی۔ لشکر در امید ان ۽ گوں تر تیب ۽ کتار ۽ اوشتاته۔ پڏا
ہدایت داشتی۔ ہر کار بخز ریڑھا گوں سے سے مژدم ۽ اوشتار یئنتی۔ بلاں ار
جا گئے اڑاں ٿیلانکاں ڪوچ ٻال۔ سوارانی دستے شش هند ۽ بہر کٹتی۔ ٻنجاہ ٻنجاہ
عو دو دستے رسد چکا اوشتار یئنتی۔ یکے شہ آنہاں سراء یکے شہ آنہاں پڏا۔ دومی
چیار دستے یکے سرا یکے جوانیغ ۽ دیر ایشغ ۽ سرا، دودر میان ۽ اوشتار یئنتی۔ ہر
سواریں دستے ۽ دمب ۽ دو صد گیست ۽ پیاڙ غمیں فوجے اوشتار یئنتی۔ سواراں
سے سہیغ ۽ پیاڙ عال چیار چیار لغ ۽ جز غنی اٹ۔ نقاباں چاک بک جٹ اش۔
اے لشکر روائی پیشہ۔

گلو منگ یہ کلیرے ٻنا نشيخت ۽ رام رام ۽ کنان ۽ اے کلیں کاروائی ۽
گند غاث۔ دومی جهان ده ڳلاني ۽ نقاباں ۽ توار اشکتہ تماشا ۽ گند غ اٹاں۔ لشکر کہ
روائی پیشہ۔ ہر کس ۽ امید اٹ کہ نواں لشکر گاہ ھورگ بیٹ۔ ما بر وں کفتوغیں
ڻدیاں زیروں۔ بل دلیپ ٽگھے ۽ اے لشکر ۽ اے لشکر گاہ ھور گیغ ۽ نہ اشتہ۔ ده
مژدم ۽ یہ دستا یے ھمیڈا اشتہ۔ آں است ڏاک والا میں دستے اٹ۔ بل
جهان ۽ منشا پیلو نہ پیشہ۔ ہر کس پرشته واپس پیشہ۔

منگ ۽ وٺی ڦمی ٻڌڙش۔ شہ لشکر ۽ پہناؤ ڏی بڑزاديم کٹتی۔ راه باز
مشکل اٹ۔ کار بخز ریڑھا پ دیم بٹنہ ٻٹاں۔ آنہاں ھماں مژدم ٿیلانکاں دیان ۽
منار غ اٹاں۔ ھمے واستا کلیں لشکر ۽ فارست بچع ۽ اٹ۔

مُنگ ءاندازه کٿه که سکھ ارمزیں زورے جناس ده یيجه شایت دا
 گلکی ء پچاں۔ آنhi ء ايشانی دمب گرغ اشته۔ وٺي منزل برغ ء فلر کث لئي۔
 جناس ء جمبان ء شته نواشام ء بولک ء هجه۔ بلوچ گل مج کٿه حال دا شت لئي۔ اے
 ده حال دا شت لئي که سکھانی لشکر شف گلکی ء گزار ييث۔ چيچه اوذا ميدان پراه
 دراژیں۔ کور ء آفیں ء یکمپ ء واستا منا سکن هندے۔ منیں دل ء دلپ سنگه
 سر حیالیں کماندارے۔ آن ہموزا یکمپ جنت۔ دے گلکی ء شه بلوچانی
 پلوچو شیں مراجعت نه پیش۔ من چشاں گڑا آکس کمیں بے پرواہ ضرور بنت۔ حیر شما
 سوچ گندے که ماچے کث کنوں۔ بگل ء مرید ء دیر پیش۔ دو په دو سخ ء یہ
 ترانے بسته۔ ھمال وخت ء وٺي تران شکل ۽ دیما میش کث اش۔ شکل ء کمیں
 ٻڌايت داشت ء اجازت دا شت لئي۔

سکھ پیشین وخت ء گلکی ء چھٹاں۔ کار بخز ریڑھا والا یاں منشه قرار
 کث اش۔ کار بخز ده بازو ڏکي بیشناں۔ دلپ سنگه ء اے پراه، دراژیں ميدان دیش
 ھموزا یکمپ جنځ ء حکم دا شت لئي۔ چڙو دوسه تمو جنځت لئي که آنها نیما
 افر سہر ٿاں (رہائش، دارگ)۔ باقی تمو ھماں رنگ ء بیڙ ش ء اشغت لئي۔
 دلپ سنگه ء تمو بروز بروز اس ء تاب کماندار ۽ جمل جمل ء اش۔ گھوڑ سوار شیخ

دليپ سنگھ ۽ گوراٽاں۔ شمع ٿائب ۽ گوراٽاں۔ اے در ميان ۽ ٻياڙ نئيں فون ڪفتخا
اٿ۔ هموزا سوار غ ڦاهينه۔ لشکر ڳول نوا شام سرا سوار غ دا ٿاش۔ پسر ۾ دار
متقر رکھنو لشکر ۽ اجازت دا ٿاش که ٻڌيارا ٻو ڦاں ٿف ۽ آرام ۽ ڪناں۔
سڀي منځ ۽ ٽاں۔ ٻڌياريو ٽاكه ڪل و باو ڪفتاں۔

گراں و حاوا ۽ شه انجما میں (قطبی شمگ) تو خ ۽ سی سوار و ٿي گھوڑا ۽
(اپاں) تاشیناں ۽ دو نئیں پلواں ز جماں، کاٹا راں جنان ۽ لشکر شه نیاما چير شد یما
لما میں (زرباري پلو) تو خ ۽ اندر اشتاں گار پیٹاں۔ سکھ داں ٺي واهي نعره ڪشه۔
حال ۽ زير غ ٿاں۔ کمانداراں پاڏ ڪغ ٿاں که اے سوار گل اللہ ايس بجھو شه بجھو
(روڻا ٿي) در ڪفخاں آں سی گز ۽ پستا ڏي ۽ که اے سوار اني گھوڑا ٿشان ۽
گوستغاں۔ آں راه ۽ ڪشتغمي سڀا ڻياني لا ٿش کفتخا ٿاں۔ يا و حاو لغ ۽ گھوڑا ڻي
لتاڙ ٿغمي زخمي۔ دليپ سنگھ اشتافغ ۽ موقع چکا چجھه۔ سو جلا ڪثا ٿاش۔ و ٿي لشکر
سنچا ٿا ٿي۔ دو صد مژدم ڪشغ ۽ بهشت گيسٽ مژدم زخمي پيٽه۔ دليپ سنگھ ۽
پسره چوکي ڦخت ڪشه۔ آنماني دمب رو غ ۽ حکم نه دا ٿا ٿي گندرغ ۽ اٿ کر
نا سو ٻو ڻي ڦي ٻي۔ نوال اغده آنماني گھاتے شير ابيا ٻاں ۽ برباد ٻاں۔

شف ۽ و باو ڦي ٿا۔ پيلويں شف ۽ سوچ اٿ ٿي که اے بلوچاں
ڳول چه رنگ ۽ جنگ آزمائ ۽ ڪناں که نگاء ڦي ڀنت۔ شه پلو ۽ ڪاينت۔

نقسان کناں روال۔ حیر! باخچہ شہ مس ده وٹی پا لیسی عبد لائیناں گندال۔ بلوچ
چوں در شفال روال۔

دیپ سنگھ پیش ء حالاں گفتگاٹ ء اے رنگ ء پوہ اٹ کہ بزدارانی
سردار لاما میں (زرباری شمگا) لہڑا نندیت۔ آنئی ء کلاں ھموڑ ء ایں۔ نیت ایش
اثلی کہ سردار ء کلاں آنئی ء اگر فتا کناں۔ بزدار بے وس بنت۔ منک
لوٹاں مناں۔ بانگواہ لحظے لاشانی شوشغ ء زخمیانی پدا منگلو بھہ دیم دیغ ء عمان آتک
لی۔ نیم روشن وخت ء روانگی ء حکم داٹ لی، دو شیغیں شب خون پذاسکھ لشکر باز
ترشغ ء اٹ کہ پچ وقت ء شہ چیں پلوے ء موت کیت۔ دیپ سنگھ ء وٹی
لشکر ء ھمت و دائیناں ء گوشت لی ”اے بلوچ کمزورال۔ ایشاں دیم پ دیم بیغ ء
طاقت نیست ایں۔ ھے و استاد زینی شہ پشت ء حملہ گفتگو۔ روشن ء سوال ء پیدا
نہ بیث کہ اے ظاہر بنت۔ شف ء من جوائیں پھرایے جناں۔ ارگرو راضی
پیشہ۔ بلوچ مئے چھ۔ کٹ نہ کھنٹ“ لشکر ء کمیں دل گفتہ۔ روال بیخناں۔ کوچ ء
انداز ھماں زیغیں ایریکٹ اش۔ پیشین ء وخت ء اے آسکانی گڑدان (جاگے) ء
مجھاں کہ شہ تو خاں ھماں سی ایں سوار ماڈناں بال دیان ء در گفتگا۔ ھماں پیشی
ڈول ء لشکر ء نیماز ھماں جنان ء شتاں۔ دزانی توخ پلوابڑز غے عپار بیخخت۔
دیپ سنگھ ء وٹی لشکر ء آنہانی دمب روغ ء حکم داٹ۔ بل آں میدانی گھوڑاٹاں۔

کوہاں گئیں درکفت نہ بٹاں۔ چیار پنج سوار ہے کوشش نیاما پرینتاں دور سکھاں۔
اے میدانی گھوڑوانی رفتار ده گئیں ۽ تلمہاریں بڑے زغافی سبب عباز کم اث۔ بزدارانی
گورا کوہ پروشیں ماذن اتناں۔ ایشاں آنہانی دنے ده نگاہ ۽ نیا تکہ۔ دیر ہے بے
وس پیشہ پذراواپس پیختخت۔

بزدارانی اے حملہ ده کامیاب (سوہن) پیش۔ سہ گیست (شت 60)
سکھ سپاہی کشخ پیختخت۔ دو مردم بجارتانی زخمی پیختخت۔ بل آں دومی مرڈمال ولی
ماذناں کوچ زڑتاں شہ جنگاہ ۽ درا کشتفت۔ دیماشخ ۽ آنکہ ہنگل ۽ آں مرڈمال
گوشہ ”شماءے زخمیاں بولک ۽ برے۔ اوذا اے درمان دار غبت“

آنگو دلیپ سنگھ ولی رکاں گلخ اث کہ بلوچاں روشنیم روشن ۽ دست
جنہ۔ دراہ ۽ شتفت۔ لشکر واپس کش۔ آرسکانی ۽ دار غ ۽ حکم داث لی۔ پھر او استاء
چیاریں پلواں صد گزا جد ایشخ ۽ پرییدارانی یہ کتارے او شتارینت لی۔ دومی کتار
گیست گز فاصلہ ۽ چیاریں پلوا او شتارینت لی۔ نی لشکر ۽ یکی بھر پر اچکا اث ۽ دو
بھر آرام ۽ کنخ ٹال۔

آل شف ۽ بزداراں الگار نیاڑتے۔ سماںہ ایں کہ پھر اسخت اث ۽ راہ نہ
ملٹ اش۔ مالوم شیں چے سبب اث۔ بھر حال دلیپ سنگھ دل ۽ دوش پیش کہ مئیں
پھر اکامیاب اث۔ شہ ھمیشی سبب ۽ بلوچاں الگار ۽ توکل نہ پیش۔ ھماں شفونی
شف ۽ کشتفتیں سو تیگ بٹاں۔ دلیپ سنگھ ۽ ولی نائب لوٹائیں۔ گوں آنہ ۽ صلاح

مشورہ کٹ لی۔ پروٹاں فیصلہ کٹ اش کہ بانگوواہ قاصدے دیم دیوں۔ بلاں ایکھر
فوجی شہ حاکماں لوٹھ یہیث کہ مئے اے مژ تغیں مژدمائی کمی پیلو یہیث۔ ایشاں
دوئی مسلہمانی چکادہ غور کشہ عبازیں فیصلہ کٹت اش۔

آل پیچھے ده ہنگل ء ڈاہ جناہینہ کہ سکھ ریختن۔ بزدار اشتافیخ ء
”پھتکی“ (جاگے) ء پھجئے۔ ووت گوں ولی سواراں شتہ پھتکی نامیں نوالخ (پھجی)۔
ہموزا بیکھ۔ نیم شنے ء مژدم ہنخ ء شروع یہتختن۔ ہنگل ء یہ ڈیرے
(میڑھ، بُر زیس جاگہ) سراچار کشاہینہ۔ دیت اش کہ سکھاں دیمارو غیلہ کشہ۔
آسکانی ء یکمپ جٹ اش۔ ہنگل جہاں دیٹھیں ء ہوش گوش والا میں مژدمے
اث ء سی کٹ لی کہ شہ دوکامیاں جلوہ ء پد نی سکھ مار آں رنگ ء ارشن ہدر لفخ ء
موقع نہ داٹ (دنت)۔ ھے خاطر آں شف ء الگار کنخ ؇ پروگرام میل داٹ لی۔
دوئی ولی سختاں ده آرام کنخی اٹ۔ داں بالکھبہ نماز ء مزیں بلوق لشکرے آنکدہ مجھ
پیشہ۔ ہنگل ء ٹالہہ مرڈم گوانجہ صلاح تران کٹ اش۔ ہنگل ء ہر کہ گوشت کہ ما
کمیں۔ مئے گورا ہتھیار کمیں۔ ماراراشن نیستیں۔ مئے مژدمائی یہ ہند مژرغ ء
تجربہ نیستیں۔ ماگوں سکھاں دیکی پہ دیکی ء دوپہ دوی جنگ کٹ نہ کنوں۔ میشاں
جنے ء پذدیت والا میں مژ عالمبروں ایشاں شل کنوں۔

ھشیار میں عز اہکار مژدم کم اٹاں۔ کل جو شیلائیں ورناثاں۔ ہنگلے
 گالوارہ منت اش۔ ہنگلے اپنے منیشنت کے بروں "ہان بند" (جاگے) نامیں
 ڈالئے (تک)۔ آنی ہے بھروس ڈنگرانی واڑے دیوں۔ بلاں سکھ پھی یے اوڑا
 دار غ بال۔ شہ آں ڈاٹ ہے جمل ہے داں دیر ہے لہڑ (کور) ہے دو میں پلواں بڑیں
 درنگک ٹھاں۔ ہنگلے ہوٹی مژدم لے چکی ہے واڑ دلخ ہے پذیاں ہماں میں (قطبی شمگ) پڑو
 درنگک چکاشتاں۔ سورچہ بستاں۔ ہوٹی مژدم ہدایت داشتی۔ سکھ آں وخت ہے
 کہ واڑ ہے گورا کہنت اوسختت۔ ظاہر میں واڑ دیر کنخ ہے شوشع ہوٹی راہ تائینخ ہے آں
 کمیں وخت مان کیث۔ پذی لشکر دیما بیان کیت ہے دیکی کمیں وخت ہے کوشنت۔
 نتیجہ اے یہ کہ ڈاٹ دف ہے اے ہد شیر ہے ایشانی یہ بزیں پھی یے ہٹیث۔
 سکھانی دلگوش ھمال واڑ ہمال واڑ ہشہ دیکی لشکر پلوایث۔ شہ آں پلوا سکھ واڑ ہے
 یور پیغ ہے راہ کنخ بنت۔ نی کہ واڑ راہ کشہ دیما در کنخ پیغنت، شما درنگک چکاشہ مزیں
 کوہاں، بلا ہیں بھکاں گوارینے۔ انا گئی مزیں مزیں ڈوک کے کفال ارسپاہی یے
 ڈوکانی شیز ہے میت ہے کم از کم گھو (اسپ)، خچر ضرور تراس ورال۔ تراس ہے
 گھو دیغیں (تراس گپتگیں) مال لازماً پی یے لتاڑ پتاڑ کہت اش۔ پھی یے ما تیرال
 گوارینوں۔ باز کمیں نقصان بیٹھ۔ آں دیکی مژدم گوں تسلاء مژٹ نہ بال کہ
 ہوٹی پذدہ سنبھالنی بیٹھ۔ اٹھا بنا درنگک ایس۔ ظاہر میں ناں ما آنہاں رنگ (رشغ
 براں، الگار کنگ) کوں ناں آں مارا دہ آنک بال۔ بے شک یک دو میغ ہے دیما بیوں۔

گندغبوں۔ شاہبے شک ڈوکانی تیلانک دلخ ۽ پذ اسرا بینے۔ پھیجہ آنہانی تیردا
بروز غپلواداں شمعے گور آتک نوال۔ واڑ ٻروزی پلو ایزدارانی باقی لشکر مجاحث۔

بلجھنہ ۽ دلپ سگھ ۽ سری یہ قاصدے گوں سہ سوار ۽ پیغام نہستہ
کنائیتہ۔ میگلو ٹھہ پلوارواں کشہ۔ پدا چیار چیخ مژدم دیم داث لی۔ برداں راه ۽
گندال بیا ینت۔ جا ہے خطرہ دہ نہ ایس۔ اے مژدم اس آتکہ روپورٹ داش کہ بلوچ
دیما لزراواڑ کنخت۔ دلپ سگھ ۽ ڈھکاڑے (کندگ ۽ ٹھک ۽) جش گوشتہ۔
اے گنو خیں راج ایکر دہ نہ زانیت۔ کہ فوجاں، لشکر اس ڏنگرانی واڑ نہ داراں۔
اردار نت لی تہ بر اور یہ لشکر دارت لی۔ آنہانی تعداد ۽ بارواچ نہ گوشت اش۔
دلپ سگھ پریشان نہ اث۔ بلکمیں آں وش اث کہ بلوچ واڑ پشت ۽ لازماً مئے راہ بند نت۔
دیم په دیم پیش نہ انت۔ نی یقین بیٹ لی کہ بلوچ واڑ پشت ۽ لازماً مئے راہ بند نت۔
نزیخیں تو خاں، بروز غال داں دیرائیخ ۽ چار کشا یئنیت لی۔ کس نیستہ۔
تسلا کشہ۔ نیم روشن وخت ۽ روانگی ۽ حکم داث لی۔ لشکر ہماں ولی پیشی رفتار ۽
مور جز ۽ کنز غ ۽ اث۔ راہ کوہ، گٹ اث۔ کار بخز ریڑھاں ہے زان کہ مژدم
تیلانکاں دیان ۽ بر عشقت۔ روان روان ۽ پیشین وخت ۽ شتاں ”ہان بند“ واڑا

بختاں۔ دلیپ سنگھ ء گول مازتاں پرداشہ واڑدھیاں کئے۔ بلوچاں اے غلطی کئے کہ
 یہ پلوے ء ٹھشکیں ڈنگرد اثافت لی۔ دلیپ سنگھ ء اوڈا آس داش۔ دہ ساہی یہ ء
 ڈیوٹی جٹی کہ شہ آس گفتغیں ہند اجدا یغ ء یہ جا گئے راہ کنوں۔ مژدم کہ واڑء
 نزخ نخ ء شتاں۔ شہ آں پلوا اوشتا تغیں بلوچاں تیر گوارینخت۔ دلیپ سنگھ ء اوٹی
 تیر والا میں دستہ دیما کئے۔ آنہاں کہ تیر انی جنخ شروع کئے۔ دوسرے بلوچ زخمی
 (پُپی) پیش گا۔ آنہاں وثارا کمیں پڑا کشتہ۔ دلیپ سنگھ ء مژدم داں دختے یہ
 مزیں را ہے تاہینہ۔ آس ء واڑء مزیں ببریں سوتکہ راہ صاف کئے۔ اینگر آنگری
 تریں ڈنگرد انی دھنخ ٹال۔ اے ڈک ء لشکر دیما آتکہ پذی ہمارنگ ء دیما بیان ء
 مناخ اٹاں۔ ہاں بند ء شیر ء دو میں پلوانی درنگانی من ء لبڑ (کور) ء لشکر مج پیش۔
 بار بے سکھانی سفر ء کرغ ء ”واوے“ (واہی) پیش۔ گول واہی ء ہر مژدم ء یہ
 مزیں کو ہے، ڈو کے ہنا چغل داش، گڑا کہ اے سلسلہ روائی پیش۔ ہمے رنگ ء
 نگاہ ء کا تک میخیجہ کلیں پوادہنا مناخ ایں۔ گول کوہانی چغل دفع ء سکھانی لشکر ء تر
 پڑی لختہ۔ گھوڑا، خچر ء کار بخز کڑ دشغال۔ کڑ دے مژدم آنہانی لتاڑ شیر ء آتکے۔
 کڑ دے کوہانی ڈوکانی شیر ء چر دشغال۔ دلیپ سنگھ ء دیش کہ بلوچ یہ پلوے ء
 درنگ چکایتہ۔ دوی درنگ پہناد سو گوئہ محفوظیں۔ آنی ء حکم داش، دوی
 درنگ ء پلوایتے۔ بل تام ایں۔ بلوچ بڑ زغ ء ٹال۔ آنہاں داں تیر نہ بختاں۔

لی کر سکھاں دیشہ کے مئے تیر مفت ضالع بیغشت۔ دست داشتغت لی۔ بگل گوں
وٹی سمجھاں کوہانی چکا تسلائی نشدہ وٹی کاروائی ، نتیجہ گندغ اٹ۔ وٹی سفرہ
چمات (شہمات) آں جنخ اٹ ء افسوز کنخ اٹ کہ مئیں ده دماغ خراب بیشہ۔ ار من
لامیں درنگ پشت ء دہ ہے ہد و بست کنا چیختیں۔ سکھ شہ حمیدا پرشت ء پذَا
واپس بہث۔ بل کفتنگیں ٹنگ دف ء آتک نہ بہث۔

آں گود لیپ سنگھ ء واڑ سوتکہ شتہ دیکی بلوچانی چکا کفتہ۔ آں بلوچانی نے
کماندارے اٹ ئاں پیش ء چوشیں مظہم جنچے ء گون بیغشت۔ دلیپ سنگھ فوج
شہ آنسانی نبست ء زیادہ تربیت یافتہ اٹ۔ دوی دلیپ سنگھ ڈولیں زاہکاریں فوجی
یے کمانداراٹ لی۔ شہ واڑ دیما پیشہ، دلیپ سنگھ ء وٹی گھوڑ سوار ترتیب ء گوں
دیما سکھاں۔ بلوچ شہ سہ پلو آنسانی پنجہ ء نیاما آسیکھاں۔ یہ دگہ دلیپ سنگھ حاسیکار
ھور گیخ ء اشتہ۔ بلاں پذ دیوں جان ء بلوں کہ آنسی ء گورابا لکل وقت نہ اٹ۔ پذَا
آنی ء لشکر دہ شنگ شانگی ء شکار بیشغاٹ۔ بار برداری ء جناوراں تراس واڑتہ
ریڑھا پروشتمان۔ سپاہی لتاڑغ بیشغاٹ۔ خچراں گرد دشہ وٹی بار شکمن سکھاں۔
دلیپ سنگھ ء خطرہ اٹ۔ ارشہ پذانی حملہ پیشہ تہ مئیں فوج آنسی جواب داٹ نہ

بلوچاں و شارا گھیر انجام محسوس کئے۔ کسانیں جنگ دہ پیشہ نہ دو سے اینگوڑو
سے شہ آنکو کفتغاں۔ بلوچاں پذی پد داشتہ سکھانی گھیرہ درادر کفتغاں۔ دلپ
سگھ ئے ھمے لوٹا۔ آنکی عوٹی لشکر پذرا کشته عوٹی فوج، سنبھالغ، شروع پیشہ۔
شہ بر، آنکی علاشانی شو شغیل داشت۔ وٹی لشکر یہ ہند اکشہ۔ ترتیب داشت۔ شہ بان
بہدر، عوڈیم الودا کہ کور رویت جوانخی عجیب، لہ پیٹ۔ کو روئیں نیالمکیم پہ جھٹی۔ بلوج پہ
زیک، علی نگاہ نیا تک۔ چوکی پر راء پیلویں انتظام کھٹی۔ لشکر، آرام داشتی۔
بلوج پیچہ اندھہ "پھٹکی"، عجیب پیشغاں۔ نی آنہاں بھگل، گالوار راست مان آئکے۔
جو اخنخ عوپہ پیشغاں کہ گوں فوجے عادیم پہ دیم مژغ مئے وسی کارے نہ ایں۔ آخر
ھمارنگ، عکھنی ایں کہ بھگل صلاح، عاداث (دنت)۔

شف، عبزدار آتکاں۔ پھٹکی، عجیب پیشخت۔ صلاح تران بست اش کہ
مرد شیغیں جنگ، علامائیں لہڑ، عجیب زیکیں ہشت دہ مژدم گون ٹال۔ باقی ماکل
"ورگ لہڑ" والہ اٹاں۔ نی سکھانی رخ لاماں لہڑ، بزدارانی پلواں میں ارآن چٹاں
دہ داں ماڈا ہے جنان تما حاضروں۔ آنہاں گوں کو فقاں، میلوں (یک سنگ)
کو شتوں۔ ارنال۔ دشیخ، عبلاں وٹ بھوگاں۔ پیشتر، کہ مئے مستر سردار، گورا
شتغاں۔ سردار، مئے امداد کش، عشیں (پیلویں) جواب داشت، مارانی ملام نیست

ایں۔ داں و خیجہ مارا کے نہ لوٹائیں۔ بگل ۽ گوشت، برات شابے ملامتے۔ شا
بے شک گزدے ہر بیٹ۔ داں و خیجہ شارا کے ڈاہے، واہی یے مہ کفت۔ گوں
آرام ۽ نندے۔ من البت داں و خیجہ یہ سکھے بزدار ڏیسہ ۽ موجود یں۔ آرام ۽
نہ کناں۔ یہریں من ده لوغ ۽ کایاں۔ گزدے روشاں گندال کہ سڑو لار گوں
سکھبلو چوں کھیت۔ لماں ۾ جو دلبر پچھے کناں۔ ار گوں سکھاں چھے داش ڦاشہ مکھ۔
ہذاںی حکم پیش گوں سری چلن ۽ عباں۔ ار ہاں! پذامن گندال کہ من ایو کاچے کھ
کناں۔ ھے گالوار کھ۔ شف ۽ لشکر ۽ آرام کھ۔ باخجہ وخت سراہر کس وٹی لوغانی
پلو اسر گفتہ۔ بگل گوں وٹی گیست شش مژدمال شتاں۔ نیم روشن ۽ پیش ۽
لوغ ۽ بھیثاں۔ شکل ۽ پیشی جلوہانی حال ہماں زخمی آر و خیں مژدمال داشغاں۔ پذ
پذی جنگ ۽ حال گفت لی، گوشت لی "بگل ترا مد امی گھان ۽ مناغاں کہ جنگ
ایکو گوں جوش ۽ نہ بیٹ۔ ہوش ده لوہیت۔ ار ذی تو گوں ہوش ۽ کار گفتیں
لکھانی میت رستراں دہنہ جھمیتاں (ختم نہ یوگ، ہلاں نہ یوگ)۔ جنگ وخت ۽
کسانیں غلطیانی مزیں بھائیے دیغی کھیت۔ ھے و استا ضروری ایں کہ ہر الگار ۽
باردا سوچئے۔ وثارا دثر من هنداء دثر من ۽ وٹی هند ایر کن سوچ کہ من آں
سورت ۽ پچے کناں۔ ظاہریں دثر منانی سفر ادہ ہو نیکت۔ مژگاں۔ آں ده ھے
رنگ ۽ سوچاں۔ شہ آنی ۽ پذادثر من ۽ آں راہ ۽ دہ ہند کفت۔ گڑاوٹی منصوبہ سرا
عمل کفت۔ تو گند کہ نتیجہ تئی دل ۽ متا بک ۽ کیٹ

بَنْجَلُ ءَمْرِيدَءَ شَتَّةَ وَلَيْ نَادِرَاهُ دَعَا كَشْغَالَ۔ شَكْلُ ءَبَنْجَلُ لَوْنَانِيَّةَ، بَدَائِيتَ
وَاثَلَيْ۔ تَوْجِمَهُ لَوْغَءَ بَرَوْ۔ بَانُو هَمُوزَا كِيَثَ گُوْنَ تَوْگَا لَوْارَكَنْتَ۔ وَلَيْ لَوْغَءَ اُوْزَا، تَنِي
مَنْجَهُ (دَشَار) رَاجَلِي اِيْسَ۔ نَيْ تَراَشَهُ سِيرَءَ پِيشَءَ گُوْنَ آنِيَءَ مَلْغَى نَنْسِيَ۔ مَعَ
بَلْوَچَ اَيْ چِيزَءَ جَوَانَ زَنَانَ الَّذِي كَرَكَ كَرَكَتَهُ اَيْسَ۔ مَرِيدَءَ دَسْتَءَ كَنْجَنَخَءَ وَلَيْ چَاجَلَوْغَءَ شَتَّةَ۔
بَنْجَلُ وَشَ دَهْ بَيْشَ، سَغَرَ دَهْ بَنَا كَثَلَيْ۔ مَرِيدَءَ دَسْتَءَ كَنْجَنَخَءَ وَلَيْ چَاجَلَوْغَءَ شَتَّةَ۔

دَلِيْپَ سَنْجَهُ ءَشَفَءَ لَشَكْرَءَ آرَامَ دَاشَ۔ بَانِجَهَهُ يَبِرِيسَ پَداً "سَنْجَلُ
لَبَرْ" (بَزَدَارُ ڈِيَسَهُ ءَسَنْجَلُ نَانِسِيَّهُ كُورَيَءَ نَامَ) ءَلَماً (زَرَبَارِيَ پَلوُ)¹ كَوْنَجَ كَثَ
لَيْ۔ نَيْ رَاهَءَ هَيْزَرَ تَقْنَعَءَ گَنْدَانَ ءَصَافَ بَيْغَءَ يَقِينَ ءَكَنَانَ ءَدِيمَا وَدَغَءَ اُوْثَـا۔ دَالَ
وَخَيْكَهُ رَاهَءَ صَافَ بَيْگَءَ اَطَلَاعَ مَوِيشَـسَ۔ يَهُ گَامَهُ دَهْ دِيمَانَهُ زَرْتَلَيْ۔ كَرْدَـهُ
مَزَدَمَ دَالَ مَيَاالَ دِيمَـا، رَاسَتَءَ، چَپَءَ دِيمَـا دَاثَ تَسْلَا كَثَلَـيْ كَهُ نَزَنَخَءَ
دَرْـمَنَ مَوْجَوَتَ نَيْسَـتَ اِيْسَ۔ آـزِـسَ پَيلَـوِـسَ تَسْلَاـبَـثَـلَـيْ گَرْـادَـوَـسَهُ مَيْـلَـءَ دِيمَـا وَدَـ
اـثَـءَـپَـذَـاـحـمـاـسـاـگـیـ ڈـولـءـ مـزـدـمـ دـیـمـ دـاثـ تـسـلـاـ کـثـلـیـ۔ گـرـادـیـمـاـوـدـاـثـ۔ مـعـ
رـنـگـ ءـکـنـانـ کـنـانـ ءـیـجـهـ شـتـ بـارـ تـھـیـ (جاـگـهـ ءـنـامـ) نـوـالـغـ ءـبـجـشـ۔ نـوـالـغـ (پـچـیـ)
نـیـاـمـاـکـیـپـ جـثـلـیـ۔ دـالـ "بـارـ تـھـیـ" ءـنـہـ کـےـ دـیـمـاـ کـفـتـ اـشـ ءـنـاـلـ سـاـہـدـاـرـےـ
نـگـاـہـ ءـآـتـکـ اـشـ۔ مـاـلـوـمـ بـثـ کـہـ اـلـےـ پـلـوـءـ بـزـدـارـاـلـ اـیـشـانـیـ رـاـہـ دـزـاـشـتـءـ وـثـ شـتاـلـ

دیر گورے ء در کفتخار۔ با نگواہ ء دلیپ سنگھ ء حال داش کہ سردار عمراء گوں مژدے ء پیغامے دیم داش۔ دلیپ سنگھ ء آں ولی تبوع ء لوٹائینت۔ مژدم ء نام شہمیر اث ء سردار ء سنگھ اث۔ باز سرھیاں ء چالاک اث۔ شہمیر ء سردار عمراء صفائی پیش کتے۔ آنی وکالت کشہ گوشت لی ”سردار عمر بلا میں شریفین مژدے آں گوں شمانہ مژغ لوٹیت نہ فساتے۔ اے کل ناپو ہیں چک چوروانی کاران۔ آنہاں مپت لڑجتے۔ شار مئے چکا چڑھغ آخغ ء لا چارکتے۔ نی سردار شے ہر گالوار ء میث۔ شاۓ وطن ء مژجنگ ء کشت کوش ء ء علٹ پل ء مکتے“

دلیپ سنگھ ء گوشتہ ”اے رنگیں فیصلہ گوں قاصداں نوال۔ سردار گوں ما دیم پہ دیم بیٹ گالوار کنت نوال ما مسئلہ ء فیصلے کنو۔“ شہمیر گوں ھے جواب ء پداشتہ، سردار ء حال داش لی۔ سردار ء سکھانی سر ء اعتبار نہ بٹ۔ تڑس اث لی کہ نوال منا گرفتار کناں یا کشاں۔ یہ بارہے اندھہ شہمیر دیم داش لی۔

شہمیر ء شتہ دلیپ سنگھ مینتہ کہ ”نٹھ“ نامیں ہندے اث۔ دلیپ سنگھ گوں چیار محافظ ء بیا یت، یہ ہند بنت گالوار ء کناں۔ شہمیر ء شتہ سردار پلو اقرآن چکادست ایرکتہ ء دلیپ سنگھ ء وٹ گرنٹھ چکادست ایرکتہ و عددہ کٹ کہ یک دو منیع ء دھوکہ دیغی نہیں۔ روشن، وخت مقرر کشہ درائی بست اش۔ شہمیر ء گڑ دشہ شتہ سردار ء حال داش لی۔

درائی روشن اُسردار عمر گوں چیار سنگت اُ "نُکھ" اُشتہ۔ یہ بے
ہتھیاریں مژدے مے اُسی پس دہ ھمود اُڑشہ۔ آنگو دلپ سنگھ گوں چیار مژدم اُ
آتکہ۔ پروٹاں گالوار کٹ اش۔ سردار اُگوشتہ "منا گوں شما مژ جنگ اُ شوق
نیست ایں۔ ناں مئیں قوم گوں شما جنگ اُ باڑا میں۔ گنو خیناں مسلہ داں ایدا اُڑتہ۔
من چتاں ما یبریں پڈا ھماں پیشی ڈول اُ جوا میں ھماں غانی سورت اُ وخت
گواز ینیں۔ ناں شاما راچی یے گوش ات اتناں ما۔۔۔" دلپ سنگھ اُ آنہ گالوار
ستہ گوشتہ "عمر نی تی بزداراں معاملہ شہ گالواراں دیما بڑتہ۔ مئیں قریباً سہ
صد مژدم کشتغا میں۔ نی یا آں مجرماں مے حوالہ کن یا تو شہ آنہاں جدا ہی۔ ما
زانوں اُ مئے دڑ من۔ مائیخوں کہ ماراچے کنھی ایں۔"

عمر اُ گوشتہ "من تی گالوارا مناں۔ من اعلان (جار جناں) کناں
کہ مئیں گوں آنہاں چ تعلق نیست ایں۔ بل تو یقین اُ کن کہ اے اعلان رندا
بزدار نئے مئیں پا غ اُ من ایسٹ اُ نئے منازیندغ کلاں۔" دلپ سنگھ اُ گوشتہ
"تی حفاظت مئے ذمہ ایں۔ تو منا چڑو حال دئے کہ مئے اُ تی اُ من اُ دڑ من
کئے آں؟ من وٹ آنہاں گٹ گراں" عمر اُ دلپ سنگھ اُ گالوار منشہ ہوئی پا غ اُ
چائیخ خاطرا سکھانی پھو بیخ قبول کشہ۔ آں سی ایں پس دلپ سنگھ اُ پیش کشخت لی
کہ اے تی مہمانی ایں۔ گوشت لی چیاری روشن اُ شہمیر کیث گوں تو حال کشت۔

من وٺي مدت کارال اء مقدماء گالوار کناں۔ نوال کل مئیں دمب اء بیا ینت۔ ار
مئیں منٹ اش من تئی دڑمنانی دستاں ہندال۔ تئی دیما او شتار یناں۔ ارنہ منٹ
اش من تراحال کناں کے کئے کئے اے سازش (پنڈل) نیاما شریکاں“

دلیپ سنگھ خوشیغ (وشي) اء وٺي کمپ اء واپس پیشہ شتے۔ ”عمر
پریشان اث اء گند گاٹ۔ بزدار، بکالاں گوں گھنیج چھ صلح اء سمجھوتے اء تسلیم نہ
کھت۔ ارمئیں اے سکنانی اء گالوار انی حال بیٹ اش تے مناوٹی سردار نہ مناں۔ آنکو
سکھاں پنجاب اء مزیں حکومتے اء واڑ ہوں۔ اربزدار لتاڑ اش من ده ہے
جنتر نیامادر شخ بیاں۔ نیٹ وٺي دل اء فیصلہ کھت لی کہ سکھانی پہناؤ اء گراں۔ نوال
مئیں پانچ پھیٹ۔ بیٹ بیٹ کہ سکھ منازیاد ہیں مڈی یے دیاں۔ اربزدار جٹ اش،
لتاڑ اش۔ فرقے نہ کھیٹ۔ من وثارا محفوظ کناں گراں“

دوئی روشن اء سردار اء وٺي آدمی دیم د اٹھاں۔ وٺي راج اء مقدم وٺي گورا
لوٹا بخت غفت لی۔ نزینخیں مزیں ٹھکرانی کلیں مستر آنکھفت۔ چڑو غلامانی راج اء
مقدم بجھ نہ پیشخاں کہ آں دیر یشت۔ نال سردار اء ”درگ لہر“ اء کے لوٹھے اء
نال کے آنکھ۔ مزان اء مستروانی دیما اے معاملہ ایریکھ لی۔ سر اء گردال اے

وخت ء سکھء بزدارء مژانیء جلوہانی کسوکتی۔ پذالے گالوارکشہ بزدارانی بغا
کنخء کوشش کتی کہ سکھانی یہ مزیں بادشاہی یے۔ ایشانی گورا شکر، فوج، زر،
ہتھیارء دومی و سائل بازاں۔ ار گواشینی بزدارانی لائزغ چکا بیا ینت، تے ایشان
پھرے دہ نہ لگیث عز میں چکا بزدارانی نشانے دہ سرنیٹ۔ آں محض وٹی دڑمناں
لوٹغت۔ مجرماں طبغت۔ ایشانی اے مجرم ”درگ لہر“ ء انت۔ ار شما صلاح
دیئت تے ایشانی رخ ء ہمال گوں ”درگ لہر“ پلوا دیوں۔ پذاسکھ گوں آں پلوء
بزداراں وٹ زاناں۔ ما وشارا کشوں گروں۔ وٹ دہ محفوظ یوں ء مئے وطن دہ
چیٹ۔ سکھانی کماندارء شہ دومی رعائتاں دہ گروں۔

اصل ء اے کلیں وڈیرہء مقدماء حال بخش ء اٹ کہ ذیغیں روشناء
سردارء بڑتہ سی پس بکالانی مہماں داش۔ آنہاں گوں گالوارکشی۔ بل اے حال
گوں کس ء نہ اٹ کہ گالوار پچے پیش۔ آں مژدم کہ سردارء وٹی پچھیء بڑتغت۔
آں پکو پیشغاشت کہ کس ء حال دیغیں نہیں کہ پچے فیصلہ پیش۔ نی کہ سردارء
مستروانی دیما اے گالوارکشغت۔ سردار عومر وٹی اصلیں رنگ نیاما سرزا پیش۔ تو ر
ہند جلالانی ء گوشتہ ”تئی گالواراں شہ مارا مالوم بیغا میں کہ تو پچے داہانی لپاں
(چنک) پچھڑانی بوراں سکھانی دست ء بہما پیخنے۔ تو بکالاں بڑتہ سی پس مہماں
داش۔ آنگو بکال زخم ء کشخ ء مئے گز دناں بروخ ایں۔ مئے لو غال لائزخ ایں۔

مئے ذالل ہندو خ ایس۔ مارا گار کنو خ ایس۔ مئے وطن عبیوان کنو خ ایس۔ آنکو تو
سمانیاں د لغ ء اش۔ حیف ایس تئی غیرت ء بگ ایس تئی سرداری ء۔ پہٹ ایس
تئی صلاح کاراں۔ لعنتیں مارا بزداراں کہ ما تئی پا غ ء نشتغاوں اش تو یہ ذا لے،
یہ ڈو می گھتریں کہ آں وٹی بلوچی ء اے رنگ ء اڑازانپ ء بہانہ داث۔ پیری ما
گوں عیسویاں جنگ کئے۔ چیار رو ش ء پیش ء گوں مئے بکھی آں مڑ پیش۔
کھیڑاں گوں مئے کذ یغمس جبڑہ ء ایس۔ بازیں برال ما گوں آنہاں جنگ کئے۔ تو
ڈس تھام رو ش ء درگ لہڑ بزدار گوں نہ اٹاں۔ کذی وثار اریز داث اش۔ تو
اے گالواراں گوں لجخ بیخ نئے کہ تو ”درگ لہڑ“ ء ”سنگل لہڑ“ سکنگائے۔
بزدار، بزداراں۔ مئے بر اٹاں تو نیں کابل قندھار ء باں یا کچھ مکران ء ما یکوں مارا
خدا جدانہ کاں۔ بزدار ء کہ دنیا ء آں کندھی ء مئے مدتا غرض بیٹ۔ مئے ساہ
ھمودا حاضریں۔ تو مئے پونز بر ش۔ ریش سائینقت لی۔ گوں پکالانی خوشامد
کھن ء۔ ترا خدا سردارے نہ کاں۔ تو یہ بلوچے مبارے کہ گوں ما چھی نہ اشتنے۔

عومر ء گوں زہر ء گوشتہ ”من شہ پونز بر ائینہ اے سکھ شے سفر
برال کہ آنی ء شہ پونز لختغا میں۔ من شہ ریش سائینقاں ناہے اے سکھ شے
ھمال کھاؤی (سندھ) یوریناں نہ آنی ء شے ریش رسقاپت۔ جاہلاں گوں
جو انہ بے فائدہ ایں۔ شاھما کھر (حر) سفرے تحالی نیاما ایریکٹ تڑکٹ

درکفت---! تو رہند ۽ زحم چھتے۔ دو می ستر وال دیما پیشہ داشتے۔ سردار عمر ۽
باز بد بڑتے۔ مقدمال تو رہند دراکشته۔ وال کشہ۔ وٹ اندھہ عمر سردار ۽ گورا
شخغان۔ اوڙا عمر وٺی دیما گرم بیغایا۔ گوشت لئی من اے تو رہند ۽ گندال۔
اے چیخریں آئے نیاما ایس۔ ستر وال زهر اتکه۔ یہ زبان پیشہ گوشت اش
”تو رہند ۽ کلیں گالوار راست اٿال۔ سختان کنوں کہ راست ۽ مرڻ جان (پلپل)
ماڻا۔ تو مردو شی تو رہند ۽ بے عزتی کشہ۔ دو می رو ش ۽ دو می کے ۽ بے عزتی کئے۔
تو برو بکالانی کٹ ۽ نند۔ ار مارا مرد یعنی پیتہ ته ماوڻی وطن ۽ شہ اے پلیتاں
ھورگ کنوں، ناہیں شاسک ماست۔ ترا مردو شی ما آخری گالوار ۽ گنج ۽ رو غاؤں۔
نوال مردو شیغیں رو ش ۽ پڇا گوں ما سرداری ۽ راجی جھے (جھت، امید) کئے۔ تئی
را ہے مئے را ہے۔ ٿاں کل پاڙ آتکه شتاں۔ عمر ٻه ڙا سوچان ۽ اشت اش کے
نی چې پیش۔

بانگھہ عمر وٹ دلیپ سنگھ گورا حاضر پیشہ۔ ذیغیں دا کمہ ۽ حال دا ث
ئی۔ چوش گوشت لئی کہ یک دو مردم واقعی با غی بیخغاں۔ بل تمن منا ھمار نگا من
ایث۔ نی منا خطرہ (ثرس) است ایس۔ نوال هماں زهر گنجیں مردم مئیں
قصانے (توانے) کنوں۔ دلیپ سنگھ ۽ تسلادا شکر ماوڻی سختان ایکوا نیلوں۔

سردار ء دلپ سگھ خوشامد ء سوال زاریاں کنان ء بڑتہ راضی کشہ کہ سردار ء
حافظت و استاء آگ دو جی دا ث۔ سردار آنمانی خرچ وٹ برداشت کنت۔ دلپ
سگھ راضی پیشہ۔ بل شرط اے ایرکٹ لئی کہ ار چھین پلوے ء من الگاری ارادہ ہے
کشہ۔ گڑا سردار آدمی مئے رہبری ء راہ شونی ء کنت۔ دوی سردار وٹی مزدمانی
ذریعہ ء بزدار لشکر ء اندراء مئے و استا جاسوسی ء کناں، اربزدار مئے چکا چوشیں
جلو ہے آر غیتھاں، گڑا آں ماروخت ء پیش ء حال ء دیانیناں۔ آں اے دھمکی دو
دا شا ار گوں ما دھوکہ یے پیشیا مئے سر انا گما لشکر کشی یے پیشہ، گڑا توئے سردار
ایشی ء ذمہ واریں ء تئی هند ماں لا ہور ء کوٹ لکھپت جیل ء بیث۔

سردار ء اے گالوار تسلیم ٹھاں۔ دلپ سگھ ء وٹی دو بے کاریں ء
نکماں سپاہی سردار ء حوالہ ٹھاں۔ سردار ء وٹی حفاظت ء سپاہی سگت کشہ
لوغ ء آئکہ۔ بار تھی نوافع ء گردن ء باقر شاہ نامیں بزرگے ء مقبرہ ایں۔ ایذا
مزیں گورستانے۔ ایشی ء پشت ء ”ڈیر سر“ (برزیں جاگ) یہ جو ایں موقعہ
یے۔ ٹھے موقعہ عشہ بڑی سا کھار (آں میدان ء کہ کسان کسانیں سنگ ء ٹھل
ہنت۔ آئی ء ”سا کھار“ صحت)، لہر (کور) ء بروزاداں دو میل پنده ء، کور ء جمل
ء داں چنائی (جاگے ء نام) ء لماء داں میلے ء نالان (جاگے ء نام، یا اود ء ریک
بہ کجوت۔ آجاگر ء ”نال“ صحت) ء اندر اہر چیز ظاہریں۔ دلپ سگھ ء

کہ اے ہندویش بازو ش آنک لی۔ کندھی چکایہ جا گئے نشان برکت لی ء حکم داث
لی کہ اے نشانی چکایہ بڑیں پہل یے ہندے۔ آں جا گئے ایکر فراخ اسٹے کہ
دلیپ سنگھ ء تیونیں لشکر ہند گفت لی۔

کار کنو خیں دستے آں پوہل ہند غ ء چڑو دور و رو ش مان آنکھاں۔ یکی
رو ش ء دلیپ سنگھ ء کور ء یکمپ ھور گ کشت۔ ”باقر شاہ“ پشت ء وٹی لشکر ھماں
قلعہ نیا آڑتہ، ہند داش۔ آں نی وثارا شہ ”لہڑ یکمپ“ ء نسبت ء ایڈا زیادہ محفوظ
لیکن غ ء اٹ۔ باقر شاہ گورستان پشت ء کندھی سر آں قلعہ ء آثار داں نی دہ
موجود داں۔ نی ھماں پہل دڑشہ شتہ۔ آں مچیں کوہ داں نی دہ وٹی سنگھیں زوان ء گوں
اے قلعہ نیا ماگو ستفنیں ساز شانی ء جاہ پر تیں ء مطلب پر تیں طبقہ ء غداریانی
حال ء اشکنا نئیخ ایں۔

اینگو سکھ گوں سردار عمر ء یک پیش۔ تمن بزدار ء خلاف ء ساز شاں
کنخ شاں۔ سردار ء ذریعہ مقدم ء مستر داں ھم خیال ء حمایتی جوڑ بیخ ء کوششان کنخ
شاں۔ پہ داے، درمے، سخنے، ہر رنگا کہ بیش۔ سکھانی جمد ھمیش اٹ کہ
بزدار داں پر وشاں میڑیناں ء ببر کناں۔ لا پنجی عبے خمیریں مردم آنکہ آنہانی گورا
مج بیخ شاں۔ رو شے کے دیم داث اش۔ آنی ء اشت۔ دہشتنا کیں ء درو غیں کسو

گون سکھاں منسوب کئی مخلوق ء اشکنا ہینتاں۔ روشنے کے ء شت۔ سکھ
کماندار ء بھادری، دریادلی ء سخاوت ء ووٹ گھریں حال ہلائیتاں۔ بلوچاں گون
بکالاں چھ کسیں تعلقے نیستہ ء ناں بلوچ آنہانی دھمکنا کیں حالاں ترس ٹال ء ناں
آنہانی زرزوالی ء داڑھ سوغا تانی کسوال گون دل لوٹی یے داشت اش۔ عام بلوچ،
بکالاں ولی دڑھ من زانغات۔ ھے واستا آں سکھانی نزت خیغ ء دوست گنجع چھ
قیمت ء تیار نہ اث۔

دومی پلوء بگل ء بلوچ لشکر حماں سکیں جنگاں پدا تازہ دم بیغ خاطرا
آرام ء کنخ اث۔ بگل ء پچی یے آدمی "لما میں لہڑ" ء شتغاتاں۔ آنہانی روائیں کنخ ء
مکدالیش اث کہ یکے تے آں سکھانی کارروائی ء گون ہیڑ تیں نگاہاں دھیان کناں ء
دومی بلوچ مخلوق ء سکھانی خلاف ء تیار کناں ء ہر ہند ایشانی ظلم ء زیادتی ء
کسوال کناں۔ کوشش ہمیش اث لی کہ ہر کہ ہٹ بیٹ۔ مخلوق ء آنہانی خلاف ء
تیار کناں۔ تانکہ بزدار کل یہ ہند بیٹ ء سکھاں جنان ء جنان ء برال شد درہ ء
درآکشاں۔ بل مئے پا کیں ڈیسہ ایشانی پیتیں گاماں شہ پاک بیٹ۔

بگل ء مردماب بزدارانی سوچ ء دل ء مطابق ء گالوارکث۔ ھے واستا ء
مخلوق ء آں خوش ہنوں، دومی پلوا سردار ء مردماب کاتک سکھانی صفت کث۔
مخلوق ء سکھانی تعریف و ش نیا تکاں ء ناں آنہانی گورا رونگ ء وش بٹاں۔ کڑے

ہندال نہ مخلوق اے بے عزت کٹ کشاں۔ بل بے خمیر ۽ پچ عز نہیں۔ آنہاں
پچ غیر تیں۔ پچ لمحے خاطراویٰ کار ۽ جار لمحے داشتھاں۔ ہر کہ شغافاں
گر غٹاں۔ جہاں لمحی کنج اٹی۔ ہندے ہندے جہاں عزازا، بد دہ کشغال۔ بل
بے لجاں چھ لمحے، شرم نیا تک۔

سکھ کماندار وش اٹ کہ من بردار نی پوری نتہ۔ بہر کٹھ۔ ار ایشاں
سردار عمر ویٹھ کٹھ کہ آں مئے بھا گھنگھیں غلامے۔ ار سردار ویٹھ نہ کٹھ اٹ۔
پروٹاں سرداری ۽ سرا مرداں، گارباں۔ ہر سورت ۽ سوب میغ ایں۔ اے
رپورٹ تحریر کنا نہیتہ۔ ملتان ۽ دیم داٹی۔ با قرشاہ قلعہ سہ صد مژدم ۽ کمک
چجھے۔ سردار عمر ۽ گاہ و دایینت اٹ۔ آنھی ۽ پنجاہ ہتھیار ہندیں سپاہی
داٹ اٹ۔ عمر ۽ کسی حمایت ملخ نہ اٹ۔ آں پریشان اٹ ۽ تریخ ۽ اٹ کہ
نوں بزدار مناکشاں۔ حیر آنھی ۽ سکھانی دیماویٰ اے کمزوری سرانہ کٹھ۔ بلاں
سکھانی اعتبار و دیست ۽ منار عایتاں دیان عبرونت۔

بانو ۽ راجی ۽ مسلمان بیخ ۽ رند آنھی ۽ نمازانی شون دلخ شروع کتے۔
راج میں شیواریں ۽ سرھیاں زالے اٹ۔ چیار پنج روشنیاں آنھی ۽ نمازانی
پڑھنے زانتہ۔ کلمہ، ایمان شرط ۽ درود شریف دہ یاد کشتبی۔ ملا دریجان کہ سر

گیت پنج سال ۽ پیریں مژدے اٹ۔ آنی دست ۽ راج ٿلی ملی مسلمان پیشہ۔
 آنی ۽ راج ٿلی وٺی زانت اٹ۔ راج ٿلی گوں کسانیں چکاں پچھی ۽ قرآن
 شریف ۽ حرف گرنغ ۽ خاطرا آنی گورا شت۔ ملا دریجان ۽ قرآن ۽ حرف ۽
 علاوه چکاں دزدیم، جان شوڏغ، نمازو رو شغ موڑی سردین ۽ هر هر گالوار ڏسان
 سکھ۔ راج ٿلی هر چیز ڳوں شوق ۽ حیل کنخ ۽ اٹ۔ حسے و است آنی ۽ زنجباری ده
 باقی چکاں شہ زیادہ اٹ۔ اینگو مزینانی نیاما آنی ۽ سیر دلخ ۽ گالوار بیغاثاں۔
 ٿئل ۽ صلاح اٹ کہ راج ٿلی ۽ جلدی سیر دیوں۔ بلاں بلوج چومه گوشان کہ
 جارانی ھنخو باندے (ہند گیگ) داشتغت۔ آں صورت ۽ نواں مارا یش ۽ واپس
 کنخ ۽ مجبور کناں۔ آں وخت ۽ کہ اے سیر پیشہ، گڑا اے بلوج چانی لج ڪشخ ییث۔ ار
 دڙ منے، سکھے ایش ۽ واپس و استائ ڳوں ماڻے جيچے سنت ته مئے پلو گیری ۽
 حمایت زیادہ ییث۔ اے صورت ۽ مارا فائدہ کیت۔ نقصان گیت۔ دومی
 راج ٿلی مسلمان پیشہ۔ نی آں چھی قیمت ۽ کافرانی پچھی ۽ بروغ ۽ تیار نہ ہیث۔ یہ
 ورنائیں زالے آخر مارا یش ۽ دانکو (داں کد) ھنخو داروں ۽ گلیس گالوار اس علاوه
 ٻھگل ۽ راج ٿلی ٹیک دوئی ۽ پسند کناں۔ ار اے سیر پیش۔ بروٹ۔ دوئینانی دل
 وش بنت۔ اے بد امنی۔ زمانغ ۽ ار آنساں خوشی ۽ لحظے مليث۔ مارا خواہ مخواہ
 ضدے نہیں۔ بلاں شہ ایسے سذ کنو خیس وخت ۽ وٺی بھر ۽ وشیاں وٺی کناں۔

دليپ سنگھ با قر شاه قلعه نشتغاٹ۔ ولی اسفېشىں بىڈياني نتىجە ئەدھىان
اٹ۔ آل اميد ئەگفتغاٹ کەنىزدارانى پروٹال مڙغ ئەجىخ (گاربىگ، تىگ) ء
دېرنە لەجىث۔ بل آل اے خبراشە لا علم اث کە سردار عمرىنى ھماں نام ئەسرىدار
سراچىخغا ئىم بىزدار راج ئې يەچكە دە آننى ئەو ئى سردار نە من اىت۔ بىزدار تۈۋغ ئە
آننى ئەندار زاخىخاٹ۔ دوزال کە يە ھندپىٹال۔ آنماں ذە سردار ئەنام ئەپىت
لۇغت گوشتاں۔

بىنگل ئە ديم داشقىلى مژدم علاقە ئە گشت گولال كىنخ ئالا۔ مخلوق ئە
سەردار عمر ئە بىلانى خلاف ئە گوش نتوش كىنخ ئالا۔ مخلوق شە عمر ئە پىش ئە.
بىز ارات۔ نى آننى ئە حرکت روش پە روشي مخلوق ئە دل ئە پروشغ ئالا۔ آنماں
عال اث کە عمر گول بىلاں يك بىشغ ئە وئى بىلانى حفاظت نىاما ايس۔ آل اے
گالوار ئە شە بد ترز ھەر گفتغاٹ۔ ھە نىاما نىت "لما ئىم بىزدار" شە وطن ئە لەدشـ شە
"تىك ڈاٹ" (جاگە ئەنام) ئە بىزازا پە پواداں در گفتاٹ شتاں۔ ايداچىزو ھماں
زخم زيرىس مژدم سراچىخغاـ.

شە پىشىغىلى جنگاں پذا سکھانى كماندار شىوار يېخىخاٹ۔ دومى عمر ئەزر
خورده كارا كىنخ ئالاـ يك دواړ او رئا با قر شاه قلعه چكا حملە كىنخ ئە كوشش كىشـ

کامیاب نہ پیشگاں۔ بکالاں پیش ء راز ء حال بہت بھیجھے ہر دن خیکھ بزداراں حملہ کئے۔ سکھ تیار لغ ء ملٹاں۔ دوسرے حملے ء پد اولیپ سکھ ء اندازہ جسٹے کے بزداراں یا مزیں طاقت نیست ایس یا بے اتفاقی ایس۔ نی سکھانی اینگو آنگو مہماں کشخ دہ شروع کئے۔ روشنے دستا یے دیم داٹ لی۔ ”من^۱“ پلوء روشے ”چوئل^۲“ پلوء روشے ”مٹاں^۳“ روشے ”ڈومبڑا^۴“ ء روشے ”ہتھی ماڑا^۵“ ء روشے ”ٹھیکر^۶“ ء موڑی شہ ”ڈاٹ^۷“ (”۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷“ اے جاگمانی ہامات) دراپیلویں علاقہ ء سکھ دہشت گردی ء شروع کشخ ء اٹ۔ مالے دست کا تک جنت کھاڑت لی۔ مژدے دست کھٹکیں۔ کشت اش یا گرفتار کشت بڑت اش۔ ار پچھے ء عمر حمایتی بیخ ء اعلان کٹیں آں دز کشت اش۔ ہندے ہندے ء سکھانی خلاف ء مراجمت دہ بہت۔ یہ باروے ء ڈومبڑا ء یہ دستہ یے گھات شیر ء آتکہ۔ بہشت سکھ کشخ پیشگاں۔ دوئی بر ء ”آزنغانی من“ (بارات) ء مزیں جھنچے پیش۔ اوڑا گیست بکال ء پچھ بزدار دہ کشخ پیشگاں۔

بنگل ء آدمی لہڑ ء مد امی گشت گولاں کشخ ٹالاں ء بنگل ء حال سر ہٹال کہ پچھے بیغا نہیں۔ عمر ء کردار ء باقی بزدارانی گوں عمر ء نارا نسلگی ء نا دشی ء حال بیٹ لی کہ بزدار گوں سکھاں جا ہے جا ہے مڑغ ء دہ استاں۔ بل

سکھاں مزیں نقصان نہ بیغ ء ایں۔ بیگل ہو شیاریں مژدے اث۔ سُن کٹ لی کر ایشانی راہبری کنوخ نیستیں۔ بے سرو نیں لشکر چوبے مماریں تمشتر انی ڈولا اول۔ آدمی دیم داشت۔ آنی ء ہر پلوا شہ ”لما میں لہڑ“، ورنالا لوٹائیتھاں۔ ”ذات دف“، ء روشن ذمہ ء مقرر کثی۔ اینگو شکل اشتانی اث کہ بیگل ء سیر کناں۔ شکل ء حال اث کہ ذمہ روشن ء بیگل ہمال پھی ء روشن۔ شریک بیٹ۔ شکل ء ہڑت پڑت کثہ۔ چار شمبہ روشن ء بیگل ء سیر کنخ ء انتظام کثہ۔

ڈومب ء دور روشن پیش ء مخلوق لوٹ اش۔ ماں ولی لونغ است۔ نزینیں ڈھکرانی شش شش، ہشت ہشت مژدم لوٹ اش اش۔ باقی لوٹ بجارتی ٹال۔ بیگل ء جنخ شہ مرید لونغ ء شتہ۔ شکل ء راجہ پیٹ عبانو ء آنی ء ماث پیش سیر ء رسم پیلوٹھاں۔ نکاح وخت ء راجہ طی طی گورا حکم گر غ ء کہ شتھاں۔ آنی ء ولی و کیل شکل جوڑیتہ پڈاوساں دیم ء نکاح پڑھت اش۔ نکاح ء پڈا ہر کس ء بیگل ء مبارکی داشت۔ ڈالاں شتہ راجہ طی طی مبارکی داشت۔ بلا کیں سادا میں اندازے ء اے سیر کنخ پیش۔ نکاح ء سوار غ ء پڈا البت ڈومب ء سریندہ چشہ۔ ورنایاں چا دھر لیں جشہ ولی دل و ش کش۔ یہ باروے چور سم ء پیلو کنخ ء خاطرا شکل ء راجہ طی عدست ء گفتہ عبانو ء ٹیکیاں ء ڈالاں مرید ء لوگ ء بڑتہ۔ بل لمحے ء پڈا کل واپس پیش ولی اونغ ء اسکھاں۔ راجہ طی طی شہ ولی ء جراں ہند نہ گفت۔ آں گوں بیگل ء عتھنے پر اس ززنخ ء اث۔

شف ء ہنگل ء راجی کہ یہ ہند یہ میختن۔ ٹھے رنگ ء ملشغال۔ گھنے کہ
 سالانی جدا یہ میختن دو تین ایس دل یہ جاہ یہ میختن۔ حالانکہ ہمروز یک دو میئے ء گندغ
 دہ است ٹالا ء گالوار دہ کنخ ٹال۔ یک دو میئے ء بھا نکر کشہ گفت اش۔ دوینانی و استا
 لے سری موقع اث۔ ٹال ہنگل ء ڈالے پیش ء بھا نکر کنخ اث ٹال راجی ء جان
 گوں مژدے ء مان آنکنخ اث۔ ایشانی روح ء یہ عجیب کیف ء سرورے محسوس پیشہ
 ء اے ہڑ دو یہ بے نامیں جذبے محسوس کنخ ٹال۔ راج ٹلی شہ خوشی ء شہ
 کیف ء گریونغ اث ء ہنگل ء یریشاں، کوفغاں ء ڈوبر ء چکنخ دہ است اث۔ ہنگل
 زم زمیغ ء آنہی ء ملکوگراں گلا بیش کنخ ء اث۔ گھنست کہ انسانانی جوڑا کھر غ ء
 آzman ء ٹھنست۔ اے گالوار راستیں کہ بھو (کجا) راج ٹلی، ملتان گورنر ء جنک ء
 بھو ہنگل شکل ء۔ آں پوادی مژدے اث۔ کسی وہم ء گمان ء وہ نہ اث۔ شایت
 فیصلہ شہ کھر غ ء یہ میختن۔ سبب ء حالات قدرتی جڑان ء آنکنخال۔ نیٹ کو
 دال اے حد ء چجھ۔ اے دو میں پہ یک دو میغ ء خاطراز ہیر ٹال۔ نی ایشان وہی
 دل ء مراد پیلوکشہ۔ شف ء گپ رپ کٹ اش۔ وہی باندات ء باروا گالوار کٹ
 اش۔ راج ٹلی ء جاری یغیں جنگ بابت ء وہی اندیشہ ظاہر یہ میختن۔ ہنگل ء تسلاء
 حوصلہ ء گالوار یہ میختن۔

ذمہ رو شء گوں سواهء ہنگلء وٹی مژدماں تیار غیء حکم داش۔ شتے
 لوغء راجھی لونا ینت لی گوشت لی "من لم ایں لزء رو غایاں۔ اوذا گام گام
 چکا دڑ من موجودیں۔ مالوم نیست ایں کہ دیما پھیٹ۔ تو منا تیار کن ۴ دشیں
 دلے ۶ رخصت کن۔ چوکہ کو ہنیں وختاں ماٹاں وٹی چج، ذالاں وٹی مژد، گماراں
 وٹی براث تیار کث۔ جنگ ۴ دیم داٹاں۔ ہنگلء جر مٹا ینتھاں۔ راجھی لی ۶ آڑتہ
 ہتھیار دا ٹھاں۔ دل پر یخناٹ لی۔ بل دف ۶ چھ ٹونک نہ کٹ لی۔ ہنگل تیار پیشہ
 گوشت لی "من جھجے ۶ رو غایاں۔ بھیٹ کہ من گشغ باں۔ من ترا دشیں دل ۶
 جاڑت ۶ دیغاں کہ مئیں پذ اتو بے شک سیر لی۔ دو میں مرگ ۶ پذ ایں واستا
 ناں انڑ سے ریش ۶ ناں وٹی زیند ۶ زہر کن" ہنگل داں نی چیزے گشغ ۶ اٹ کہ
 راجھی لی ۶ دیما پیش۔ ہنگل ۶ دف سرا دست ایر کٹھ ۶ گوشت لی "اللہ حیر ۶ کاں تو
 رو غے من سر مناغاں۔ خدا سیغیں یا من سیغاں کہ دل چکا پھ گوزگ ۶
 ایں؟ تی ورنائی ۶ تی ساہ چھ مواث۔ راجھی لی ہنگل ۶ یغیں ۶ ہنگل ۶ سر کیٹ۔

قیامت بیئے دہ راجھی لی ۶ شہ ہنگل ۶ جدا کٹ نہ کفت"

لی توروانہ لی۔ من دنارا داشت کنخ نیاں۔ نواں مئیں گریو غ بیٹ۔
 من تو شغالی بول "ہنگل پذ ا وٹی ماٹ ۶ گورا شتہ۔ ترش پھٹ گورا۔ پٹ ۶ چیزے

نیخت، ہدایت دانگاں گزار خست کٹ لی۔ بھل ۽ ماڈن تیار اٹ۔ سوار پیش
 لفڑ۔ لشکر جناب ۽ کٹان ۽ نیم روشن ۽ شستہ ”شک دف“ (جاگے ۽ نام)
 بیٹھاں۔ مزیں پھی بی اٹ قرباً چیار پنج صد مردم مجھ اٹ۔ ”درگ لبز“ پوا
 شہ سہ کیست (شت 60) مردم پیش ۽ آجھخاٹاں۔ باقی ”لماں لبز“ والاٹاں۔
 حال ھوال ۽ رند اسٹرو یہ ہند بیٹھاں۔ پہ صلاح تران ۽۔ ہر کس ۽ وٹی گالوار
 کٹ۔ وٹی صلاح داش۔ اے گالوار چک ۽ کلانی اتفاق اٹ کہ دیم پہ دیکی جنگ مئے
 واستباز گران ۽ مشکلیں۔ دومی آنہی نیام ۽ نقصان دہ بازیں۔ پیچھے مئے ہتھیار آں
 رنگیں نیاں ۽ ناں مردمائ پیلو گیک ۽ گوتاں۔ دومی اے خطرہ (ثرس) دہ اسیں
 کہ نواں پھی بور پیغ ۽ واستا سکھ حملہ یے دہ کفت۔ پیچھے سردار ۽ مردمائ مئے
 پھی ۽ حال آنہاں ضرور سر پیغ بیٹ۔ دیر ہے بھل ۽ گالوار کٹ۔ گوشت لی ”یبریں
 مناے یقین ۽ دیکھ کہ مئے نیاما سردار ۽ بکالانی مردم تھے نیستیں۔ پیچھے مئے
 دیکی گالوار بازاں تازک ۽ اہم انت۔ ار ظاہر بیٹھاں ۽ وخت ۽ پیش ۽ کے ۽ ایشانی سا
 کفتہ تھے آں مردم اے ڈغار پشت ۽ نہ تھراں“ شاہل سیاھانی (مردے ۽ نام) ۽
 گوشتہ ”ما یذا کل نالہانی چنخیں مردم اے مجلس ۽ آجھخاؤں۔ ما شہ آں مطلب
 پرستیں، وطن ۽ لج بہادیو خیں مرماں نہ اوں۔ تو دیر یغیں گوں بکالاں لکرا
 دیان ۽ مناغ ٿئے۔ تو ایشان اثر مازیادہ وجہ کارئے۔ ہر رنگیں صلاح دیئے ماوٹی
 لشکر ۽ ھمال رنگ میزینوں“

بنگل ء گو شتہ من ایکواچھ شہے نیاں۔ شئے مردانی ایس کہ شامنا حوصل
 دیغائے۔ مئیں صلاح اے رنگ ء ایس۔ اے وخت ء سکھاں حال پیغما بیث۔
 سردار ء مردمائ مئے پھی ء حال آنہاں سرخش بیث۔ آں گوں آرام ء نہ نندال۔
 آنہانی حملہ مناغ بیث۔ دومی آں بے پرواہ پیغماوں۔ ھمے واسٹاء شہ دوسہ صد
 مرداں زیادہ آں دیم نہ دیاں۔ بکالاں گوں آلغ ء وٹی گھیرہ نیاما گرئے۔ چیاریں
 پلواں ہند کن اٹ لی۔ پیغمبہ ایس شف ء ھمیدا گٹ کنے دار اٹ لی۔ باجھہ بکال
 گوں وٹی تیو غیں لشکر احمدیہ بیث۔ باجھہ سکھانی لشکر کہ مناغ بیش۔ ماوٹی مردمائ
 پذی کشوں ”ڈاٹ“ (جا گئے عنام) ء پشت ء بروں۔ ڈاٹ ء دو میں پلواں تیر
 گوارینو خیں۔ کوہ چغل دیو خیں مردمائ اوڈھر لغ (چیر اندری) ء نیازینوں۔
 کمیں مردم گوں سکھاں گریز جنگ ء کنان ء پذایاں ء بروں ڈاٹ ء اندر
 پیہاں (پترگ)۔ سکھ لازما آنہانی دمب ء کا ینت۔ ڈاٹ پشت ء مئے پیلویں
 لشکر تیار لغ ء او شتا نغ بیث۔ سکھانی تیو غیں لشکر ابلال ڈاٹ پشت ء در لغ ء
 موقع مہ مل ایث کہ ما پیش ء گوں ز جماں حملہ کنوں۔ سکھ ہر صورت ء ڈاٹ ء
 نیاما ہنت۔ ارمادیم در کھنگیں گڑ دیشتوں گڑا اے ڈاٹ سکھانی واسٹا مرگ ء دریاء
 یہ ریاضیت۔ ار دیکی سکھاں مارا بورینہ گڑا مئے جیزہ حلاس انت۔ نی اے
 منصوبہ چک ء شارا عمل کنائی غنی ایس ء ھر نگیں طریقہ یے ہا ہنگی ایس کہ بل
 بکال ء سردار ء جاسوساں سامد کھیث کہ مئے منصوبہ پچ ایس“

متاع ئ تو رہند جلالانی ده اے دیوان ئ گون ثان۔ شاہل سیاحتان ئ
 هنگل جارانی ئ جدا نیخ ئ گو الجش۔ آنی ئ ذمہ جٹ اش کہ تین گوں دو صد مردم
 استاں۔ تو ایشاں ”ڈاٹ“ ئ دو میں پلوں ڈوکانی پشت ئ شفوی شف ئ نیازینوں۔
 تیر ده باز گورا بیٹھ لی۔ وٹی گورا کوہاں۔ سنگاں ده مج کناں ایر کناں۔ اے
 ضروری ایس کہ آں ھنگ ئ وثار اوڈھر (چیر اندری) داراں کہ ”ڈاٹ“ نیاما
 گوزو خیں آدمی آنساں دیت مہ کناں۔ متاع گوں وٹی تالہ ئ چجی ئ شہ ہر کس ئ
 دو پیغ ئ سکھانی خلاف اث۔ آنی ئ وعدہ کش کہ انش اللہ کس ئ کل نہ کھیث۔ من
 تمار ئ روں ڈاٹ گراں۔ وٹی مرداں نیازیناں۔ شاہل سیاحتان ئ گوشته من وٹ
 گوں لشکر ئ ڈاٹ پشت ئ کوشتاں۔ خدائی حکم ئ من سکھاں وٹی لاشانی تاڑاغ ئ
 سوا دیمارو غ نیلاں۔ بیگل ئ داں نی ہدایت ئ تران پیلو نہ پیغماں کش کہ آنگو لشکر ئ
 گزاہز اپاڈا تک۔ پیچھے سکھانی لشکر اے پچی پرو شغ ئ بلوچانی دہشت زدہ کنخ ئ
 پیڈاک اث۔ اے مستروں آنکہ اشتاف اشتافیغ ئ وٹی لشکر اہدایت داٹ اش
 کہ سکھاں گوں دیم پہ دیم بیٹھی نئی۔ آں گیر غنی ئ پیغمبیر غیض شف خاطر احمدیا
 پیڑ غی دار غی آں۔ ار در کنخ رو غ ئ کوشش ئ کناں گڑا بیر و دیگیاں۔ سکھ قربیاں
 صد مردم بیٹاں کہ سدھائیخ ئ ھمال پچی ہند آنکاں او شتاں۔ آنسانی افسر ماڈن
 چکاء پاہ گل پیاڑاغ ثان۔

بزدارا ده مجي هند یله کث یه۔ گول پچي هند ۽ ڪٿاں سا ڪفتہ که
 گھيره نیما اوں۔ یبریں یه پلوے دیم کث اش۔ پڇا دومی پلوءِ رمب کث اش، هر
 پلوے ئاش تیرانی چت کا تکاں۔ باز جمد کث اش که گھيره در گفوں۔ بل ج پڇا
 راه نیسته۔ بزدار بلوچانی نیما راجی عصیت شه هر قوئے ئازیاد ھیں۔ هر ٿالهه ئو ٿی
 شان ۽ خلاف سمجھ اث که ار ڪو ٻڌانی پلوادر شتہ شتغاف گڑا پ آنماں چھی سر
 یئث۔ ہے واستا هر کس شیوار اث۔ ڪهاں هر گورے دیم ٿیں۔ آنماں تیرانی
 گوارشت کث۔ نی شف بیغاف اث۔ ڪهاں بے نصیبی ایش اث که ماہ ئاما ہغان اث
 ۽ کوں نواشام سر اماہ در گنجع ئاث۔ ار تمار ٿیں نواں تمار ماہ جا ہے الگارے ٿیں
 در گتشیں ٿیں۔ پیلویں شف ۽ در گنجع ۽ جمد کث اش۔ بل دیر ہے ئاعلانج پیشہ یہ
 هندے ٿری (یک جاہ یو گ) کث نشتغاف۔ حملہ هر اس ۽ وہاود کس ئائیسته۔
 اے پلوا ڪو ٿری ئشخ ۽ نشتغافاں۔ دومی پلوابلوچ گل بُزرغ ئاش آنماں ہر
 حرکت چکانگا ۽ داشتغ ۽ ٿال۔

ٻڳل ۽ شابل لشکر ۽ چیاریں پلواں پھر شہزادماں شیوار بیخ ۽ ہدایتاں
 دلخ ٿاں۔ دھمی (گوربام) ۽ پیش ۽ متانغ ۽ ٿی برادری ۽ مژدم شه آں هند
 کشنه ”نک ڈاٹ“ پلوا شته۔ ٿھری شغف ڪهاں بزدارانی لشکر نیما کمیں

حرکت عبدالی سدلی محسوس ٹھگاں۔ سماں کفت اش کہ چے بیغا میں۔ نیٹ ھے
خیال کث اش کہ شاید مئے ارڈ گرد ۽ پرہ بدلغ ایس ۽ پیشی مردم شاید ساہی
کناں ۽ نو خیں پرہ چکا مناغاں۔ دو سہ مردم دیم دات اش کہ بروئے گندے
نوال درکھ ۽ را ہے بیٹ۔ بل آں مردم اں آنکہ حال داش کہ پریدار شیواراں۔
مرجیع ۽ سوادر کفی نیست ایں۔ ایشاں ده روشن بیغ ۽ انتظار کش۔ امید اٹ لی کہ
روشن بیغ ۽ گوں دلیپ سنگھ کیٹ مدت ۽ بھیت۔

دلیپ سنگھ ۽، سردار عمر ۽ آنہی ۽ مخبر انی گالوار چکا باور ٹکھ اٹ۔
پیچھے عمر ۽ ٹکھ ایش اش کہ اے پھی ۽ کلیں بزدار موجودیں۔ ارشادے پھی
لورینت۔ بزدار پروش داٹغاں۔ گڑا دومی بر ۽ شے دیما کس نیٹ۔ بزدار بے
حوالہ بیال۔ شے شاہنی ۽ مناں مئیں سرداری ۽۔ عمر مشورہ چکا دلیپ
سنگھ ۽ اے سہ صد مردم دیم داٹغاں۔ اے شتغیں لشکر داں نواشام ۽ واپس رہ
بیٹھ ۽ نئے حا لے آنک اش۔ دلیپ سنگھ پریشان اٹ۔ واروار عرب ز پلود ھیال کث
لی۔ نوال حا لے، قاصدے، ڈاھیئے ہے۔ ولی تمبودیم ۽ چکراں ور غاث مندر غ
نیا تک لی۔

نیم شف ۽ شہمیر مازنے جہاں (تا چیناں) ۽ آنکہ سکھانی لشکر گاہ ۽
مجھ۔ پریداراں دا شتہ۔ حال دا ش لی کہ من شہ ”نک ڈاٹ“ ۽ پیڈا کاں۔ منا

دلپ سنگھ ء گورا برئے پھرید ارال دلپ سنگھ ء حال داش۔ آنی ء اشتافغ ء ولی
 گورا الولائیتہ۔ شہمیر ء حال داش کے مئے لشکر بزدارانی گھیر انیما ایں۔ نال پذا
 را ہے نال دیما۔ دو می عمر گشغیں بزدارانی ھمیش ایں کہ ھمیڈ اچ بیشخا میں۔ ارتی
 دست ء ہٹ پیٹ۔ گڑا ایشاں ھموڑا جو کین (نیادینگ، ختم سنگ)۔ پذا
 سفر نے ہدہ زڑت کٹ نہ کنال۔ شہمیر ء اے رنگا تسلاداش کہ بزدار اے
 شف ء حملہ نہ کنت۔ اروٹ سکھاں حرکتے نہ کثہ باہجہہ گوں روشن ء ار تو آنسانی
 مدت ء نہ شتفتے آنسانی مرگ ایں۔ دلپ سنگھ ء ھمال وخت ء بلکل جناہینہ ولی
 لشکر احکم داث لی چل مژدمان سوا کہ آں مئے خدمتگاراں۔ کلیں لشکر گوں
 دھمی (گوربام) ء روانگی و استاتیار پیٹ۔ مارابلو چانی چک ء مزیں حملہ یے کنھی
 ایں۔ گرو ء مارا جو ایں موقعہ یے داش کہ بزدار اروٹ آنکہ یہ ہند اچ بیشخا۔ نی
 کہ مچاں۔ نی گریز جنگ ہدہ امکان نیست ایں۔ ار گوں مادیم پہ دیم بیشہ مژ ثغاءں
 نہ امید ایں ایشاں یہ مژدے دہ جنگ جاہ ولی پاڑاں جزیٹ نہ روٹ۔

اے حکم دلخ ء پذا لشکر الحظے آرام کنخ ء اجازت داث لی۔ ووت شتہ
 کاغذے زڑتہ۔ آنی چکا لکیرانی کشخ شروع کٹ لی۔ شہمیر گورا ثلی۔ وختے
 وختے گاولارے پول کٹ لی نا ہے شہمیر گورا نشتفا انچود ف ء پیشخ (چچ) ء اث۔
 دیر ہے شہمیر ء ولی دل ء گاولار کش۔ گوشت لی کر غل صاحو! من شے سری

روشن اُشہ وفاداراں۔ شے و استا کار اکھاں عمر اُگوں نی چھ شے سر نیا تک۔
 ٹال آنی اُبزدار قبول کناں۔ بانگواہ ظاہریں۔ شا بزداراں یورٹنے (پروش
 دیگ)، شے اُلتازے۔ شہ اوذا پذ ابزدار لاچاریں اُشے گالوارہ دو میغ نہ کنت۔
 شامروانی اُکتے۔ سردار عمر حند اُمنا پاٹ اُبندے۔ سردار ٹالینے۔ من
 ھڈائی حکم پیش۔ ہے رنگایکا (مدام) شے وفادار کو شتاں۔ شے تربیث اُمنیں
 سفر۔۔۔! شہمیر دال نی وٹی وکالت اُکنخ اُاث۔ دلیپ سنگھ چینخ اُگوش دیان اُ
 روغاٹ۔ شہمیر اُمید کفتہ کہ مئیں گالوارہ صاحب متاثر بیغا ایں۔ دیر ہے
 دلیپ سنگھ اُداشتہ۔ گوشت لی "نالائق مار اسر ۴ کفتغا ایں۔ میں سے صد مردم
 بزدارانی گھیر ایما میں۔ باہجھہ وہ مالوم نہیں کہ چے بیٹ۔ تئی اُعمر ۶ ھجے چوٹیں
 دفانی تیل دا ٹھیں گالواراں۔ شاتافع دو میں دیمے۔ اے وخت اُمیں سرا
 صہور۔ بر و جن (دریٹی) اُٹی۔ شہمیر اُبے عزتی کشہ شہ تبوعہ دراکشت لی۔ وٹ
 ھمال کاغذ چکا پذ الکیر انی کشخ اُشر و ع پیش۔ دال مزیں وختے اُھمے کار کٹ لی۔
 دیر ہے وٹی دل اُیہ گالوارے اُ تسلکش۔ شتہ آرام کٹ لی۔

اوذا کہ بزدار سکھاں گھیر اُد اٹغا سو گوکشخ اُٹاں۔ شہ آں ہند اُٹک
 ڈاٹ دیر نہ اٹ۔ نمازو وخت اُمتاٹ غ آتکہ۔ ہنگل گورا گوشت لی۔ من وٹی

مژدم بڑتہ اوڈھری (چیر اندری) نیاز یعنی شغل۔ فی تو ہیاد ہیان کئے۔ ہنگل ۽ شاہل گوانجشہ دو میں ما ذہال سوار بٹاں گوں متاغ جلالانی ۽ پچی ڦاٹ ۽ اندرا شغل۔ ہنگل ۽ شاہل جو اخن ڦیسہ ۽ چار ان ۽ شغل۔ بل درنگ پشت ۽ پچ شہ نگاہ ۽ نیاتک اش۔ متاغ ۽ وٹی لشکر ۽ اوڈھر دار غ ۽ کمال کئے۔ اے تو نریں (تو انیں) سئی ٹال کہ ایدا مژدم نشغیں بل ایشاں ده کس نگاہ ۽ نیاتکہ۔ ایشاں ”ڈاٹ پشت“ ۽ گوں سکھاں دست دست کنگ ۽ ہند شتہ کھیاں کئے۔ ہند بالکل آنہانی دل ۽ مطابق ۽ اٹ۔ آنگوکہ بزدار او شتاں بڑزغ اٹ۔ شہ ڈاٹ پلوا اینگو کہ سکھاں آئنی اٹ۔ سرا یئر غ اٹ۔ آں زمانع ۽ جنگ ۽ مژایاں ۽ ہتھیار انی حوالہ شہ بڑزغ والا میں لشکر فائدہ ۽ نیاما اٹ۔

ہند ۽ موقعہ، کھیاں کئے واپس یعنی شغل۔ راہ نیما ہنگل ۽ وٹی پیلویں منصوبہ شاہل ۽ متاغ ۽ ڈس اش۔ شاہل ۽ ہنگل ۽ ہوشیاری ۽ زانکاری چکا آفرین کئے۔ متاغ ۽ گوشتہ ”براث! من سدھا سادا میں مژکارے ۽ رنگا گوں دڑ مناں دست آزمائی کناں۔ شمعے اے نقشہ۔ اے کسو، اے منصوبہ میں سمجھ ۽ شہ دیماں“ شاہل ۽ گوشتہ۔ بس تو ہمال رنگ ۽ کن کہ ما تاگشوں۔ باقی کار میغیں تئی نہیں۔ دھیان کن نواں جوش نیما بیائے ۽ شہ وخت ۽ پیش ۽ گوں سکھاں سرا یئے۔ گڑا ما تباہ یوں۔ متاغ ۽ کندان ۽ وعدہ کئے کہ اینکرده من گنو خ نیاں۔ شمعے

موشغیں گالوارانی چکا عمل کنال ۽ شیش (سوچن) کچ ۽ جمل برزے دنه
کنال۔ شافلر ۽ مہم کئے۔

متانغ ہموزا اشت اش ۽ وٹ واپس پیش تھاں پن ہنداشتغال۔ ایشاں
یقین اث کہ سکھنی گوں وٹی پیلوں طاقت ۽ آؤخ باں۔ کلیں بزداراں چاراں ۽
ڳندان ۽ ٻنگل ۽ شاہل ۽ ہدایت دانغال۔ آنماں اے ده گوشت اش کہ پچے کنھی
ایس ۽ پچے نہ کنھی ایس۔ ہر ہر مژدم وٹی ہند ۽ سی اث کہ تھام (کجام) وخت ۽
منابھو (کجام جاگہ ۽) پیشی ایس ۽ پچے کنھی ایس۔ اے دوروش پچی پیغ ۽ ٻنگل ۽
شاہل کیے دو میئے ۽ شہ باز متاثر پیشگاں۔ دو گیں درناش۔ بہادر ۽ آزادی پسند
ٹال۔ پروٹال باز نزٹ پیش شتغال۔ مرید چوکہ ٻنگل ۽ ساہ اث۔ ٻنگل ۽ شہ ہونی
بر اشال زیادہ دوست اث ۽ ٻنگل ۽ شہ لحظے ۽ ده جدانہ بہث۔ آل ده گوں شاہل ۽ یہ
طبعیت اث۔ اے سکل مژدم مدایی پچی ۽ تھتر ٹال۔ وٹی مژدمال ہدایت
دیغاٹال۔ آنماں حوصلہ بڑا آر غ ٹال۔ گوں وٹی ہون گرم کنو کیں گالواراں
آنماں قومی غیرت ۽ پاڈ آر غ ٹال۔

دھمی (گوربام) ۽ گوں باقر شاہ قلعہ ۽ سوڑھانی (صور، ٻنگل) ۽ نقارہانی
توار بڑا پیش۔ سری سوڑہ ۽ گوں لشکر پاڑ آتکہ۔ ہتھیار بستہ۔ گلغخ سخ کشہ تیار
پیشگاں۔ دلیپ سنگھ ۽ چل مژدم قلعہ ۽ اشتہ۔ رسد ساماں وٹی پچی ۽ نہ بڑت

اش۔ آنی ءاے یقین اث کے اے مم کسانیں وختے لوٹ ایٹ۔ آں اے
 سوچنے اث کے من داں نیم روشن ءاے مم ء سرکناں گراں۔ طباخیاں حکم
 داشتی کے ھمال ساگی ایس ڈول شاٹکر ۽ سوارغ ء تیار کئے۔ دومی سوزہ ء گوں
 اشکر سکار بستہ تیار پیشہ اوشتاش۔ افرالاں ولی ھند سنبھال شغاں۔ دلیپ سنگھ گوں
 ولی ھما فظاں سوار پیشہ آئکہ اشکر ۽ دیم دیما اوشتاش۔ یعنی سوزہ ء گوں اشکر رائی
 پیشہ۔ ولی رفتار جو اخنچ ء تیز ایریکٹ اش۔ سوارالا پرواہ نیست۔ البت پیاڑ نیں شہ
 ”کندھا گورستان“ (بزردار ڏیسہ ء کندھانا میں مزیں گورستان) ء بیڑا کہ شہ
 قلعہ ءاے ھند دہ میل پرہ چکا ایں۔ وثار امنشخ ء محسوس کفخ ٿال۔ پھیکہ ایدا
 ایشانی رفتار باز تیز اث۔ ایدا نی روشن ده درکفخنے اث۔ دلیپ سنگھ ء نی ولی
 غلطی ۽ احساس پیشہ کے من ٽنخیں، منزل جغشیں اشکرے ء گوں دیما جنگ ٻرا
 روالا پچاں۔ ارگوں روغ ء جنگ شروع پیشہ ٿا ظاہریں اے منزل جغشیں
 اشکرے ء گوں دیما جنگ ٻرا روالا پچاں۔ ارگوں روغ ء جنگ شروع پیشہ ٿا
 ظاہریں اے منزل جغشیں مژدماں شہ چھی بٹ نہ بیٹ۔ سوچ اث تی ار بزر
 گوں روغ ء جنگ شروع پیشہ۔ من گوں سوارالا ایسکریں وختے ۽ باوچاں ٹھھالاں
 دارالا کے مئیں پیاڑ نیں سپاہی آرام کناں ء تازہ دم باں یادو می طریقہ ایش ایس کہ
 گوں روغ ء جنگ نہ کناں۔ بزردارانی مستروالا صلح ۽ فیصلہ و استاگا لوارالا کناں۔

ظاہریں فیصلہ بیغانہ بیغ ء مناکار نیستیں۔ منیل مسجد محفض گھنٹہ دو ء و استاجنگ دار غیس۔ حجہ مسک لشکر تازہ دم بیٹھ ء تازہ دم بیغ ء گوں یکدم صلح صفائی گا لوار اال پذی کنان ء حملہ کنان ء حملہ کنان۔ اے سوچیہ ولی مارچ جاریغ ء ایر کٹ لی۔ روشن درکفتہ چیار نیزغ ء کھر غ ء آنکہ کہ اے شتاں "تک ڈاٹ" ہمال پچی ہند انزیک بینخاں۔

ہنگل، مرید ء شاہل یہ بڑے نئے شہ دھیان شاں۔ جمل ء دراثت یہ ساکھار (آل میدان ء کہ ژل ء کسانیں سنگ بنت آئی ء "ساکھار" نہست) یہ کنخا اٹ۔ سکھانی لشکر ایشان شہ دیر ء نگاہ آنکہ۔ ہنگل ہمال بڑے غ چوک نشتناپیش۔ مرید ء شاہل ماڈنالی چکا سوار بٹاں ء تسلی ء ولی لشکر ء یہ چکرے داش ء ہمال پیشی داش غیک ہدایتائی سرا عمل کنخ ء گوشت اش ء واپس پیشہ ہمال بڑے غ چکا ہنگل ء گور اشتغال۔

دلیپ سنگھ گوں ولی لشکر انی کہ نزیک پیش۔ آل بزردار کہ پیشی سکھے پاہ گل ء مال چیاریں پلوال گھیر اداشہ او شتابغا ثاں۔ دلیپ سنگھ ء راہ اشتہ یہ پلو بینخاں ء لشکر ہدیمانہ چر ثغاءں۔ دلیپ سنگھ بے روک ڈک ء شتہ ولی گھیر ایام ء فوج ء بیجھ۔ آنہاں کہ دلیپ سنگھ گوں لشکر ہدیش۔ نفرہ واہی کٹ اش "دابجو ہوئے جے، دابجو روئے جے،" گھیر ایاماً آنکھیں لشکر شہ ولی زیندا نا اسید بینخا

ٹال۔ دلپ سنگھءِ آیغا گوں زیند غبغبغ امید بیٹ اش۔ اے آنماں و استاتام
مزیں خوشی یے اث۔ ہے و استا آنماں گوں نعرہاں کوہ جھیت۔ دلپ سنگھءِ
پیش، پذی کلیں لشکر یہ هند پیغماں۔ آنھیءُ وٹی سوار تیار بخءُ ماڈناں چکا
داشتغماں۔ پیاڑ غال اجازت داٹ لی کے لحظے نندے دم عئٹے۔

بزدارانی رفتہ فتاہی وٹی گھیر ادز الان ہمماں گوں تک دفءُ مجھ
بیان ہو رونگ ٹال۔ نیم گھنٹہ یے ہو پذرا ہر پلوے ہورگ کٹ اش۔ چڑھماں
”تک دف“ پلوابڑزی دست ہو صد چیار گیت مژدم وٹی هند ہو او شتا ثغاسر
آجھغماں۔ دلپ سنگھءِ دال نی دہ وٹی پیاڑ غیں لشکر ہحالت چکا بورنہ بٹ۔ آنھیءُ
یہ سرا یکی سپاہی یے ہو دست ہو اس فیش جھنڈا یہ بزدارانی پلوادیم داش۔ مرید
وٹ دیمایش۔ دال وٹی مژدمانی گورا بچخ ہو پیش ہو گوں آنھیءُ گالو ارکٹ لی۔ سکھانی
مطلوبہ ایش اٹال۔

1۔ بزدار ہتھیار ال پر بیٹ ہو معافی ہو لوٹیٹ۔

2۔ اے دلن چکا خالصہ شاہی ہو من ایٹ۔

3۔ شش ماہ چکا خالصہ حکومت ہو سہ صد پس۔ یہ صد ہیں بہڑ دیں
جناور، دودھ نائیں پنجاہ ہشتہ داث (دنت)۔

4۔ خالصہ حکومت پا غہر کس ہو کہ داث (دنت)۔ شار منگی ایں۔

ارے گا اوار شمارا قبول نہ انت تے مروشی سکھ گوں زور آجھخاؤں شمئے یہ مزدے
ہم زندگ ۽ نہ روت۔ شہزادل شمئے مال گڑا سکھانچ انت ”

مرید ۽ یہ بزدارے گوں دلیپ سنگھ ۽ دیم داشت پیغام ۽ ہنگل ۽ گورا
دم داش کہ بروپول ۽ کن ہیا مسنا ایشی ۽ پے جواب ۽ کناں۔ آں مژدم شہ ھموزا
کہ ہنگل ۽ تاہل ھمال بڑا زنگ چکا لشتعن ۽ صلاح ۽ ترانا ٹاں۔ آنی ۽ مرید ۽ پیغام
داشغال۔ ہنگل ۽ کندش گوشتہ ”مرید ۽ گوش کہ ایشی جواب ۽ توہث دیئے۔ مئیں
گورا تے ایشی ۽ جواب یکے کہ آں مئیں زحم ایں“ آنی ۽ شہ مرید ۽ ہنگل ۽ پیغام
مرکٹ کی ۽ مرید ۽ دلیپ سنگھ ۽ جواب ۽ اے ٹھائیڈیہ اشتہ۔

(1) مئے وطن ۽ گوں عزت ۽ درکھے بریث۔

(2) مئے نقصان ۽ تاوان ۽ عوضاں ۽ دیست برواث۔

(3) دامان ۽ مئے رو غآلیغ ۽ سامان ۽ بر آر ۽ راہ یلہ کئئے۔

(4) عمر سڑدار ۽ مئے حوالہ ۽ کئے ما گوں آنی ۽ ہر رنگیں نزوارے
کنوں۔ ار اے گا لوار دلیپ سنگھ ۽ منظور نیل تے فیصلہ میزان ۽ گوں
بانڈکانی (باسکانی) زور ۽ بیث۔ منا خدا ای چکا یقین ایں کہ سوب مئے بہر ۽ بیث۔
اے مژدم ۽ شہ دلیپ سنگھ ۽ پیغام داشغال۔ دلیپ سنگھ پیش ۽ پوہات کہ بلوچ
ٹنپے جواب کناں۔ اے محض وخت گرغ ۽ یہ بھانچ اٹ ٻتاں آں وٹ چھیں

فیملہ یے کنخ ء تیار اٹ۔ آں ہر صورت ء بلوچاں پروش دیون خ ء فتحم کوئ

اث۔

دلیپ سنگھ ء آں لشکر کے پیاز غنی ء آجھغاٹ۔ آنہاں ٹھٹھے آرام ہے۔
چی یے وخت دلیپ سنگھ ہے پیغامبیر آر ء بیمان غفتے۔ بل وہا آرام نیاتک کی
پیچھے جنگ ء اصولانی مطابق ء مزیں فائدہ حملہ کنوک ء ایں کے آں دڑمن ،
وٹی مرضی ء وخت ء وٹی مرضی ء مطابق ء مژغ ء مجبور رکھت۔ منصوبہ اندر
کنوخ ء بیٹ ء دو میخ ء آنی ء ناکام کنخ ء سوچھی بیٹ۔ حملہ کنوخ یہ ناخوش
پروگرائے ء گوں مژیٹ ء دو میخ ء ہمال موقع چکاوٹی تیاری کنھی بیٹ۔ ار
کماندار شیواریں ء زانکارے بیٹ تے آں سنجھلات بیٹ۔ ناہے حملہ کنوخ ء
مرضی ء مطابق ء جنگ بیٹ۔

دلیپ سنگھ ہے خوش فتحی نیاماٹ کے ار من حملہ کنخ ء دست پیش کیا
گڑا بلوچ مشکل دیما او شتاش نہ بال۔ من آہاں بوریناں ء تمار ء بر باد کناں۔ آنی ء
عومر ء دلالاں پیش ء تسلادا شغاٹ کے اے بلوچانی مستر ء سرو غال دو سے
چوروال۔ آں نئے تجربہ کاراں ء ناں مزیں لشکرے ء گوں مژ جنگ ء ایشاں
طریقہ یے کیٹ۔ آں چڑودیم پہ دیکی کشخ ء کشا میخ زاناں۔ دوی مزیں گالوار

ايش ايس که آنہانی کماندار یکے شنگ۔ بلکہ ہر ٹالہہ وثی وثی مسٹر دعے گوشن چکا
مزیث۔ دلپ سنگھ ۽ یقین اث کہ اے بے سر ۽ پاڑیں پھی ۽ من محض لحظے ۽
نیما جناں، یوریناں۔ آں وثی دل ۽ منصوبہ ۽ جوڑ ینش ۽ اث کہ بزدار گیشترا جنگ
نیما کشش بال ۽ باقی ہتھیاراں پریناں، بغایت یا زخمی بنت آنہاں دہ زیندغ ۽
نیلاں۔ یہ ہند کنال گول یہ شارت ۽ گڑ دنال گڈاں۔

آنہ ۽ دست پیشی کنخ ۽ خاطر ۽ وثی لشکر ۽ جوانخا آرام کنخ نہ اشتہ۔
ترتیب دلخ ۽ صفہ بندی ۽ حکم داث تی۔ سوارانی یہ دستا یے دو ہند ۽ کش دیما
اوشار بینت تی۔ آنہانی درمیان پیاڑ غیں، اوشار بینخت تی۔ شہ ایش ۽ پذ اچیار
کtar پیاڑ غیں فوج اث۔ آخری کtar کل سوارانی اث۔ دلپ سنگھ وٹ پیاڑ غیں
لشکر ۽ نیما گول چچ ازوار ۽ موجود اث۔ دلپ سنگھ گول اے پنچیں سواراں
سیاھیں ماڈنال سوار ٹال۔ ٹھے واستا اے پکوار ٹال۔ دلپ سنگھ گورا یہ پزوریں
سکھے خالصہ جھنڈا ۽ داشتگاٹ۔ لشکر ۽ اے ڈول ۽ ترتیب داشت دلپ سنگھ ۽
جنگ ۽ سوڑہ وجانینہ ۽ اے نعرہ ۽ جنانینہ ”واہ گرو ۽ جے، واہ گرو ۽ جے“
دلپ سنگھ ہے زانغاٹ گو بلوج پوادانی جاہ مندیں جنگ نہ دیغیں قومے۔
ایشاں گول واہی، نعرہاں دبلینان ۽ تریمناں نقارہاں ۽ نعرہاں رند ۽ دلپ سنگھ ۽
وٹی لشکر ۽ حملہ کنخ ۽ حکم داشت۔

بزدارانی مسٹر بیگل، شاہل، مرید، متانغ ھمال، بوزغ چکاشہ سکھانی
نق، حرکت، گوں غور، وھیان ٿال۔ دلپ سنگھ، ئینی کے نقاره و جانیندہ ولی
لشکر ترتیب، ذات، گڑا ایشاں یقین پیشہ کے سکھانی حملہ کنوخ ایں۔ چڑھتائی
روال پیشہ۔ شتہ ذات پلوا کے اوزا آنی مژدم درنگانی پشت، اوڈھر لغ،
(چیر اندری) نشتختاں۔ پذا شاہل ده روال پیشہ ولی آں مژدمانی گورا شتہ کے آں
سکھانی دیما اوشتاتغاں۔ بزداران ھمال پیشی ہدایتانی مطابق، سکھانی ارد
گرد اگھر اوزاشتہ شتاں شاہل، مژدمانی گورا "تک دف"، اوشتاتغاں۔

"تک ذات" چوکہ نامنی۔ سه صد گز، دراڑیں، هشت ده گز،
پراہیں یہ ٹھنگیں وادی یے۔ ایذا "سنگل کور" پواد، عبران، عین، عایر کھیث۔ کور،
چر، آں زمانع، سه بڈیں، جھمیں گر (کب) ده است ٿال۔ اے گر (کب)
"لہرچ" (کور، نیام)، کخش، اٹاں۔ رائیخانی، مالانی گوزغ، واساتھے کمبانی
پہناؤ، پہلے بستغ، ذات۔ اے پہل په مشکل، دو گز، کچ، پراہ، بشیں۔ لہرچ،
دوئیں پلوال ده، پانزده پانزده گز، بوز، یس، عسد، ایں گئیں درنگے اوشتاتغاں۔
اے درنگ، یتال، من، عایر کھغ، یرا ہے، اٹ، یتال، کھرغ، درکھ، ساوٹر (شام)
، موسم، اے ھند باز خطرناک، بیٹ۔ پیچہ ار، ذات، نیاما کے یاما لے، چکا

کور آف بیا نگیں تے آنی ۽ در کف ۽ پنج ۽ امیت نیست۔ خیر ھے ننگیں دادی ۽
دوئیں پلو ۽ در نگانی پشت ۽ نی متان ڳوں وٺی مژدماں انتظار ۽ نشیخ اٹ که پچے
وخت ۽ ڦکار دام نینا گیث۔ ”ننگ ڈاٹ“ دف ۽ لاماں پلو امرید گوں وٺی چل
پنجاہ مژدماں ماڻاں سوار لغ ۽ او شتا شغا اٹ ۽ هر وخت ۽ ٻنگل ۽ شہ ٺیڙھ
(برزغ) چکا شارت دا ش۔ اے گوار غ ۽ تید اٹاں۔ شاہل ۽ ”ڈاٹ دف“
مژدماں ہدایت دا ش۔ اشتافیغ ۽ شتے۔ ”ڈاٹ پشت“ ۽ مژدماں گوں رِلشہ۔ آنہانی
مور چہ ٻڌی کٹ اش ۽ ڪمودا تیار لغ ۽ او شتا ش که پچ وخت ۽ سکھ لشکر گیث۔

سکھ لشکر که دیما پیشہ۔ شہ آنگو بزداراں تیر بوم مکھاں۔ دلیپ سنگھ ۽ ٺو ٺی
فونج او شتا رفتہ ۽ حکم دا ش لی که شاداہ تیر گواری ۽ کئے۔ لحظے تیر انی تبادلہ پیشہ۔
دلیپ سنگھ پوہاٹ که بزدارانی گورا تیر انی امبار نیستیں۔ هر مژدم گورا پانز ده
کیست تیر ہٹ ہنت۔ بس شہ آنساں پڏا بلوج ۽ ده کوان پر شیخ ۽ بے کاریں۔
آنی ۽ خیال راست اٹ۔ بزدارانی گورا تیر کم اٹ۔ لحظے ۽ پڏا کہ تیر ختم پیشخاں۔
بزداراں دیما پیشہ زحم کشتگاں۔ دلیپ سنگھ ۽ ٺو ٺی لشکر ۽ حرکت دلیغ ۽ حکم دا ش۔
کیس لحظے ۽ زحمانی جنگ پیشہ۔ گڑا بزدار رفتگوں پڏ کفان ۽ پیلو لغ ۽ پڏنہ دا ش

اش۔ چیار شش گاما پذہبٹ۔ اندہ کتار بست اش۔ سکھانی جو حملہ بڑیں ان ہر رونگ
ٹالاں ۽ دل گر غٹاں کے بس نی ایذا، اوڈا بندار پُرد شو خیں۔ ھمے واستائے شہ جوش ۽
کتار بوریتہ دیماود غٹاں۔ دلپ ٹنگھ گورا شہ عمر ۽ خوشامدیاں سوا مخبری ۽
جج نظام نیست۔ آنہی ۽ سرائغ ۽ چڑو سے چیار صد بزدار دیشغ ۽ ٹالاں ۽ ھمے زاغ ۽ اٹ
کے بزدار حمیش انت۔

جنگ ۽ کنان ۽ سکھ شتاں بزدارانی دمب ۽ ”ڈاٹ“ ۽ اندر ۽ پہنچاں
(پترگ)۔ بزداروٹی مسٹرانی حکم ۽ مطابق ۽ ایشاں پر امان ۽ بر غٹاں۔ سئیں
پسلانی چکا ہاسیکار بلو چاں زیادہ مزاہمہ کتھ بلاں سکھ ھمے سر پد بال کے بلوق واقعی
گوں ما جنگ ۽ کنگاں۔ پسلانی پشت ۽ دہ لحظے ۽ پاؤ داشتغت لی کے منی سکھ کاتک
چج ٹالاں۔ گڑا پذی بیان شتاں۔ ھمے رنگ ۽ او شتاں ۽، مزان ۽ پذابیان ۽ سکھ
لشکر ۽ دیما شتاں ڈاٹ ۽ بڑی دف ۽ پہنچاں (پتر تگاں) ۽ سکھ لشکر ۽ دمب
آتکہ جھبلى دف ۽ اندر ادا خل پیش۔ نی سکھانی تیو غیں لشکر ”تک ڈاٹ“ ۽ نیما
اث۔ شہ ڈاٹ ۽ بڑی دف ۽ شاہل ۽ گوں زور انعرہ جش ۽ سکھانی سرا بازی
شیشمہ۔ ہنگل شہ بڑی غ چکا دھیان اٹ ۽ نی کہ تسلیمیت کے سکھانی یہ مژدے
دہ ”ڈاٹ“ ۽ دراٹسیں۔ مرید ۽ شارت کتھ لی۔ وٹ دہ ایری کفتہ ٹیڑھن ۽ ڊولی
ماذان ۽ سواری پیش ہے نہ پیش۔ ماذال تاشیناں ۽ شتاں ڈاٹ ۽ دری دف گفت اش۔

ڈاٹ ۽ بڑی دف ۽ شاہل گوں سیاھانیاں (بزدار راج ۽ یک پازوے، یک
نکرے ۽ نام) چھاب (پسل پیش، بزاں سو گودارگ) پیش اوشتاته۔ پذدیو خیں
بزدارانی پذ آنکہ گوں وٺی پیلویں زور احملہ ۽ کنخ ٿال۔ سکھ ہر کہ سفر اجنب ٿال
بل دیما یہ گاے ۽ ده و دغ نہ ٿال۔ دلیپ سنگھ وٹ ھماں ترتیب ۽ مطابق ۽
لشکر ۽ نیاما اث۔ آنھی ۽ لشکر ۽ پیش قدیم ٻند ینان ۽ دیش ۽ سوچ اث لی کہ دیما
بروں وٹ گندال کہ صورت حال چی ایس۔ وختے شہ درنگ پشت ۽ شیل پیش۔
شیل پیخ ۽ گوں درنگانی پشت ۽ مژدم ظاہر پیختاں۔ ھمودا تیراں، کوہاں ۽ سنگاں
ترونگل گوڑتہ۔ مالوم ھئے ہٹ کہ ھئے دو میں پلوال شہ پواو بنا مناغ ایس۔ ھمے
ر انگلیں دنزرے پاذا انکہ کہ ڈاٹ نیاما چم ۽ چھ نہ دیت۔

دلیپ سنگھ ۽ کہ وثارا جنگ ۽ زانکارے زانت ۽ بلوچ جاہل، بے
سچھ ۽ جنگ ۽ اصولاں نزانکار لیک اث۔ نی آنھی ۽ سماکفتہ کہ ھماں
زانکاریں بلوچاں مئیں کلیں ٹریننگ، تربیت ۽ سرحدی لتاڑتہ وٺی پاذا انی شیرا
داش۔ مئک فوج ۽ پینگانی ڈول ۽ کشغاءں۔ دژمن دیما نیستیں۔ مئیں لشکر بے
جنگ ۽ مرغ ایس۔ بل نی چھ بٹنہ ہٹ۔ آں کوہانی کڑ کاءز حماں شیکانانی نیاما کس ۽
کی ہوش نیستہ ٿال کے ۽ کسی من اث۔ آں سکھ کہ بڑی دف ۽ نزیک ٿال۔
آنماں بڑا پوازور بستہ۔ دیما شاہل لوہا میں کندھ پیش اوشتائغافا اث۔ سکھ ھمودا

سغراجیخ ٿال ۽ وٺارا کشا ٻینځ ٿال۔ نی سکھانی ٿال کمانے سر آنکه ۽ ٿال ترنیے۔
والوچڑی نیاما کھنگیں پیوانی (همہانی، کرپاس ۽ پرزا، پکی) ڏول ۽ ڀرے یہ پلوے
سغرجث اش ۽ وختے دومی پلوا۔ هر پلوے موت وٺی لپڑ تغمیں چنگلاں گوں دیما
اوشتائغاٹ۔

آل کہ جھملي دف ۽ نزیک ٿال آں درادر ڪفع ۽ کوشش ۽ ٿال۔ دری
دف پشت ۽ بجرانی اوشتائغاٹ ٿال۔ دھشت زده ایس ۽ پڏ دیو خیں سپاہی، عام
اصولیں کہ مژث چھی نہ بیٹ۔ نی ٿه سکھانی ترتیبے اث ۽ ٿال طریقہ یے ۽ اٹ۔
پڏ دیو خیں، بغا ٻیخنی مژدم ٿال۔ مناغ ٿال ۽ جیخ ٻیخ ٿال۔ جا ہے چھ ۽ سوا
گیشتر پڏ دیو خال نہ دستے جزرینت ۽ ٿال جسجے کئ۔ انچو مرغ ٿال۔ بڑا "ڈاٹ
نیاما" نی جنگ ست ٻیخ ۽ اٹ۔ گیشتر سکھ گشغ ٻیخاں، آنکه گوں شاہل ۽ مژان ۽،
آنکه متانغ ۽ سنج گواری ۽۔ کوهانی ٽیلانک دلغ ۽ ڊونز پاڙ آلغ ۽ سبب ۽ "ڈاٹ
نیاما" چھ چیز نگاه ۽ نیا تک۔ چھ ڏاستبلازیں سکھ گر عبد شہ مژغاں۔

بوزو زخمیانی دانہ سہ پریات گوشان کفت۔ ڈاٹ ۽ سیرہ (نیم، نیام) پلوالما میں
درنگ شیرا یہ گارے اث ۽ اے گارا ڀنگ پراہ اٹ کہ آذینکه (هر دینکه) شہ
درنگ ۽ کوهان گوارغ شروع کئ۔ پانزده سوار گوں وٺی ماڻاں ھانی شیرا شتاں

او شتاٹغاں۔ درا سرائیں موت اٹ۔ آنہاں ناں درکھنے کو شئے کھیڑے ناں را ہے است اٹ۔ اے رنگ ء گندغ ٹاں کہ سکھانی لشکر تباہ پیٹخا نیں۔ جا ہے دا زدا دا زرا یے (دا گنگ، دا گنگ) پیٹ بروٹ۔ نی کہ ڈاٹ نیاما جنگ شتہ ساڑت پیٹ۔ اے ولی ماڈ ناں سوار پیٹے ماڈن گوں پیلویں رفتار ء دزا شتخت اٹ۔ دیم جمل ء کٹ اٹ کہ نواں پذی را ہے پیٹ۔ ڈاٹ نیاما ایڈا اوڈا، گام گام چکا سکھ لشکر، لاش کھیٹنے ٹاں۔ اے کہ درکھنخاں۔ ھمے نیاما متاخ گوں ولی مژدماں نی ہمکانی چکانشہ دم ء کٹخنے ٹاں۔ آنی ء یبرے پذا کوہانی گوار بیٹخنے حکم دا ش۔ بل نی آنسانی گورانہ کو ہے سر آجھخا اٹ ء ناں کسانیں سنگے۔ متاگ ء مژدماں ایشاں چی نقصان دا ش کٹ نہ کھیٹے اے کہ دراہ مر اھیخ ء درکھنخاں۔

ہنگل ء مرید ”ڈاٹ دف“ ء گوں ولی مژدماں او شتاٹغاں۔ ہر نگیں چوف (گروہ) یے کاتک ایشانی زحمان صاف کٹ۔ کشت۔ اصل ء آنہاں کہ پدا دا ش داں ایڈا کا تکاں۔ آنسانی مزاحمت ء جذبہ ء مزبغ ء وس ء واک ہر شہہ ختم پیٹخاٹ۔ آنسانی مز میں سوچ مژنگ ء بر ھلاف ولی ساہ چائیٹخنے اٹ۔ ھمے واسنا گوں آرام آرام بیخ ء بجر اینیانی زحمانی سوار غ بٹاں۔ ہر کہ سکھ شہ ڈاٹ ء درا درکھنخاں۔ کٹخنے پیٹخاٹ۔ نی جنگ ساڑت بیٹخنے اٹ۔ جا ہے پچھے سکھے مناغ اٹ۔ کل دہ نی درا ہیں نہ اٹاں۔ ہنگل ء مرید ء راہدایت دا ش کہ تو گوں ولی مژدماں

ھمیڈا بہ اوشت۔ من روال شاہل ء متانغ ء گندال کایاں۔ سمانہ ایس آں پلوءِ
 چ پیشہ۔ مرید ء گشته ”دال نی سکھ دا زدا زدایے در امنا غ ایں۔ نوال باز دہ بال ء
 ٹنگ کنال“ مرید ء سن تئی چجی ء کایاں۔ ہنگل ء منہہ کشہ گوشت لی ”دال نی تئی
 ھمیڈا ضرورت ایں۔ منا خطرہ نیستیں۔ ڈاٹ نیا مایا لاشاں یا زخمیاں۔ منا شہ اے
 دویناں خطرہ نیستیں۔ من روال سمجھانی حا لے زیرال کایاں“
 مرید ھموڑا اوشتا شہ۔ ہنگل ولی ما ذن ء قدماء جزیناں ء ڈاٹ ء اندر را
 شتہ۔ شہ آنگو آں پانزد ہیں سکھ ازو ار شہ گار ء در کفتہ ولی ما ذن ان چا بک دیاں ء
 منا غ ثاں۔ قدرت خدا لی کہ ہنگل گوں ایشان یہ پشین ( ) یے چکاد یم پہ
 دیم پیش۔ ہنگل ء ز حم کشتہ دواز وار کہ دیم دیما ثاں آں دویناں گوں نیز غال جملہ
 کشتہ۔ آنہانی ما ذن تیز لغ ء منا غ اثاں۔ ہنگل ء وثارا یہ نیز غ ء چائینتہ ء دو می
 نیز غ آنہی چپس ٹخن (گردہ) ء گور الاف ء مان آتک لی۔ نیز غ ء شہ ما ذن ء بنا
 پریتہ۔ بل کفان کفان ء ز حم چغل دا ش لی ء نیز غ جنو خیں سکھ شہ سرین ء
 پشت ء ستخ ء بروت لی۔ ہنگل کفتہ آں سکھ ولی ما ذن تاشیناں ء ڈاٹ دف ء
 شتغاء۔ اوڈا مرید موجود اٹ۔ اے سکھاں گوں مرید ء مژدماء جو ایں پڑے
 جش۔ مرید حیراں بیغاٹ کہ اے شہ تھام (کجام) ھند ء آنھغاں کہ اے تازہ دم
 لگاں۔ ٹھئے اے پیش ء شہ جنگ نیما نہ اثاں۔ اے مژ جنگ ء نیا مارید ء دو مژدم
 ٹخن یخغاں ء پہ خواری یے ء اے چاڑد ہیں مژدم ایشان بروتہ شتغاء۔ ہنگل روال

بیخ ء پذالے سکھ اشتافی آنکھ غثال۔ ھمے و استاء مرید ء شک پیدا پیشہ کہ نوال
ہنگل ء نقصانے داشت بیث لی۔ ایشانی ختم کنخ ء پذام مرید ء ولی ماڈن ڈاٹ ء اندر ا
تاھینہ۔ دیماں یخ ء شتہ ہنگل چکانگاہ کفت لی۔ ہنگل یہ ماڈن او شتا شغاف اٹ ء ہنگل وٹ
کو ہے یک ء نشغاف اٹ۔ نیز غ دال نی جان نیما اٹ لی۔ ہوش ء است اٹ۔
مرید ء دور داشت شہ ماڈن ء ایر کفتہ۔ درکان (تچان) ء شتہ ہنگل یہ گورا۔ ہنگل ء
بیکھہ (آہتا یخ ء) گوشتہ کہ ”ھمے نیز غ ء کش“ مرید ء ولی پاغا ایر گیرہ شہ۔ نیز غ
چکھہ کشت لی۔ ہنگل ء تکلیف تہ بے اندازہ پیشہ۔ بل شہ ھمت ء ٹونک نہ کٹ لی۔
گوں نیز غ درکنخ ء ہوناں ژلپاڑ کشہ۔ مرید ء ولی پا غ چکھہ ھمال پٹ چکا بستہ۔

ہنگل ء گوشتہ ”مریدار شے وس ء بیث منا یبرے ماڑی (ہنگل لوگ ء
نام) ء بُریث۔ من شہ راج ٹلی ء معافی لوٹاں کہ من آنھی عزیند انجو زہر کشہ۔
منا یقین ایس من شہ زخم ء ساہ بہت نوال۔ بل ارتوا شتاف کئے نوال من اینحر
دھیراں (زندگ بوگ) کہ دال راج ٹلی ء پچاں ء دو چیار گالوار کناں،
موکلا یئناں“ مرید ء چھاں انس آنکھاں۔ پاڑ آنکہ کہ روائی وٹی مژدماں
گواخیناں۔ دے دختے گوں شاہل گوں وٹی لشکر ء شہ بڑزا ظاہر پیشہ۔ مرید ء پاڑ
داشتغاں۔ شاہل نزیک ء آنکہ دیث لی کہ ہنگل نزار یخ ء کفتغاں میں۔ ہنگل ء شاہل
کہ دیث لی گوشت لی ”شاہل ترا مبارک باث کہ مردوشی بلوچاں شہ سکھاں وٹی
وطن پاک کشہ۔ امیدیں اے رنگمیں ڈنب (داغ) یے آنک اش کہ پذاتاں

حیاتی ء اے پلوادیم نہ کناں ”شاہل ء پسداش“ مبارکی هماں مژدمانغ ایں کر
مروشی په وطن ء واستاموت ء گوں ڈوبر ء بستہ شہید یتھاں۔ خدا ترا دراہ کاں۔
ار تدہ موکل کش من ہے سر پدباں کہ ماں اے سوب ء اینحریں قیمتے دیغاوں ک
مار بازگران نندغ ایں۔ نال پذابلوچ ماتے سرے ہندیت ء (بلو چنی یے زائیث)

ہنگل یے پیدا کنٹ ء نئے اے سوزشہ منے دل ء دیر بیٹ ”

مرید ء دیشہ انچو گالواراں وخت ضائع بیغا میں۔ اشتاف اشتافیغ ء
دونیز غ ء گوں پشنچ (چادر) یے بستہ ڈولی یے ٹایپت اش۔ ہنگل نیاما ایر کشہ
ڈاث ء در آڑت اش۔ مرید ء ولی برداری یہ جاہ کشہ۔ حیر و کمیر ء هماں سر سرا کہ
واہی ء آسٹنچ ء اٹ گوں بجر انسیاں پچی ء اٹ ء پذ پذی الگار ء زخمی پیشہ نی است
هماں آخری ساہ اٹ لی کہ ہنگل ء حال بیٹ لی گوشت لی ”من مر گاھاں، منا
پیرے ہنگل ء دیماشون دیت ئے۔ ہنگل ء ڈولی آڑتہ حیر و ء گورا داشت اش۔
ہنگل ء دست درا ہمکش حیر و ء انشیخ ء بڑتہ۔ حیر و ء نی گالوار کش نہ کش۔ ہنگل ء
دست گفتہ ولی رکاں ایر کش لی۔ کلمہ پڑھشہ ساہ داشت لی۔ مرید ء ہر چیز دزا شتہ
اشتافیغ ء ہنگل زیر اینہتہ۔ شاہل گوں دہ مژدماں پچی ء روواں بیٹ لی۔ متاغ ء
ذمه جٹ اش کہ تو برو سکھانی باقر شاہ قلعہ ء رش۔

سردار عمراء آدمی یے بزدارانی لشکر نیاما موجودات، آنہاں سکھانی
لشکر تباہ بیان وئی پھماں دیش۔ آں وخت وئے کہ جنگ ختم ہیخ و نزیک وئا۔
اے مردم رازے درکفتہ۔ ماذنے جمیان وئستہ عمراء حال داشتی۔ عمر گوں
وئی دو۔ دلالاں ماڈناں سواریش باقر شاہ قلعہ وئشناں۔ آں ہند وے موجودیں
سکھاں حال داشتی کہ شمعے لشکر تباہ پیش۔ اے نہیش کہ موت شمعے سرا پیغامبین۔
پاڑاں شمعے۔ سکھاں گوں عمراء پچی ورمب کشت۔ قلعہ وہر رنگیں حالتے وئے کہ
استہ دعاشت اش۔ وئی سرانی چائیخ وکٹ اش۔

روش لانٹے پھانٹے اش کہ متاغ گوں پنجاہ ازوارے باقر شاہ قلعہ وہ
گھیرا دلخواست۔ متاغ وہ مالوم نہ اش کہ اوذانی شہ کوش مال وہ سوا ساہدار چج
نیستیں۔ لی کہ متاغ وہ کالانی جواب وئشہ قلعہ نیام وہ جو رد عملے ظاہرنہ پیش۔
ایشان یقین پیشہ کہ قلعہ ہور گیں۔ اندر اشتہ ہر چیز قبضہ کٹ اش۔ عمر سردار
گوں سکھاں پچی وہ پاڑاں کشتفت وئا۔ آنی وہ یقین اش کہ سکھ اوندہ حملہ کنوں۔
مئک پار غحال کنوں۔ بل آو خیں وخت وئے کے سینیغیں۔ پذا سکھ گوں فرنگیاں ھے
رنگا گلاش پیغماں کہ اے پلو وہ ہوش لی دہ سر نیا تک اش۔ نیٹ شہ فرنگیاں
لشکست واڑتہ سکھا شاہی وہ ہر چیز ختم پیش۔ مزیں مزیں سردار گر غ وہ قید پیغماں
یا شمع پیغماں۔

ہنگل کہ آں وخت ءزڑت اش۔ پیشین ءوخت اث۔ روشن دری
 اے "لینٹری لہڑ" (بزدار ڈیسہ ءکورے ءنام) ء بچھغاں۔ مرید ءشہ ایدا
 شاہل ءباقی لماں میں بزدار سو گند کشہ واپس بچھغاں۔ ولی مژدماں گوں
 ہنگل زڑت لی۔ ہنگل ءپٹ ءشہ ہون وہغ اث۔ ہر کہ نحیف پینان ءروغ اث۔
 ہنگل ھمت والا میں مژد مے اث۔ نا امیدی ءٹونکے دہنہ کشت لی۔ شاہل صد گاما
 پڈا شتہ۔ محض مرید ءسو گند ءپڑدہ واستاء ءپڈا ایکوا گڑ دشہ آتکہ گوں مرید ء
 لشکر ءرالہ۔ گوشت لی "مرید ترانی ٹونکے کشخ طلا قیں۔ من اے دور و ش نیاما
 گوں ہنگل ءایھر نزیک بچھغاں۔ جھنے ما یہ ماٹ ءشیر متھغیں براث اوں۔ من لی
 اے آخری وخت ءاے بھگویں براث ءشہ جدا باث نہ بال۔ منانی چھ ٹونکے مہ
 کن" مرید ءچپ کشہ ءولی سختاں حکل کشخ اث کہ گاماں تیز کئے۔ اے نشتفیں
 بلکاں شتاں بولک ءبچھغاں۔ ہنگل سدھائیخ ءلوع ءبروت اش۔ مرید ءگوں سہ
 مژدماں اندر ابڑتہ ہنگل ءڈولی ایری کشہ۔ بانو ءراجی یہ ہند انشتفاٹاں۔ پچی ءدر
 بچھغاں (رمب کنگ، چیگ)۔ ہنگل شہ ہوناں سر لعج ءکشخ ءاث ءباز کمزور بچھغا
 اث۔ یہ دستے، یہ پلوے کہ ماٹ آتک لی دراٹ کش لی۔ دومی دست راجی پلوا
 دراٹ کش لی ھمینکر ٹونک کش لی "ماٹ! منا معاف کن۔ راج ملی ملی تو۔۔۔
 منا۔۔۔ ما۔۔۔ معاف۔۔۔ دے وختے گوں ہڈ کی ءہونانی گلائی یے آتک لی۔۔۔
 چم تانٹر ثغت لی۔ مرید ءکلمہ پڑھش۔ بانو ءپریات کشہ آں پلوا کفتہ۔ راجی ء

پریات کش دومی پلو!...!

لی شکل ده آئیکنخ اٹ۔ آنی عدل ء سنگ وڑ (پردیگ) داش۔ دیما پیش
بگل ع دست پاڑ سدھائی خال۔ چم دف گھنخت لی۔ باقی آں چیاریں مژدم حکم
حیران یہ خال کہ دستے ده نہ جزر ینت اش۔ آخر ده شکل ء گوشتہ۔ لغور اس شا
(شم) مژدم مران ء نہ دی خال۔ بغا موئے دیما بینے۔ بانو ء راجی ع دست پاڑ! لی
ملئے۔ نوال ہوش ء بیا ینت۔ آں چیاریں مژدم ھی گاوار اس گوں دیما پیش خال ء
زاں یافی دست پاڑ ای ملغ ء شروع یہ خال۔ دیر باروے راجی ہوش ء آتکے۔
ہوش ء کہ ہاں گریوٹ لی، نہ پٹ اٹ لی، ہاں ٹونکے کٹ لی۔ بس بگل ع لاش
چکا نگاہ داشت لی۔ بانو کہ ہوش ء مناغ نہ اٹ۔ بگل ع دیما پیش آنی ع نازی
(نبض) دھیان کش۔ گوں دست ء شارت کٹ لی کہ بس دست پاڑ اس نوال ملٹ
لی کہ ایشی ع دیر یغمی ساہ نیستیں۔

آں شف ء اے آئیکنی مژدم اس شہ مونج ء چنچ نہ واڑتہ۔ دومی روشن ء
بگل ع بانو ء جنازہ پچی ع زڑ تغفت اش ء یہ ایکویں ہندے ء جاہ شغفت اش۔ راجی
جنازہاں پچی ع گون اٹ۔ یتنا د فن کنخ ء رند امہلوکہ والپس پیش پذ آتکے۔ راجی
ھمال قبرانی سر ایشہ نشته۔ جہاں ء ہر کہ گوشتہ۔ کس ء پسونہ داث لی ء ہاں شہ آں
حد پاڑ آتکے۔

بس لی شکل غریب ء ڈغار گفتہ۔ پیش ع ده پیراٹ۔ بل لی آں بد تر

کو ہیں غماں بیڑا۔ مرید اُنہی دھیان دلگوش کث۔ دال سے ہفتہ ڈیم
 (زندگ اٹ) اٹ لی ڈپڈا تلے، بیمانغ اُنہی دہش کوڑا موکل کش۔ راجی پڈا
 دال پیلویں ہفت سال اُہماں قبرانی سرائش۔ نال کے ڈگاوار کٹ لی ہال پنی
 یے لوٹ لی۔ تن یے ڈھنمار کٹ لی نال شدے۔ نال گرم، گوہرے،
 فر لختے ریک اٹ لی۔ روشن شفیع اُہماں قبرانی گورا کنخ، اٹ۔ ڈلک والا یاں
 ورغ چرغ، وستا چیزے داٹ۔ روشنے گز مبے، گٹھے نڑت لی۔ روشنے ہال۔
 ٹھیکہ اال ہر شبے اُآزاد اٹ۔ ہفت سال اُپڈاپوہ (زمستان)، یہ ساڑتیں شلے، ک
 ہورا گوڑتے۔ ساڑتیں لوریاں کشتے۔ بانگوے ڈراجی، بانگل گور اُگرامزخ اُدیٹ
 اش۔ اُنہی دست گور چکا ایراٹ اُوت گول گور اُبرابر لبغ اُونق غاٹ۔
 لی آں راجی تھام اٹ کہ مرید اُآل سری دورا دینغناٹ۔ شہ مونجاں،
 شندال، تُنال، موسمانی جوراں یا اُنہی ڈھنکیں ہڈ سر آنکھاں یا چلڈیں پوست۔
 راجی اُہماں ہند اک وقغاث ہماں ہند او فن کٹ اش۔ شکل گور پیش اُھمودا
 جڑخ اش۔ پڈا لے ہر چیاریں گوراں یہ پسلے (دیوار، گنگ، اڈریہ) چرخت
 اش۔ دال مزیں وختے اے گور مخلوق اُزیارت گاہ سر آنکھاں۔ نیٹ وخت ا
 گوز غ اگوں جہاں اُشمختہ کہ ایدا یہ توی ہیر وے اے یہ سچائیں (دل یکج
 عاشقے اُنہی یعنی عمات پٹھ اُنہی یعنی وفاداریں زیند اُشریدار آرام اُنگناٹ:

ہنا کر دید خوش رے ٹھاک و خون غلطیدن

خدا رحمت کند ایں عاشقان پاک طینت را

حاجی خدا بخش بزدار ۱۹۳۱ء مال فاضلہ کچھ
ڈیرہ عازی خان ۽ ودی بوتہ۔ ۱۹۶۳ء ملکہ تعلیم ۽ تہا
اُستاد مقرر بوت۔ ۱۹۹۲ء ہمید ماسٹر ۽ منصب ۽ ریٹائر
بوت۔ حاجی خدا بخش بزدار بلوچی زبان ۽ یک شہنوازے
انت که گیشتر ناول نوشته کنت۔

ل